

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Ἀυγούστου 1897.

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀ. Χρηστομάνον

Πρύτανιν τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Κύριε Πρύταρι,

Μοι ἐδώσατε ἐντολήν νὰ ἐκθέσω ὕμιν τὴν στάσιν εἰς ἣν εὐρίσκονται ἤδη αἱ δικαστικαὶ ὑποθέσεις, ὅτε πρόκειται νὰ παραδώσῃτε τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν διάδοχον Πρύτανιν.

Ἡ ἀξίωσίς σας αὕτη εἶναι βεβαίως εὐλογος, Κύριε Πρύταρι, ἀλλ' ἀτυχῶς ἔνεκα τῶν πολιτικῶν περιπετειῶν αἱ δικαστικαὶ ἐργασίαι ἀπὸ μὲν τοῦ Δεκεμβρίου 1896 μέχρι σήμερον ἐντελῶς διεκόπησαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι Δεκεμβρίου ἦσαν εἰς ἄκρον χαλαραί, ὥστε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο εὐάριθμοὶ μόνον συζητήσεις ἐγένοντο.

Τοῦτο μόνον παρατηρῶ, ὅπερ καὶ ἰδιαιτέρως σὰς ἀνεκοίνωσα, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ καθηγητὴς κ. Ν. Δαμασκηνὸς μοι παρέδωκεν ἀπόσπας τὰς δικογραφίας ἃς εἶχεν εἰς χεῖρας του, καὶ ὅτι ἀποπερατώθη ἡ δίκη κατὰ τῶν Ἐρηροταγαραίων ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐπιδικασθέντος αὐτῷ τοῦ διεκδικουμένου ἐν παλαιῷ Φαλήρῳ ἀγροῦ.

Περὶ τῶν λοιπῶν ἐργασιῶν μου, αἵτινες κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο δὲν ὑπῆρξαν εὐάριθμοι, ὡς ἐκ διαφόρων ἀναφυνέντων ζητημάτων εἰς διαφόρους ὑποθέσεις τοῦ Πανεπιστημίου, ἰδίως εἰς τὴν ἀτυχῆ ὑπόθεσιν τοῦ ἀοιδίμου Δωροθέου Σχολαρίου καὶ τοῦ Ἀρεταίου νοσοκομείου, κρίνω περιττὸν νὰ ποιήσω λόγον, καθ' ὅσον ἔχετε τὰς ἰδιαιτέρας μου ἐκθέσεις.

Ὑποστημιόμαι μεθ' ὑπολήψεως

Πρόθυμος

Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΗΡΑΓΜΕΝΩΝ

ὑπὸ Σίμου Κ. Μπαλάνου εἰδικοῦ δικηγόρου τοῦ Ἐθνικοῦ
Πανεπιστημίου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 17/βρίου 1896.

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀ. Χρηστομάνον

Πρύτανιν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Κύριε Πρύταρι.

Ἀρχομένης ἤδη τῆς Ὑμετέρας Πρυτανείας, σκόπιμον κρίνω νὰ ὑποβάλω ὑμῖν ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐργασιῶν μου, ἀρχομένων ἀπὸ τῆς 8 Ἀπριλίου ἰ. ἔ., ἕως ὁ προκάτοχος ὑμῶν κ. Ἀναστάσιος Διομ. Κυριακὸς με δειώρῃσεν εἰδικὸν τοῦ Πανεπιστημίου δικηγόρον. Κρίνω δὲ σκόπιμον νὰ πράξω τοῦτο, οὐ μόνον ὅπως δώσω λόγον τῶν ἐργασιῶν μου, ἀλλὰ καὶ διότι δύναται νὰ συντελέσῃ τοῦτο ἵνα ἀποδειχθῇ ἡ χρησιμότης ἢ μὴ τοῦ νομοσχεθέντος τούτου θεσμοῦ.

Ὅσα διωρίσθην, μοὶ παρεδόθησαν παρὰ τοῦ προκατόχου μου κ. Λαμπρίδου αἱ ἀκόλουθοι δικαιογραφίαι. Ἦτοι :

- 1) Ἡ κατὰ κληρονόμων Πολυχρόνη Κορωναίου.
- 2) Ἡ κατὰ τοῦ αὐτοῦ.
- 3) Ἡ κατὰ Ἰ. Ριζοπούλου.
- 4) Ἡ κατὰ Κωνστ. Πρινοπούλου.
- 5) Ἡ κατὰ Ν. Γιαννακοπούλου καὶ Γ. Οἰκονομοπούλου.
- 6) Ἡ κατὰ Ἰ. Γρηγοριάδου.
- 7) Ἡ κατὰ Ἐμμ. Βελιμέζη καὶ Κ. Πολυγένους.
- 8) Ἡ κατὰ Μαριγού Σπυροπούλου καὶ Ἀ. Ἀρετάκη.
- 9) Ἡ κατὰ Δ. Χατζοπούλου καὶ Ἰ. Μιχαλάκη.
- 10) Ἡ κατὰ τοῦ Δημοσίου.
- 11) Ἡ κατὰ Ἐμμ. Βελιμέζη.
- 12) Ἡ κατὰ Γ. καὶ Εὐδ. Οἰκονομίδου.
- 13) Ἡ κατὰ Διον. Σπίνου καὶ λοιπῶν.

- 14) Ἡ κατὰ Πυθ. Βελιμέζη.
- 15) Ἡ κατὰ Κλεάνθους Δημητρίου.
- 16) Ἡ κατὰ Ν. Γιαννακοπούλου καὶ Οἰκονομοπούλου.
- 17) Ἡ κατὰ Ἀριστ. Πραβελεγγίου.
- 18) Ἡ κατὰ Δήμου Ὁρθρου καὶ
- 19) Ἡ κατὰ Σταύρου Παππά.

Μοὶ παρεδόθη δὲ ὑπὸ τοῦ γραφείου καὶ ἡ δικαιογραφία τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως Δωροθέου Σχολαρίου, περὶ ἧς παρέδωκα ὑμῖν ἰδίαν ἔκθεσιν.

Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰς δίκας κατὰ Ριζοπούλου, Κωνστ. Πρινοπούλου, Ἐμμ. Βελιμέζη καὶ Κλεάνθους Δημητρίου, περὶ τούτων δὲν θὰ ποιήσω λόγον, διότι ἔστιν μοὶ παρεδοθησαν ἦσαν ἀποπερατωμένα. — Ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς :

Αἱ δύο δίκαι κατὰ κληρονόμων Πολυχρόνη Κορωναίου ἔχουσι τὴν αὐτὴν πηγὴν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον. Ὁ Π. Ν. Παυλόπουλος, ἔχων λαμβάνειν παρὰ τοῦ Π. Κορωναίου, κατέσχε τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα, ὅπερ κατεκυρώθη αὐτῷ. Ὁ Π. Κορωναῖος ἀνέκοψε τὴν ἔκθεσιν τοῦ πλειστηριασμοῦ. Ἐν τῷ μέσῳ ἀπεβίωσεν ὁ Π. Ν. Παυλόπουλος (ὅστις ἀφῆκεν ὡς γνωστὸν κληρονόμον τοῦ Πανεπιστημίου) καὶ ἡ δίκη ἐκηρύχθη ἐπανειλημμένη μεταξὺ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Κορωναίου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀποβιώσαντες καὶ τοῦ Π. Κορωναίου ἐπῆλθε βιαία διακοπὴ τῆς δίκης, ἥτις ὑφίσταται ἐκκρεμῆς ἤδη ἀφ' ἑνὸς μεταξὺ τῆς συζύγου τοῦ Π. Κορωναίου, ἐνεργοῦσας ὡς ἐπιτρόπου τῶν ἀνηλίκων τέκνων τῆς, καὶ τοῦ ἐνηλίκου υἱοῦ αὐτοῦ. Ἐσχάτως ἐδίκασα ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν ἀνακοπὴν τοῦ ἀντιδίκου κατ' ἀποφάσεως κηρυττεύσεως ἐπανειλημμένην τὴν δίκην καὶ ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 4650 (1896) ἀπόφασις τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν ἀπαρρίπτουσα τὴν ἀνακοπὴν. Ἦδη μετὰ τὴν ἐναρξιν τῶν δικαστηρίων δικασθήσεται ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως.

Ὡς γνωστὸν, οἱ κληρονόμοι Κορωναίου δι' ἀναφορὰς τῶν ἤτήσαντο ὅπως πληρώσωσι τὸ κεφάλαιον καὶ τοὺς ὀφειλομένους τόκους καὶ λάβωσι τὰ κτήματά των. Ἡ ἀναφορὰ αὕτη ὑπεβλήθη πρὸς ὑμᾶς μετ' ἐκθέσεώς μου, δι' ἧς ἐπρότεινα τὴν παραδοχὴν αὐτῆς, ἡ δὲ Συγκλητος εἰς ἣν ὑπεβλήθη αὕτη τὴν παρέπεμψε πρὸς τοὺς καθηγητάς κ. κ. Σεννοφ. Φαρρᾶν, Ν. Δημαρᾶν καὶ εἰς ἐμέ, ἀλλ' ἀπουσιάζοντος τοῦ κ. Δημαρᾶ οὐδὲν ἐνεργήθη.

Δίκη κατά Γαργαλοπούλου και Οικονομοπούλου. Οί ειρημένοι ήγειραν κατά του Πανεπιστημίου άγωγήν, αίτούντες αποζημιώσιν διά την πρόσληψιν τεμαχίου παρά του Παπαδάκη, κληρονομηθέντος παρά του Πανεπιστημίου. Η υπόθεσις έδικάσθη και εξέδόθη ή υπ' αριθ. 9749 (1895) απόφασις, δι' ής υποχρεώθησαν οί αντιδίκου να αποδείξωσιν, ότι τό συμβόλαιον όπερ προσήγαγε τό Πανεπιστήμιον πρός απόδειξιν τής έξοφλήσεως τής άπαιτήσεως ταύτης είναι εικονικόν, έκονοποιήθη δέ ή απόφασις αυτή τοίς αντιδίκου και ουδεμίαν προσήγαγον απόδειξιν τής εικονικότητος, ήδη θα δικασθῆ ή υπόθεσις έκ νέου άπορριφθήσεται δέ ή άγωγή. Σχετική πρός ταύτην είναι και ή υπ' αριθ. 16 υπόθεσις, εις ήν οί αύτοί αντιδίκου ζητούν διοικητικώς μεταρρυθμισιν και έγένετο ή δέουσα ένέργεια.

Δίκη κατά Ιωσήφ Γρηγοριάδου. Δι' άγωγής του αίτεί ούτος να καταδικασθῆ τό Πανεπιστήμιον να τόν αποζημιώσῃ δι' ρυμοταμίαν γενομένην επί του οικοπέδου του, δι' ής ρυμοταμίας προσεκλήσατο δῆθεν ή Παυλόπουλος τεμαχίόν τι. Τήν υπόθεσιν ταύτην έδικάσα, εξέδόθη δέ ή υπ' αριθ. 5247 (1896) προδικαστική απόφασις λίαν έννοική διά τό Πανεπιστήμιον, διατάττουσα απόδειξις.

Δίκη κατά Βελιμέζη και Πολυγένου. Ηγέρθη κατ' άμφοτέρων άγωγή, κατά μὲν του πρώτου ως πρωτοφειλέτου, κατά δέ του δευτέρου ως έγγυητου, περί πληρωμής έννοικίων, εξέδόθη προδικαστική απόφασις, μετά ταύτα δέ δι' πρακτικού άνεγνωρίσθη ή ύφειλή και ύπεσχέθησαν οί ειρημένοι να πληρώνωσι δρ. 40 κατά μήνα μέχρι έξοφλήσεως.

Δίκη κατά Μαριγούδ Σπυροπούλου και Άγγ. Αρετάκη. Είς τήν δίκην ταύτην πρόκειται περί άνακοπής δηλώσεως κατασχέσεως, ήν άλλωσιν έποίησε τό Πανεπιστήμιον επί κατασχέσεως επιβληθείσης αύτῷ επί περιουσίας Καμπάνη.

Δίκη κατά Δ. Χατζοπούλου και Ι. Μαζαράκη. Πρόκειται περί συναλλαγματικής έκδοθείσης παρά τών άνωτέρω εις διαταγήν Θ. Αρεταίου και περιελθούσης εις τό Πανεπιστήμιον έκ κληρονομίας αυτού. Έγένετο άγωγή έκ μέρος του Πανεπιστημίου έδικάσθησαν έρήμην, άνέκοψαν τήν απόφασιν, επί τής άνακοπής των δέ ήν έδικάσα εξέδόθη ή υπ' αριθ. 3866 έ. έ. απόφασις, διατάξασα απόδειξις και υποχρεώσασα τόν μὲν Χατζοπούλον να αποδείξῃ ότι ή άγωγή δέν έκονοποιήθη

εις τήν οικίαν του, τόν δέ Μαζαράκην ότι υπερέδη τό 70όν έτος τής ηλικίας του.

Δίκη κατά Δημοσιου. Ο Λασάνης, όν έκληρονόμησε τό Πανεπιστήμιον, ήγειρεν άγωγήν κατά Δημοσιου δι' ής έζητείτο να κλείσῃ πέντε παράθυρα υπάρχοντα εις τās φυλακάς Μενδρεσέ και προσβλέποντα εις τήν παρακειμένην οικίαν του, νυν Πανεπιστημίου. Επί τής δίκης ταύτης εξέδόθησαν διάφοροι απόφασις και τέλος ή υπ' αριθ. 4373 (1895) απόφασις τών έν Αθήναις Έφετών, υποχρεώσασα τό Πανεπιστήμιον να αποδείξῃ ότι ό τοίχος έφ' ού τὰ παράθυρα ήνεύχθησαν ήρθούται επί γηπέδου άνήκοντος εις τόν Λασάνην. Η απόδειξις αύτη έσεται δυσχερής, ως έκ του ότι δέν υπάρχει τό πρόσωπον τό δυνάμενον να χορηγήσῃ τās δεούσας πληροφορίας.

Δίκη κατά Ιωάννου και Εύδοκίας Οικονομίδου. Ο Σφογόπουλος ήγειρεν άγωγήν κατά του Ι. Βούρη περί αποζημιώσεως, έκκερμούς δ' ούσης τής δίκης, απέβίωσεν ή Σφογόπουλος και άφήκε κληρονόμον τό Πανεπιστήμιον. Έγένετο επανάληψις τής δίκης μεταξύ Πανεπιστημίου και αντιδίκου, απέβίωσε μετ' άλλων ή Βούρης, έκληρονομήθη δέ παρά τής συζύγου του Εύανθίας θυγατρὸς Οικονομίδου, αποβιωσάσης και ταύτης, έκληρονομήθη παρά τών αδελφών της Οικονομίδου. Έγένετο αίτησις περί επαναλήψεως ήν και έδικάσα εις τό Έφετεϊον και εξέδόθη ή υπ' αριθ. 827 έ. έ. κηρύξασα επανειλημμένην τήν δίκην. Ηδη πρόκειται να έκδικασθῆ ή ούσια.

Κατά Διον. Σπίρου και Λοιπών. Ηγέρθη άγωγή κατά Παπαδάκη, κληρονομηθέντος παρά του Πανεπιστημίου, δι' ής αίτούνσιν οί άνωτέρω αποζημιώσιν, διότι δῆθεν δέν τοίς άφήκεν ούτος να παραλάβωσιν ύλικά άτινα μετεχειρίσθησαν πρός άνέγερσιν διαφόρων παραπηγμάτων, έγερθέντων επί οικοπέδου Παπαδάκη, και άτινα κατά τό συμβόλαιον τής μισθώσεως έδικαιοούντο να παραλάβωσι. Επί τής άγωγής ταύτης εξέδόθησαν διάφοροι απόφασις και τέλος ή δῆ (1895) απόφασις τών ένταύθα Έφετών, δι' ής υποχρεούνται οί αντιδίκου να αποδείξωσι τούς ισχυρισμούς των τούτους. Τās αποδείξεις διεξάγω ήδη.

Κατά Αρ. Προβελγγίου. Ηγειρεν ούτος άγωγήν κατά του Έθν. Πανεπιστημίου δι' ής αίτεί πληρωμὴν μισθῶν γραμματέως του Έθν. Πανεπιστημίου μέχρι τής ήμέρας καθ' ήν τῷ έκονοποιήθη ή απόλυσις

του. Τὸ Πρωτοδικεῖον κατεδίκασε τὸ Πανεπιστήμιον. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐπρόκειτο νὰ καταργηθῆ συμβιβαστικῶς, ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ παραιτηθῆ ὁ Προβελίγγιος τῶν τόκων καὶ ἐξόδων καὶ νὰ λάβῃ μόνον τὸ κεφάλαιον. Ἄλλ' ἡ Σύγκλητος ἀπέκρουσε τὸν συμβιβασμὸν καὶ οὕτω θὰ δικασθῆ ἡ ἐφεσις τοῦ Πανεπιστημίου.

Κατὰ Δήμου Ὁρθρως. Ἡ δίκη αὕτη ἔχει ὡς ἔπεται. Ὁ Εὐστάθιος Χ. Γιαννάκης διὰ διαθήκης του διέταξε τὰ ἐξῆς: Ἀφιερῶ τὸ κτῆμα Σκουρτίτζα καὶ τὸ ἐν τῇ πατρίδι μου ὁσπήτιον εἰς τὴν πατρίδα μου Γούραν, καὶ ἐφ' ὅσον μὲν αὕτη μίνα εἰς τὴν ἐξουσίαν εἰς ἣν ἤδη διατελεῖ νὰ νέμεται τὰ εἰσοδήματα ταῦτα τὸ *Γενικὸν Σχολεῖον*, ἀμα δὲ ἀπελευθερωθῆ, ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς περιουσίας μου διαχειριζομένων ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου νὰ συντηρῶνται σχολεῖα.

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν κληρονόμων Γιαννάκη ἐξέποιησε τὰ κτῆματα ταῦτα εἰσεπράχθησαν δὲ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως δρ. 16,021, αὗτινες κατετέθησαν εἰς τὴν Ἐθν. Τραπεζαν ἐπὶ τόκῳ 4 0/0.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Γούρας ὁ Δήμος Ὁρθρως, εἰς ἃν ὑπάγεται ἡ Γούρα, ἤγειρεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου δι' ἧς ἐζήτησε τοὺς τόκους τῶν δρ. 16,021 πρὸς 8 0/0. Τὸ Πανεπιστήμιον ἀπέκρουσε τὴν ἀγωγὴν διὰ διαφόρων ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ τὸ Πρωτοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 9770 (1895) ἀποφάσεώς του ἐδέχθη ἐν μέρει τὴν ἀγωγὴν, κατεδίκασε δὲ τὸ Πανεπιστήμιον εἰς τὴν πληρωμὴν τόκων πρὸς 4 0/0 τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐγένετο ἐφεσις ἐκ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' αὕτη ἀπερρίφθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1357 (1896) ἀποφάσεως. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐκινεποιήθη τῷ Πανεπιστημίῳ τὴν 7^{ην} Αὐγούστου ἐ. ἔ. ὥστε ἡ προθεσμία τῆς ἀναίρεσεως λήγει τὴν 7^{ην} Ἰουλίου ἐ. ἔ. Δι' ἐκθέσεώς μου ἀπὸ 8^{ης} Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἀνέφερον ταῦτα πάντα εἰς τὸν προκάτοχον Πρύτανιν, συμπερίκρινον ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον δεῖ πρὸς νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ ν' ἀποδεχθῆ αὐτὴν, διότι ἀφοῦ ἡ Γούρα ἀπελευθερώθη, δεῖν τὸ Πανεπιστήμιον ἐκπληρῶν τὴν θέλησιν τοῦ δικηέτου νὰ πληρώσῃ τοὺς τόκους· ὁ προκάτοχος σὰς ἀπεδέχθη τὴν γνώμην μου, ἀναμένω ἤδη καὶ τὴν ὑματίεράν.

Κατὰ Σταύρου Παπᾶ. Ὁ Σ. Παπᾶς δι' ἀγωγῆς του αἰτεῖται νὰ καταδικασθῆ τὸ Πανεπιστήμιον νὰ τῷ πληρώσῃ δρ. 150 κατὰ μῆνα

ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1894 μέχρι Ἰουλίου 1897 καὶ τοὺς τόκους ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Πρυτανεία διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1181 τῆς 11 Ἰανουαρίου 1892 ἐγγράφου τῆς ἀνήγγειλεν αὐτῷ, ὅτι ἡ Σύγκλητος ἐψήφισε καὶ τὸ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον ἐνέκρινε διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τῆς 4 Ἰανουαρίου 1892 ἐγγράφου του, νὰ τῷ χορηγηθῆται μηνιαῖον ἐκ δρ. 150 ἐπὶ μίαν τριετίαν ἵνα μεταδῆ εἰς Ἑσπερίαν πρὸς τελειοποίησιν τῶν ἱατρικῶν του σπουδῶν, ἣν χορήγησιν ἀρνεῖται τὸ Πανεπιστήμιον, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι, τὸ Ὑπουργεῖον χρώμενον τοῦ δικαιώματός του κατεθέσασε τὸ ἐκ δρ. 150 ποσὸν εἰς δρ. 125, ὅτι ἂν καὶ τῷ ἠγνωστοποιήθη ἡ ἀπόφασις αὕτη ὁ ἀντιδίκος ἐρησύχασεν, ἡ δὲ Σύγκλητος μὴ ἔχουσα τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἀντιδίκου, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς σιωπῆς αὐτοῦ πεισθεῖσα, ὅτι δὲν ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν τῆς, ἀνεκάλεσε τὴν προτέραν αὐτῆς ἀπόφασιν καὶ ψήφισασα μεταγενεστέρως προϋπολογισμοὺς δὲν ἐνέγραψε κονδύλιον διὰ τὴν ὑποτροφίαν τοῦ ἀντιδίκου. Ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα ἐπεκαλέσθη τὸ Πανεπιστήμιον ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικῶν, ἀλλὰ τοῦτο διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 5101 ἀποφάσεώς του ἀπέρριψε ταῦτα καὶ ὑπεχρέωσε τὸν ἀντίδικον νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι μετέβη εἰς Πικρίους πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του!

Ἐκτὸς τῶν δικῶν τούτων ἠγέρθησαν παρ' ἐμοῦ καὶ ἀκόλουθοι ἀγωγαι περὶ πληρωμῆς ἐνοικίων α'.) κατὰ Χαρ. Σταθεπούλου, ὅστις ἐπλήρωσε μετὰ τὴν ἀγωγὴν β'.) κατὰ Ἀ. Κουτσολέντη, ὅστις ὡσαύτως ἐπλήρωσε γ'.) κατὰ Καπιτσίνη καὶ Ριζοῦ ἐφ' ἧς ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἡ ὑπ' ἀριθ. 1706 ἀπόφασις διατάξασα ἀποδείξεις, ὕστερον δὲ ἡ ὑπ' ἀριθ. 2667 (1897) ὀριστικὴ καταδικαστικὴ ἀπόφασις. δ'.) κατὰ Κ. Κολοκοτρώνη, ὅστις ὡσαύτως μετὰ τὴν ἀγωγὴν ἐπλήρωσεν ε'.) κατὰ Τσολάκου καὶ Κ. Δούνη ἧτις ἐδικάσθη χθὲς καὶ ς'.) κατὰ Γρ. Μαυρομαρᾶ περὶ πληρωμῆς συναλλαγματικῆς, ἧτις ὡσαύτως ἐδικάσθη χθὲς ἐρήμην.

Ἦγειρα εἰ καὶ δύο ἀγωγὰς περὶ ἐξώσεως τὴν μὲν κατὰ Κ. Κολοκοτρώνη, τὴν δὲ κατὰ Καπιτσίνη ἀμφότερα δὲ ἐγένοντο δεκτὰ ἐκδοθεισῶν τῶν ὑπ' ἀριθ. 421 καὶ 451 ἀποφάσεων δι' ὧν διατάχθη ἡ ἐξώσις των.

Ἐπὶ κατασχέσεως γενομένης εἰς χεῖρας τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τῆς Καλλιόπης συζύγου Ν. Κωνσταντίνου καὶ λοιπῶν, ἐπὶ τῆς περιουσίας

Καμπάνη τῆς εὐρισκομένης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐποίησα τὴν προσήκουσαν δῆλωσιν, ἣν ἀνέκοψαν οἱ κατασχόντες καὶ ὑπάρχει ἐκκρεμῆς ἢ ἀνακοπῆ αὐτῶν.

Ἐσχάτως ἐκινηποιήθη παρὰ τῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τὴν ἰπωνυμίαν « Νέον Φάληρον » ἀγωγή περὶ ἀνατροπῆς. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἦτο εἰς ἐμὲ ὕλως ἀγνωστος, ἐξετάσας δὲ εἰς τὰ βιβλία εὗρον ὅτι αὕτη ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν κ. Ν. Δαμασκηνὸν (Κωνσ. Χρηστοφῆν (1)). Δι' ἐπιστολῆς μου ἐζήτησα πληροφορίας παρὰ τοῦ κ. Χρηστοφῆ ὅστις μοὶ ἀπήντησεν ὅτι τὴν σχετικὴν δικογραφίαν ἐπέμψε πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, τῆ αἰτήσεως τοῦ Πρυτάνεως τὴν 24 Μαρτίου 1894, πραγματικῶς δὲ ἐν τῷ παλαιῷ βιβλίῳ τοῦ Πανεπιστημίου εὕρεται ἐν σελ. 35 τοιαύτη σημείωσις περὶ ἀποστολῆς, ἀλλ' ὅμως ἐρευνήσας ἐπισταμένως ἀπαντα τὰ ἐν τῷ γραφεῖῳ μου ἐγγράφα δὲν ἀνεῦρον τοιαύτην δικογραφίαν. Καθ' ἃ ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ κοινοποιηθέντος δικογράφου καὶ τινῶν ἐγγράφων εὐρεθέντων ἐν τῇ δικογραφίᾳ Σχολαρίου τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ταύτης εἶναι τὸ ἐξῆς : Ὁ Ἄρ. Γιαννόπουλος ὤφειλε πρὸς τὸν Δ. Σχολάριον ὄρ. 40,000 πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀπαιτήσεώς του ταύτης ὁ ρηθεὶς Γιαννόπουλος ἔδωκε τῷ Σχολαρίῳ λόγῳ ἐγγυήσεως καὶ 200 μετοχὰς τῆς οἰκοδομικῆς ἑταιρείας « Νέον Φάληρον », τὸ δὲ Πανεπιστήμιον ἐνῆργησε κατὰσχῆσιν ἐπὶ τῶν μετοχῶν τούτων. Ἡ οἰκοδομικὴ ἑταιρεία εἰς χεῖρας τῆς ὑποίας ἐγένετο ἡ κατὰσχῆσις ἐποίησε δῆλωσιν ἣν ἀνέκοψε τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐπὶ τῆς ἀνακοπῆς ταύτης ἐξεδόθησαν διάφοροι ἀποφάσεις διατάττουσαι ἀποδείξεις. Τῶν ἀποφάσεων τούτων αἰτεῖται ἡ ἀνατροπῆ. Θὰ λάβω ἀντίγραφα τῶν ἀποφάσεων καὶ θὰ προσπαθῆσω νὰ ἀποκρούσω τὴν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγήν.

Ὅπως ἔχετε γενικὸν πίνακα τῶν δικῶν τοῦ Πανεπιστημίου, οὕτως παρατηρῶ ὅτι ὑπάρχουσιν ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις Δικαστηρίων καὶ πολλὰ ἄλλα δίκαι ἀνατεθειμένα εἰς διαφόρους δικηγόρους, καὶ ἐπρότεινα μὲν ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ συγκεντρωθῶσιν ἅπασαι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἀλλ' ἐκρίθη εὐλογον νὰ γείνη τούτο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον.

Αἱ δίκαι αὗται εἰσὶν αἱ ἐξῆς :

Πρὸς τῷ Κ. Ν. Δαμασκηνῷ (Κ. Χρηστοφῆ) εἶναι ἀνατεθειμένη

(1) ΣΗΜ. Ἄπασαι ἐν γένει αἱ ὑποθέσεις αἱ ἀνατεθειμέναι τῷ κ. Δαμασκηνῷ σέρονται ἐν παραθέσει Κ. Χρηστοφῆς.

ἢ ὑπεράσπισις τῶν ἐξῆς δικῶν: 1) Κατὰ Μαριγούς συζύγου Ν. Σταυριανοπούλου (ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως), 2) κατὰ Σταύρου Ἀλούπη (ἀγωγή ἀντιδίκου περὶ ἀνατροπῆς), 3) Παναγ. Ἀποστολίδου (ἀγωγή Πανεπιστ. περὶ ἀνατροπῆς), 4) κατὰ Χρ. Μαριολοπούλου (ἀνακοπῆ κατὰ δηλώσεως Πανεπιστημίου), 5) κατὰ Ἀντ. Ἀρετάκη (ἀνακοπῆ κατὰ δηλώσεως Πανεπιστημίου), 6) κατὰ Κωνστ. Δράμαλη (ἀγωγή περὶ ἐξώσεως), 7) κατὰ Ἀγγελικῆς Εὐθυμιάδου (ἀγωγή περὶ ἀκυρώσεως διαθήκης Σχολαρίου), 8) κατὰ Ν. Ἀθανασιάδου (περὶ ἐνοικίων). Ἡ δίκη αὕτη εὐρέθη τῇ ἐνεργείᾳ μου ὅτε εἶχεν ἀποπερατωθῆ καὶ τὰ ὀφειλόμενα ἐνοίκια πληρώνοντα ἤδη κατὰ ὅσεις), 9) κατὰ ἑταιρείας « Νέον Φάληρον » (περὶ τῆς ποιῶ λόγον ἀνωτέρω), 10) κατὰ Εὐφροσύνης Παπαχρήστου τὸ γένος Πατούσα (ἀνακοπῆ Πανεπιστ. κατὰ ἐκθέσεως πραγματογνωμόνων περὶ ἀποζημιώσεως ρυμοτεμίας), 11) κατὰ τῆς αὐτῆς (ἀγωγή κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου περὶ κυριότητος τεμαχίου οἰκοπέδου), 12) κατὰ Γ. Τριγγέτα πρῶην ταμ. Πανεπιστημ. (ἀγωγή κατὰ Πανεπιστημίου περὶ διαφορᾶς ἀξίας τίτλων καταθέσεως), 13) κατὰ Ἀ. Σπηλαιοπούλου καὶ Γ. Παπασταθοπούλου (ἀνακοίνωσις δίκης οἰκοπέδου ἐκ κληρονομίας Κασσάνη), 14) κατὰ Ν. Μανιατάκη (περὶ πληρωμῆς ἐνοικίων), 15) κατὰ Ἄρ. Γιαννόπουλου καὶ τούτου ἀποθανόντος κατὰ τῶν κληρονόμων του (σχετικὴ πρὸς τὴν ἀγωγήν τὴν ἐγερθεῖσαν περὶ ἀνατροπῆς).

Παρὰ τῷ κ. Γεωργ. Μιμίκῳ εἰσὶν ἀνατεθειμένα αἱ ἀκόλουθοι ὑποθέσεις :

1) Κατὰ Ζήση Ρούκα (ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως ἐκ τῆς πτώσεως τῆς πλευρᾶς Ἀνατομείου), 2) κατὰ Ι. Κρομμύδα (ἀγωγή κατὰ Πανεπιστ. περὶ ἀποζημιώσεως. (Ἐν τῷ βιβλίῳ φέρεται ὅτι ἀπερίφθη ἢ ἀγωγή), καὶ 3) κατὰ χήρας Χάγερ (περὶ ἔρσεως βόθρων οἰκίας Παπαδάκη καὶ μεσοτοίχου).

Αἱ πληροφορίες μου περὶ τῶν ἄνω ὑποθέσεων εἰσὶ γενικαί, καθ' ὅσον δι' ἐγγράφου μου παρεκάλεσα τοὺς κυρίους συναδέλφους νὰ μοὶ πέμψωσι κατάλογον τῶν ὑποθέσεων ἃς ἔχουσι καὶ πληροφορίας περὶ τῆς στάσεως εἰς ἣν ἐκάστη τούτων εὐρίσκεται. ἀλλ' ἀπάντησιν εἰσέτι δὲν ἔλαβον, ὡς ἐκ τούτου δὲν εἰξέυρω μὴ τοὶ εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τῶν καὶ

ἄλλαι ὑποθέσεις μὴ ἀναφερόμεναι ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ κρητουμένῳ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Παρὰ τῷ κ. Γ. Μελισουργῷ εὑρίσκονται εἰς χεῖρας του καὶ ἀκόλουθοι ὑποθέσεις :

1) Ἡ κατὰ ἐφόρου τῶν Δημοτικῶν Σχολείων Πολυγύρου ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικαίου ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ αὐτοῦ κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου συζητηθεῖσα κατὰ τὸ π. ἑ. μὴ ἔχοντος συμφέρον τοῦ Πανεπιστ. (κατὰ κ. Μελισουργόν) νὰ ἐπιστευθῇ, 2) ἡ κατὰ Αἰσώπου περὶ ἐλλείμματος τῆς διαχειρίσεως του καὶ λογοδοσίας, ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικαίου, μετ' ἀνακοπὴν αὐτοῦ, 3) ἡ κατὰ τοῦ ἰδίου περὶ καθυστέρησεως εἰσπραχθείσης παρ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεως τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, 4) ἡ κατὰ Εὐαγγέλη Εὐθυμίου συνεπιεῖς ἀνακοπῆς αὐτοῦ κατὰ τῆς ἐπιχειρηθείσης ἐκτελέσεως, ἐκκρεμοῦς ἐνώπιον τῶν Ἐφετῶν συζητηθησομένης δὲ προσηχῶς, 5) ἡ κατὰ τοῦ ἰδίου περὶ τῆς αὐτῆς διαφορᾶς ἐνώπιον τοῦ Ἄρ. Πάγου ἢς πρὸ καιροῦ ἐζητήθη ἡ κατὰ προτίμησιν συζήτησις, 6) ἡ κατὰ τοῦ ἰδίου ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικαίου περὶ συγκεφαλαιώσεως τοῦ χρέους καὶ κύρους τῶν κατασχέσεων, 7) ἡ κατὰ τῆς συζύγου του ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικῶν περὶ παραδόσεως τῶν ἐγγράφων τῆς ἐπιβληθείσης παρ' αὐτῆς ἐπὶ τῆς οἰκίας τοῦ συζύγου τῆς (μόνης αὐτοῦ περιουσίας) κατασχέσεως δι' ἧς παρακωλύεται ἡ ἐκ μέρους τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ἐκτέλεσις. Ἐπὶ ταύτης ἐξεδόθη ἀπόφασις, προσεχῶς δὲ αὐθις συζητηθήσεται, 8) ἡ κατὰ Ἄντ. Ι. Καμπάνη ἐπὶ ἀνακοπῇ τούτου κατὰ δηλώσεως τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, οὐδενὸς συμφέροντος ἔχοντος τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς ἐπίσπευσιν, 9) ἡ κατὰ Πετρίνας Α. Γ. Καμπάνη ἑμεία τῆς ἀνωτέρω, 10) ἡ κατὰ Μαριγούς Β. Λαμπρούλη περὶ πληρωμῆς χρέους ἐκκρεμοῦς ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικαίου, 11) ἡ κατὰ Ἐλένης Ι. Βακαλοπούλου ὡς κατόχου ἐπιπέλου οἰκίας διὰ ἀπαιτήσιν τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου κατὰ Β. Λαμπρούλη καὶ Μαριγούς Β. Λαμπρούλη, ἐκκρεμοῦς ἐνώπιον τῶν Ἐφετῶν, περὶ ἧς ἐπρότεινε τὴν διὰ συμβιβασμοῦ λύσιν, 12) ἡ κατὰ Ἐπρωταγάρου περὶ διεκδικήσεως ἐκ μέρους τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου τῶν παρὰ τῇ Φιλικῇ ἀκτῇ ἀμπελῶν τοῦ Α. Λέκα. Ἐκκρεμῆς ἐνώπιον τῶν Ἐφετῶν μετ' ἀπόδειξιν συζητηθησομένη προσεχῶς, 13) ἡ κατὰ κληρονόμων Λέκα καὶ Πλέσσα περὶ ἑνοικίων τοῦ ἐν Ἀμαρουσίῳ κτήματος πρῶτην Λασάνη περὶ ἧς συμ-

βουλεύει τὴν συμβιβαστικὴν λύσιν καὶ 14) ἡ κατὰ Κ. Καπαρίνη περὶ ἑνοικίου τοῦ λατομείου Παυλοπούλου, περὶ ἧς ὡσαύτως συμβουλεύει συμβιβαστικὴν λύσιν.

Παρὰ τῷ κ. Α. Κατριβάνῳ κατὰ τὴν διαβιβασθεῖσάν μοι παρ' αὐτοῦ σημείωσιν :

1) Ἀγωγή Ἐθν. Πανεπιστημίου καὶ Ἐθν. Στόλου κατὰ τῆς εταιρείας ἱπποσιδηροδρόμου, δι' ἧς αἰτεῖται ἀποζημίωσις διὰ τὴν καταλήψιν 3607 πῆχ. ἀγροῦ εἰς θέσιν σφαγεῖα, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 2415 (1893) ἀπόφασις τῶν Πρωτοδικῶν διατάττουσα ἀποδείξεις καὶ πραγματογνωμοσύνην, 2) ἀγωγή τῶν αὐτῶν κατὰ δήμου Ἀθηναίων περὶ πληρωμῆς δρ. 3207 λόγῳ ἀποζημιώσεως ἐκ ρυμοτομίας. Ἡ ὑπόθεσις διατελεῖ ἐκκρεμῆς ἐνώπιον Πρωτοδικῶν καὶ 3) ἀγωγή τοῦ νομάρχου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἐθν. Στόλου. Δυνάμει πρωτοκόλλου συνταχθέντος ὑπὸ τοῦ νομάρχου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κλπ., τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐθν. Στόλου, ἐπέταχθησαν νὰ πληρώσωσιν ὡς παρόδοι ἰδιοκτητῆς ὑπονόμου Βάθειας δρ. 6773 καὶ 21 0/0. Ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐξεδόθησαν διάφοροι ἀποφάσεις καὶ ἤδη πρόκειται νὰ διεξαχθῶσιν ἀποδείξεις. Παρατηρῶ δὲ ὅτι καὶ αἱ τρεῖς αὗται ὑποθέσεις προέρχονται ἐκ τῆς κληρονομίας Βαρούκα.

Παρὰ τῷ δικηγόρῳ κ. Δημ. Ροῦλῳ εἰσὶν ἀνατεθειμέναι δύο ὑποθέσεις κατὰ Βέργου καὶ Καψαμπέλη περὶ πληρωμῆς καθυστερουμένων ἑνοικίων.

Ἐν Πάτραις ὑπάρχουσι ἐκκρεμῆς δύο ὑποθέσεις ἀνατεθειμέναι εἰς τὸν δικηγόρον κ. Η. Δημητρόπουλον 1) ἡ κατὰ Νικήτα Κατσαροῦ δίκη κατ' ἔφεσιν, ἀφορῶσα ἀνακοπὴν πλειστηριασμοῦ, οἰκίας τοῦ μακαρίτου Παυλοπούλου κειμένης ἐν Πύργῳ καὶ 2) ἡ κατὰ Λυκούργου Σταματιάδου ἀφορῶσα καταβολὴν κληροδοτήματος πρὸς Θεολογικὴν Σχολὴν, ἧτις κατὰ τὰς κληρονομίας τοῦ ἐκεῖ δικηγόρου ἐδικάσθη καὶ δὲν ἐδημοσιεύθη εἰσέτι ἡ ἀπόφασις.

Ἐν Πύργῳ παρὰ τῷ δικηγόρῳ Ν. Κλαμαρῆ ὑπάρχουσι δύο δίκαι : 1) ἡ κατὰ Χρ. Σοφριανοπούλου περὶ ἐκτελέσεως συμβολαίου καὶ 2) ἡ κατὰ κληρονόμων Κανελλοπούλου ἀντικείμενον ἔχουσα πλειστηριασμόν. Παρὰ δὲ τῷ αὐτόθι δικηγόρῳ κ. Γ. Πατρακοπούλῳ κλάδος τις τῆς δίκης Κατσαροῦ.

Σχετικῶς πρὸς ταῦτα παρατηρῶ ὅτι πρὸ τοῦ διορισμοῦ μου ὑπεβλήθησαν πίνακες δικηγορικῶν δικαιωμάτων παρὰ μὲν τοῦ δικηγόρου κ. Γ. Ἀραβαντινοῦ διὰ δρ.	579
παρὰ τοῦ δικηγόρου κ. Ρακτιβῶν διὰ δρ.	154
» » κ. Κυριακίδου » »	541
καὶ » » Πετρακοπούλου » »	550

*Ἦτοι ἐν ὄλῳ διὰ δραχμὰς 1924

αἵτινες εἰσέτι δὲν ἐπληρώθησαν, πρέπει δὲ νὰ ἐπισπειθῇ ἡ πληρωμή.

Παρατηρῶ ὅτι Κύριε Πρύταμι, ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1896 μέχρι τῶν ἀρχῶν Ἰουνίου ἰδίου ἔτους ὅτε ἐπῆλθον αἱ δικαστικαὶ διακοπαὶ συνεζήτησα τὰς ἐπομένας ὑποθέσεις.

Εἰς Εἰρηνοδικεῖα 1) Πρακτικὸν συμβιβασμοῦ εἰς δίκην Βελιμίτζη καὶ Κ. Πολυγένους, 2) δύο συζητήσεις εἰς τὴν δίκην κατὰ Καπιτσίνη, 3) μίαν συζήτησιν εἰς δίκην κατὰ Μαυρομαρᾶ, 4) ἑτέραν εἰς δίκην κατὰ Κολοκοτρώνη, ἧγισρα δὲ καὶ ἀγωγὰς περὶ πληρωμῆς ἐνοικίων κατὰ 1) Δούνη καὶ Τσολάκου καὶ 2) ἑτέραν κατὰ Σταθοπούλου, ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ 3) Κουτσολέντη καὶ αἱ μὲν δύο τελευταῖαι ἐπλήρωσαν ἅμα τὰς ἐκαιοποιήθη ἡ ἀγωγή, τοῦ δὲ Δούνη καὶ Τσολάκου μένει ἐκκρεμῆς.

Εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον ἕκαστα ἐξ συζητήσεως ἦτοι: 1) κατὰ Πολυχ. Κωρωναίου εἰς ἣν ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 4650 ἀπόφασις, 2) κατὰ Γρηγοριάδου εἰς ἣν ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 5247 ἀπόφασις, 3) κατὰ Χατζοπούλου καὶ Μαζαράκη εἰς ἣν ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 3866 ἰ. ἔ. ἀπόφασις, 3) κατὰ Σ. Παππά εἰς ἣν ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 2743 ἀπόφασις 4) κατὰ τοῦ αὐτοῦ εἰς ἣν ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 5101 ἀπόφασις, 5) κατὰ Καπιτσίνη εἰς ἣν ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 421 ἀπόφασις καὶ 6) κατὰ Κ. Κολοκοτρώνη εἰς ἣν ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 451 ἀπόφασις.

Εἰς Ἐφετεῖον ἕκαστα δύο συζητήσεις τὴν μὲν εἰς τὴν δίκην Ὁρθρος, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 1357 ἰ. ἔ. ἀπόφασις, τὴν δὲ εἰς δίκην κατὰ κληρονόμων Οἰκονομίδου, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 827 ἰ. ἔ. ἀπόφασις.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς καθαρᾶς ταύτης δικηγορικῆς ἐργασίας, μοὶ ἀνετίθη καὶ ἡ ἐξέλεξις διαφόρων παλαιῶν ἐνυποθήκων καὶ ἀπλῶν δανείων.

Γνωρίζων τὰς περιπλοκάς τὰς ἀπαντωμένους κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐνυποθήκων δανείων καὶ τὰς ὑπερόγκους δαπάνας, ἐφρόντισα νὰ ποιήσω

ἀκριθῆ αὐτῶν ἐκκαθάρισιν, ἵνα μὴ περιπλακῇ τὸ Πανεπιστήμιον εἰς ματαιοὺς καὶ πολυδαπάνους ἀγῶνας. Τὰ ἐνυποθήκωτα ταῦτα δάνεια ἦσαν κατὰ διαφόρων ὀφειλετῶν μετὰ ἀκριθῆ ἐξέλεξις ἐπίσθην ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ εἰσπράξῃ τὸ Πανεπιστήμιον ἐκ τῶν δανείων τούτων, δι' αὐτὸς λόγους ἀναφέρω εἰς τὴν ἀπὸ 20 Ἰουνίου ἰ. ἔ. ἐκθεσίν μου, ἧς ἀντίγραφον ἐπισυνάπτω ὅτι τῶν ἀπλῶν δανείων ἡ ἐξέλεξις ἐκ τῶν προτέρων δὲν εἶναι ἐπιτήρησις αὐτῆς ἡρτηται ἐκ τοῦ φερσγγίου τῶν ὀφειλετῶν, τὰ δὲ πρόσωπα τὰ ἐν τοῖς καταλόγοις τούτοις σημειούμενα εἰσι τὰ πλείστα ἄγνωστα καὶ τὰ χρεὴ παλαιὰ, ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ 1851, πολλὰ δὲ τούτων στριζόνται ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἢ εἰς δικταγῆν γραμματίων, ἅτινα πρὸ πολλοῦ παρεγράφησαν.

Μοὶ παρεδόθησαν δὲ καὶ ἐξ φάκελλοι περιέχοντες διάφορα ἔγγραφα τῆς κληρονομίας Παπαδάκη, τὸ πρῶτον ἦδη ἀνοιχθέντες. Οἱ φάκελλοι οὗτοι περιέχον 1) φάκελλον ἔγγραφων δανείου πρὸς Παπαχαριδημον Βασιλογεώργην, 2) ἄμιον πρὸς Ἰωάν. Βασιλογεώργην, 3) δανείου πρὸς Ἐμ. Φωτιάδην, 4) πρὸς Π. Παδάκην καὶ Ν. Γιῶν, 5) διαφόρους λ]σμοὺς Πέτρου καὶ Γρ. Φαρουκίη καὶ 6) φάκελλον ἔγγραφων διαφόρων παλαιῶν ὀφειλετῶν. Ἀπαντες οἱ φάκελλοι οὗτοι ἀφορῶσιν ἀπαιτήσεις λίαν ἐπισφαλεῖς, τοῦτο δὲ προέρχεται ἐκ τοῦ μακροῦ χρόνου καὶ ἐκ τῶν προσώπων τῶν ὀφειλετῶν. Ἐν γένει δὲ περὶ τῶν δανείων τούτων τῶν τε ἐνυποθήκων καὶ ἀπλῶν, τῶν ἀναγραφόμενων ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τὸν τίτλον «ἐπισφαλεῖς ἀπαιτήσεις» παρατηρῶ ὅτι αἱ ἀπαιτήσεις αὗται προερχόμεναι κατὰ τὸ πλείστον ἐξ ὀφειλῶν πρὸς τὸν κοιδίμον Παπαδάκην, εἰσὶν ἀπαιτῆσαι σχεδὸν παραγεγραμμέναι καὶ πρὸς πρόσωπα τὸ μὲν ὄλως ἄγνωστα, τὸ δὲ μὴ ἀξιόχρεα, καλὸν ἄρα ἦτο ν' ἀπαλειφθῶσιν.

Ἐκτὸς τούτων μοὶ παρεδόθησαν παρὰ τοῦ γραφείου περὶ τοὺς ἐβδομήκοντα φάκελλοι περιέχοντες διάφορα κληροδοτήματα, δωρεὰς καὶ κληρονομίας. Ταῦτα πάντα ἐκτετοποίησα κατ' ἀλφαριθμητικὴν τάξιν, συνέταξα δὲ καὶ ἀλφαριθμητικὸν πίνακα αὐτῶν. Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν ἀνω προειρημένων ἐργασιῶν μου, καθ' ἑκάστην παρουσιάζονται καὶ ἄλλαι ἐργασίαι, οἷον σχέδια συμβολαίων, δηλώσεις ἐπὶ κατασχέσεων, ἀναφορὰ πρὸς διαφόρους ἀρχάς, ἀλληλογραφία μετὰ διαφόρων δικηγόρων καὶ γνωμοδοτήσεις περὶ διαφόρων ὑποθέσεων.

Ἐσχίτως, ἀποδιώσαντος τοῦ μακαρίτου Γ. Ἀρεταίου, ἀπέγραψεν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ τοῦτο διότι ἐν τῇ διαθήκῃ του φέρεται, ὅτι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀποδιώσωσιν ἄνευ τέκνων κληρονόμος νὰ ἦναι τὸ Πανεπιστήμιον. Σχετικῶς πρὸς τὴν διαθήκην τοῦ Γ. Ἀρεταίου, παρατηρῶ ὑμῖν, ὅτι διὰ τῆς διαθήκης του ἀφίνει διὰ τὸ νοσοκομεῖον τοῦ ἀειμνήστου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Θεοδώρου Ἀρεταίου ὄρ. 30,000 ₺ ἔχει λαμβάνειν παρὰ τοῦ Δημ. Χατζοπούλου. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θὰ ἐκθέσω ὑμῖν τὰ δέοντα δι' ἰδιαίτερας ἐκθέσεώς μου.

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ παρατηρήσω ὑμῖν, κ. Πρύτασι, ὅτι τὰ δωμάτιον εἰς ὃ ἐργάζομαι εἶναι μικρὸν, ἐκτὸς δὲ τούτου ὅπως μὴ ματαιωθῇ ἡ ἐργασία τῆς τακτοποιήσεως, πρέπει νὰ κατασκευασθῶσι θυρίδες διὰ νὰ ἐναποτιθέσθαι οἱ φάκελλοι κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν. Ἄλλως, εἰάν ἀπομείνωσιν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν θέσιν εἰς ἣν ἤδη εὐρίσκονται, θὰ ἐπιλθῇ αἰεὶ σύγχυσις.

Τοιαῦται εἰσὶν, Κύριε Πρύτασι, αἱ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ χρονικῷ διαστήματι καθ' ὃ διατελῶ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἐργασίαι μου. Εἰς ὑμᾶς ἐναπόκειται νὰ κρίνητε κατὰ πόσον ἀνταπεκρίθησαν αὐταὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ διορισμοῦ μου.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης θὰ ἀποδειχθῇ, ὑποθέτω, καὶ ἡ χρησιμότης ἢ μὴ τοῦ θεσμοῦ εἰδικοῦ δικηγόρου. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἡ ἰδίᾳ τοῦ προκατόχου Πρυτάνεως, κ. Α. Δ. Κυριακοῦ, περὶ τῆς συστάσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου ἦτο ἀρίστη· δὲν θέλω νὰ εἰσέλθω εἰς λεπτομερείας, ἀλλὰ βεβαίως ὁ θεσμὸς οὗτος, καλῶς λειτουργῶν, θὰ παράσχη πολλὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα.

Ὡς μὴ ἐκληφθῇ, Κύριε Πρύτασι, ὅτι συνηγορῶν ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ συνηγορῶ ὑπὲρ τοῦ οἴκου μου. Τοιαῦται συνηγορίαι εἰσὶν ἀσυνήθεις εἰς ἐμέ. Ἐχων ὑπ' ὄψει αὐτὸν τὸν θεσμὸν εὐρίσκω ὅτι οὗτος πολλὰ αἰσια ἀποτελέσματα θὰ φέρῃ, εἰς ὑμᾶς δὲ βεβαίως ἐναπόκειται νὰ εὐρητε τὸν κατάλληλον διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ.

ὑποσημειοῦμαι μετὰ πλείστης ὑπολήψεως

Σ. ΜΗΛΑΑΝΟΣ

Ἐξελεγκτικὴ ἐκθεσις ἐνυποθήκων δανείων

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 20 Ἰουνίου 1896.

Πρὸς τὸν κ. Πρύταιν τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου.

Ἐξελέγξας τὰ ἐν τῷ δεθέντι μοι πίνακι ἐνυπόθηκα δάνεια, τὰ παρελθόντα εἰς τὸ Ἐθν. Πανεπιστήμιον ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ μακαρίτου Π. Ν. Παυλοπούλου, ἦτοι 1) τῶν Ἐλευθ. Εὐθυμίου ἢ Σαμίου, 2) τοῦ Βασιλ. Λαμπρούλη, 2) 1. Πρεβεδοῦρου, 4) Γ. Κανδρῆ, 5) Γ. Σταθοπούλου, 6) Π. Μπιγάτσα, 7) Π. Ακλαουνίδου, 8) Β. Χρυσικοπούλου, 9) Ν. Κατσαρᾶ, 10) Χρ. Σοφικανοπούλου καὶ 11) τοῦ Ἀθ. Καμπάνη, ἀπερ προέρχονται ἐκ τῆς κληρονομίας Παπαδάκη, εὐρον τὰ ἐξῆς :

α') Ὡς πρὸς τὰ ἐνυπόθηκα δάνεια ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2, περὶ τούτων ὑπάρχουσι δίκαι ἐκκρεμίαι, ὧν ἡ ὑπεράσπισις εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν δικηγόρον κ. Μελισσοῦργον.

β') Ὡς πρὸς τὸ τοῦ Πρεβεδοῦρου, τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα ἐξεποιήθη ἀναγκαστικῶς καὶ κατακυρώθη εἰς τὸ Ἐθν. Πανεπιστήμιον τὴν 24 Ἰουλίου 1894 δυνάμει κατακυρωτικῆς ἐκθέσεως τοῦ συμβολαιογράφου Ν. Βωτυρᾶ. Ὑστερον ἐγένετο ἀγωγή ἐκ μέρους τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου περὶ παραλείψεως κατοχῆς, μεθ' ἧς ἐπέβη συμβιβασμὸς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2177 (1895) συμβολαίου.

γ') Ὡς πρὸς τὸ τοῦ Κανδρῆ, τὸ ἐνυπόθηκον ἐξεποιήθη ἀναγκαστικῶς τῇ ἐπισπεύσει τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς. Κατετάχθη τὸ Πανεπιστήμιον ὡς ἀνώτερος ἐνυπόθηκος δανειστής διὰ πρ. 7435, ὡς καὶ εἶλαθε διὰ τοῦ Πρυτάνεως αὐτοῦ κ. Ἀρεντούλη τὴν 18 Ἰουνίου 1894, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 35105 ἐκθέσεως τοῦ συμβολαιογράφου Βωτυρᾶ. Τὰ δὲ λοιπὰ ἐνυπόθηκα κτῆματα, κατὰ τὴν δεθείσαν μοι πιστοποιήσιν τοῦ ὑποθηκορῦλακος ἐξεποιήθησαν ἅπαντα ἀναγκαστικῶς.

δ') Ὡς πρὸς τὸ ἐνυπόθηκον δάνειον Ἰωάν. Σταθοπούλου, τὸ ἐνυπόθηκον κτῆμα ἐξεποιήθη ὡσαύτως τῇ ἐπισπεύσει τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς, πρώτης ἐνυποθήκου, ἀντὶ δραχ. 43000. Ἡ Ἐθν. Τράπεζα εἶχε λαμβάνειν δραχ. 45000, ὥστε δὲν ἐκκλύθη αὐτὸ τὸ δάνειον τῆς Τραπεζῆς καὶ συνεπῶς οὐδὲν δύναται λαμβάνειν τὸ Πανεπιστήμιον.

ε') Το του Μπιγάτσου. Και το ενυπόθηκον τούτο κτήμα εξεποιήθη αναγκαστικῶς τῇ ἐπισπεύσει τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς ἀντὶ δραχ. 30050. Τὸ Πανεπιστήμιον κατετάχθη διὰ δραχ. 670 καὶ 60 0|0, ὅς ἐλαβε διὰ τοῦ Πρωτάσεως αὐτοῦ κ. Ἀφεντούλη, ὡς ἐξίγεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 65 (1888) ἐκθέσεως τοῦ Συμβολαιογράφου Ἀθηναίων Ἡλ. Γλυκοφρίτη.

ς'). Τοῦ τοῦ Π. Λαλαουνοῦ. Ἐξωφλήθη διὰ τοῦ ὑπ. ἀριθ. 1964 (1896) συμβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Ἀθηναίων Δημοπούλου διὰ δραχ. 800 ὅς ἐλαβεν ὁ Πρωτανὶς κ. Ἀ. Δ. Κυριακὸς τὴν 20 Ἰουνίου 1896.

ζ'). Τοῦ τοῦ Χρυσικοπούλου. Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐνυπόθηκον κτήμα ἐξεποιήθη παρὰ τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς, τὸ δὲ ἐκπλειστηρίασμα δὲν ἤρκεσεν οὔτε πρὸς ἐκανοποίησιν αὐτῆς, ἢ δὲ ἑτέρα υποθήκη, ἢ οὖσα ἐγγεγραμμένη ὑπὲρ τοῦ Π. Ν. Παυλοπούλου, εἶναι ἐξωφλημένη δυναμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 252 (1883) πράξεως τοῦ Συμβολαιογράφου Θεοφανοπούλου.

η'). Τοῦ τοῦ Κατσαρᾶ. Ὑπάρχει ἐκκρεμὴς δίκη εἰς Πύργον καὶ Πύτρας.

θ'). Τοῦ κατὰ Σοφianoπούλου. Ὑπάρχον ἐκκρεμὴς δίκη εἰς Πύργον ἥτις συνεβιάσθη.

ι'). Τοῦ τοῦ Καμπάνη. Ὑπῆρχεν ἐγγεγραμμένη ὑπόθηκη εἰς κτήματα ἐν Κρήτῃ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον δὲν συμφέρει φρονῶ νὰ περιπλακῇ τὸ Πανεπιστήμιον ἐν Κρήτῃ μὲ δίκην, ἥς τὰ ἀποτέλεσμα ἀδέσβαιον. Ἀπαντα τὰ λοιπὰ ἐνυπόθηκα δάνεια ὑπ' ἀριθ. 12—24, τὰ ἐν τῷ εἰρημένῳ πίνακι σημειούμενα, προέρχονται ἐκ τῆς κληρονομίας Βαρούκα, ἂν δὲ τυχόν τινὲς τῶν ἐνυποθήκων τούτων δανείων καθυστεροῦσι, δεόν νὰ ζητηθῇ λόγος παρὰ τοῦ δικηγόρου κ. Ἀθ. Κατριδιάνου.

Διατελῶ μετ' ἄκρας ὑπολήψεως
Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Δεβρίου 1898.

Κύριε Πρωτάρη,

Καὶ ἄλλοτε μοι ἐδόθη παρὰ τοῦ λογιστηρίου ὁ πίναξ τῶν ἐπισημῶν ἀπαιτήσεων, ἃν ἤδη μοι ἐδώκατε πρὸς ἐξίλεξιν, μεθ' ἑτέρου οἰσαύτως πίνακος τῶν ἐνυποθήκων δανείων, ἐξιλέγησας δὲ ἀμφότερα τὰ εἶδη τῶν ἀπαιτήσεων τούτων ἀποφαίνομαι ὅτι πρέπει νὰ διαγραφῶσιν ἐκ τῶν βι-

βλίων, τῶν μὲν ἐνυποθήκων, καθ' ὅσον τὰ ἐνυπόθηκα κτήματα ἅπαντα ἐξεπλειστηριάσθησαν, ὅπερ μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ μεγάλων προσπαθειῶν ἀνεκάλυψα, προστρέξας εἰς διαφορά συμβολαιογραφεῖα καὶ εἰς τὰ ὑποθηκοφυλακεῖα Ἀθηναίων καὶ Πειραιῶς, τῶν δὲ ἀπλῶν δανείων, διότι ἅπαντα σχεδόν, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, εἰσὶ παραγεγραμμένα, ἅπε παρελθούσης τριακονταετίας καὶ πλέον ἀπὸ τὰς συνάψεις αὐτῶν. Οὕτω εἰσὶ παραγεγραμμένα τὰ ὑπ' ἀριθ. 1) (συναλλαγματική) 2) 3) 4) 6) 7) 8) 9) 10) 11) 12) 13) 14) 15) 16) 17) 18) 19) 20) 21) 22) 23) 24) 25) 26) 27) 28) 29) 30) 31) 32) 33) 37) (συναλλαγματική) 38) (δημόσιον χρέος παραγράφεται μετὰ παρέλευσιν πενταετίας) 39) (συναλλαγματική) 40) 42) (γραμματίον) 43) (συναλλαγματική) καὶ 44).

Τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 δὲν ἀναφέρεται ἡ ἐποχὴ. Ὅθεν μένουσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 34) Ἀθ. Τσουχλῆ 35) Α. Σακελλαρίου 36) Π. Περβενᾶ 40) Ν. Πηλαιολόγου 41) Α. Φορτσίνου καὶ 44) Α. Μισοχίτη.

Κατὰ τῶν ἐξ τούτων καὶ μόνον δύναται νὰ στραφῇ τὸ Πανεπιστήμιον, ἀλλὰ διὰ νὰ στραφῇ κατ' αὐτῶν πρέπει πρῶτον νὰ μάθῃ εἴαν ὑπάρχωσιν ἢ ἔχωσι κληρονομίαι, ποῦ εἰρήσκονται καὶ τὸ πάντων σπουδαιότερον, εἴαν ἔχωσι περιουσίαν διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ κατ' αὐτῶν ἡ ἀπόφασις. Σημειωτέον ὅτι καὶ εἰς τὰ δάνεια ταῦτα, εἴαν δὲν εἶναι παραγεγραμμένα ὡς ἐκ τοῦ πολλοῦ χρόνου ὅστις διήλθε ἀφ' ἧς συνήφθησαν, θὰ εἶναι ἀσυχεροστατῆ ἢ καταδίκη, ἄλλως καὶ τὰ ἐγγράφα εἰς ἃ θὰ στηρίζονται, εἴαν δὲν εἶναι ἐν τάξει θὰ ἀπαιτηθῇ σπουδαῖον ποσὸν διὰ τὴν χρητοσύμανσιν, προήλπω δὲ ὅτι καὶ εἴαν εὑρεθῶσι τὰ πρόσωπα ταῦτα καὶ γείνη καταδίωξις, ἢ καταδίωξις θὰ γείνη πρὸς βλάβην τοῦ Πανεπιστημίου, διότι τὰ ἔξοδα θὰ ὑπερβῶσι τὰς εἰσπράξεις.

Ἔχετε ὑπ' ὄψει προσέτι κ. Πρωτάρη, ὅτι εἴαν ὁ δικαιούχος θὰ ἤδύνατο νὰ λάβῃ τὰ ὀφειλόμενα, δὲν θὰ παρημέλει τὴν καταδίωξιν.

Συμπεραίνων φρονῶ ὅτι ἅπαν τὸ ποσὸν τῶν 45,638 καὶ 10 0|0 πρέπει νὰ ἀφαιρηθῇ ἐκ τῶν βιβλίων, ἤτοι ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου, διὰ νὰ ἡσυχασῇ καὶ τὸ λογιστήριον καὶ μὴ εἰς ἕκαστον Πρωτανὶν παρουσιάξῃ τοὺς πίνακας τούτους ἀσκοπῶς.

Ὑποσημειοῦμαι μεθ' ὑπολήψεως

Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ.

Πίναξ κληροδοτημάτων.

- 1) Ἀγέλαστος Ἀναστ. Δωρητήριο ἐγγράφον τῆς 1 Μαρτίου 1886. Ἀφίνει μίαν οἰκίαν εἰς Ρουσσούκιον διὰ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ἐφ' ὅσον ὑπάρχει, ἂν δὲ διαλυθῇ, νὰ ἐνοικιάζῃ ἢ Σύγκλ. τοῦ Πανεπιστημίου εἰς ἄλλην σχολὴν ἐν Βουλγαρίᾳ ἢ Μακεδονίᾳ.
- 2) Αἰγινήτης Δ. Διὰ διαθήκης του τῆς 3 Ἰουλίου 1882 κληροδοτεῖ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον 52 μετοχὰς Ἑθν. Τραπεζῆς ἀξίας τότε δραχ. 20200, ὅπως, ἅμα διπλασιασθῇ τὸ κεφάλαιον, ἰδρυθῇ ἴδιον κατάστημα κλινικῆς.
- 3) Ἀρεταῖος Θ. Ἀφῆκε κληρονόμον τὸ Πανεπιστήμιον ὅπως ἀνεγείρῃ νοσοκομεῖον.
- 4) Ἀρεταῖος Γ. Ἀφῆκε δρ. 30,000, αἵτινες τῷ ὀφείλονται παρὰ τοῦ Δ. Χατζοπούλου καὶ δρ. 11341 καὶ 43 ο]ο διὰ κατασκευὴν ναοῦ καὶ κατοικίαν ἱερέως ἐν τῷ νοσοκομείῳ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐλήφθησαν.
- 5) Βαρύκας Ι. Διὰ τῆς ἀπὸ 15 Αὐγούστου 1871 διαθήκης του ἀφίνει τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς περιουσίας του ἐξ ἡμισείας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ εἰς τὸν Ἑθν. Στόλον.
- 6) Γεροστάθης Κ. Διὰ τῆς ἀπὸ 21]3 Ἰουλίου 1869 διαθήκης του ἀφίνει τὸ $\frac{1}{3}$ κτήματος πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐνὸς νέου ἐξ Ἀρτίας εἰς τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίας ἢ ἱεροσύνης.
- 7) Γεωργαντόπουλος Ἰωάν. Ἀφίνει κληροδοτήμα $\frac{2}{3}$ τῆς περιουσίας μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του πρὸς ἀγωνοθέτημα Νομικῆς.
- 8) Δημητρίου Ι. Ἀφῆκε λίρας ἀγγλικὰς 800, αἵτινες ἐλήφθησαν, ἐπομένως πρέπει νὰ διαγραφῇ ὡς κληροδοτήμα.
- 9) Ἰερουπόλεως Νιόφυτος. Ἀφῆκε ποσὸν ἵνα ἀγορασθῇ κτήμα, ἔπερ καὶ ἠγοράσθῃ, τὸ δὲ $\frac{1}{5}$ τοῦ εἰσοδήματος νὰ λαμβάνῃ τὸ Πανεπιστήμιον.
- 10) Ἰωάννου Κ. Ἡ οἰκογένεια παρεχώρησε 10 μετοχὰς, ἐκ δρ. χιλίων ἐκάστην, ὅπως ἐκ τοῦ εἰσοδήματος ἀγοράζονται βιβλία.
- 11) Κονδούλης Ι. Κατέλιπε κληροδοτήμα ἐκ λ. ἀγγλικῶν 1125 ἧτοι δρ. 50000, ἃς τὸ ὑπουργεῖον κατέθεσεν εἰς τὴν Ἑθν. Τράπεζαν πρὸς 6 $\frac{1}{2}$ ο]ο ἐπὶ 16 ἔτη.
- 12) Λασσάνη. Κληροδοτεῖ μετὰ θάνατον τῆς συζύγου του διάφορα κτήματα πρὸς διαγωνίσματα δραματικὰ.

- 13) Λαμπρίδης Ι. Δι' ἐπιστολῆς του ἐδώρησε 31 ὄμολ. Ἑθν. θαναίου πῶν 28,000.000 ἄς μετὰ θάνατόν του νὰ λαμβάνῃ τὸ Πανεπιστήμιον πρὸς διατήρησιν ἐνὸς ὑποτρόφου, πλὴν δρ. 80 ἄς χρηρηγῇ τῇ ἀδελφῇ του.
- 14) Παυλίδη καὶ Κριεζῆ Τριανταφυλλιά. Ἀφίνει δρ. 25,000.
- 15) Λευκίας Ἀναστ. Δωρεῖ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διάφορα κτήματα.
- 16) Μαυροκορδάτος. Δημ. Α. κληροδοτεῖ μίαν οἰκίαν, ἃς τὰ $\frac{2}{3}$ πρὸς σπουδασιν δύο ἐπιμελεστέρων φοιτητῶν τῆς Ἰατρ. Σχολῆς, τὸ δὲ $\frac{1}{3}$ εἰς ἐπισκευὰς τῆς οἰκίας.
- 17) Μετάξας Γ. Κληροδοτεῖ φλωρία κίσαροβασιλικά 1600 νὰ κατατεθῶσιν εἰς τὸ ταμεῖον καὶ τῶν 600 ὁ τόκος νὰ δίδηται εἰς τὸ Ἑθν. Πανεπιστήμιον, τῶν δὲ 1000 εἰς τὸ νοσοκομεῖον Ἰωαννίνων.
- 17) Μαυροκορδάτος Γεωργ. Α. Δωρεῖται ἐξ ὀνόματός του καὶ ὄλων τῶν συγκληρονόμων τὴν οἰκίαν τοῦ Δημητρίου εἰς τὸ Πανεπιστ. ἐνισχύων τὸ ἔνω κληροδοτήμα.
- 18) Μανούσος Θ. Κληροδοτεῖ τὴν περιουσίαν του (οἰκίαν ἡδῶ Σερφικλέους) εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπως ἐκ τῶν εἰσοδημάτων σπουδάζωσι πικίδες ἐκ τῆς μὴ ἐλευθέρως Ἑλλάδος (Σιατίστης Μακεδονίας).
- 19) Παπάζογλου Ἀγγελ. Κληροδοτεῖ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐτησίως δρ. 1500 ἐκ τῶν τόκων τῶν μετοχῶν, ἃς ἔχει κατατεθειμένως παρὰ τῇ Ἑθν. Τραπεζῇ, πρὸς ἀγορὰν βιβλίων. — Ἐπεβλήθη κατὰ σχετικὴ εἰς χεῖρας τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς.
- 20) Παρασκευᾶς Ν. Κληροδοτεῖ ὑπὲρ Πανεπιστημίου βύθλια ἀργυρὰ 10,000, διατάσσει νὰ κατατεθῶσιν εἰς τὴν ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατ. Τράπεζαν, ὃ δὲ τόκος νὰ δίδηται εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον καὶ νὰ βοηθῶνται δύο πτωχοὶ μαθηταὶ κατ' ἔτος ἐξ ὧν ὅα γείνωσι διδάσκαλοι ἢ ἱεροκήρυκες.
- 21) Παπαδάκης Α. Ἀφίνει κληρονόμον του τὸ Πανεπιστήμιον, παραγγέλλει νὰ σπουδάζωσι δέκα νέοι Ἕλληνες, νὰ διδῶνται δὲ καθ' ἅλον τὸ διάστημα τῆς σπουδῆς των δρ. 90 κατὰ μῆνα ἐκάστῳ.
- 22) Παυλίδης Π. Κληροδοτεῖ 20,000 δρ. εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις χειρουργικὸν νοσοκομεῖον Ἀρεταίου πρὸς ἰδρύσιν δύο κλινῶν φερουσῶν τὸ ὄνομά του.

23) Ράκος Θ Κληροδοτεί 18,000 ρρ. όπως κατατεθῶσιν εἰς τὴν Ἐθν. Τραπεζαν καὶ μὲ τὸν τόκον νὰ τρέφονται καὶ διδάσκονται δύο νέοι.

24) Ράλλης Παντιάς. Κληροδοτεῖ λίρας στερ. 1000 ἐν' ἀγορα-σθῶσι χρεώγραφα καὶ ἐτησίως ὁ τόκος αὐτῶν νὰ δίδεται ὡς βραβεῖον εἰς τὸν φοιτητὴν ὅστις ἤθελε διακριθῆ.

25) Σφογόπουλος Γ. Ἀφίνει κληρονόμον τοῦ τῶ Πανεπιστημίου, ὅπως διὰ τῶν εἰσοδημάτων διατηρεῖται εἰς ἓκ Πορταρικῆς ὑπότροφος μαθητῆς Γυμνασίου, εἰάν δὲ ὑπάρχη περισσεύμα καὶ ἄλλος ἐκ τῶν 24 χωρίων Βόλου.

26) Σγούτας Α. Κληροδοτεῖ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διαφόρους μετοχές, ὅπως ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν συνιστάται διαγώνισμα νομικόν.

27) Σουλίνης Β. Κληροδοτεῖ λίρ. ὄθ. 500, ὅπως οἱ τόκοι αὐτῶν χρησιμεύσωσι πρὸς σύστασιν βραβείου διαγωνίσματος ἱστορίας τῆς Θεσσαλίας.

28) Σχοάριος Δ. Ἀφίνει κληρονόμον τὸ Πανεπιστήμιον, πρὸς ὃ κληροδοτεῖ ἐφ' ἀπαξ μὲν ὄρ. 20,000, μετὰ δὲ τριακονταετίαν 70,000, εἰάν δὲ δὲν θελήσῃ νὰ λάβῃ τὰς 20,000 ἀμέσως, ἐκ τοῦ τόκου καὶ ἀνατοκισμοῦ νὰ λαμβάνῃ μετὰ τριακονταετίαν ὄρ. 150,000.

29) Σούτζος Γρηγόριος. Κληροδοτεῖ πρὸς σύστασιν διαγωνίσματος ὄρ. 20 000, τὸ γέρας ἔσται χιλιοδραχμῶν.

30) Σεβαστόπουλος Κ. Συνιστᾷ διαγώνισμα κατὰ τριετίαν.

31) Τσοῦφλης Ἀναστ. Κληροδοτεῖ διάφορα ποσά.

32) Χαιρωνίδης Κύριλλος. ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν. Συνιστᾷ Θεολογικὸν διαγώνισμα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ἰουλίου 1897.

Κύριε Πρύταμι,

Ληγοῦσας ἤδη τῆς Πρυτανείας σας μὲ ζητεῖτε νέας πληροφορίας περὶ τῶν δικῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Περὶ τούτων ἀνέφερα ὑμῖν τὰ δέοντα ἐν τῇ ἀπὸ 7 Ἰουλίου π. ἔ. ἐκθέσει μου.

Δυστυχῶς, ἐνεκα τῶν πολιτικῶν περιπετειῶν αἱ δικαστικαὶ ἐργασίαι

ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Πρυτανείας σας ἦσαν χαλαραὶ, μετ' ὀλίγον δὲ ἐτι μάλλον ἐχαλαρώθησαν, ὅτε τέλος ἀπὸ τῆς 6 Ἀπριλίου ἔ. ἔ. ἐπῆλθε τὸ δικαιοστάσιον καὶ πάσαι αἱ δικαστικαὶ ἐργασίαι ἐντελῶς κατέπαυσαν, ὅστε οὐδὲν ὀριστικὸν ἀποτέλεσμα ἐπῆλθεν εἰς τὰς δίκας ταύτας. Μόνον ἀγωγαὶ τινες ἠγέρθησαν ἐν τῷ μεταξύ ἤτοι παρὰ τοῦ Πανεπιστημίου :

1) Κατὰ Γ. Κορωναίου περὶ πληρωμῆς ποινικῆς ρήτηρας ὡς ἀθετήσαντος τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ταῦ νὰ πληρώσῃ ἐμπροθέσμως τὸ συνομο-λογηθέν τμήμα τῆς ἐν Πειραιεὶ οἰκίας.

2) Κατὰ Δ. Χατζοπούλου περὶ πληρωμῆς ὄρχ. 30,000, ὡς ἐκκληροδότησεν ὁ Γ. Ἀρεταῖος πρὸς τὸ Ἐθν. Πανεπιστήμιον διὰ τὸ Ἀρεταίειον.

3) Κατὰ Γ. Μαυρομαρᾶ ἠγέρθη ἀγωγή περὶ πληρωμῆς ὄρχ. 150 ὀφειλουμένων ἐκ συναλλαγματικῆς, ἧτις καὶ ἐπεραιώθη ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου.

4) Κατὰ Τριανταφυλλίδου περὶ πληρωμῆς μεσοτοιχίας.

5) Κατὰ Κατσιλίθα περὶ πληρωμῆς ἐνοικίων.

6) Κατὰ Τσολάκου ὡσαύτως.

ἠγέρθησαν δὲ ἐν τῷ μεταξύ τούτω αἱ ἐξῆς ἀγωγαὶ κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου.

1) Ἀγωγή Ἰνταρέ, δι' ἧς ζητεῖ ἀποζημίωσιν διότι ὄψθεν ἀπεστάλη εἰς Πύργον παρὰ τοῦ κ. Π. Παπαρηγοπούλου (πρυτάνεως) ἵνα κατορθώσῃ συμβιβασμὸν εἰς ὑπόθεσιν τινα κατὰ Σοφίανπούλου.

2) ἠγέρθησαν δύο ἀγωγαὶ παρὰ τῶν κληρονόμων Λαμπρίδου ζητούντων νὰ τοῖς πληρωθῶσι κληροδοτήματα τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου.

3) Ἀγωγή Ἐλισάβετ Μαυρου αἰτούσης τὴν πληρωμὴν τόκου 8 ο/ο ἐπὶ τοῦ ἀφεθέντος αὐτῇ κληροδοτήματος τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου ἀντὶ τῶν 4 0/0, ὃ ἀπεράσισε νὰ πληρώσῃ τὸ Πανεπιστήμιον.

4) Ἀγωγή Βετάλη, δι' ἧς ζητεῖ ἀποζημίωσιν διὰ τὸν ἀνδροιάντα Γλάδστωνος καὶ

5) Ἀγωγή τοῦ Δήμου Ἀθηνῶν αἰτοῦντος ἀποζημίωσιν λόγῳ ρυμοτομίας.

Σὰς παρατηρῶ ὅτι ἡ δίκη μεταξύ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Προβλεγγίου ἐπεραιώθη ὀριστικῶς κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου.

Εἰς τὴν δίκην τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου κατὰ Δόξου "Ορθρος, δι' ἣν ἐξεδόθη δριστικὴ ἀπόφασις τοῦ Ἐρετείου κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐζητήθη ἀναίρεσις παρὰ τούτου, καὶ ὅτι ἡ δίκη κατὰ Καπιταίνη καὶ Ρίτζου ἐπερατώθη δριστικῶς ὑπὲρ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ δίκη κατὰ Ξηροταγέων, γενομένης καθ' ὁλοκληρίαν δεκτικῆς τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

ὑποσημοῦμαι εὐσεβῶσως.

Ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου

Σ. ΜΗΛΛΑΝΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΙΑΝ ΤΟΥ ΑΡΕΤΑΙΕΙΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Ἄριθ. Πρωτοκ. 2182
Διακπ. 1556.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1897.

Ἡ Πρυτανεία τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου

Πρὸς

Τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως

Σ. Ὑπουργεῖον.

Ὁ κοιδίμος Θεόδωρος Ἀρσταῖος, ἀποθανὼν ἀρχομένου τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1893, διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐγκατέστησε κληρονόμους τὸν ἀδελφὸν του Γεώργιον, τὸν ἀνεψιὸν του Ἠλίον Δ. Ζέγγελην καὶ τὸ Πανεπιστήμιον. Ἄλλ' ἐκ τῶν μερικῶν αὐτῆς διατάξεων καταφαίνεται ὅτι κύριον αὐτοῦ κληρονόμον ἠθέλησε νὰ ἀφήσῃ τὸ Πανεπιστήμιον ἐπὶ τῷ φιλανθρώπῳ καὶ ἐπιστημονικῷ ἔργῳ σκοπῷ τῆς ἰδρύσεως ἰδίας χειρουργικῆς καὶ μαιευτικῆς κλινικῆς ἐπ' ὀνόματι ἑαυτοῦ καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἑλένης.

Τὴν θέλησιν τοῦ μακαρίτου σεβασθέντες οἱ συγκληρονόμοι, παρέσχον εἰς τὴν Πρυτανείαν πᾶσαν συνδρομήν, ἵνα ἡσύχως καὶ ἀνέτως περιέλθῃ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἀέριον τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ὄρισμένον μερίδιον. Γενομένης δὲ ἐν τάξει καὶ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ μεριδίου τούτου, ἰγνώσθη ὅτι ἡ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον κληροδοτηθεῖσα περιουσία ἀνήρχετο εἰς δραχ. 845,000 περίπου κατὰ τὴν προχείρως τότε γενομένην ἐκτίμησιν.

Ὅπως δὲ τῆς περιουσίας τὴν διαχείρισιν, οὕτω καὶ τὴν ἰδρυσιν τῆς κλινικῆς ἀνέθηκαν ὁ μακαρίτης εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Πρὸς τοῦτο εὐθὺς μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ κληροδοτήματος ἤρξατο ὑπὸ τῆς Πρυτανείας ἡ ἐρευνα πρὸς εὑρεσιν καταλλήλου οἰκοπέδου, ἐφ'

ὅτι διορίσθη ἐκ καθηγητῶν τῆς ἱατρικῆς σχολῆς ἐπιτροπή, ἣτις ἔκρινεν ὡς κατάλληλον τὸ ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Κηφισίας γήπεδον τῆς Μονῆς τῶν Ἀσωμάτων, ἐφ' οὗ καὶ ἰδρύθη τὸ Νοσοκομεῖον.

Τὸ γήπεδον τοῦτο, ἐγκριθὲν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15,449 τοῦ 1894 ἐγγράφου μετα τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου συμβουλίου προταθέντων ὄρων ὑπὸ τῆς Πρυτανείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 61 τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀναφορᾶς αὐτῆς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, ἠγοράσθη ἀντὶ δραχ. 73955 καὶ 66 λεπ. κατὰ τὰ μέσα Ὀκτωβρίου τοῦ 1894, πρυτανεύοντος τοῦ Ι. Χατζιδάκι. Μετὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ οἰκοπέδου πρώτη φροντίς τῆς Πρυτανείας ὑπῆρξε νὰ προκηρῶξῃ διαγωνισμὸν πρὸς συντάξιν διαγραμμάτων τοῦ οἰκοδομηθησομένου Νοσοκομείου (ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον τῆς προκηρῶξεως ὑπὸ στοιχεῖον α'), κατετέθησαν δὲ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Πανεπιστημίου 21 διαγραμματα. Πρὸς ἐξέτασιν δὲ αὐτῶν καὶ βράβεισιν τοῦ κρατίστου ἐξελέγη ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου τῆ 11 Ἰανουαρίου 1895 ἀγωνόδικος ἐπιτροπεία, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἐξῆς: τοῦ Ῥήγα Νικολαΐδου, κοσμητὸς τῆς ἱατρικῆς Σχολῆς, ὡς προέδρου τῆς ἐπιτροπείας, τοῦ Πύλου Ἰωάννου καὶ τοῦ Ἰωάννου Γαλβάνη, καθηγητῶν τῆς ἱατρικῆς Σχολῆς, τοῦ Ἀναστασίου Θεοφιλῆ, διευθυντοῦ τοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου, τοῦ Δημοσθ. Γονατᾶ καὶ τῶν Ἀποστ. Ἀποστόλου συνταγματάρχων καθηγητῶν τοῦ αὐτοῦ Πολυτεχνείου καὶ τοῦ Γ. Ἀρεταίου, ἀδελφοῦ τοῦ ἀειδήμου Θεοδώρου Ἀρεταίου.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ὑπέβαλε πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν τὴν ἐκθεσιν αὐτῆς (ἐπισυνάπτεται ἐν ἀντιγράφῳ ὑπὸ στοιχεῖον β') μεσοῦντος Μαρτίου τοῦ 1895, ἐβράβεισε δὲ ὡς κρατίστην τὸ φέρων τὴν ἐπιγραφὴν «οὐ πᾶν γε βῆδιν ἐστὶν εὔρειν ἔργον, ἐφ' ἧ οὐκ ἂν τις κίτταν ἔχει». Ἐνώπιον δὲ τῆς ἐπιτροπείας ταύτης ἐν τῇ Πρυτανείᾳ ἀπεσφραγίσθη ἡ φέρων τὸ φητὸν τοῦτο βράκειλος καὶ εὔρεθησαν ἐν αὐτῇ τὰ ὀνόματα «Ἡλίας Ι. Ἀγγελόπουλος καὶ Ἰωάν. Α. Ἰωάννου». Προσθετέον ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐπήνεγκε πέντε οὐσιώδεις τοῦ σχεδίου τροποποιήσεις.

Ὅτε δὲ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Συγκλήτου, τὴν γενομένην τῆ 18 Μαρτίου 1895, ὁ Πρύτανις ἀνεκοινώσεν εἰς αὐτὴν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ, ὁ κοσμητὸς τῆς ἱατρικῆς, ὁ καὶ πρόεδρος τῆς ἀγωνόδικου ἐπιτροπείας, ἀνεκοινώσεν εἰς τὴν Συγκλήτον ὅτι: καὶ ὑπε-

βαλόντες τὸ βραβεῖον σχέδιον ἔχουσιν ὑποβάλλει δύο προϋπολογισμοὺς διαφέροντας, ἓνα πρὸς 200031 δρ. καὶ ἄλλον πρὸς 222220, καὶ δεῖν ἢ σύγκλητος νὰ προτιμήσῃ τὸν ἕτερον». Ἀλλ' ὁ Πρύτανις (Ἰω. Χατζιδάκις) λαθῶν τὸν λόγον εἶπεν ὅτι ὁ Γ. Ἀρεταίος εἶπεν αὐτῷ ὅτι προσφέρεται νὰ δώσῃ ἐξ ἰδίων του τὴν μικρὰν διαφορὰν 22000 δραχ., ἣτις ἐπάργει μεταξὺ τῶν δύο τούτων προϋπολογισμῶν. ἵνα γίνῃ τὸ ἔργον στερεώτερον καὶ τελειότερον, εἶχε δὲ ἔκτοτε τὴν γνώμην αὐτός ὅτι τοῦ ἔργου τὴν ἐκτέλεσιν ἔπρεπε νὰ ἀναθέσωσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς φιλοπρονήσαντας τὸ ἐγκριθὲν διάγραμμα μηχανικῶς. Μετ' ἀνταλλαγῆν δὲ διαφόρων γνωμῶν ἐν τῇ Συγκλήτῳ ἀπεφασίσθη, οἱ συντάξαντες τὸ σχέδιον νὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ συντάξωσι καὶ τὸν προϋπολογισμὸν, οὕτως, ὥστε νὰ δύναται κατ' αὐτὸν νὰ ἐκτελεσθῇ ὄντως τὸ ἔργον, νὰ προκηρυχθῇ δὲ μειοδοσία διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ βραβεῖον διὰ τὴν συντάξιν τοῦ διαγράμματος νὰ ἀπνευμηθῇ μετὰ τὸ πέρας τῆς δημοπρασίας, ἂν εὔρεθῃ τις νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν· ἂν δὲ μὴ εὔρεθῃ, ἐκρίθη ὅτι οἱ συντάξαντες τὸ σχέδιον δὲν δικαιούνται νὰ λάβωσι τὸ βραβεῖον διὰ σχεδίου ἀνεκτέλεστον.

Γνωσθεῖσθε τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς Συγκλήτου, ὁ Γεώργ. Ἀρεταίος προσελθὼν εἰς τὴν Πρυτανεῖαν ἐπέμεινε ἰσχυρίζομενος ὅτι θεωρεῖ καλλίτερον καὶ ὠφελιμώτερον ἢ οἰκοδόμησις τοῦ Νοσοκομείου νὰ δοθῇ ἄνευ μειοδοσίας καὶ ὀρισμένως εἰς τοὺς φιλοπρονήσαντας τὸ σχέδιον μηχανικῶς Ἡλίαν Ἀγγελόπουλον καὶ Ἰωάννην Ἰωάννου, ὁ δὲ Πρύτανις, ἀμφιβάλλων περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν συγκλητρονόμενων εἰς πρὸς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ Νοσοκομείου, ἐχόντων μάλιστα τὴν πλειοψηφίαν, μὴ θέλων δὲ νὰ δυσαρεστήσῃ καὶ τοῦτον ὡς συγκλητρονόμενον καὶ πολλὰ ὑπὲρ τοῦ Νοσοκομείου τοῦ ἀδελφοῦ του ὑπεσχνούμενον, ἂν ἤθελεν ἐπικρῆσθαι τῇ γνώμῃ αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ θεωρῶν παράνομον νὰ παραδώσῃ τὸ ἔργον ἄνευ δημοπρασίας, ἀπέφυγε νὰ δώσῃ οὐτῷ ὀρισμένῃν ἀπόφασιν, συνεκάλεσε δὲ ἐπιτροπείαν ἐκ τῶν καθηγητῶν Ν. Δαμασκηνοῦ, Σ. Ψ'αρχᾶ καὶ Ν. Δημαρᾶ, ἵνα αὕτη ἀποφανθῇ γνώμην, ἂν ἤδυνατο νὰ δοθῇ τὸ ἔργον ἄνευ μειοδοσίας κτλ. Ἡ γνώμη αὐτῶν ἦτο καταφατικὴ, ἀλλ' ὁ Πρύτανις καὶ πάλιν θεωρῶν τὴν γνώμην αὐτῶν οὐχὶ πειστικὴν, εἰδίστας νὰ προέβη εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῆς· οὗ ἀνεκοινώσεν αὐτὴν εἰς τὴν Συγκλήτον, ἣτις ἀπεφάσισε νὰ σχηματισθῇ κατ' ἐκλογὴν τοῦ Πρυτανεως ἐπιτροπὴ

ἐκ πλειόνων μελῶν, ἧτις νὰ ἀποφανθῆ γνώμη, ἐν ὀφείλῃ τὸ Πανεπιστήμιον νὰ προκηρῦξῃ μειοδοσίαν διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Νοσοκομείου ἢ ὄχι κτλ. καὶ μετὰ τοῦτο προβῆ εἰς ὑριστικὴν ἀπόφασιν.

Ἐκ τῶν ἐπιτὰ κληθέντων μελῶν τῆς νέας ἐπιτροπείας οἱ μὲν Κ. Ν. Κωστής, Σ. Ψαρῆς καὶ Ι. Π. Εὐταξίας δὲν μετέσχον τῆς συσκέψεως, οἱ δὲ μετασχόντες Ν. Δαμασκηνός, Ν. Δημαρᾶς, Α. Θεοδώριδος καὶ Ι. Ἀραβαντινός ἐπέδωκαν τῇ Πρυτανείᾳ τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν, φέρουσαν χρονολογίαν 12 Ἰουνίου 1895, ἀπεφαινόμενοι δὲ οἱ μὲν Α. Θεοδώριδος καὶ Ι. Ἀραβαντινός ἀνευ ἐνδοιασμοῦ, οἱ δὲ Ν. Δαμασκηνός καὶ Ν. Δημαρᾶς οὐχὶ ἀνευδοιάστως ἐπὶ τοῦ κυριωτάτου ζητήματος, ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον, ὡς ὑπὸ τρόπον μόνος κληρονόμος τοῦ κοινοῦ Ἀρεταίου, ὑποχρεῦται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν περὶ ἀνεγέρσεως τοῦ Νοσοκομείου διάταξιν τῆς διαθήκης προκηρῦττον δημοπρασίαν μειοδοτικὴν, οἱ δὲ λοιποὶ συγκληρονόμοι οὐδὲν ἄλλο δικαίωμα ἔχουσιν εἰμὴ μόνον νὰ ἐξαναγκάσωσι τοῦτος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ διαθέτου. Μετὰ τὴν γνωμοδότησιν ταύτην ἡ Πρύτανις, ἀκούσας καὶ τὴν γνώμην τοῦ νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Τμήματος τῶν Δημοσίων ἔργων, ρητῶς ἀποκρούσας ὅτι ἡδὲν νὰ ἐκτελεσθῆ τὸ Νοσοκομεῖον ὡς δῆθεν εἰδικόν ἔργον τέχνης ἀνευ δημοσίας δημοπρασίας, προσέβη εἰς τὴν δημοσιεύσιν τῆς προκηρῦξεως περὶ μειοδοτικῆς δημοπρασίας διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Νοσοκομείου (ἐπισυνάπτονται ἐν ἀντιγράφῳ ἢ γνωμοδότησις τῆς πρώτης ἐπιτροπῆς ὑπὸ στοιχείῳ γ', ἢ τῆς δευτέρας ὑπὸ στοιχείῳ δ', ἢ τοῦ νομ. Συμβούλου τοῦ Τμήματος τῶν Δημ. ἔργων ὑπ' ἀριθμὸν 8434 τῆς 17 Ἰουνίου 1895 ὑπὸ στοιχείῳ ε' καὶ ἡ προκηρῦξις τῆς δημοπρασίας ὑπὸ στοιχείῳ ε')

Κατὰ τὴν δημοπρασίαν τελευταίος μειοδότης ἦτο ὁ μηχανικὸς Πάτρικλος Κρομμύδας, προσενεγκὼν ἐπὶ τῶν προϋπολογισθεισῶν δαπανῶν ἐκ δραχμῶν 200031 μείωσιν 13 τοῖς ἑκατόν, ἦτοι ἀναλαβὴν τὴν κατασκευὴν τοῦ ἔργου ἀντὶ δραχμῶν 174,000. Συνετίχθη δὲ τῇ 12 Αὐγούστου 1895 ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Α. Σπαμέλου τὸ ὑπ' ἀριθ. 12320 συμβόλαιον ἀναδοχῆς τῆς ἐργολαβίας ὑπὸ Πατρύκλου Κρομμύδα. (Ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον ὑπὸ στοιχείῳ ζ').

Ἐννέα ἡμέρας μετὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ συμβολαίου ἡ ἐργολάβος ἐπέδωκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐξώδικον διαμαρτύρησιν, ἰσχυριζόμενος

ὅτι ἐξ ὑπατιότητος τῆς Πρυτανείας καθίσταται ἀδύνατον νὰ ποιήσῃται ἐναρξιν τοῦ ἔργου, ἀδιότι δὲν ἐφρόντισεν αὕτη πρότερον νὰ λάβῃ ἀρμοδίως ἄδειαν οἰκοδομήσεως, ἀνευ τῆς ἠποίας οὐδεμίαν οἰκοδομήν δύναται νὰ ἐπιχειρηθῆ. Ἡ ἄδεια δὲ σήμερον ἀποδεικνύεται ἀδύνατος, ἐν ὅσῳ δὲν γίνεται τροποποίησις τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως νομίμως, ἀφοῦ τὸ οἰκόπεδον διατέμνεται ὑπὸ ὁδοῦ.

Ἡ Πρυτανεῖα κατιδοῦσα τὸ ὄρθον τοῦ δισχυρισμοῦ ἐπελήφθη δραστηρίως τῆς ἐνεργείας, ὅπως ὡς τάχιστα τροποποιηθῆ τὸ σχέδιον τῆς πόλεως κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀλλ' ἐνεκα τῆς ἀπουσίας τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν δισταγμῶν τοῦ Διαδόχου εἰς ὑπογραφήν τοῦ διατάγματος τῆς τροποποιήσεως, ἐπῆλθε βραδύτης τις. Ἐν τούτῳ τῷ σημείῳ ἦσαν τὰ πράγματα, ὅτε ἐληξε τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1894—95.

Ὁ νέος Πρύτανις κ. Ἀναστ. Δ. Κυριακὸς μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου ἐπεδίωξε τὴν ἐκδοσιν τοῦ Β. διατάγματος. Τῇ δὲ 1 Ὀκτωβρίου 1895 ὁ ἐργολάβος ἐπέδωκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἀναφοράν, δι' ἧς ἀνέφερεν ὅτι ἐνεκα τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐναρξέως τῆς οἰκοδομῆς ὑπέστη διαφόρου ζημίας, ἐξήτει δὲ συμβιβαστικῶς νὰ μὴ λογισθῆ ἢ ὑπ' αὐτοῦ προσενεχθεῖσα μείωσις τοῦ προϋπολογισμοῦ κατὰ 13 τοῖς ἑκατόν, ἀλλὰ νὰ τῷ πληρωθῆ τὸ ἔργον ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ ἀρχικοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν δραχ. 200031.

Ἡ Σύγκλητος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1895 συσκεψαμένη, ἀπεφάσισε νὰ προσκληθῆ ἡ ἐργολάβος πρὸς ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν. Ἡ δὲ πρόσκλησις γενομένη, ἐκαινοποιήθη τῷ ἐργολάβῳ διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος· ὑπεδεικνύετο δ' αὐτῷ ἐν ταύτῃ, ὅτι οἱ ἰσχυρισμοὶ καὶ αἱ ἀξιώσεις αὐτοῦ εἶναι ὅλως ἀβάσιμοι, προσεκαλεῖτο δὲ συγχρόνως εἰς τὸ Πρυτανεῖον, ὅπως γίνῃ συνεννόησις περὶ τῆς ἐναρξέως τοῦ ἔργου. Ἐλθὼν τότε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἀπόντος τοῦ Πρυτάνεως, μετὰ δύο μαρτύρων, ἀπετάθη πρὸς τὸν Γραμματέα καὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν τοῦ μηχανικοῦ τῆς πόλεως πρὸς ἐναρξιν τῆς οἰκοδομήσεως, διεμαρτύρητο δὲ κατὰ πάσης περαιτέρω ἀναβολῆς. Τέλος τῇ 4 Νοεμβρίου 1895, κατόπιν νέας προσκλήσεως τῆς Πρυτανείας πρὸς ἐναρξιν τοῦ ἔργου, ἠποίησε δηλωσιν καὶ ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συμφωνίαν ἡ ἐργολάβος, ἐπιφυλαττόμενος διὰ τὰ δικαιώματά του. Τῇ δὲ 7 ἰδίου μηνὸς ἠναγκάσθη τὸ Πανεπιστήμιον νὰ κηρύξῃ αὐτὸν ἐκπτώτον διὰ πάντα ταῦτα καὶ

οὕτως ἐμείνεν ἐλεύθερον νὰ σκεφθῆ περὶ τοῦ πρακτέου, καθ' ἃ ὁ τότε Πρύτανης ἀνέφερεν ἐν τῇ Σύγκλητι. (Παράθελε καὶ τὰς σελ. 17, 18, 19, 20 καὶ 21 τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐκθέσεως τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἀκαδ. ἔτους 1895—96.).

Τούτων ἀνακοινωθέντων τῇ Σύγκλητι, μετὰ μακρὰν σύσκεψιν ἀπεφασίσθη, τῇ εἰσηγήσει τοῦ Πρυτάνεως καὶ συνηγορούντος τοῦ κοσμητοροῦ τῆς Νομικῆς Σχολῆς, ὅπως ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἀνατεθῆ εἰς τοὺς μηχανικοὺς ἀρχιτέκτονας Ἡλία Ἀγγελόπουλον καὶ Ἰωάν. Ἰωάννου. εἰπὼν δὲ τοῦτο, λέγει ὁ Πρύτανης, πόσον μάλλον εὐχαρίστως, ὅσον ἐπληροφορήθην ὅτι περὶ τῶν εἰρημίων ἀρχιτεκτόνων φρονεῖ καὶ ὁ ἀδελφός τοῦ ἀδίδιμου Ἀρεταίου Γεώργιος, ὅτι θὰ ἐργασθῶσιν εὐσυνειδήτως εἰς ῥηθέντες ἀρχιτέκτονες, ἐὰν ἤθελεν ἀνατεθῆ αὐτοῖς ἡ ἐντολὴ αὕτη. Νομίζω δὲ ὅτι ὀφείλομεν νὰ περιποιηθῶμεν τὸν κ. Γ. Ἀρεταῖον, τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ του. Εἶναι δὲ καλὸν νὰ ἀπαιτήσωμεν παρ' αὐτῶν νὰ ἐκτελέσωσι τὸ ἔργον κατὰ τὸν πρῶτον προϋπολογισμὸν τῶν διὰ τῶν καλλιτέρων ὑλικῶν ἀντιδραχμῶν 922,220, εὐχί δὲ διὰ τῶν εὐτελεστέρων ὑλικῶν ἀντιδραχ. 200031 κατὰ τὸν δευτέρου προϋπολογισμὸν τῶν. Ἰσαύτην ἐπιθυμίαν ἐξέφρασε καὶ ὁ Γεώργ. Ἀρεταῖος, ὅστις, ὅπως καταστήσῃ ἀπιοτέραν τὴν χαρὰν αὐτοῦ, ὅτι διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν νέων ἀρχιτεκτόνων θὰ γίνῃ τὸ ἔργον τελειότερον ἢ ὅπως θὰ ἐγίνετο διὰ τοῦ παραιτηθέντος ἐργολάβου, εἰδήλωσεν ὅτι ἀναλαμβάνει ἰδίᾳ ὀκράνη τὴν κατασκευὴν τῆς ἐκκλησίας, τοῦ νεκροσκοπεῖου καὶ τοῦ φυλακείου, ἧτις ὀκράνη βεβαίως θὰ καλύψῃ τὰς προσθέτους 22000 δραχμὰς. Ταυτοχρόνως δὲ ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Σύγκλητος, ὅπως μὴ ἀποδοθῆ τῷ ἐργολάβῳ Κρομμύδᾳ ἢ ἐκ δραχ. 30,000 καταβληθεῖσα ἐγγύησις, ἀλλὰ νὰ γείνη κατάσχισις ἐπ' αὐτῶν διὰ νὰ ἐξαναγκασθῆ οὗτος νὰ λύσῃ εἰρηκτικῶς πᾶσαν μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου διαφοράν.

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην συνετάχθη ἐνώπιον τοῦ συμβουλευτικοῦ Ἀθηνῶν Ἀναστ. Σιταμέλου τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 12862 τῆς 25 Νοεμβρίου 1895 συμβόλαιον ἀναδοχῆς τῆς ἐργολαβίας ὑπὸ τῶν μηχανικῶν Ἡλ. Ἀγγελόπουλου καὶ Ἰωάν. Ἰωάννου ἀντὶ δραχ. 222,220 (ἀντίγραφον τούτου ἐπισυναπτεται ὑπὸ στοιχείῳ η΄) ἀνευ μειοδοτικῆς δημοπρασίας καὶ ἀνευ τινος ἐκπτώσεως.

Ὁ δὲ ἐκπεπτωκὸς ἐργολάβος παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Πρυτανείας πρὸς εἰρηκτικὴν λύσιν ἀπέστειλε διὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς 4 Νοεμβρίου 1895 ἐγγράφον, δι' οὗ οὐ μόνον ἐζήτην τὴν κατατεθεισάν ἐγγύησιν, τοὺς τόκους αὐτῆς καὶ τὰ συμβουλευτικὰ έξόδα, ἀλλ' ἐπερὶλάττε καὶ τὰ δικαιώματά του.

Ἡ Σύγκλητος κατόπιν τούτου ἀπεφάσισε τῆς 1 Δεκεμβρίου 1895 νὰ συμβιβασθῆ μετ' αὐτοῦ, ἀποδομένον τῶν χρημάτων τῆς ἐγγύησεως καὶ τῶν τόκων αὐτῆς, ἐν παραιτηθῆ οὗτος πάσης ἄλλης ἀξιώσεως· ἐὰν ὁμως κἀμὴ ἀγαγῆν ἢ καταφύγῃ εἰς διαιτητικὸν δικαστήριον νὰ δηλωθῆ αὐτῷ ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον θὰ ζητήσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὰς 30,000 δραχμὰς.

Κατόπιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὁ Κρομμύδας ὑπέβαλεν ἀναφορὰν, ἐν ἣ διαβεβαίωσεν τὴν Πρυτανείαν ὅτι ἀποδεχόμενος τὴν ἀπόφασιν τῆς Σύγκλητος παραιτεῖται πάσης περαιτέρω ἀξιώσεως. Οὕτω δὲ ἐγένετο μετ' αὐτοῦ τῆς 16 Δεκεμβρίου 1895 συμβόλαιός διὰ συμβουλευτικῆς πράξεως καὶ ἀπεκκλήθη τὸ Πανεπιστήμιον τῶν ἀπαιτήσεων αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἀντιπραβολῆς τῶν δύο συμβολαίων ἐξάγεται ὅτι, ὅσον αὐστηρὸν καὶ οἰκονομικὸν ἦτο τὸ πρῶτον, ταπεινὸν ἐπιεικὲς καὶ ἐλευθέρου ἦτο τὸ δεύτερον· καὶ ὑπομονή, ἐν τῷ ἔργῳ ἐξετελείτο κατὰ τὰς προσδοκίας τοῦ τότε Πρυτάνεως καὶ τῆς Σύγκλητος. Ἦν ὁμως δυνατόαι τις μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, ἐν ἡ τῶς ἐργολάβος εἶναι εἰς περιγράφου ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Γ. Ἀρεταῖον, ν' ἀναφωνῆσῃ ὅτι ἀπὸ τῆς Σκύλλης τὸ Πανεπιστήμιον ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Χερυθῆν.

Μετὰ ταῦτα ἀρξαμένης καὶ προϊούσης τῆς ἐργασίας, εἰ ἐπόπται ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Νοσοκομείου προέτειναν δι' ἀναφορᾶς τῶν τῆς 17 Δεκεμβρίου 1895 δύο ἀναγκαστικὰ τροποποιήσεις, ἀπαιτούσας ὀκράνην δραχ. 10,000, ἡ δὲ Σύγκλητος, λαβούσα πρὸ ὀφθνλμῶν τὰς γνωμοδοτήσεις καὶ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἐποπτῶν καὶ εὐρύσασ εὐλόγους ταύτας, ἀπεδέξατο τὰς ἀνωτέρω τροποποιήσεις.

Κατόπιν ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Νοσοκομείου ὑπέβαλε σχέδιον καὶ προϋπολογισμὸν περὶ τῆς κατασκευῆς αὐλοστῆχου καὶ κελκιδώματος πρὸ τῆς προσόψεως τοῦ κτιρίου, αἵτινες ἐργασίαι δὲν εἶχον συμπεριληφθῆ εἰς τὴν διακήρυξιν τοῦ διαγωνισμοῦ καὶ τῶν ὁπίων

ἡ ἀξία καὶ ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς δὲν συμπεριελήφθησαν εἰς τὸν ἐγκριθέντα προϋπολογισμόν. Οἱ ἐργολήπται ὑπέβαλον προϋπολογισμὸν διὰ τὰς προσθήκας ταύτας ἀνερχόμενον εἰς δραχμὰς 17,000, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ποσὸν τοῦτο ἐφάνη ὑπερβολικόν, ἐγένετο σκέψις ἐν τῇ Συγκλήτῳ νὰ μειωθῇ ἡ δαπάνη, ἀλλ' ἔπειτα ἀκολουθήσαντα τὴν γνώμην τοῦ προέδρου τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ διὰ νὰ γίνῃ τὸ ἔργον ἀνάλογον τοῦ ὅλου κτιρίου, ἀπεφάσισεν ἡ Σύγκλητος νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ ἔργον κατὰ τὸ ὑποβληθὲν ὑπὸ τῶν ἐργοληπτῶν σχέδιον, μόνον δὲ νὰ συσταθῇ αὐτοῖς, ἂν εἶναι δυνατὴ ἐλάττωσις τις τοῦ προϋπολογισμοῦ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βλάβης τῆς ἐργασίας. Ἐν ὅλῳ αἰ ὑπὸ μὲν τῆς Συγκλήτου ψηφισθεῖσαι, ἄνευ δὲ ἰδίου συμβολαίου, ὡς ἔπρεπε κατὰ ρητὸν ὅρον τοῦ συμβολαίου, ἐκτελεσθεῖσαι δαπάναι ἀνερχομένης εἰς δραχ. 30,884.50.

Οὕτως εἶχον τὰ τῆς οἰκοδομῆς, ὅτε ἐλάξε καὶ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1895—96.

Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας μέχρι τέλους Αὐγούστου τοῦ 1896 ἀπερκαίσθησαν ὑπὸ τῆς Συγκλήτου δαπάναι ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Νοσοκομείου ἀνερχόμεναι εἰς δρα. 253,104.50, αἵτινες, συμπεριληφθεῖσαι ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ ἀκαδ. ἔτους 1896—97, ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου.

Ἐγένοντο δὲ πληρωμαὶ κατὰ τὸ κιντὸ χρονικὸν διάστημα μέχρι τῆς 2 Σεπτεμβρίου 1896 ἀνελθούσαι εἰς δραχμὰς 229,127.05.

Ὅτε δὲ ὁ ὑπογεγραμμένος ἀνέλαβον τὴν Πρυτανείαν, διενεούμεν νὰ προσδῶ εἰς πολλὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ βελτιώσεις, ἀπ' ὧν ἐκωλύθη τὸ μὲν ὑπὸ τῆς διασαλευθείσης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τάξεως, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν περιστάσεων, ἀλλ' οὐχ ἦτονον σύντονον ἐπέστησα τὴν προσοχὴν μου εἰς τὰ τῆς οἰκοδομίας τοῦ Νοσοκομείου ταύτου, καθόσον πολλὰ καὶ διεοίδοντο καὶ ἐν τισιν ἡμερίσιν ἐγράφησαν.

Ἐν τῇ πρώτῃ συνεδρίᾳ τῆς νέας Συγκλήτου, γενομένη τῇ 5 Ὀκτωβρίου 1896, παρεκάλεσα τὸν Ἀντιπρύτανην κ. Ἀν. Διομ. Κυριακὸν νὰ μοὶ δώσῃ ἀναγκαστικὰς ἐξηγήσεις πρὸς γνώσιν καὶ ὁδηγίαν καὶ ἐμοῦ καὶ τῆς νέας Συγκλήτου, ἧτοι

- α'.) Πῶς δὲν ἐδόθη εἰς μειωσίαν ἢ κατασκευῇ τοῦ Νοσοκομείου;
β'.) Πῶς ἐγένοντο αἱ εἰς δραχ. 30,884.50 ἀνερχόμεναι προσθήκαι

καὶ αἱ ἐκ τούτων προποποιήσεις τοῦ σχεδίου καὶ τίνος ἀδείας καὶ ἐγκρίσει καὶ πῶς ἄνευ ἰδίου συμβολαίου, ὑπὲρ ἀπηγείτο κατὰ τὴν ρητὴν συμφωνίαν;

γ'). Πῶς δὲν ἐκρατήθησαν ἀπ' ἀρχῆς τὰ 10 τοῖς 0)0 ἐκ τῶν προχωρούσης τῆς οἰκοδομῆς, ἐπιλεξιμῶν καὶ πληρωνομένων τοῖς ἐργολάβοις ποσῶν, ἀλλὰ περιορίσθησαν αἱ κρατήσεις μόνον εἰς δρα. 10000 ἐν συνόλῳ λόγῳ ἐγγυήσεως;

δ'). Εἰς τὸν ἐπισκοπητὸν τὸ κτίριον ποιῶ ἐντύπωσιν, ὡς νὰ μὴ ᾔτε χειρουργικὸν Νοσοκομεῖον, πολλὰ δὲ εἰδικὰ λεπτομέρεια, ἰδίως εἰς ὅσον ἀφορᾷ τὰ διπλᾶ παράθυρα, τὸ ἀμφιθέατρον, τὰς διοχετεύσεις καὶ ἀποχετεύσεις ὑδάτων, τὸ μαγειρεῖον, τοὺς ἀποπάτους καὶ τὴν θερμανσιν, μοὶ φαίνεται ὅτι ἐλλείπουσι ὅλος ὁ ὅλος.

ε'). Τέλος ἐπιθυμῶ, εἶπον, νὰ γνωσθῇ πῶς δυνάμεθα νῦν νὰ πληρώσωμεν δαπάναι καὶ ὑπερβάσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὡς λ. χ. τὴν τῆς τελευταίας πιστοποιήσεως τῆς ἐποπτικῆς ἐπιτροπῆς, ἧτις ἐμπεριέχει μεταξὺ τῶν 36,623.31, εἰς αἱ ἀνέρχεται, καὶ ὑπέρβασιν πραγματικὴν ἐκ δραχμῶν 25,645.86, ἄνευ τίνος ἐγκρίσεως καὶ συμβολαιογραφικῆς πράξεως;

Ὅς ἐγένοντο μέχρι ταῦτα τὰ πράγματα ὑπολογίζω, εἶπον, ὅτι θέλει στοιχίσει ἡμῖν ἢ ὅλη ἀξία τοῦ Νοσοκομείου δρα. 278,750.36, ἐνῶ εἶχεν ἄλλως ἐργολάβος ἀναλάβει τὴν οἰκοδομὴν ἀπὸ δρα. 174,000, ἦτο δὲ ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐργολαβῶν Ἀγγελουπόλου καὶ Ἰωάννου ἐν ἀρχῇ δραχμὰς 222,220. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πληρωμὴ τῆς ὑπερβάσεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνη ὑπὸ τοῦ νέου Πρυτάνειος συνεργαζομένου μετὰ τῆς νέας Συγκλήτου ἄνευ ἰδίας πείρας τῶν πραγμάτων, ἢ δὲ δριστεικῇ ἐπιλήθεισι τῆς ἀξίας τοῦ Νοσοκομείου ἀνήκει εἰς τὴν ἐκ μηχανικῶν ἐπιτροπὴν τῆς παραλαβῆς, φρονῶ ὅτι καταλλήλως μικτῆς ἐπιτροπῆς ἔπρεπε νὰ διαφωτίσῃ τὴν Σύγκλητον περὶ τῶν ἀκρι τοῦδε πεπραγμένων, πρὶν ἢ προσώμεν εἰς τι μέτρον.

Μετὰ ταῦτα λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Ἀντιπρύτανης, διδοὶ τὰς ζητηθείσας ἐξηγήσεις, λέγων ὅτι διὰ τὰ παρελθόντα δὲν εὐθύνεται μόνον ὁ Πρύτανης τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀλλὰ καὶ ἅπασα ἡ Σύγκλητος, διότι οὐδὲν ἐγένετο ἄνευ συζητήσεως καὶ ἀποφάσεως αὐτῆς. Εἶτα ἀφηγεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς ὑποθέσεως, βεβαιοὶ δὲ ὅτι τῷ ὄντι ὁ Γ. Ἀρταχίος κα-

τέλιπεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δραχ. 30,000, (χάριν ἐγκριθείας σημειώμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ Γ. Ἀρεταῖος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 84 τριπλοτύπου ἀποδείξεως κατέθηκε δραχ. 10,341.45, κατέλιπε δὲ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὴν κατὰ Δ. Χατζοπούλου ἐπίδικον ἀπαιτήσιν του ἐκ δραχ. 30,000, ὡς πρὸς δὲ τὴν μὴ κράτησιν ἐκ τῶν πληρωνομένων ὁσέων τῶν 10 τοῖς 0)0 λέγει ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἄνευ τῆς ἐντολῆς τῆς Πρυτανείας καὶ μόνον τὸ λογιστήριον ὑπέχει τὴν εὐθύνην.

Ἐπειτα δικαιολογεῖ τὰς παραλείψεις καὶ τροποποιήσεις ὡς συνήθειαι ἐν μεγάλοις οἰκοδομήμασιν. Διὰ δὲ τὴν μὴ ζήτησιν τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου λέγει ὅτι τὸ κληροδόμημα Θ. Ἀρεταίου δὲν εἶχε συμπεριληφθῆ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Πανεπιστημίου, δὲν ἦσαν ἐπομένως ὑποχρεωμένοι νὰ ζητήσω τὴν ἐγκρίσιν τοῦ ὑπουργείου. Καταλήγων δὲ λέγει ὅτι πάντα ἐξετελέσθησαν νομιμώτατα καὶ ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον ἀπέκτησεν οἰκοδόμημα ἐφ' ᾧ δύναται νὰ καυχήται ὡς κατασκευασθὲν καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης. Τέλος μετὰ μικρὰν συζήτησιν ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Συγκλήτου νὰ συσταθῆ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κοσμητόρων τῆς Νομικῆς καὶ Ἱστορικῆς Σχολῆς, συμπραττόντων μετ' ἱατρῶν καὶ μηχανικῶν, ἔχουσα εὐρύτατην ἐκτελέσειαν, ὅπως ἐξετάσῃ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὰ μετ' αὐτῆς σχετιζόμενα καὶ ὑποβάλῃ ἐκθέσιν περὶ τούτων τῇ Συγκλήτῳ.

Ἡ ἐπιτροπὴ συνεστήθη ἐκ τῶν κ. Δ. Θεοφανοπούλου, Γ. Βαφαίου, Ι. Ζωχιῶ, Γουλ. Γαλθάνη, Ἀριστ. Κόρακα καὶ Σ. Μπαλάνου.

Ἐν δὲ τῇ συνεδρίᾳ τῆς 2 Νοεμβρίου 1896 πρῶτος ὁ κ. Ζωχιῶς ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἀπαριθμεῖ καὶ περιγράφει τὰς πολλὰς καὶ οἰσιώδεις ἀλλειψαίς τοῦ Νοσοκομείου, ἀπαιτούσας πρὸς συντέλειαν ὑπὲρ τοῖς 100,000 δραχμάς, εἶτα δὲ καὶ ἄλλοι ἐξέθησαν τὰς ἑαυτῶν γνώμας, (ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον ἀποσπάσματος τῶν πρακτικῶν τῆς Συγκλήτου ὑπὸ τὸ στοιχεῖον λ', περιέχον τὸν λόγον τοῦ κ. Ζωχιῶ, τὰς γνώμας τῶν ἄλλων μελῶν, εἶτι δὲ καὶ ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ στοιχ. κ', ἥτις ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἐπιούσῃ συνεδρίᾳ τῆς Συγκλήτου τὴν ἐκθεσιν κτλ. ἴδε ἐν τοῖς Πρακτικαῖς τῆς Συγκλήτου, σελ. 346—355.)

Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου οἱ ἐργολάβοι εἶχον προσαγάγει, ὡς εἶπομεν, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν τελευταίαν πιστο-

ποίησιν τῆς ἐποπτικῆς ἐπιτροπῆς, ἥς τὸ ποσὸν ἀνήρχετο εἰς δραχμάς 36,623.31, ἐν αἷς ὑπῆρχε καὶ ἡ μνησθεῖσα ὑπερβάσις ἐκ δραχ. 25,645.86. Ταύτην ἐπιμόνως ἐζήτουν παρ' ἐμοῦ νὰ πληρώσω ἐπὶ ἀπειλῇ διακοπῆς τῶν ἔργων· οὕτω δὲ ἡ ὅλη δαπάνη θὰ ἀνήρχετο εἰς δραχμάς 278,750.36. Λαβὼν δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ προκήρυξις φητὸς λέγει, ὅτι ἀντὶ μόνου τοῦ προϋπολογισθέντος ποσοῦ ὀφείλει νὰ ἀπεπερατωθῇ τὸ Νοσοκομεῖον ὅπως παραδοθῆ ἑτοιμον πρὸς λειτουργίαν, καὶ διατάσας ὡς ἐκ τοῦ φητοῦ ὅρου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12862 συμβολαίου, λέγοντος ὅτι «ἢ ἐκτελέσει ἔργων μὴ προβλεπομένων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἐὰν εὐθύνει τὸ Πανεπιστήμιον, ὡς δὲν ὑποχρεοῦνται καὶ οἱ ἐργολάβοι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τούτων κατὰ παραγγελίαν εἴτε τῆς Πρυτανείας εἴτε τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἐκτός ἂν κατ' ἀμφοτέρων τὰς περιπτώσεις συμφωνηθῇ τούτοις δι' ἰδίου συμβολαίου», ἀνέβαλον νὰ ἀπαντήσω ὀριστικῶς εἰς τοὺς πιέζοντας με ἐργολάβους καθὼς καὶ εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτῶν συνηγοροῦσαν ἐποπτευτικὴν ἐπιτροπὴν. Προκλήσας δὲ ἐν τῷ μεταξύ καὶ γνωμοδοτήσας νομιμαθῶν ἐπὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων, ἐπέστην ἐκ πάντων τούτων ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλον νὰ ἐπαναφέρω τὴν λόγῳ ἐγγυήσεως κράτησιν εἰς τὰ νόμισμα 10 τοῖς 0)0. Οὕτω δὲ τῇ 24 7θρίου ἀπέναντι τῆς τελευταίας ἐκκαρμῆς πιστοποιήσεως αὐτῶν ἐκ δραχ. 36,623.31 ἐπλήρωσα εἰς τοὺς ἐργολάβους μόνον προκαταβολὴν ἐκ 10000 δρ., ὑπολογίσας ἦτι ἀφ' ἐνὸς ὀλόκληρον τὸ μὴ ἐγκριθὲν ποσὸν τῆς αἰτουμένης ὑπερβάσεως διετέλει αὐτοῖς ἀπλήρωτον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι διὰ τῆς πληρωμῆς τῶν 10000 τούτων δραχμῶν παρεγράφουν αὐτοῖς εἰσέτι δραχμάς 13,977.40 ἐκ τοῦ ὑπὸ τῆς παρελθούσης Συγκλήτου ἐγκριθέντος ἤδη ποσοῦ τῶν δραχμῶν 253104, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὅτι οὕτως ἐξησφάλιζον τὸ Πανεπιστήμιον μετ' 37000 δραχμάς περίπου.

Ἄλλὰ καὶ οὕτω δὲν ἔμειναν εὐχαριστημένοι οἱ ἐργολάβοι· διὸ τῇ 25 8θρίου 1896 μοὶ ἐπέδωκαν διαμαρτυρήσιν, ἐν ἣ διατυποῦσι τὰς ἑαυτῶν ἀξιώσεις, ἃς ἤθελον ἀπαιτήσαι ἐὰν δὲν ἐκπληρώσωμεν τὰς ἡμετέρας περὶ μηχανικῶν πληρωμῶν ὑποχρεώσεις. (Τῆς διαμαρτυρήσεως ταύτης ἀντίγραφον ἐπισυνάπτεται ὑπὸ στοιχείῳ λ').

Κατόπιν τῶν μέτρων τούτων ἡ πληρωμὴ τῆς ἐξ 25,645 δρ. ὑπερβάσεως, συζητηθεῖσα ἐν τῇ Συγκλήτῳ, ἀπερρίφθη κατὰ πλειονοψηφίαν διὰ τῆς νικώσης ψήφου τοῦ Πρυτανείας. Οὐχ ἦττον ὁμοῦς ἠναγ-

κάθην κατὰ 'Ιανουάριον λήγοντα τοῦ 1897, ἵνα στέρξωσιν οἱ ἐργολάβοι νὰ παραδώσωσι τὰ ἔργα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ γείνη αὐτὸ κάτοχος τοῦ Νοσοκομείου διὰ τὰ περαιτέρω, νὰ ἐντεῖλω τὴν πληρωμὴν καὶ ἐτέρων δραχμῶν 11,748, τοῦ ὑπολοίπου ἐπληρῶσιν τῶν ἐγκριθεισῶν ὑπὸ τῆς προηγουμένης Σύγκλητος δρ. 21,768, διότι ἐκτὸς τῆς βραδύτητος ἠπειλοῦντο μεγάλαι περιπλοκαί, ἐξ οὗ ζήτησις μόνον ἤθελεν ἀποκομίσει τὸ Πανεπιστήμιον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἀναβάλλετο ἐπ' ἀπειρον, ὅπερ θὰ ἐπέφερε τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐπιστημονικῆς τοῦ Νοσοκομείου λειτουργίας. Τὴν πληρωμὴν ταύτην ἐνέκρινεν ἡ Σύγκλητος. Ἀμέσως δὲ μετὰ ταῦτα διώρισεν τὴν ἐπίσημον ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς παραλαβῆς τοῦ οἰκοδομήματος, συγχειμένην ἐκ τῶν κ. Δ. Φωτοπούλου, ἀντισυνταγματάρχου, Ἀλ. Ἀμπελά, ταγματάρχου, καὶ τοῦ Νομισματικοῦ Καλλία, ἀπ' οὗ παραιτηθέντος διωρίσθη ὁ Ἰωάν. Τσουρᾶς, τῆ δὲ 11 Μαρτίου 1897 ἐγένετο τέλος ἡ ἐπίσημος παραλαβὴ τοῦ οἰκοδομήματος ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη οὐ μόνον ἀπεράσθη ὅτι ὡς ἔχει νῦν τὸ οἰκοδομηματικὸν εἶναι ἤλωσ ἀκατάλληλον διὰ Νοσοκομείον, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἐργολάβων ἀπαιτούμενον ποσὸν ἠλάττωσε κατὰ δραχμὰς 20,446, διότι εὔρε πολλὰ ἔργα κακοτέχνως γινόμενα καὶ ἄλλα ὑπερβολικῶς ἀνατετιμημένα, τὰς δὲ ὑπερβάσεις ἐξ 28,206.83, δραχμῶν, ἅς οἱ ἐργολάβοι αὐτοβούλως ἐξετέλεσαν καὶ ἅς ἡ Σύγκλητος εἶχεν ἀπορρίψει, θέτει ὑπὸ αἴρεσιν. Καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα, λίαν ὑπερβολικῶς ἀνατετιμημένα, εὔρεν ἡ ἐπιτροπὴ, ἅτινα ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ περιορίσῃ, διότι ταῦτα ἀναφέρονται ἐν τῷ ἐγκριθέντι προϋπολογισμῷ καὶ ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶναι κατ' ἀκολουθίαν ὑποχρεωτικὴ. Διὰ νὰ διορθωθῶσι δὲ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ συνταλεσθῶσι πάσαι αἱ τροποποιήσεις ὡς διαγράφει αὐτὰ ἡ προκήρυξις ἀπαιτοῦνται κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς δραχμαὶ 60000 τοῦλάχιστον εἰσέτι (ἐπισυνάπτεται ἀντίγραφον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς παραδόσεως ὑπὸ στοιχείων μ'.)

Οὕτως αἱ πληρωμαὶ αἱ γινόμεναι μέχρι τῆς παραλαβῆς διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Νοσοκομείου ἀνήλθον εἰς δραχμὰς 250,875,05, ἐν ᾧ ἐν τῷ φετινῷ προϋπολογισμῷ ὑπάρχουσιν ἐγκεκριμένα δρ. 253,104,50.

Κατόπιν τούτων ἠλπίζομεν ὅτι ἐληξεν ἡ ἀπληστία τῶν ἐργολάβων ἀλλὰ δυστυχῶς ἠπατήθημεν. Διότι ἄλλα ἐτεκταίνοντο οἱ ἀρχιτέκτο-

νές μας, ὑποθαλόντες νέας ἀπαιτήσεις πρὸς ἐκκαθάρισιν τῶν λογαριασμῶν, μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπῆς καὶ ζητοῦντες νὰ λυθῇ ἡ διαφορά διὰ δικαιοσύνης. Τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας ἀπεκρούσαμεν καὶ ἀπηρτήσαμεν τὴν ἐπιστροφὴν δραχμῶν 23,684,51 ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οὐδὲν δικαίωμα εἶχον νὰ λάβωσι τι, διετείνόμεθα δὲ μάλιστα ὅτι ἐνεκὰ τῆς κακῆς ἐκτελέσεως, ἐνεκὰ τῶν αὐτοβούλως γινόμενων προσθηκῶν καὶ ἐν γένει ἐνεκὰ παραλείψεων ὄρων τινῶν τοῦ τῆς ἐργολογίας συμβολαίου, ὑποχρεοῦντο νὰ πληρώσωσι πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον τὸ εἰρημένον ποσόν. Ὡσαύτως ἀπεκρούσαμεν τὴν διὰ δικαιοσύνης διάλυσιν τῆς διαφορᾶς, καθόσον κατὰ τὸν νόμον τὸ Πανεπιστήμιον, μὴ ἔχον ἐλευθέραν τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του, δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς δικαιοσύνην. Ἔτι δὲ πρὸς ἐπισκευὴν ἐλλείψεων ἀνακαλυφθεισῶν μετὰ τὴν παραλαβὴν ἀπηρτήσαμεν δραχ. 430, ἐν ὅλῳ λοιπὸν δραχ. 24,094.51. Ἀντὶ τούτων οἱ ἐργολάβοι τῆ 31 Μαΐου 1897 ἐπέδωκαν πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν αἴτησιν θεραπείας, ζητοῦντας ἐκτὸς τῶν ληθυσῶν 250,875 δραχμῶν καὶ ἐτέρας 61,926, μετὸν τόκον διὰ τοῦς ἐν τῇ αἰτήσει τῶν ἀναφερομένου λόγους, ὅς ἡ Πρυτανεῖα θεωρεῖ ἀβασίμως καὶ ἐπιφυλάσσειται ν' ἀποκρούσῃ ἐν δέοντι.

Εἰς ἐπίμετρον δὲ ζητοῦσι καὶ δραχ. 14,088 διὰ τὴν ἐφαρμογὴν (!) τοῦ σχεδίου, στηριζόμενοι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 115 τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1895 ἔγγραφο τῆς προκατόχου Πρυτανείας. Ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀνετέθη αὐτοῖς, ὅτε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου εἶχεν ἀναλάβει ὁ Π. Κρομμύδας, ἀπ' οὗτου δὲ ἀνέλαβον αὐτοὶ οὗτοι τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, αὐτοδικαίως, φρονῶ, αἴρεται ἡ τσιούτη ἐντολὴ τῆς Πρυτανείας, ἀνατεθείσης μάλιστα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου εἰς τὴν ἐποπτικὴν ἐπιτροπείαν.

Οὕτως, ἵνα εἴπῃ τις ἐν συντομίᾳ, ἔχουσι τὰ κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ἀρεταίου Νοσοκομείου.

Πάντα δὲ ταῦτα ἔκρινα ἐπιβαλλόμενον ἐμοὶ καθῆκον ν' ἀναφέρω πρὸς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6230(4321) ἐγγράφου του.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐμὴν ἐνέργειαν ἐν τῇ ὑπεθέσει ταύτῃ καὶ τὰ ἀναγκαῖα διαβήματα, ἃ ὑφείλουσιν εἰσεῖτι νὰ γίνωσιν, εἰ δυνατόν, ὅπως τὸ Πανεπιστήμιον τόσα μόνον δαπανήσῃ ἐκ τῆς περιουσίας Θ. Ἀρεταίου, ὅσα

τὸ Νοσοκομεῖον πράγματι ἀξιζοῦσα, ὅσα δηλαδὴ θὰ ἐστοίχιζε τὸ κτίριον, δι-
 δόμενον εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν, καθ' ἣν θὰ ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ μειοδο-
 τούντος ἐργολάβου καὶ τῆς ἐμπρέπουσα λογικῆ ἔκπτωσης ὑπὲρ τοῦ Παι-
 νεπιστημίου, καθὼς καὶ τὰς προτάσεις, δι' ὧν ὀφείλομεν νὰ ἀποκρού-
 σωμεν τὴν κοινοποιηθεῖσαν ἡμῖν τῆ 27 'Ιουνίου ε. ε. ἀγωγὴν τῶν ἐρ-
 γολάβων Κ. 'Αγγελοπούλου καὶ Ι. 'Ιωάννου, θέλω προσθέσει καὶ τὰ
 ἀκόλουθα εἰσέτι.

Ὅτι οἱ συγκληρονόμοι καὶ πρὸ πάντων ὁ Γ. 'Αρεταῖος ἐπέθυμον νὰ ἐκ-
 πονήσῃ τὸ σχέδιον ὁ ἐργολάβος καὶ μηχανικὸς Ἡλ. 'Αγγελόπουλος μετὰ
 τοῦ Ι. 'Ιωάννου, νὰ βραβευθῆ τοῦτο καὶ νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὸ οἱ ἴδιοι
 ἄνευ δημοπρασίας καὶ διὰ τοῦ πολυτελεστέρου προϋπολογισμοῦ, τοῦτο
 ὀφθαλμοφανῶς προκύπτει ἐκ τε τῆς στάσεως τῶν λοιπῶν συναγωνισθέντων
 ἀρχιτεκτόνων, οἵτινες καὶ διὰ τοῦ τύπου διεμαρτυρήθησαν καὶ νὰ ἀποσύ-
 ρωσι τὰ σχέδιά των ἠθέλησαν, γινώσκοντες τὴν προτίμησιν ταύτην, τοῦθ'
 ὅπερ ἴσως ἐὰν ἐγίνετο δι' ἰδιωτικὴν οἰκίαν οὐδὲν θὰ εἶχε τὸ ἄτοπον, ἐκ
 τε τῶν προσπαθειῶν τῶν Πρυτανέως Ι. Χατζιδάκι νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐξα-
 σκουμένην πίεσιν δι' ἐπανελημμένων προσφυγῶν εἰς νομικὰ συμβου-
 λια, καθὼς καὶ ἐκ τῆς τρεπῆς ἣν ἔλαβεν ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐργολαβίας
 ἐπὶ τῆς Πρυτανείας Α. Δ. Κυριακοῦ. Τοῦτο ἀφ' ἑσῆς, ἡ ὑπέρογκος
 τιμὴ τῆς ἐργολαβίας, ἡ παρουσιασθεῖσα ὑπέρβασις, ἡ μὴ τήρησις ρητοῦ
 ὄρου τῶν ὑποχρεώσεων (προσθηκῶν) καὶ τοῦ συμβολαίου, ἡ γενικὴ ἐντύ-
 πωσις τοῦ πεινχοῦ, προστύχου καὶ ἀκαταλλήλου, ἣν ἐμποεῖ τὸ κτί-
 ριον καὶ πρὸ πάντων αἱ κατακραυγαὶ τῶν καθηγητῶν τῆς 'Ιατρικῆς
 ἀφ' ἑτέρου, μὲ ἐπεισαν ὅτι ὄφειλον ἐν τῇ συμφέρουσι τοῦ Πανεπιστημίου
 νὰ ἐξεύρω τρόπους, ὅπως προφυλάξω αὐτὸ οὐ μόνον ἀπὸ τῆς ζημίας ὑπερ-
 βολικῆς δαπάνης δι' ἀκατάλληλον Νοσοκομεῖον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς αἰ-
 σχύνης καὶ μομφῆς ὅτι, τσαῦτα μέσα διαθέτων καὶ τσαῦτους εἰδι-
 κούς καθηγητάς ἔχον, ἀπέτυχεν εἰς τὴν κατασκευὴν ἀπλουστάτου
 Νοσοκομείου. Τοῦτων ἕνεκα ἐκινεποιήσα τὰς ἐργολαβίας τὸ ἀκόλουθον
 ἔγγραφον:

Ἀριθ. 046

488

Ἦν Ἀθήναις 26 Νοεμβρίου 1896.

Ἡ Πρυτανεία τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου

Πρὸς τοὺς Κερίους, Ἡλ. 'Αγγελόπουλον καὶ Ι. 'Ιωάννου
 μηχανικοὺς καὶ ἐργολάβους τοῦ 'Αρεταιείου Νοσοκομείου.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου 1896 ἐξωδίκου διαμαρτυ-
 ρήσεως ὑμῶν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀπαντήσω ὑμῖν τὰκόλουθα.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12862 Συμβολαίου ἀνελάβετε τὴν οἰκοδόμησιν
 τοῦ Νοσοκομείου ἐπὶ τῇ βῆσει προϋπολογισμοῦ ὄρχ. 222220, αὐξή-
 θέντος διὰ προσθηκῶν ἐγκριθεῖσιν παρὰ τῆς Συγκλήτου τοῦ ἔτους 1895
 —96 εἰς ὄρχ. 253,104,50. Ἀπέναντι τοῦ προσῶ τοῦτου ἐλάβετε
 μέχρι τῆς 24 Σεπτεμβρίου ε. ε. ὄρχ. 239,127,05, ζητεῖτε δὲ εἰσέτι
 λόγω ὑπερβάσεως δι' ἔργα ἀπρόβλεπτα ὄρχ. 25,645,86.

Ἡ Συγκλητος ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ
 μὴ πληρωθῆ ὑμῖν ἡ ὑπέρβασις αὕτη.

'Ανακινῶν ὑμῖν τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Συγκλήτου, ὀφείλω νὰ
 γνωστοποιήσω ὑμῖν ὅτι ἡ Πρυτανεία κατόπιν εἰδικῶν γνωμοδοτήσεων
 θεωρεῖ ἄκυρον τὸ ὑπ' ἀριθ. 12862 συμβολαίον, ὡς μὴ δοθείσης ὑμῖν τῆς
 ἐργολαβίας κατόπιν μειοδοτικῆς δημοπρασίας, προσέτι δὲ ἀκύρους τὰς
 ἐγκρίσεις τῶν προσθηκῶν ἐκ ὄρχ. 30,884,50, ὡς μὴ συνταχθέντων
 δι' αὐτὰς εἰδικῶν συμβολαίων, προσέτι δὲ ἀπαράδεκτον τὴν ἐκ δραχμῶν
 25,645,86 ὑπέρβασιν, ὡς μὴ ἐγκριθεῖσαν ὑπὸ τῆς Συγκλήτου δι'
 ἰδίου συμβολαίου καὶ ὡς οὕτης ὑπερόγκου τῆς διαφορᾶς μεταξύ τῶν ὄρ.
 174000, ἀνθ' ὧν ὁ μειοδοτήσας ἐργολάβος Κρομμύδης θὰ παρέδιδεν
 ὑμῖν τὸ αὐτὸ Νοσοκομεῖον, καὶ τῶν ὄρχ. 278,750,36, ἀνθ' ὧν πα-
 ρέχεται ἡμῖν αὐτὸ ἡμεῖς καὶ μάλιστα μετὰς ὑπὸ τῶν ἰατρῶν καθηγη-
 τῶν καὶ τῆς ἐξεταπτικῆς ἐπιτροπῆς βεβαιωθείσας ἀτελείας.

Ἐβράδυνα δὲ νὰ κοινοποιήσω ὑμῖν τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν τὸ μὲν,
 διότι ἠλπίζον ὅτι ἀμφότεροι ἠθέλετε μοὶ προτείνειν, καθ' ἣ ὑπέδειξα

ὑμῶν, συμβιβαστικὴν καὶ συμφέρουσαν τῷ Πανεπιστημίῳ λύσιν, τὸ δὲ, διότι ὁ ἕτερος ὑμῶν προσελθὼν ἐπικειμήμενος, μοὶ ὑπέδειξε τοῦτο δυνατὸν καὶ ἐπικείμενον.

Ὁ Πρόεδρος
Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ.

Ἰδὼν ὅμως ὅτι οἱ ἐργολάβοι, οἵτινες ὄφειλον νὰ παραδώσωσι τὸ ἔργον τὴν 25 Μαρτίου 1897, ἐπὶ πέντε μῆνας διέκοψαν τὰς ἐργασίας, μαθὼν ὅτι οὐκ ἐσκόπουν νὰ παραδώσωσιν αὐτὸ, ἐὰν δὲν ἐπληρώνοντο προηγουμένως αἱ ἀπαιτήσεις των, σκεφθεὶς ὅτι ἐπείγει ἡ χρησιμοποίησις τοῦ Νοσοκομείου διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ πεισθεὶς τέλος ὅτι ἐπίκεινται πολιτικαὶ περιπλοκαί, αἵτινες ἠδύναντο καὶ τὸ ζήτημα τῆς παραδόσεως τοῦ Νοσοκομείου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον νὰ περιπλέξωσιν, ἀπεφάσισα νὰ πληρώσω τοῖς ἐργολάβοις καὶ τὸ ἐκ ὄρ. 11748 ὑπόλοιπον, ὅπερ λόγῳ ἐνισχύσεως τῆς ἐγγυήσεως εἶχον κρατήσει, ὅπερ ὅμως οὐ μόνον ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τοῦ 1895—96 εἶχεν ἐγκριθῆ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, ἐγκρίναντες τὰς ἐραχμὰς 253,104,50. Ἐκ τῆς πιστώσεως ταύτης (ὄρα προϋπολογ. 1896—97 σελ. 36) ἐπληρώθησαν μόνον δραχ. 250,875,05 εἰς τοὺς ἐργολάβους, ὡς ἀνωτέρω ἐγγράφη. Διὸ ἀπηύθυνα αὐτοῖς τὸ ἀκόλουθον ἐγγράφον:

Ἄριθ. $\frac{932}{675}$

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰανουαρίου 1897.

Ἡ Πρυτανεία τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου.

Πρὸς τοὺς Κυρίους Ἡλ. Ἀγγελόπουλον καὶ Ι. Ἰωάννου.

Εἰς τὸ ἀπὸ 30 Δεκεμβρίου 1896 ληφθὲν ἐγγράφον ὑμῶν ἀπαντῶμεν, ὅτι ἀπλῶς καὶ μόνον ὅπως διευκολύνωμεν ὑμᾶς δεχόμεθα νὰ πληρώσωμεν ὑμῖν τὰς ἄς ζητεῖτε ὄρ. 21,748, ἀπέναντι τῶν ὁποίων ἐλάβατε ἤδη τὴν 27 Σεπτεμβρ. 1896 προκαταβολικῶς δραχ. 10,000, μετὰ τὴν

ἐπιφύλαξιν ἐν γένει παντὸς δικαιώματος τοῦ Πανεπιστημίου καθ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως πρὸ τῆς πληρωμῆς τῶν 21,748 τούτων δραχμῶν εἰδοποιήσατε ἐγγράφως ὑμᾶς, ὅτι παρεκδίδετε ἠριστικῶς τὸ ἔργον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ὅτι συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ τῆς ἐργοληφίας ὑπ' ἀριθ. 12,862 (1895) συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Α. Σταμίλου, θέλετε προκαλέσει ἡμᾶς νὰ διορίσωμεν κατὰ τὸ εἰρημένον συμβόλαιον τὴν ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπὴν, ὅπως βεβαιωθῇ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον τὸ ἔργον ἐξετελέσθη συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ εἰρημένου συμβολαίου.

Ὁ Πρόεδρος
Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ.

Τὴν 24 Ἰανουαρίου 1897 μοὶ ἀπηύθυνα οἱ ἐργολάβοι τὸ παρ' ἐμοῦ ζητηθὲν ἐγγράφον καὶ ἐπληρώθησαν, μεθ' ἧς ἀμέσως προέβην εἰς τὸν διορισμὸν τῆς ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπῆς (ὄρα σελ. 646). ἀλλὰ μόνον μετ' ἀγῶνα καὶ ἀφοῦ ἐν τῷ Νοσοκομείῳ συνήθροισα πολλοὺς ἐργάτας διὰ τὴν δένδρσφύτευσιν καὶ οὐσποίαν, κατάρθωσα νὰ λάβω τὴν κατοχὴν τοῦ Νοσοκομείου τὴν 11 Μαρτίου.

Ὅταν, ὡς ἐπιθυμῶ, ἐκτυπωθῶσιν ἐν τε τῇ ἐμῇ λογαροσφίᾳ καὶ ἐν ἰδικιτέρῳ ταίχῳ ἀπαντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ἀρταίου ἐγγράφα, θὰ ἴδῃτε, Κ. Ὑπουργέ, ὅποια ἦτο ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ. Ἡ ἐκτοτε πείρα ἀπέδειξεν αὐτὴν ἐτι χεῖρονα τῆς περιγραφῆς, ἣν ἐκθέτει ἡ ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπὴ τῶν μηχανικῶν. Τὴν δὲ 4 Ἀπριλίου ἰκονοποιήσα τοῖς ἐργολήπταις τὸ ἐπίμεινον ἐγγράφον:

Ἄριθ. $\frac{1181}{1141}$

Ἐν Ἀθήναις 4 Ἀπριλίου 1897.

Ἡ Πρυτανεία τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου.

Πρὸς τὸν Ἡλ. Ἀγγελόπουλον καὶ Ι. Ἰωάννου
μηχανικοὺς καὶ ἐργολάβους.

Ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπὸ 30 Μαρτίου ε. ε. ἀναφορὰν ὑμῶν, δι' ἧς ἐξαιτεῖσθε τὴν τακτοποιήσιν τοῦ λογαριασμοῦ τῆς ὑμετέρας ἐργολα-

βίαις, πληροφορῶ ὑμᾶς ὅτι ἡ Πρυτανεία δὲν δύναται ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τοῦ συμπέρασματος τοῦ πρωτοκόλλου τῆς παραλαβῆς καὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς τῶν μηχανικῶν πρὸς παραλαβὴν τῶν ἔργων καὶ ὀφείλει νὰ βασισθῆ ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τούτων, ὧν ἐπισήμως ἐλάβετε γνῶσιν, οὐδ' ἐπιτρέπεται ἡμῖν, οὐδὲ κατὰ φαντασίαν, νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπὴ ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς ἑαυτῆς δικαιοδοσίας ἢ ὅτι αὕτη διαφανεῖ πρὸς τὴν ἐποπτευτικὴν ἐπιτροπὴν, ἀφοῦ αἱ ὑπὸ ταύτης γενόμεναι καταμετρήσεις μέχρι κεραίας ἐπηληθεύθησαν ὑπ' ἐκείνης.

Ἡ ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπὴ ἀναβιβάζει τὴν ἅλην ἀξίαν τοῦ ἔργου κατὰ τὴν καταμέτρησιν καὶ τὰς μονάδας τοῦ Προυπολογισμοῦ εἰς δρ. 279,863,12

Ἀπορρίπτει δὲ ἐξ αὐτῶν ἔργα κακώτακτα κτλ. ἀξίας 20,446,45

Ὅθεν ἀνέρχεται ἡ ἀξία τῶν καταμετρηθέντων εἰς δρ. 259,417,37

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ὁμως δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Πρυτανείαν ἢ πληρωμὴ δρ. 28,206,83

ἀφορωσῶν εἰς ἔργα γενόμενα ἀνευ συμβολαίου μεταξὺ ὑμῶν καὶ τῆς Πρυτανείας καὶ κατ' ἀκολουθίαν παρὰ τὸ

συμβόλιον τῆς ἐργολαβίας ὅθεν καταβιβάζεται εἰς δραχ. 231,210,54

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου θέλω ἀφαιρέσει τὴν ἡμετέραν δωρεάν ὅτε ἀνελάθετε τὴν ἐργολαβίαν ἐκ δρ. . . . . 4,000,—

Ὅθεν μένουσι πληρωτέα ὑμῖν ἐν ὅλῳ 227,210,54

Ἐπειδὴ ὁμως μέχρι τοῦδε διὰ 9 πιστοποιήσεων ἐλάβατε δραχ. 250,875,05

αὐτόδηλον εἶναι ὅτι ὀφείλετε νὰ ἐπιστρέψητε εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Πανεπιστημίου . . . . . δρ. 23,664,51

εἰς ἃς δεῖν νὰ προστεθῶσι δραχ. . . . . 430,—

δι' ἐργασίας παραλειφθείσας, ἃς διαμνησθῆντες ἐξετελέσαμεν ἡμεῖς μετὰ τὴν παραλαβὴν.

Ὅθεν ἀνέρχεται τὸ ὅλον ἐπιστρεπτέον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ποσὸν εἰς δραχμάς 24,094,51

Μετὰ τὴν σαικτοποίησιν τοῦ λογαριασμοῦ τούτου, μὴ ἐγκρινούσης τῆς Πρυτανείας τὸ προτεινόμενον παρ' ὑμῶν μέτρον τῆς δαιτησίας, ὅπερ οὐδ' ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ ἀρθρ. 106 τῆς Π. Δ., θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ συμβολαίου ἐργολαβίας προβλεπόμενὴν σύνταξιν τοῦ ἱστορικοῦ συμβολαίου παραλαβῆς καὶ ἐξοφλήσεως, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς εἰς χεῖρας ἡμῶν ἐγγυήσεως εἰς χρεώγραφα ἀξίας 10,000 δραχμῶν.

Ὁ Πρύταμι
Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ.

Ἄλλοκότους καὶ παραλόγους παρουσιάζει ἀξιώσεις ἢ ὑπὸ τῶν ἐργολάβων ἐπιδοθεῖσα ὑμῖν τὴν 6ην Μαΐου ε. ε. αἰτήσεις θεραπείας, αἵτινες ἀπαναλαμβάνονται ἐν τῇ ἀγωγῇ τῆς 27 Ἰουνίου καὶ αἵτινες ἀφ' ἑαυτῶν θὰ καταπίσωσιν, ἐάν, ὡς προσδοκῶ, δυναμει τοῦ δικαιώματος εἶχετε, Κύριε Ὑπουργέ, ἐγκρινόντες ἢ μὴ τὸν ὑποβληθέντα ὑμῖν ἀπολογισμὸν τοῦ 1895—96, ἀκυρώσητε τὸ συμβόλιον 12862 τῆς ἐργολαβίας δι' οὗς ἀνωτέρω ἐκθέτω λόγους.

Τὰς ἀξιώσεις τῶν κ. κ. ἐργολάβων ἐναργῶς ἀντικρούει τὸ ἱστορικὸν καὶ αἱ προτάσεις τοῦ δικηγόρου τοῦ Πανεπιστημίου, ἃς ἐν πάσῃ εὐσυνειδησίᾳ ἐπεξεργάσθη εὗτος.

Παραθέτω καὶ ταύτας ἐνταῦθα ὡς συντελεστικὰς εἰς τὴν παρ' Ὑμῶν ληρησομένην ἀπόφασιν.

ΠΡΟΤΑΣΙΣ

τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐκπροσωπούμενου παρὰ τοῦ Πρυτάνεως αὐτοῦ κ. Α. Χρηστομάνου,

κατὰ

Ἡλία Ἀγγελουπόλου καὶ Ἰωάννου Ἰωάννου
Ἐνάκιον τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν.

I. Ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως.

Ὁ καίσιμος Θεόδωρος Ἀρεταῖος διὰ τῆς ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1892 ἰδιογράφου διαθήκης του, ἐγκατέστησε κληρονόμον αὐτοῦ καὶ τὸ Ἐθνικόν

κόν Πανεπιστημίου, πρὸς τὸ ὑποῖον ἀρῆκε καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς περιουσίας του, ὅπως δι' αὐτοῦ ἀγορασθῆ ἡ κατάλληλος πρὸς ἀνέγερσιν νοσοκομείου τελειστάτου, περιέχοντος πάντα τὰ δυνατὰ μέσα τῆς ὑγιεινῆς κατὰ τὰ νεώτερα συστήματα. Πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διατάξεως ταύτης τῆς διαθήκης τοῦ Θ. Ἀρεταίου προσκλήθη διαγωνισμῶς πρὸς ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου, τοῦτου δὲ ἐνεργηθέντος, ὑπεβλήθησαν τὰ διάφορα σχέδια εἰς ἐπὶ τούτω συσταθεῖσαν ἐπιτροπὴν, ἣτις παρεδέχθη ὡς τὸ μᾶλλον κατάλληλον τὸ παρὰ τῶν ἀντιδίκων ὑποβληθέν, ὅπως ἦτο ἐκόμενον, ἀπεραιώθη νὰ ἐκτελεσθῆ. Ὑπεβλήθη δὲ παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τῆς πρὸς τοῦτο δαπάνης, ἀνερχομένης κατ' αὐτὸν εἰς δραχ. 200.031, μεθ' ἧς προσκλήθη διαγωνισμὸς μειοδότηκος δημοπρασίας, καθ' ἣν ἀνεδείχθη ἐργολάβος ὁ Π. Κρομμύδας, ἀναδεχθεὶς νὰ οἰκοδομήσῃ τὸ ἐν λόγῳ νοσοκομεῖον με μείωσιν 13 ὄγρ ἐπὶ τῆς ἐκ δρ. 200.031 δαπάνης ἧτοι ἀντὶ δραχ. 174,026 καὶ 97 ὄγρ. Οὕτω δὲ συνετάχθη μετ' αὐτοῦ τὸ ὑπ' ἀριθ. 12320 τῆς 12 Αὐγούστου 1895 συμβόλαιον ἐνώπιον τοῦ Συμβολαιογράφου Α. Σταμέλου, δι' οὗ ὁ ἐργολάβος ὑπεχρεώθη νὰ κάμῃ ἐναρξὴν τῆς ἐργασίας τῆς οἰκοδομῆς ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμβολαίου, νὰ παραδώσῃ δὲ τὸ Νοσοκομεῖον μετὰ 1 ἔτος ἀπὸ τῆς ἐναρξέως τῆς ἐργασίας.

Τὰ πράγματα μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἔβαινον κατ' εὐχὴν, ἀλλὰ μετ' ἔπειτα ἡ μὴ παρεκτροπὴ διεδέχετο τὴν ἄλλην, ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων παρεκτροπῶν ἦτο νὰ οἰκοδομηθῆ κτίριον σχεδὸν ἀχρηστον πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν κατασκευάσθη καὶ ἰδίως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ διαθέτου, συνάμα δὲ νὰ δαπανηθῆ καὶ ποσὸν κατὰ πολὺ ὑπέρτερον τοῦ προϋπολογισθέντος.

Ἐν πρώταις πρὸς τὸν ἐργολάβον Κρομμύδαν ἐπαρουσιάσθησαν ἀνεπὲρβλητα προσκόμματα διὰ τὴν χρήσασιν τῆς ἀδείας τῆς οἰκοδομῆς, ἀνευ τῆς ὁποίας τῷ ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐναρξὴ αὐτῆς. Παρίσταται εἰς τὸν Κρομμύδαν ὅτι ἦτο ἀδύνατος ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον ἡ χρῆσασιν ταυτῆς ἀδείας, καθότι τὸ οἰκοπεδόν, ἐφ' οὗ ἐπρόκειτο νὰ οἰκοδομηθῆ τὸ Νοσοκομεῖον, διετέμενετο ὑπὸ ὕδατος, χωρὶς δὲ νὰ καταργηθῶσιν αἱ ὁδοὶ αὐτοὶ διὰ μεταρρυθμίσεως, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δοθῆ ἀδεία οἰκοδομῆς. Τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθη ὁ ἐργολάβος νὰ διαμαρτυρηθῆ. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν δὲ διαφόρων ἐγγράφων, τῇ 10 Δεκεμβρίου

1895 ἐγένετο μεταξύ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Κρομμύδα συμβιβασμός, δι' οὗ ἐπιστρέφεται αὐτῷ ἡ προκαταβληθεῖσα ἐκ δραχ. 30,000 ἐγγύησις, τὰ ἐξέδρα τοῦ συμβολαίου ἐκ δραχ. 1400, καθὼς καὶ οἱ τόκοι ἀμφοτέρων τῶν ποσῶν, θεωρηθείσης διαλειλυμένης τῆς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐγκριθείσης δημοπρασίας.

Ἐν τούτοις τὰ πράγματα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἀπακαὶ αἱ ὑποχρεώσεις αἱ παρουσιασθεῖσαι ὄφθην πρὸς λήψιν τῆς χρηρηγηθείσης ἀδείας τῆς οἰκοδομῆς πρὸς τὸν Κρομμύδα, ἦσαν ἀπλαῖ προσάσεις, ἐπινοηθεῖσαι ὅπως ἀπομακρυνθῆ οὗτος καὶ δοθῆ ἡ ἐργολαβία εἰς τοὺς ἀντιδίκους· τούτου δὲ ἀποδεικνύεται ἐναργέστατα ἐκ τοῦ ὅτι πρὶν ἢ γίνῃ ὁ μετὰ τοῦ Κρομμύδα συμβιβασμός καὶ διαλυθῆ ἡ μετ' αὐτοῦ ἐγκριθεῖσα δημοπρασία, ἦτοι τὴν 25 Νοεμβρίου 1895, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12862 τῆς 25 Νοεμβρίου 1895 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Α. Σταμέλου, ἀνετίθη ἤδη ἡ ἀνέγερσις τοῦ εἰρημένου Νοσοκομείου εἰς τοὺς ἀντιδίκους καὶ ἀντὶ ποσῶν πολὺ ἀνωτέρου ἐκείνου εἰς ὃ εἶχε κατακυρωθῆ τὸ ἔργον πρὸς τὸν Κρομμύδαν, ἦτοι ἀντὶ δραχ. 222,220. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου 1) ἐνῷ ὁ Κρομμύδας ὑπεχρεώθη με ἐγγύησιν χρηματικὴν 30,000, οἱ ἀντίδικοι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ τῆς ἐργοληψίας συμβολαίου, ὑπεχρεώθησαν νὰ καταθέσωσιν ἐγγύησιν ἐκ δραχ. 10,000 μόνον καὶ εἰς χρεώγραφα. 2) Ἐνῷ ὁ Π. Κρομμύδας εἶχε ἀνέλθει τὸ ἔργον με τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπόκειται ὡς ἐργολάβος εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1884 Β. Διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως δημοσίων ἔργων καὶ τῶν τροποποιούντων τούτο ὡς ἐτέρων Β. Διαταγμάτων ἀπὸ 8 Ἰανουαρίου 1890 καὶ 16 Δεκεμβρίου 1891 (εἰς ὃ τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ἀντικαθιστᾷ ὁ Πρύτανης), εἰς τοὺς ἀντιδίκους, πρὸς προφανῆ βλάβην τῶν συμφερόντων τοῦ Πανεπιστημίου, παρεχωρήθη ἡ ἐργολαβία ἀνευ τῶν ὑποχρεώσεων τούτων. 3) Ἐνῷ ὁ Κρομμύδας ἀνέλαθε τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως ἐπὶ ποινικῇ ρήτρᾳ δραχ. 10,000 ἐκτελῆ πάσαν ἀπόφασιν τῆς ἐφορευτικῆς τοῦ ἔργου ἐπιτροπῆς, ἐν ἣ περιπτώσει ὠρισμένη ἐργασία δὲν εἶνε σύμφωνος πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ἐργολαβίας, ἀποκλειομένης καὶ τῆς προσφυγῆς εἰς τὰ δικαστήρια, δικαιούμενος δὲ μόνον προσφυγεῖν εἰς τὸ δικαστικὸν δικαστήριον τοῦ ΑΧΛΘ Νόμου, ἐπὶ ἐτέρᾳ δὲ ποινικῇ ρήτρᾳ δραχ. 20,000, ὅπως ἐκτελῆ πάσαν ἀπόφασιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, ἀποφαινομένης τυχὸν περὶ ἐλ-

λείψεων κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ἔργου, πληρωτέων ἀμφοτέρων τῶν ποινικῶν ρητρῶν ἐκ τῆς ἐκ δραχ. 30,000 ἐγγυήσεως του καὶ δικαιουμένου τοῦ Πανεπιστημίου νὰ ἐκτελέσῃ καὶ ἐπανορθώσῃ ταύτας δι' ἐξόδων τοῦ Κρομμύδα, δηλώσαντες διὰ προσθέτου πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν ἀναφοράς του ὅτι παρέχει καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐγγύησιν ἢ ἀσφάλειαν, ἣν ἤθελε ζητήσῃ τὸ Πανεπιστήμιον, ἐξασφαλίζουσαν τὴν ἀνελλιπῆ ἐκτέλεσιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Νοσοκομείου, αἱ ἀντιδίκαι διὰ τοῦ συμβολαίου των ἀναλαμβάνουσιν ἅπλως διὰ λόγων ἀνευ πραγματικῆς ἐγγυήσεως ν' ἀνορθώσωσι τὰς παρετυπασθησάμενας ἐλλείψεις καὶ νὰ ἐκτελέσωσιν ἐν γένει τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς. 4) Ἐνῶ ὁ Κρομμύδας διὰ τοῦ δ' ἔργου τοῦ συμβολαίου ἐργολαβίας θὰ λαμβάνῃ κατὰ μῆνα χρηματικὸν ποσὸν ἀνάλογον πρὸς τὴν τελευτημένην μηνιαίαν ἐργασίαν καὶ τὴν ἐκάστοτε χρηματικὴν ἀξίαν μόνον τῶν *χρησιμοποιηθέντων* ὑλικῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν προσκομισθέντων ἀλλὰ μῆπω χρησιμοποιηθέντων, οὐδεμίαν δὲ ἀποζημίωσιν ἀναφέρει τὸ ἐργολαβικὸν συμβόλαιόν του ὅτι θὰ λαμβάνῃ ἢ ὅτι θὰ τῷ γίνηται ἐκπτώσις διὰ ζημίας καὶ ἐξόδα ἐξ ἀνωτέρας βίας προερχόμενα, αἱ ἀντιδίκαι κατὰ τὸ συμβόλαιόν των, οὐ μόνον θὰ πληρώνονται καὶ διὰ τὰ μὴ χρησιμοποιηθέντα, ἀλλ' ἅπλως ἐναποτεθέντα ὑλικά, ἀλλὰ καὶ θὰ δικαιῶνται ὅπως ἐν περιπτώσει ἐξόδων καὶ ζημιῶν ἐξ ἀνωτέρας βίας ζητήσωσιν ἐκπτώσιν, ἢ ὅπερ ταῦτόν, ἀποζημιώσιν διὰ τὰς ζημίας ταύτας. 5) Ἐνῶ κατὰ τὸ συμβόλαιον τοῦ Κρομμύδα, ἐὰν αὐτὸς κηρυχθῆ ἐκπτώσις διὰ τὴν μὴ τήρησιν τῶν διαταγῶν τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἐφαρμοστοῦ τοῦ σχεδίου, ἢ διακόψῃ τὰς ἐργασίας τῆς οἰκοδομῆς, ἢ Πρυτανεῖα δικαιῶνται ν' ἀναλάβῃ καθ' ἑαυτὴν τὸν τρόπον τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου εἰς βάρους τῆς ἐκ δραχ. 30,000 ἐγγυήσεως του καὶ τὰς γενομένας κρατήσεις τοῦ 1]111 ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε πληρωμῶν του, διὰ τοῦ συμβολαίου τοῦ συναρθέντος μετὰ τῶν ἀντιδίκων τοιοῦτος ὅρος δὲν τίθεται. Ἀλλὰ τὸ πάντων ἀτοπώτερον, ἵνα μὴ εἴπωμεν τὸ καὶ σκανδαλωδέστερον, εἶνε ὅτι παρὰ τὰς ρητὰς διατάξεις τοῦ Νόμου, τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον παρεχωρήθη τοῖς ἀντιδίκαις ἀνευ δημοσίου διαγωνισμοῦ. Προσέτι δὲ ὅτι ἀνετέθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἐργολαβικῶς εἰς αὐτοὺς τοὺς συντάξαντας τὸ σχέδιον, οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι ἀνετέθη τὸ ἔργον εἰς δημοσίον πολιτικὸν μηχανικόν, τὸν Ἡ. Ἀγγελόπουλον, ἐνῶ κατὰ τὸ ἀπὸ 16 Μαρ-

τίου 1879 Β. Διάταγμα, τὸ ἐκδοθὲν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ Νόμου περὶ πολιτικῶν μηχανικῶν, δὲν ἐπιτρέπεται ὅπως ἀνατίθεται αὐτοῖς ἡ ἐκτέλεσις ἄλλων ἔργων, εἰμὴ τῶν ἐν τῷ Διατάγματι τούτῳ ἀναφερομένων καὶ καθ' ἑκάστην τῶν ἀρχῶν.

ὑπὸ ταιούτας σκανδαλώδεις καὶ ἀτυχεῖς περιστάσεις, ἐγένετο ἡ παραχώρησις τοῦ φιλοφρονιστικοῦ τούτου ἔργου, ὑπερ ὃ μὲν κοιδίμος Θ. Ἀρεταῖος, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης, ἠνάει ν' ἀνεγερθῆ κατὰ τὸν ἐντελέστερον τρόπον καὶ νὰ ᾖται ἐφ' ἀμύλλου τῶν τελευτημένων Νοσοκομείων τῆς Ἑυρώπης, ἀτυχῶς δὲ ὑπὸ τοὺς ἀτυχεστέρους ὅρους ἐξετελέσθη, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι ἀνεγέρθη κακοτέχνως κτίριον ἀκαταλλήλον, ὅπερ ἀνευ νέας δαπάνης δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς Νοσοκομεῖον κατὰ τὴν πρόθεσιν τοῦ κοιδίμου ἰδρυτοῦ. Οἱ δὲ ἀντιδίκαι ἐθαγγυήθησαν ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς μέχρι τούδε πορείας των, φρασούντες δὲ ὅτι ἡ τελευτῆ, ἣν ἀρχὴ τοῦτο ἐκαταλύθησαν, δύναται νὰ κατισχύσῃ καὶ ἀλλοτρίως, ἀπὸ τολμῶσι νὰ ἐγείρωσι τὴν ὑπὸ συζήτησιν ἀγωγὴν καὶ νὰ ζητήσῃ δι' αὐτῆς νὰ λάβωσιν εἰσέτι πρὸς τοῦ Πανεπιστημίου δραχ. 61,926, ἐκτός τῶν δραχ. 250,875 καὶ 05 0/10, ὡς μέχρι τούδε ἐλάθον, ἐνῶ κατ' ἑκπεδικαστοῦ ἐκ τοῦ τῆς ἐργολαβίας συμβολαίου, ἐδικαιώθησαν νὰ λάβωσι πρὸς ἐντελῆ ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, ὡς αὐτοὶ αἱ ἴσασιν τὸ πάλαιον, μόνον δραχ. 222,220.

Ἄλλ' ἔμοιγε πεποισμένα ὅτι ἡ Δικαιοσύνη θὰ ἐλθῇ ἐπίκορος ἡμῶν καὶ οὕτω θὰ ἀποκριθεῖ πᾶσα παράλογος ἀξίωσις τῶν ἀντιδίκων.

II. Ἀντίρροσις τῆς ἀγωγῆς τῶν ἀντιδίκων.

Ἐπειδὴ τὴν ἀγωγὴν ταυ αἱ ἀντιδίκαι στηρίζουσιν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 12,862 τῆς 25 Νοεμβρίου 1875 ἐργολαβίας συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθανῶν Α. Σιγυρῆου, κατὰ τὸ συμβόλαιον τοῦτο εἶνε ἀπολύτως ἄκυρον, καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ ἀνομολογεῖται ἡ ἐκτέλεσις δημοσίου ἔργου, ὅπου εἰ κατὰ τὰ ἀρτ. 5 τοῦ ἸΜΑ' Νόμου εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του Πανεπιστημίου δέον νὰ τηρῶνται αἱ διατάξεις τοῦ Νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ τοῦ Κράτους, καθ' ὅν (ἄρθρ. 34) πᾶσα διὰ λογιστηρίων τῆς ἐπικρατείας συμφωνία πρέπει νὰ γίνηται διὰ δημοσίου διαγωνισμοῦ. Ἡ διαταξὶς δὲ αὕτη ἐνομοθετήθη

πρός προστασίαν τοῦ ἠθμοσίου συμφέροντος, καθ' ἃ δὲ τοιαύτη, ἢ μὴ τή-
ρησις αὐτῆς ἐπιφέρει ἀπόλυτον ἀκυρότητα, ἢν ἀδιακρίτως δύναται νὰ
προτείνη ὁ τε ἐργοδότης καὶ ὁ ἐργολήπτης, ὡς ἀπεφάνθη καὶ ὁ Ἄρειος
Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 221 (1864) ἀπεφάσεώς του. Οὕτε δύναται
νὰ ὑπαχθῆ τὸ περὶ αὐτῆς οἰκ. δίκης ἔργον εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν τοῦ
ἄρθρου 34 ἐδαφ. 5 τοῦ λογιστικοῦ Νόμου, καθ' ἣν ἐπιτρέπεται ἡ ἄνευ
συναγωνισμοῦ ἐκτέλεσις δι' ἔργα καὶ ἀντικείμενα τέχνης, ὧν ἡ ἐκτέ-
λεσις δὲν εἴμπορεῖ νὰ ἀνατεθῆ εἰμὴ εἰς εἰδικούς τεχνίτας θεοδοκιμασιμένους.

Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἐννοεῖ ὁ Νόμος ὅτι πρόκειται νὰ ἐκτελε-
σθῆ ἔργον ἀπαιτοῦν ὅπως ἐξειδικασμένην εἰδικότητα, ὡς π. χ. τὸ ψυρι-
δωτὸν τῆς ἐν Δαφνίᾳ Μονῆς ἢ χημικὸν ἐργοστάσιον κτλ. Ἡ ἐκτέλεσις
τοιούτου ἔργου ἀπαιτεῖ ἄκραν εἰδικότητα, ἐὰν δὲ ἐξετίθετο εἰς μειοδο-
σίαν διὰ διαγωνισμοῦ, κίνδυνος θὰ ὑπῆρχε καὶ κίνδυνος ἀναπόφευκτος
νὰ κατακυρωθῆ εἰς ἀνεπιτήδειον πρόσωπον. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ οἰ-
κοδομῆς Νοσοκομείου, οὕτως προεξήτασθησαν αἱ ἀνάγκαι καὶ αἱ βιά-
σεις, ἐφ' ὧν συνετάχθη καὶ τὸ σχέδιον, ἡ ἀνέγερσις τοιούτου κτιρίου
εἶνε εὐχερεστάτη διὰ πάντα ἐργολάβον, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύεται καὶ
ἐκ τῆς πλημμελοῦς ἐκτελέσεως, ἣν ἀνέθηκαν οἱ ἐργολάβοι εἰς ὑπερ-
λάβους εὐθηνούς καὶ τυχαίους, μὴ δυναμένους οὔτε ἓνα ἀπόπατον νὰ
τοποθετήσωσι κανονικῶς. Εὐτυχῶς δὲ ἐν Ἀθήναις, ἐνθα ἐπράχθη νὰ
ἀνεγερθῆ τὸ Νοσοκομεῖον, ὑπάρχει μέγιστος ἀριθμὸς ἐργολάβων δυνα-
μένων νὰ συναγωνισθῶσι, συνάμα δὲ καὶ ἐπιστημόνων μηχανικῶν δυ-
ναμένων νὰ συνεργασθῶσιν, ὥστε κατανατῶ ἀστείον, ἢν μὴ τι ἕτερον
εἴπωμεν, διὰ προκειμένου περὶ ἀνεγέρσεως Νοσοκομείου ὑπήγατο τοῦτο
εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 34 τοῦ λογιστικοῦ Νό-
μου. Καὶ ὁ δικαστικὸς σύμβουλος κ. Χρ. Πετρόπουλος ἀπεφάνθη ὅτι τὸ
ἔργον εἶνε νὰ ἐκτελεσθῆ διὰ ἠθμοσίου συναγωνισμοῦ (ἴδε συνημ. γνωμο-
δοτήσιν τῆς 15 Ἰουνίου 1895). Ὁμοίως δὲ ἀπεφάνθησαν ὅτε δικα-
στικὸς σύμβουλος κ. Θεοδώριδος καὶ ὁ δικηγόρος κ. Γ. Ἀραβαντινὸς
διὰ τῆς ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1895 γνωμοδοτήσεώς των. Τὰ δὲ λεχθέντα
ἀντιθέτως δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἀξίαν, καθ' ὃ ἀντικείμενα εἰς τὴν
λογικὴν. Οὕτε ἔχει νομικὴν τινα ἀξίαν τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ὁ κοιδίμος
Ἄρειος διὰ τῆς διαθήκης του ἀφῆκε καὶ ἄλλους κληρονόμους, ἦτοι
τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν ἀνεψιόν του, καὶ ὅτι δῆθεν ἕκαστος τούτων

ἠδύνατο αὐτοπροαιρέτως καὶ ἄνευ ἠθμοσίου συναγωνισμοῦ νὰ προβῆ εἰς
τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, οὔτε καὶ αὐτὸ τὸ Πανεπιστήμιον, διότι ἕκαστον
τῶν κληρονόμων τούτων ὁ Θ. Ἄρειος ἐγκατέστησε κληρονόμον εἰς
ὠρισμένα πράγματα. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Νοσοκο-
μείου, μοναδικὸν κληρονόμον ἀφῆκε τὸ Πανεπιστήμιον, ἐπομένως εἰς
αὐτὸ καὶ μόνον ἐναπέκειτο ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου· ὅθεν ἡ ἀνέγερσις
αὐτοῦ εἶνε νὰ γίνῃ ἀπαραιτήτως διὰ ἠθμοσίου συναγωνισμοῦ. Παι-
ρακνὲς δὲ εἶνε τὸ συμφέρον ἕπερ ἔχει τὸ Πανεπιστήμιον εἰς τὴν πράτα-
σιν τῆς αἰτήσεως ταύτης, διότι διὰ τῆς παραδοχῆς αὐτῆς θὰ ἀκυρωθῆ
τὸ συμβόλαιον. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑπόθεσι· δὲ ὅτι θὰ δικιωθῶσιν οἱ ἀντιδίκαι
νὰ ἀποζημιωθῶσι διὰ τὴν ἐργασίαν των, ἡ ἀποζημίωσις θὰ γίνῃ κατ'
ἐκτίμησιν τῆς κακτέχνου ἐργασίας των καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν
ὑπεράρκων τιμῶν, ἐς αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔθεσαν ἐν τῷ τῆς ἐργοληψίας συμ-
βολαίῳ.

Ἐπειδὴ ἄλλως καὶ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀπροσδοκίως δὲν θεω-
ρηθῆ ἄκυρον τὸ συμβόλαιον, πάλιν ἡ ἀγωγή τῶν ἀντιδίκων εἶνε ἀπορ-
ριπτέα, διότι οὐ μόνον αὐδὲν ἔχουσι ληρβάνειν, ἀλλ' ἔλαβον πλείωτερα
τῶν ὀφειλομένων καὶ ἐπομένως θὰ καταδικασθῶσιν ἀνταγωγικῶς νὰ
πληρώσωσι τὸ ἐν τῇ ἀνταγωγῇ ἡμῶν ἀναφερόμενον ποσόν. Ἐπληρώ-
θησαν δὲ πλείωτερα τῶν ὀφειλομένων, διότι καθ' ἃ ἀποδεικνύεται ἐκ
τοῦ τῆς ἐργοληψίας συμβολαίου, οὗτοι ἀνέλαβον νὰ κατασκευάσωσι τὸ
Νοσοκομεῖον τέλειον πρὸς λειτουργίαν ἀντὶ ὀρ. 222.220, ἔλαβον δὲ, καθ'
ἃ καὶ οἱ ἴδιοι ἠμολογοῦσι, καὶ ὡς χρεῖαι τυχοῦσας προσφερόμεθα νὰ
ἀποδείξωμεν, ὄραχ. ἐν ὅλῳ κατὰ τὰς διαφόρους πιστοποιήσεις 250.875
καὶ 5 0/10, ὥστε ἔλαβον πλείωτερας τῶν ὀφειλομένων ὀρ. 28.655 καὶ 5 0/10.

Ἐπειδὴ περὶ προσθέτων ἐργασιῶν ἢ τροποποιήσεων τοῦ σχεδίου οὐ-
δεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ, διότι ἐν τῷ τῆς ἐργοληψίας συμβολαίῳ πρὸς
ἀσφάλειαν τῶν συμφερόντων τοῦ Πανεπιστημίου ἐτέθη ὡς ἄρος ἀπαρά-
χιατος ὅτι αἱ ἐκτέλεσις ἔργων μὴ προβλεπομένων ἐν τῷ προϋπολογι-
σμῷ, δὲν εὐθύνει τὸ Πανεπιστήμιον καὶ δὲν ὑποχρεῖ τοὺς ἐργολάβους
εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοιούτων κατὰ παραγγελίαν εἴτε τῆς Πρυτανείας,
εἴτε τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἐκτός ἐὰν κατ' ἀμφότερας τὰς περι-
στάσεις συμφωνηθῆ τοῦτο δι' ἰδίου συμβολαίου. Τοιοῦτο δὲ συμβό-
λαιον εὐθέτως συνετάχθη καὶ ἐπομένως πᾶσα ἀπίστησις τῶν ἀντιδι-

κων περί προσθέτων εργασιῶν εἶνε ἀπαράδεκτος. Οὕτε εἶνε ἀληθές ἢ ἔχει νομικὴν ἀξίαν τὸ ἐπιχείρημα ὅτι τὰς προσθέτους ταύτας ἐργασίας ἐνέκρινεν ἡ Σύγκλητος καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ἰσοπτείας ἐπιτροπὴ. Διότι καὶ ἐπὶ τῆ ὑποθέσει ὅτι ἀληθεύουσι ταῦτα, ἡ τειχύτε ἐγκρίσις οὐδεμίαν ἔχει νομικὴν ἀξίαν, οὐ μόνον διότι ἡ τειχύτε παρέκθεσις ἀπὸ τῶν ὄρων τοῦ συμβολαίου ἰσοδυναμεῖ πρὸς παραιτήσιν δικαιώματος, ἀλλ' ἄποτελεῖ εἶδος συμβιβασμοῦ, ἀμφότερα δὲ ταῦτα προκειμένου περὶ ἄγθο-εργοῦ ἰδρύματος, οἷον εἶνε τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπερ μὴ ἔχον ἐλευθέρην τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας του, δὲν δύναται οὔτε νὰ συμβίβασθῆ οὔτε νὰ παραιτηθῆ δικαιώματος (ἀρθρ. 103 πονθ. πρὸς ἀρθρ. 74 καὶ 75 Πολ. Δικονομίας)· ἄλλως πάσαι αἱ παρὰ τῶν ἀντιδίκων προσθήκαι ἢ τροποποιήσεις καλούμεναι δὲν ἦσαν τειχῦται, ἀλλὰ φυσικῶς ἐμπεριλαμβανόντες εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, ἐπομένως οὐδεμίαν πρόσθετον ἀρκετὴν δικαιούνται νὰ λάβωσι δι' αὐτάς οἱ ἀντίδικοι.

Ἐπειδὴ ἄλλως κατὰ πάσαν περίπτωσιν, ὡς καὶ ἡ ἐπὶ τῆς παραλαβῆς τοῦ ἔργου διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ ἀποφαίνεται, παρὰ τῶν ἀντιδίκων ἐγένοντο τὰ ἀκόλουθα ἔργα κούτεβύτως καὶ ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς Πρυτανείας:

1) Αἱ πλακοστρώσεις Λιθόρνου	Δρ. 1820.35
2) Περιθώρια τῆς ἀνω πλακοστρώσεως	» 128.75
3) Πλακοστρώσεις κανονικαί	» 41.76
4) Βάθρον μαρμαρίνον κυκλικῆς κλίμακος	» 84.00
5) Πλακοστρώσεις ἐκ πλακῶν Ἰήνου	» 613.20
6) Θολίσκος μεταξύ σιδηρῶν δοκῶν ἐκ τοῦδλων	» 2018.40
7) Ἐπιβάλυσις διὰ πλακῶν Μελίτης	» 1159.92
8) Θεμέλιος λίθος ἐκ μαρμαρίου	» 110.—
9) Ἐπιγραφή Ἀρεταίου ἐκ μαρμαρίου	» 120.—
10) Πλαίσια θυρῶν καὶ παραθύρων	» 2535.15
11) Στεῖλαι προσόψεων ἐξ ἀπορρυμ. λίθων	» 205.40
12) Κοσμήματα ἐκ γύψου ὄψεως	» 100.—
13) Μετρώτευσις δένδρων	» 27.—
14) Σταυροὶ μαρμαρίνοι μετα βάσεως	» 150.—
15) Πλάξ ἐπιγραφῆς Γ. Ἀρεταίου	» 30.—
16) Ἐρμάριον ἀκαθάρτων ἀσπερροῦχων	» 240.—

17) Βάσις κυκλιδίουκτος ἐκ μελανοῦ μαρμαρίου	» 618.—
18) Στεῖλαι μεγάλαι μετὰ κιονοκράνων μεγάλης θύρας	» 1200.—
19) Στεῖλαι μικραὶ ἐκ μελανοῦ μαρμαρίου μετὰ κιονοκράνων τῶν εἰς παρεπλεύρων μικρῶν θυρῶν	» 1500.—
20) Σκαλοπάτια σιδηρῶν θυρῶν μεγάλων καὶ εἰς μικρῶν ἐκ μαρμαρίου	» 104.—
21) Ἐπισκεπὴ ὑπογίων	» 598.35
22) Ἐπιχώσεις αἰθουσῶν Α καὶ Β	» 698.10
23) Ἐπιστόμια καπναγωγῶν	» 102.—
24) Ὑδροχρωματισμὸς ὄψεως περιφράγματος	» 20.65
25) Διαφορὰ θεμελίων	» 698.—

Ἅτοι ἐν ὄλῳ δραχμῶν 14,923.13

Ἡ αὐτόθουλος δὲ αὐτῆ ἐνέργεια τῶν ἀντιδίκων δὲν δύναται νὰ παρήσχη οὐδὲν δικαίωμα ἀποζημιώσεως, ἀδιάφορον ἂν τὰ τελεσθέντα ἔργα ἦσαν χρήσιμα ἢ μὴ, καθ' ὅσον περὶ τῆς χρησιμότητος αὐτῶν μόνον ἡ ἀρκετὴ ἀρχή, ἥτοι τὸ Πανεπιστήμιον, ἠδύνατο ν' ἀποφανθῆ καὶ ἀποφασίσῃ κατὰ τὴν συγγραφὴν, οὐχὶ δὲ αὐτογυμνάτως ὡς οἱ ἀντίδικοι, οὔτε ἀσκεῖ ἐπιτροπὴν τινὰ ἐὰν αἱ πρόσθετοι αὗται ἐργασίαι ἐνεκρίθησαν ὅθεν ἀρκετῶς παρὰ τῆς ἐπὶ τῆς ἰσοπτείας ἐπιτροπῆς. Διότι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ὄφειλε νὰ ἐπιτηρῆ τὰς ἐργασίας τὰς γενομένας ἐπὶ τῆ βάσει τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν σχεδίων καὶ ἐπὶ μόνον τῶν ἐργασιῶν τούτων εἶχεν ἀρκετιότητα, ὅθεν ἐπὶ πάσης ἄλλης ἐργασίας γενομένης πέραν τῆς συγγραφῆς καὶ τοῦ σχεδίου, ἡ ἀπόφασίς της οὐδεμίαν εἶχεν ἀξίαν, ὅθεν πάντως τὸ ποσὸν τῶν 14.923.13, τὸ ἀποτελούμενον ἐκ διαφόρων ἔργων κούτεβύτως γενομένων, πρέπει νὰ ἐκπεσθῆ ἐκ τοῦ παρὰ τῶν ἐργολάβων αἰτουμένου ποσού.

Ἐπειδὴ ἐκτὸς τούτων ἐξετελέσθη καὶ ἄτερον ἔργον οὐ μόνον αὐτοθούτως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε ὡς ἀποφαίνεται ἡ ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπὴ (σελ. 16) ἐπιβλαβὲς καὶ ἐπιζήμιον (τοῦτο δὲ εἶνε ἡ ἀντικατάστασις τῆς στέγης τῶν πτερόγων τοῦ κεντρικοῦ κτιρίου διὰ ταρτσῶν), ὡς ἐκ τούτου δὲ ἠναγκάσθησαν νὰ ὑψώσωσι τοίχους καὶ νὰ κατασκευάσωσι δώματα, δαπανηθέντων πρὸς τοῦτο δραχμῶν 6.903.20 ὀρ', ἐνῶ ἐὰν ἡ στέγη ἐγίνετο κατὰ τὸ σχί-

δίων, θά εδαπανώντο μόνον 3.078, 80 εν ή επί πλέον διαφορά τών δραχ. 3.825 καί 20 0]0 δέον να βαρύνη τους αντιδίκους.

Επειδή δέ, καθ' ή και ή επί της παραλαβής διορισθείσα επιτροπή αποφαίνεται (ιδε έκθεσιν αύτης σελ. 12), δέον να έκκοπή παρά τών εργολάβων τή ποσόν τών δραχ. 20.446.45]00 διά διάφορα έργα κακοτέχνως έκτελεσθέντα, ήτοι:

1) Διά κακοτεχνίαν πλικοστρώσεως επί άκκονίστων πλακῶν	Δρ.	90.82
2) Διά κακοτεχνίαν τής στέγης	»	2771.—
3) Διά τήν μόρφωσιν εσωτερικών γωνιών ζωματίων	»	3966.—
4) Διά μειονεκτήματα διακοσμήσεως	»	300.—
5) Δι' απορριφθείσας λεκάνης άφοδευτηρίων	»	1125.—
6) Διά τή μηχανήματα τών άφοδευτηρίων, άτινα ως άχρηστα άπερρίφθησαν	»	2400.—
7) Διά τή κακοτεχνίαν τών πλακῶν τσιμέντου	»	4418.79
8) Διά ήλλείποντα έλαιοχρωματισμόν καθισμάτων	»	200.—
9) Διά τους νιπτήρας	»	210.—
10) Διά τους απορριφθέντας κρουνούς	»	224.—
11) Διά κακοτεχνίαν περιφράγματες	»	1210.—
12) Διά διαφοράν εργασίας θολίσκων	»	1345.60
13) Διά μείωσιν εργασίας έρμαρίων	»	80.—
14) Διά μείωσιν τιμής τών εν τῷ άρθ. 25 του Κεφ. Σ. πλακῶν Μελίτης	»	597.96
15) Διά μείωσιν τής εν τῷ άρθ. 36 τιμής τών μεγάλων μαρμαρίνων στηλών	»	600.—
16) Όμοίως του άρθ. 37 μείωσις τιμής	»	300.—
17) Όμοίως διαγραφή τής έκπάντης εν τῷ άρθρω 40 του αύτου κεφαλ. διά τή επιχώσεις τών αίθουσών, δι' ής κατά τῷ άρθρ. 3 τής συγγραφής έδει να πληρωθῆ 1.20 δρ. κατά κυβ. μέτρον δι' έκκαφῆν και επίχωσην, ήτις συμπεριελήφθη εν άρθρω 43 του αύτου κεφαλαίου	»	698.10

Ήτοι εν όλῳ δραχμάς 20.446.45

Όθεν και επί τῆ υποθέσει ότι τῷ συμβόλαιον δέν ήθελε κηρυχθῆ άκυρον, καιτοι παρανόμως χρηγηθείσης τής εργολαβίας άνευ δημοσίου διαγωνισμού, οι αντίδικοι ούδέν έτερον δικαίωμα έχουν, ειμή να λάβωσι δραχ. 222,220, δι' ής κατά τῷ τής εργολαβίας συμβόλαιον άνέλκων τήν έκτέλεσιν του έργου, ήμολογούσι δε ότι έλαβον μέχρι τούδε δραχ. 250.875 και 5 0]0, ώστε ανταγωνιστικῶς υποχρεούνται να επιστρέψωσι και δραχμάς 20.446.45]00 διά τήν άφαιρέσιν έργων κακοτέχνως έκτελεσθέντων, ήτοι εν όλῳ δραχ. 49.101.50]00.

Επειδή δέ εν εναντία περιπτώσει και επιδοθητικῶς, εν περιπτώσει δηλαδή καθ' ήν τῷ δικαστήριον άποφανθῆ ήτι δικαιούνται οι αντίδικοι να πληρωθῶσι διά τή προσθέτους εργασίας τής έκτελεσθείσας δυνάμει έγκρίσεως τής Συγκλήτου, τότε δέον ν' αφαιρεθῶσιν αι δαπάναι διά τή εργασίας τής γενόμενης αυτοδούλως, ανερχόμεναι εις δραχ. ως άνω ειρηται 14.923.13

Εις ταύτας προσθετέον και τήν επιδολῆ και όλως άχρηστον δαπάνην τής στέγης εκ δραχ. 3.825.20

Και τήν κακοτέχνως γενόμενην εργασίαν εκ δρ 20.446.45

Ήτοι εν όλῳ δραχ. 39.194.78

Όστε κατά τήν περίπτωσιν ταύτην υποχρεούνται να επιστρέψωσιν οι αντίδικοι δραχ. 39.194.78.

Εκτός τούτου υπεσχέθησαν έγγραφως οι αντίδικοι ήτι, εν περιπτώσει καθ' ήν έκτελέσωσιν αυτοί τῷ σχεδιόν των και άνέλκωσιν αυτοί τήν εργολαβίαν, θα πληρώσωσιν εις τῷ Πανεπιστήμιον δρ. 4,000, όπως αυτοι χρησιμεύσωσι διά μίαν κλίνην του ειρημένου Νοσοκομείου.

Επειδή κατά πάσαν περίπτωσιν και επιδοθητικῶς θα αφαιρεθῶσιν εκ του όλου έργου αι δρ. 20,446 ως άποφαίνεται ή επιτροπή ή διορισθείσα πρὸς παραλαβήν τής οικοδομής.

Επειδή ή άπαίτησις τών αντιδίκων πρὸς πληρωμήν δρ. 6,000 διά τήν δῆθεν εκ τής Πρυτανείας βραδύτητα πρὸς παραλαβήν του έργου, εινε έντελῶς άβάσιμος, διότι αν επήλθε βραδύτης τις, επήλθεν ως εκ τών αντιδίκων, βραδυνάντων να περατώσωσι και παραδώσωσι τῷ έργον, άλλως τε ήμας ως εδήλωσαν προσκληθέντες διά του τής 18 Ιανουαρ. 1897 έγγραφου τής Πρυτανείας ήτι ειπέ πρόθυμοι να τῷ παραδώσωσιν, άμέσως

διορίσθη ἡ ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπή. Ἄλλως τε τὸ Νοσοκομεῖον μέχρι τῆς παραδόσεως καὶ μετὰ ταῦτα καὶ μέχρι τῆς σήμερον μάλιστα εἶχε καὶ ἔχει τσαύτας ἐλλείψεις, ὥστε τὸ Πανεπιστήμιον ἤδυνατο καὶ νὰ ἀπορροφή τὴν παράδοσιν. Ἄλλως τε οὐδεμίαν ζημίαν υπέστησαν οἱ ἀντίδικοι ὡς ἐκ τῆς μὴ παραδόσεως, οὐτα εἰσὶν ἀληθῆ τὰ ἐν τῇ ἀγωγῇ λεγόμενα ὅτι ἠναγκάσθησαν νὰ ποιήσωσι ἐνεκα τούτου τὰς ἐν τῇ ἀγωγῇ ἀναφερομένας δαπάνας, διὰ συντήρησιν ἐπιστάτου κτλ., πάντα ταῦτα εἰσὶ μὴ ἀληθῆ.

Ἐπειδὴ ἡ ἀπαίτησις τῶν ἀντιδικῶν περὶ πληρωμῆς 5 ο) διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου των εἶνε ἐπιτέλει παραλόγος, δικαιῶται δὲ καὶ τὸν χαρακτήρα τῶν ἀντιδικῶν. Οὐδέποτε ἠκαύθη ἢ λαμβάνει ἀμοιβὴν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του ἢ ἐργολάβος ἢ ἀναλαμβάνων τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του συμφώνως πρὸς τὸν προϋπολογισμόν του, εἶνε δὲ πρωτάκουστος καὶ παράλογον τὸ τοιοῦτο, διότι εἶνε καθήκοντος ὅτι ἐν ταῖς τιμαῖς τῶν ὀλικῶν, καὶς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, ἐνπεριλαμβάνεται καὶ τὸ ἀμείβω τοῦ ἐργολάβου. Ἄλλως τε οἱ ἀντίδικοι ἔλαβον ἀμοιβὴν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου των, ὅπερ ἐξετέλεσαν, καὶ δὲν δύνανται νὰ λάβωσι καὶ ἄλλην ἀμοιβήν, οὐτε ἀναγνωρίζεται γενουμένη συμφωνία περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, οὐτε ἔχει σημεῖον ἐάν τυχόν ὁ προκατοχος Πρύτανις ὑπεσχέθη τοιοῦτο τι, ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἔχει ὁ Πρύτανις νὰ δωρῇ τὴν περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ μάλιστα ἕνεκα ἀποφάσεως τῆς Συγκλήτου, ἥτις ἄλλως τε καὶ ἐν ὑπόθεσιν οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν διὰ τοὺς ἀναφορμένους λόγους. Ἄλλως δὲ ὁ ἀντίδικος Ἄγγελόπουλος ὡς δημόσιος ὑπάλληλος οὐδεμίαν ἀποζημίωσιν δικαιῶται νὰ λαβῇ.

Ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἀπείτησιν περὶ πληρωμῆς τῶν δικαιοῦνται νὰ ἔχωσιν οἱ ἀντίδικοι, διότι κατὰ τὸ τῆς ἐργολαβίας Συμβολαίου ἢ ἐγγύσεως καὶ τὰ λοιπὰ ποσὰ θ' ἀποδοθῶσι τοῖς ἀντιδικοῖς, ἀρκούνταχθῆ τὸ συμβολαίον περὶ τοῦ ὅτι ἐξετελέσθη καὶ παρεδόθη τὸ ἔργον, ἀλλὰ τοιοῦτο συμβολαίον εἰσέτι δὲν ἐγένετο. Ἐάν οἱ ἀντίδικοι ἐνεώσωσι τὸ ὑπ' ἀριθ. 115 τῆς 21 Ἰαννουαρίου 1895 ἐγγράφον, ποῦτο ἐγένετο ὅτι ἐργολάβος ἦτο εἰσέτι ὁ Κρομμύδας καὶ ὅπως ἐποπτεύη ὁ Πρ. Ἄγγελόπουλος τὸ πρὸς τοῦ Κρομμύδα ἐκτελεσθησόμενον ἔργον κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἄγγελόπουλου ἐκπονηθὲν σχέδιον.

Ἀποδείξει δὲ ἐκτελεσται ἦσαν ὅχι οὗτοι, ἀλλ' ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπή, εἶνε ὅτι αὐτὴ ὑπέδειξε δι' ἐγγράφου τὰς τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ ἐγκριθέντος σχεδίου, αἵτινες ἐξετελέσθησαν καὶ ἄστικας οἱ ἀντίδικοι μνημονεύουσι καὶ ὡς ἀπαιτοῦσι τὴν πληρωμὴν. Ἐκ τούτων προῆλθε καὶ ἡ ὑπέρβασις τῆς δαπάνης.

Διὰ ταῦτα καὶ ἀρνούμενος πάντας ἐν γένει τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἀντιδικῶν,

Ἐξαιτούμαι

1) Νὰ ἀπορροφή ἡ ἀγωγὴ τῶν ἀντιδικῶν ὡς ἀπαράδεκτος, ἄκυρος καὶ ἀνυπόστατος.

2) Νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἀνταγωγὴ ἡμῶν ὅπως ὑποχρεωθῶσιν οἱ ἀντίδικοι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δραχμὰς 49,101 51 ο) ἢ ἐπιδοθητικῶς ὑρ. 39.194,78 ο) ἢ

Ἐπιδοθητικῶς

3) Νὰ ἐκπεσθῇ ἐκ τοῦ κίτουμένου διὰ τῆς ἀγωγῆς ποσοῦ τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 20,446.45 κατὰ τὴν ἀπόρρασιν τῆς ἐπὶ τῆς παραλαβῆς ἐπιτροπῆς.

4) Νὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ πληρωθῶσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὰς δραχ. 4,000, ἃς ὑπεσχέθησαν νὰ δωρήσωσιν αὐτῷ ἐάν θὰ ἀνελάμβανον τὴν ἐργολαβίαν, ἵνα χρησιμεύσωσι διὰ μίαν κλίνην.

5) Νὰ ἀπορροφή πάσα αἴτησις περὶ πληρωμῆς τόκων καὶ

6) Νὰ καταδικασθῶσιν οἱ ἀντίδικοι εἰς τὰ τῆς δίκης ἐξόδα καὶ τέλη.

Ἐν Ἀθήναις τῆς 20 Ἰουνίου 1897.

Ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος τοῦ Πανεπιστημίου
Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ὑποβάλλω Ὑμῖν, Κύριε Ὑπουργέ, καὶ τὰ ἐν ταῖς σελ. 17—21 τῆς α' Ἐκθέσεως τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς (*) τῆς διαχειρίσεως τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου κατὰ τὸ ἔτος 1895—96 ο σχετικά πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο :

(*) Μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ταύτης ἐπιτροπῆς ἦσαν οἱ κ. κ. Γι. Κερασκός, Γ. Σακελλαρίου καὶ Γεωργ. Ἀναγνωστόπουλος, ἡ δὲ ἔκθεσις ἐξεδόθη ἐν ἰδίῳ τεύχεϊ καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Πρυτανικῇ λογοδοσίᾳ τοῦ ἔτους 1895—96.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 358, 359 καὶ 360 χρηματικὰ ἐντάλματα, ἐκδοθέντα ὑπὲρ τοῦ ἐργολάβου τοῦ Ἀρεταίου Νοσοκομείου, προεκάλεσαν τὴν προσοχὴν τῆς Ἐπιτροπῆς, διότι ἔφερον ταῦτα αἰτίαν πληρωμῆς, τὸ μὲν πρῶτον «δι' ἐπιστροφὴν ἐγγυήσεως» τὸ δὲ δεύτερον «δι' ἐπιστροφὴν χαρτοσήμου» καὶ τὸ τρίτον «διὰ τόκους».

Εἰς τὸ πρῶτον τῶν ἐντάλματων τούτων προσηρτάτε συμβιβασμὸς μεταξὺ τοῦ Πρυτάνεως καὶ τοῦ ρηθέντος ἐργολάβου, ὡφείλε δ' ἡ Ἐπιτροπὴ, ἐξελέγχουσα τὰ δικαιολογητικὰ τοῦ ἐντάλματος τούτου, νὰ ἐξετάσῃ τὰ τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ, ἅτινα ἔχουσιν ὡς ἑξῆς :

Προκειμένου ν' ἀνεγείρῃ τὸ Πανεπιστήμιον τὸ Ἀρεταίου Νοσοκομείου προεκάλεσε τὴν γνώμην νομομαθῶν, ἂν εἶδει ν' ἀναπέλῃ ἢ ἀνεγερσὶς δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας ἢ διὰ δημοσίου διαγωνισμοῦ. Αἱ γνώμαι διχρήθησαν· ὁ δὲ κατὰ τὸ 1894—95 Πρύτανις προεκάλεσε διαγωνισμὸν μειοδοσίας, ἀνεδείχθη δ' ἐργολάβος ὁ Πάτροκλος Κρομμύδας, προσνεγκῶν ἐπὶ τῶν προϋπολογισθεισῶν δαπανῶν ἐκ δρ. 200,051 μείωσιν 13 ο)ο. Συνατάχθη δὲ τὴν 12 Ἀυγούστου 1895 ἐνώπιον τοῦ Συμβουλαιογράφου Ἀθηνῶν Λ. Σταμέλου τὸ ὑπ' ἀριθ. 12,320 συμβόλαιον, δι' οὗ ὑποχρεοῦται ἐν ἄλλοις ἐργολάβος νὰ κάμῃ ἐνάρξιν τῆς ἐργασίας τῆς οἰκοδομῆς ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς υπογραφῆς τοῦ συμβολαίου, νὰ παραδώσῃ δὲ τὸ Νοσοκομεῖον μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ μετὰ 15 μῆνας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας, ὑποκείμενος εἰς ἀποζημιώσεις πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, ἐν περιπτώσει ὑπερμερείας.

Καὶ ἐνάρξις μὲν τοῦ ἔργου δὲν ἐγένετο, ἀλλὰ ἐννέα ἡμέρας μετὰ τὴν υπογραφὴν συμβολαίου, ὁ ἐργολάβος ἐπέδωκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐξώδικον διαμαρτύρησιν, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἐξ ὑπατιότητος τῆς Πρυτανείας καθίσταται ἀδύνατον νὰ ποιήσῃται ἐνάρξις, «διότι δὲν ἐφρόντισεν αὕτη πρότερον νὰ λάβῃ ἀρμοδίως ἀδείαν οἰκοδομήσεως, ἀνεῦ τῆς ὑπαίας οὐδεμίαν οἰκοδομὴν δύναται νὰ ἐπιχειρηθῇ· ἡ ἀδεία δὲ σήμερον ἀποδεικνύεται ἀδύνατος, ἐνόσῃ δὲν γίνεται τροποποίησις τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως νομίμως, ἀφοῦ τὸ οἰκόπεδον διατέμενεται ὑπὸ ὁδοῦ».

Ἐκ τῶν παραδοθέντων ἡμῖν ἐγγράφων, δὲν φαίνεται γενομένη οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς διαμαρτυρίας ταύτης μέχρι τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1895, ὅτε ὁ ἐργολάβος ἐπέδωκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἀναφορὰν, δι' ἧς ἀναφέρων ὅτι ἕνεκα τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς οἰκοδομῆς ὑπέστη δια-

φόρους ζημίας, ζητεῖ συμβιβαστικῶς νὰ μὴ λογισθῇ ἡ ὑπ' αὐτοῦ προσνεγκθεῖσα μείωσις τοῦ προϋπολογισμοῦ κατὰ 13 τοῖς ο)ο, ἀλλὰ νὰ τῷ πληρωθῇ τὸ ἔργον ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ ἀρχικοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν δρ. 200.031.

Ἐπὶ εἴκοσιν ὅλας ἡμέρας καὶ μετὰ τὴν ἀναφορὰν ταύτην ἐπεκράτησε παρὰ τῇ Πρυτανείᾳ σιωπὴ, μόλις δὲ τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1895 ἐκινεποίησεν αὕτη ἐξώδικον ἀπάντησιν καὶ ἀντιδιαμαρτύρησιν, δι' ἧς ἀντικρούουσα τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐργολάβου, προσκαλεῖ αὐτόν, ὡς οὐδενὸς ὑπάρχοντος καλύμματος, ἀνωπεθέτως, ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς παρούσης, νὰ προσέλθῃτε εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Πρυτανείας κατὰ τὰς ἐργασίμους ὥρας, ἐνθα θέλετε συνεννοηθῆ μεθ' ἡμῶν τε καὶ τοῦ ἀρμοδίου Μηχανικοῦ περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργολαβίας ὑμῶν.

Τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1895 ἐπέδωκεν ὁ ἐργολάβος ἐξώδικον ἀνταπάντησιν καὶ δῆλωσιν, δι' ἧς δηλοῖ ὅτι ἐληξεν ἡ τρίμηνος ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως προθεσμία, ἐπομένως κατὰ τὸ ἀπὸ 20 Μαρτίου 1884 περὶ ἐκτελέσεως δημοσίων ἔργων Β. Διατάγμα, τὸ συμβόλαιον κηρύσσεται διαλελυμένον καὶ τὸ Πανεπιστήμιον εἶνε ὑποχρεῶν εἰς ἀποζημιώσιν, προσθέτει δὲ, ὅτι καλεῖ τὸ Πανεπιστήμιον ἵνα ἐντὸς τῆς ἡμέρας τῷ παραδώσῃ τὴν ἀδείαν πρὸς οἰκοδομήν.

Ἐνῶ ὅμως, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἐκινδύνεον τὰ συμφέροντα τοῦ Πανεπιστημίου, οὐδεμίαν φαίνεται καταβληθεῖσα μέριμνα ὑπὸ τῆς Πρυτανείας, ὅτε τὴν 4 Νοεμβρίου 1895 ὁ ἐργολάβος ἐπέδωκεν εἰς τὸν Ἰπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τὸν Πρύτανιν, δῆλωσιν δι' ἧς δηλοῖ ὅτι θεωρεῖ τὴν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐγκριθεῖσαν δημοπρασίαν διαλελυμένην. Τὸ Πανεπιστήμιον τότε ἐπέδωκε τὴν 8 Νοεμβρίου 1895 εἰς τὸν ἐργολάβον δῆλωσιν, δι' ἧς κηρύσσει αὐτόν ἐκπτώτην παντὸς δικαιώματος ἐπὶ τῆς ἐργολαβίας ταύτης, θεωροῦν αὐτόν ὑπαίτιον τῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον προκυφασῶν ζημιῶν.

Ὁ ἐργολάβος ὑπέβαλεν εἰς τὸ Ἰπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν τὴν 19 Νοεμβρίου 1895 δῆλωσιν ζητῶν, ὅπως ὁ Ἰπουργὸς ἐντείλῃ τὴν πρὸς αὐτόν πληρωμὴν ἀποζημιώσεων, τὴν δὲ 11ην Δεκεμβρίου αἴτησιν πρὸς τὴν Πρυτανείαν, παρακαλῶν ν' ἀποζημιωθῇ κατὰ τὴν § 3 τοῦ ἀρθρου 32 τοῦ ἀπὸ 16 Δεκεμβρίου 1891 Β. Διατάγματος, δηλῶν ὅτι παραιτεῖται παντὸς ἄλλου δικαιώματος.

Κατόπιν τούτου τὴν 16 Δεβρίου 1895 ἐγένετο ἡ συμβιβασμός, δι' οὗ ἐπαυρῶντο εἰς τὸν Κρομμύδαν ἡ ἐγγύησις ἐκ δραχ. 30.000, τὰ ἔξοδα τοῦ συμβολαίου ἐκ δραχ. 1.400 καὶ αἱ τόκοι ἀμφοτέρων τῶν ποσῶν πρὸς 8 τοῖς 100 ἑτησίως ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου 1895 μέχρι 1 Δεβρίου 1896.

Ἐπὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν δύναται νὰ μὴ ἐκδηλώσῃ ἀπορίαν, διὰ τὴν δὲν κατεβλήθη ἡ δευτέρα μέρημα ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, διότι δὲν ἐννοεῖ πῶς προέβη ἡ Πρωτανεὶα εἰς τὴν μαιοδοτικὴν δημοπρασίαν, πρὶν ἢ τροποποιηθῆ τὸ σχέδιον καὶ λάβῃ τὴν ἔδωκεν τῆς οἰκοδομῆς, πῶς ἐσιώπη ἐπὶ τισούτους μῆνας ἀπὸ τῆς πρώτης διαμαρτυρήσεως τοῦ ἐργολάβου καὶ δὲν ἔσπευδε νὰ ἔσῃ τὴν πρόβασιν αὐτοῦ, ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἔδωκεν, καὶ ἂν αὐτὸς δὲν ἔργαζε τὴν οἰκοδομὴν ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας, νὰ κηρυξῇ αὐτὸν ἐπιπτώτου καὶ ἔχει νὰ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα τοῦ συμβολαίου καὶ τόκοι τῆς αἱ ἐγγυήσεως καὶ τῶν ἔξόδων τοῦ συμβολαίου.

Ἄλλ' ἐνῶ τ' ἀνωτέρω ἀναφερόμενα ἔγγραφα διακρίθοντο καὶ πρὶν ἢ γένη ὁ συμβιβασμός πρὸς τὸν ἐργολάβον Κρομμύδαν, ἔναυ μαιοδοτικῆς δημοπρασίας, ἀλλὰ δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας, ἀνετίθη τὴν 20 Νοεμβρίου 1895 ἡ ἀνέγερσις τοῦ Ἀρεταίου Νοσοκομείου, ἐγκρίθη τῆς Συγκλήτου εἰς τοὺς ἐργολάβους Ἀγγελόπουλον καὶ Ἰωάννου, ἀπὸ ἀρ. 222, 2201 ἡ κρατήσασα γνώμη, ὅτι ἡ ἀνέγερσις Νοσοκομείου ὑπάγεται εἰς τὴν ἐξαιρέσει τῆς παραγράφου Β' τοῦ άρθρου 14 τοῦ Νομοθετικῆς Νόμου δὲν δύναται σπουδαίως νὰ ὑπεστηρικθῆ. Ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρώτης, καθ' ἣν ἡλκισθῆσαν τὰ προϋπολογισθέντα ἔξοδα κατὰ 13 τοῖς 100, ἐνεδείκνυον ὅτι ἐν ἐγένετο μαιοδοτικὴ δημοπρασία, θὰ εἶχε τὸ Πανεπιστήμιον σπουδαίας ἐλαττώσεις τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐκτὸς ὅμως τούτου, μεταξὺ τῶν ἡρῶν τῆς πρώτης δημοπρασίας καὶ τῆς δευτέρας παραχωρήσεως ὕριστανται σπουδαιόταται διαφοραί. Ἐκτὸς τῆς διαφορᾶς τῶν τιμῶν ὁ πρῶτος ἐργολάβος ὑπεχρεώθη νὰ καταθέσῃ ἐγγύησιν 30.000 δραχμῶν, αἱ δὲ δεύτεροι μόνον 10.000. ἐνῶ διὰ τοῦ πρώτου συμβολαίου ἡ Πρωτανεὶα ὑπεχρεώτο νὰ πληρῶνῃ κατὰ μῆνα μόνον τὴν ἐκτελεσθέντων ἐργασίαν καὶ τὰ χρησιμοπονηθέντα ὕλικα, διὰ τοῦ δευτέρου ἀνέλαβε νὰ πληρῶσῃ οὐ μόνον τὰ ἐκτελεσθέντα ἔργα, ἀλλὰ καὶ τὰ χρησιμοπονηθησόμενα ὕλικα. Ἐνῶ διὰ τοῦ πρώτου συμβολαίου ὁ Κρομμύδας ὑπέκειτο εἰς τὰς διατάξεις τῶν περὶ ἐκτελέ-

σεως τῶν Δημοσίων Ἔργων Β. Διαταγμάτων, οὐδὲν ἐν τῷ δευτέρῳ συμβολαίῳ ἀναφέρεται τοιοῦτον.

Ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ἀνεκδοιάστως : α') ὅτι δὲν ἤδυνάτο νὰ παραχωρηθῆ ἡ ἀνέγερσις τοῦ Νοσοκομείου ἔναυ δημοπρασίας, ἢ δι' ἰδιαιτέρας δὲ συμφωνίας γενομένη παραχώρησις ἀντίκειται εἰς τὸν Λογιστικὸν Νόμον· β') ὅτι, ἐναντίον ρητοῦ ἔρου τοῦ συμβολαίου, καθ' ὃν ἐπὶ τῶν ἐκαστοτε πληρωτέων ποσῶν γίνεται κράτησις 10 τοῖς 100 ἐπὶ τῶν ἐκτελεσθέντων ἐργῶν καὶ 3 τοῖς 100 ἐπὶ τῶ χρησιμοπονηθέντων ὕλικῶν, ἐπαυσε ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου πᾶσα κράτησις. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος ἠρώτησε τὸ Γραφεῖον, ὅπως ἔδωκε τὴν πληροφορίαν ὅτι κατὰ τὸ περὶ ἐκτελέσεως τῶν Δημοσίων Ἔργων Διάταγμα, ὅταν αἱ κρατήσεις φθάσωσι τὸ ποσὸν τῆς ἐγγυήσεως, δύναται νὰ παύσωσιν αὐταί. Ἀλλὰ τίνα σχέσιν ἔχει τὸ Διάταγμα τούτο, ἀπὸ ρητοῦ ἔρου ἀναγράφεται ἐν τῷ συμβολαίῳ, ὅτι αἱ κρατήσεις θὰ ἐνεργῶνται μέχρι τῆς παραδόσεως τῆς οἰκοδομῆς ;

Ἐπιτελεῖ ἡ ἔδωκεν τῆς ὑπὸ τῆς Συγκλήτου διαρρηθῆσαι τὴν 4 Ὀκτ. 1896 ἐξεταστικῆς τῶν πραγμάτων τοῦ Ἀρεταίου Νοσοκομείου Ἐπιτροπῆς.

Ἐκθεσις τῆς Ἐξεταστικῆς τῶν πραγμάτων τοῦ Ἀρεταίου Νοσοκομείου Ἐπιτροπῆς. Συνέβηθη σήμερον ἐν τῇ κλίμακῃ τῆς Πρωτανεὶας τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου ἡ ἐπιτροπὴ, ἡ συσταθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 4 Ὀκτωβρίου ἐ. ε. ἐγγράφου τοῦ Πρωτάνου, ὅπως ἀπὸ κοινῆς ἐρευνητῆ καὶ διαρωτίσῃ τὴν Ἀκαδημ. Συγκλήτου περὶ τε τῶν μέχρι τοῦδε συντελεσθέντων κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Θ. Ἀρεταίου καὶ περ τῶν αἰσῶν μέχρι τῆς ἕριστικῆς παραλαβῆς τοῦ κτιρίου ἀναγκαίων νὰ συντελεσθῶσιν, ἀποκρίνεσθαι ὡς ἀκολούθως :

Ὅτι τὰ μέχρι τοῦδε συντελεσθέντα ἔργα ἐγένοντο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐγκριθέντος περὶ τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς σχεδίου πλὴν τῆς ἐν τῷ συνομολογηθέντι ὑπ' ἀριθ' 12862 τοῦ 1895 συμβολαίου τροποποιήσεως τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν πατωμάτων διὰ πλῆκῶν τσιμέντου καὶ τινῶν πρσθηκῶν, εἰς τῆς ἐπιχωματώσεως τοῦ ἐπικλινούς ἐδάφους, τῆς κατα-

σκευής κυλιώματος και τοίχου πρὸ τῆς κυρίας προσόψεως, τῆς μετοχευσεως τοῦ ὕδατος ἐκ τοῦ κεντρικοῦ τῆς πόλεως ὑδραγωγείου, τῆς κατασκευῆς ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς στέγης τῆς προσόψεως κτλ. Τῶν προσθηκῶν δὲ τούτων ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ προϋπολογισμοῦ τινὲς μὲν, ὡν τὸ ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς 30884.50 δραχμάς, ἐπληρώθησαν τῇ ἐγκρίσει τῆς Ἀκαδ. Συγκλήτου, οὐδεὶς δὲ λόγος τοῦ λοιποῦ περὶ ὀρθῆς ἢ μὴ πληρωμῆς αὐτῶν δύναται νὰ γίνη, ἀλλὰ ὡς προσθήκαι ἐργασιῶν, ἀνερχόμεναι εἰς τὸ ποσὸν τῶν 25645.86 δραχμῶν, δὲν ἐνεκρίθησαν εἰσέτι παρὰ τῆς Συγκλήτου καὶ δεῖον νὰ ζητηθῇ ἡ ἐγκρισις αὐτῶν, καὶ ὅτι μάλιστα, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ, ἐνεκρίθησαν καὶ αὐταὶ ὑπὸ τῆς Ἐποπτευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὅτι δὲ ἀφορᾷ τὰ μὴ εἰσέτι συντελεσθέντα ἔργα, ὅπως τὸ οἰκοδόμημα λειτουργήσῃ, ἢ ἐπιτροπή, ὡς τοιαῦτα, δὲν εἶναι ἀρμοδίαι νὰ δοῖσιν γνώμην, διότι τὰ ἐκτελεσθησόμενα ἔργα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ Νοσοκομείου ἔχρησθαι ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν γνώσεων τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐξ ἰατρῶν ἐπιτροπῆς.—

Περὶ τῆς κατασκευῆς τέλους τοῦ ἔργου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐγκεκριμένου προϋπολογισμοῦ καὶ τῶν ὅρων τῶν συμφωνιῶν θέλει ἀποφανθῇ ἢ διὰ τὴν ἐξέλεξιν καὶ ὀριστικὴν παραλαβὴν τοῦ ἔργου ἐπιτροπή, ἢ παρὰ τοῦ συμβολαίου ὀριζομένη.

Ὅθεν ἡ ἐπιτροπή προτείνει νὰ ἐγκριθῇ ἡ πληρωμὴ καὶ τῶν 25645, 86]00 διὰ τὰς τελευταίας προσθήκας, ὡς ἐνεκρίθησαν καὶ τὰ λοιπὰ κονδύλια διὰ τὰς προηγουμένας προσθήκας, παρὰ τῆς Συγκλήτου, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶνε καὶ αὐταὶ ἐγκεκριμέναι παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐποπτείας, νὰ κρατηθῇ ὁμοίως παρὰ τοῦ κ. Πρυτάνεως τὸ νόμιμον 10]00 ἐκ τοῦ ἑλικοῦ ποσοῦ, τὸ ἀνερχόμενον εἰς δραχ. 27875, 50]0, ὅπερ σὺν τῷ ποσῷ τῆς ἐκ δέκα χιλιάδων δραχμῶν (10,000) ἐγγυήσεως τῆς κατατεθείσης παρὰ τῶν ἐργολάβων, ἀποτελεῖ ἐν ὅλῳ τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 37, 875, 50, τὸ ὅποιον ἀρκεῖ καὶ εἶνε ἱκανὸν νὰ καλύψῃ τὰς τυχόν παρουσιασθησόμενας ἐπὶ τοῦ κτιρίου ἐλλείψεις, αἰτινες τυχόν ἤθελον ἀναφανθῇ κατὰ τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἔργου παραλαβὴν.

Ἄσχετον δ' ὅπως θεωροῦμεν ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς τοὺς ἐργολάβους περὶ πληρωμῆς τῶν δόσεων τὸ ζήτημα, εἰάν ἢ ἐργελαβία ἐδόθη ἀνευ διαγωνισμοῦ, ὁπλ. συμφώνως πρὸς τοὺς τύ-

πους ἢ παρατύπως, καὶ εἰάν ὡς ἐγένετο νῦν τὸ οἰκοδόμημα εἶνε κατὰλλήλων ἢ μὴ νὰ λειτουργήσῃ ὡς νοσοκομεῖον. Καὶ τοῦτο, διότι οἱ ἐργελαβία ὡς τοιοῦτοι δὲν εἶνε ὑπεύθυνοι διὰ τὰς τοιαύτας τυχόν παραβάσεις ἢ τροποποιήσεις, ἀλλὰ τὸ ζήτημα νῦν εἶναι, ἐν ἐξτελέσει τῶν ἔργων συμφώνως πρὸς τὸ συνταχθέν ὑπὸ τῆς Πρυτανείας συμβόλαιον καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τῆς πᾶσιν εὐθύνῃ αὐτῶν ἀναλαβούσης ἐποπτευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ὀκτ. 1896.

Τὰ μέλη

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΡΑΚΑΣ, μηχανικός.

Σ. ΜΗΛΑΛΑΝΟΣ, δικηγόρος.

Ἐπειδὴ ἐν τῷ μνημονευμένῳ συμβολαίῳ ὑπάρχει ὅρος, καθ' ὃν οὐδέμια δαπάνη δύναται νὰ γίνη ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἀναγεγραμμένων, ἀνευ ἰδιαίτερου συμβολαίου, μέχρις οὗ βεβαιωθῇ τί ἢ λέξις συμβολαίου σημαίνει, ὀφειλῶ, ὅτι πᾶσα ἐπὶ πλέον πληρωμὴ εὐθύνει καὶ βαρύνει τὴν Σύγκλητον, διότι πάντα τὰ δοθέντα καὶ πάντα τὰ μέλλοντα νὰ δοθῶσιν, ἐδόθησαν καὶ ὅα ἐδοθῶσιν ἀνευ ἰδιαίτερας συμβολαιογραφικῆς πράξεως, τοῦ ὅ ὅπερ φανερὰ εἶνε παραβάσεις τῶν ὅρων τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12.862 συμβολαίου. Διχαρτύρομαι ἄρα κατὰ πάσης πληρωμῆς, ἥτις θὰ γίνη πρὶν βεβαιωθῶσι τὰ ἀνωτέρω.

Γ. Χ. ΒΑΦΑΣ.

Κύριε Πρύταμι,

Ἐλαβὸν τὸ Ὑμέτερον γράμμα καὶ τὴν ἐκθέσιν τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πραγμάτων τοῦ Ἀρσεταιικοῦ Νοσοκομείου Ἐπιτροπείας, ἣν παρακαλοῦμαι νὰ συμπληρώται διὰ τῆς γνώμης τῆς ἐμῆς. προσθέτων ὅσα νομίσω ἀναγκαῖα.

Πολλάκις μέχρι τοῦδε, Κύριε Πρύταμι, ἐποιεσάμην προφορικῶς ἡμῖν γνωστὰ, ὅσα νομίζω ὀρθὰ ἐπὶ τῶν πραγμάτων τοῦ Νοσοκομείου τοῦ μακαρίτου Ἀρσεταιικοῦ. Ἄλλ' ἰδοὺ καὶ ἐγγράφως ἐπαναλαμβάνω τὰ αὐτὰ, ἀφοῦ τοῦτο ἀναγκαστικὸν νομίζετε.

Πρῶτον. Οὐδὲμία παραδέχομαι, ὅπως ἐν τῇ ἐκθέσει βεβαιούται, ὅτι τὰ μέχρι τοῦδε συντελεσθέντα ἔργα ἐγένοντο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐγκριθέντος παρὰ τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς σχεδίου. Καὶ ἀληθῶς ἢ

παρὶ ἧς ὁ λόγος ἀγωνιόδικος ἐπιτροπή, ἐπέφερε σπουδαίας μεταβολάς εἰς τὸ ὑποβληθὲν αὐτῇ σχέδιον, μεταβολάς ἄς ὑπεσχέθη ἡ Πρυτανεία νὰ ἐκτελέσῃ. Τῷ ὄντι τὰς μεταβολάς αὐτάς ἡ Πρυτανεία περιέλαβεν ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῆς μετὰ τοῦ Κρομμύδα συμβολαίῳ, κατόπιν ὅμως, ἀγνωστον διατί, παρέλειψεν αὐτάς, τὸ δεύτερον αὐτῆς συμβόλαιον μετὰ τοῦ Ἀγγελόπουλου συντάξασα.

Ἐπεταί ὅτι τὰ συντελεσθέντα ἔργα ἴσως ἐγένοντο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συνταχθέντος μετὰ τοῦ Ἀγγελόπουλου συμβολαίου, οὐδέποτε ὅμως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐγκριθέντος καὶ μεταποιηθέντος παρὰ τῆς ἀγωνιόδικου ἐπιτροπῆς σχεδίου.

Δεύτερον, οὐδόπως παραδέχομαι, ὅπως τινὲς τῶν συναδελφῶν μου προτείνουσι, ἀνα ἐγκριθῆ, τρυτέστιν, ἡ πληρωμὴ καὶ τῶν 25,645 »86)00 διὰ τὰς τελευταίας προσηκίας, ὡς ἐνεκρίθησαν καὶ τὰ λοιπὰ »κονδύλια διὰ τὰς προηγούμενας προσηκίας, παρὰ τῆς Συγκλήτου, »ἀφοῦ μάλιστα εἶνε καὶ αὐταὶ ἐγκριμέναι παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς νέποπτειας.»

Διατί;

Διότι κατὰ ῥητὴν συμβολαιογραφικὴν συμφωνίαν μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἐργολάβων, πᾶσα πρόσθετος ἐργασία δὲν εὐθύνει τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ ἐν παρὰ τοῦ Πρυτάνεως προταθῆ ἢ παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπιτροπῆς, ἄνευ νέου συμβολαίου. Ἐπάρχει διὰ τὰς γενομένας προσθέτους ἐργασίας συμβόλαιον;

Ὁχι.

Ἐπομένως ἀρνοῦμαι τὴν πληρωμὴν τῶν παρὰ τὸ συμβόλαιον γενομένων προσθέτων ἐργασιῶν. Οἱ ἐργολάβοι δὲ οὐδὲν ἔχουσι εἶκαιον, διότι ἠδύνατο, κατὰ τὸ συμβόλαιον, ν' ἀρνηθῶσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προσθέτων ἔργων ἄνευ νέας δικαιοπραξίας.

Ἐρωτῶ δὲ Ἰμάς, Κύριε Πρύτανι, ἐάν μεγάλων πραγμάτων ὀρεγόμενος, ἀπερασιζήτε τὴν ἐκ νέου πυργωκοίαν τῆς Βαβυλωνίως εἰς τὴν ῥάχιν τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῆς τοῦ μακαρίτου Ἀρεταίου, ἄνευ τύπων, ἄνευ συμβολαίων, παρὰ τοὺς κειμένους νόμους, θὰ ἦτο ὑπόχρεον τὸ Πανεπιστήμιον ἢ ἡ περιουσία τοῦ Ἀρεταίου, νὰ πληρῶσθαι αὐτὸ τὸ κἄφι τῆς φαντασιοπληξίας Ἰμῶν. Σὰς ἀπαντῶ ῥητῶς πρὶν ἢ σὰς ἀκούσω: Ὁχι. Ὁχι. Ὁχι!

Εἰς τοῦτο δὲ ἔχω τὸν νόμον συνήγορον. Τῷ ὄντι πάντες οἱ συγγραφεῖς νομοδιδάσκαλοι ἀναγνωρίζουσιν, ὅτι ὅταν δύο συμβαλλόμενοι συμφωνήσωσι περὶ τοῦ τύπου μιᾶς δικαιοπραξίας, ὁ τύπος αὗτος ἀπαιτεῖται διὰ τὸ ἔγκυρον αὐτῆς (Παπαρρηγόπουλος § 348 κτλ.). Ἐπὶ τοῦ προκειμένου τύπου τῆς μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἐργολάβων δικαιοπραξίας κίτται ἡ ἀνάγκη νέου συμβολαίου διὰ πᾶσαν πρόσθετον ἐργασίαν. Συμβόλαιον δὲ διὰ τὰς γενομένας προσθέτους ἐργασίας δὲν ὑπάρχει, ἐπομένως πᾶσα πρόσθετος ἐργασία δὲν εὐθύνει τὴν περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἰσθὺ δὲ καὶ ἕτερα ἐπιχειρήματα. Κατὰ τὸ ἀπὸ 20 Μαρτίου 1894 Βασιλ. Διάταγμα (ἄρθρον 12) περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἐργολάβων δημοσίων ἔργων, ἀπαιτεῖται ἐγγράφον διὰ τὰς τροποποιήσεις τοῦ σχεδίου καὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ κτήματός τινος. Τὸ Διάταγμα αὐτὸ δὲν ἔχει ἰσχὺν νόμου, ἀλλ' ὅταν μετὰ ἐργοδότη καὶ ἐργολάβου συμφωνηθῆ ἢ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ, τότε ἡ διάταξις εἶνε ὑποχρεωτική. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου συμφωνήθη μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἐργολάβων ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ; Βεβαίως, διότι συμφωνήθη ἢ συνταξίς νέου συμβολαίου διὰ πᾶσαν πρόσθετον ἐργασίαν.

Τὸ δὲ Ἐρωτῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 268 τοῦ 1887 ἀποφάσεώς του ἠρμήνευσε τὸ ῥητὴν ἄρθρον 6 τοῦ Διατάγματος τοῦ 1850 κατὰ τὸ ἀνωτέρω, δηλαδὴ ὅτι ἄνευ ἐγγράφου (ὅπως ἐπὶ τῆς προκειμένης τοῦ Πανεπιστημίου ὑποθέσεως) διατάσσονται τὴν τροποποίησιν, δὲν δύναται νὰ στηριχθῆ ἀγωγή· ὁ δὲ Ἀρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 4 τοῦ 1896 ἀποφάσεώς του, ἀποφάσεως ἀποτελοῦσης νομολογίαν, ἀπέριψε τὴν αἴτησιν ἀναιρέσεως κατὰ τῆς ῥηθείσης τοῦ Ἐρωτῆ τοῦ Ἀθηνῶν ἀποφάσεως.

Τὴν ἀνάγκην ἐγγράφου δημοσίου (ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ ζητήματος δημοσίου ἐγγράφου εἶνε τὸ ἀπαιτούμενον νέου συμβολαίου) διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἔργου, καθιέρωσε καὶ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἀπὸ 20 Μαρτίου 1884 Βασιλικῆς Διατάγματος.

Ἐπεταί ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι ἐάν ὁ ἐργοδότης (τὸ Πανεπιστήμιον) καὶ ὁ ἐργολάβος (ἡ Ἀγγελόπουλος) συμφωνήσωσι ὅτι ἀπαιτεῖται δημοσίον ἐγγράφον διὰ πᾶσαν πρόσθετον ἐργασίαν (ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ δημοσίον ἐγγράφον εἶνε μόνον τὸ συμβόλαιον), εἰς τὴν ἀπαιτη-

σιν ταύτην τῆς συμβάσεως θὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ ἀνωτέρω ἀρχαί, ἐὰν οἱ ἐργολάβοι ἐγείρωσιν ἀγωγὴν ἐναντίον τοῦ Πανεπιστημίου.

Διὰ ταῦτα πάντα, Κύριε Πρότανε, ἀρνοῦμαι, μετὰ λύπης, εἰς ὑμᾶς τὴν ἄδειαν πληρωμῆς οἰασθήποτε εἰς τοὺς ἐργολάβους τοῦ Νοσοκομείου Ἀρεταίου πέραν τῶν δαπανῶν ἐκείνων, ἅσαι συμφωνήθησαν διὰ συμβολαίου μεταξὺ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ αὐτῶν.

Μὴ λησμονήητε δέ, Κύριε Πρότανε, ὅτι σὰς φέρετε εὐθύναι πολὺ μεγαλειτέρας ἢ ὁ παλαιὸς Πρότανης. Ὁ παλαιὸς Πρότανης σὰς ἀντιτάσσει τὴν καλὴν αὐτοῦ πρόθεσιν καὶ τὴν καλὴν αὐτοῦ πίστιν, ἣν οὐδαίς εἰς τὸν πολῦτιμον αὐτὸν ἄνδρα ἀρνεῖται, σὰς ἀντιτάσσει τὴν συγκατάθεσιν τῆς παλαιᾶς Συγκλήτου, ἣτις καὶ αὐτὴ τὰ πάντα καλῆ τῆς πίστει παρεδέχετο, ἕνα μόνον σκοπὸν διέπουσα, τὸ καλὸν τοῦ Πανεπιστημίου. Πάντες οἱ λογάδες αὐτοὶ ἄνδρες ἠπατήθησαν, ἀλλὰ τίς ἄνθρωπος πλέον ἢ ἀπαξ δὲν ἀπατάται εἰς τὸν βίον του; Σεῖς ὅμως ἔχετε τὴν ἐκ τῶν ὑστέρων πείραν, ἣτις σὰς ἀποδεικνύει ὅτι κελῶς ἐγένοντο, ἅσα παρὰ τοὺς νόμους ἐγένοντο, καὶ ὅτι ἀπαιτεῖται ἀκόμη δαπάνη, ἕως τῶν 100,000 δραχμῶν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου, ὅπως αὐτὸ ἐπιθῆμει ἡ μακαρία τοῦ Ἀρεταίου ψυχῆ.

Ἐπισημαίνω μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ
1. ΖΩΧΙΟΣ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 29 Ὀκτωβρίου 1896.

Τρικύτη, κ. Ὑπουργέ, εἶναι ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀνοικοδομησεως τοῦ Ἀρεταίου Νοσοκομείου. Ὑμῖν ἀπέκλειται νὰ κρίνητε καὶ νὰ λύσητε αὐτὴν ἐπειγόντως, ἀφοῦ πᾶσα νέα βραδύτης περὶ τὴν διευθέτησιν αὐτῆς ζημιοῖ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστημονικῆς τοῦ Πανεπιστημίου διδασκαλίας, ἀναβάλλει τὴν λειτουργίαν τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἰδρύματος καὶ ἀντίκειται εἰς τὸ πνεῦμα τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου δωρητοῦ.

Ὁ Πρότανης τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου
Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ ΣΧΟΛΑΡΙΟΥ

1. Ἐκθεσις τοῦ δικηγόρου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου
πρὸς τὴν Πρύτανιν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1896.

ΕΚΘΕΣΙΣ

Περὶ τῆς ἐν γένει ὑποθέσεως τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου
καὶ τῆς αἰτήσεως τῆς Ἐλισάβετ Μαύρου.

Κύριε Πρότανε,

Ἐπόμενος τῇ Ὑμετέρᾳ ἐπιτολῇ, ὅπως ἐκθέσω ὑμῖν τὴν γνώμην μου περὶ τῆς αἰτήσεως τῆς Ἐλ. Μαύρου, ἐν τούτῳ δικαιῶται αὕτη νὰ παραπονῆται περὶ τοῦ γενομένου ἐσχάτως ὑποβιβασμοῦ τοῦ τόκου εἰς 4 ο/ο, ἀντὶ τῶν 8 ο/ο ἅπερ μέχρι τοῦδε ἐλάμβανε δυνάμει τοῦ ἀφειθέτου αὐτῇ κληροδοτήματος ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Δωροθέου Σχολαρίου, πρὸ τούτου δὲ νὰ ἐκθέσω ὑμῖν γενικῶς τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως τούτης, ἀποφαίνομαι ταῦτα:

Κατὰ τὰ τέλη Ἰουνίου 1888 ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Δωροθέος Σχολάριος ἀπεβίωσε, καταλιπὼν δι' ἰδιογράφου αὐτοῦ διαθήκης συνταχθείσης τὴν 2 Φεβρουαρίου 1884, τὴν ἐν αὐτῇ κατ' εἶδος οὐχὶ δὲ καὶ κατ' ἀξίαν ἀκριβῶς κατανομαζομένην περιουσίαν του εἰς τὸ Ἐθν. Πανεπιστήμιον, τὸ ὁποῖον ἐγκατέστησε γενικὸν αὐτοῦ κληρονόμον καὶ ἐκτελεστήν, διατάσσων ὅπως τὸ Πανεπιστήμιον λάβῃ ἅμα μετὰ τὸν θάνατόν του ὀρ. εἰκοσι χιλ. καὶ ἑξομῆκοντα χιλ. μετὰ τριακονταετίαν, ὅτε διατάσσει νὰ ἀποδοθῇ ὅλον τὸ κεφάλαιον τῆς ἀφειθέτου περιουσίας του μετὰ τῶν τόκων καὶ ἐπιτοκίων, ὅπως κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν του θὰ φθάσῃ τότε εἰς ἕν ἑκατομμύριον καὶ ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδας ὀρχ. εἰς τὸν Δῆμον Τρίκκης δι' ἀγαθοεργῶς σκοπούς. Ἀφίνει δὲ καὶ διάφορα

κληροδοτήματα, μεταξύ τῶν ὑποίων καὶ εἰς τὴν Ἑλ. Μαύρου, πρὸς ἣν διατάσσει νὰ χρηγηῖ ἰσθίως τὸ Πανεπιστήμιον τοὺς ἀποφερομένους τόκους κεφαλαίου ἐκ δραχ. εἴκοσι χιλιάδων.

Ἡ διαθήκη αὕτη ἐδημοσιεύθη νομίμως καὶ ἐκηρύχθη παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου κυρία, δυνάμει τῆς 7024 (1888) ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν, τὸ δὲ Πανεπιστήμιον ἀπεδέχθη τὴν διαθήκην μὲ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς.

Μετὰ ταῦτα φαίνεται ὅτι ἡ ἀδελφὴ τοῦ Σχολαρίου Ἀγγελικὴ, ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ διαθήκη εἶναι ἀκυρος, τότε δὲ συνετάχθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 2569 τῆς 13 Ἰουλίου 1888 συμβόλαιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Σ. Παπούλια, διὰ τοῦ ὑποίου ἀνεγνώρισεν ἡ ρηθῆσα Ἀγγελικὴ τὴν διαθήκην ὡς ἰσχυρὰν καὶ ἀμετάτρεπτον, ἔλαβε δὲ τότε καὶ τὸ ἀφεθὲν αὐτῇ κληροδοτήμα ἐκ δραχ. δύο χιλιάδων.

Ἐν τούτοις κατὰ τὸν Ἰόριον τοῦ 1889 ἡ εἰρημένη Ἀγγελικὴ ἤγειρεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου, ζητοῦσα τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης διὰ διαφόρους λόγους.

Ἡ ὑπεράσπισις τῆς ὑπόθεσος ταύτης ἀνετέθη εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ν. Δαμασκηνόν, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις εἰμεινεν ἐκκρεμῆς ἐπὶ πολλὰ ἔτη χωρὶς νὰ ἐπισπευθῇ ἡ συζήτησις τῆς ἀγωγῆς.

Δὲν ἔξεύρω διὰ ποίους λόγους, ἴσως διότι παρὰ τῆς ἀντιδίκου ἐγένοντο συμβιβαστικαὶ προτάσεις, προεκλήθη ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου γνωμοδότησις παρὰ τῶν καθηγητῶν αὐτοῦ κ. κ. Δαμασκηνού, Κωστῆ καὶ Κρασσᾶ περὶ τῶν ἐπομένων ζητημάτων: 1) περὶ τοῦ ἂν ἡ διαθήκη εἶνε ἀκυρος· 2) ἐὰν τοιαύτης οὕσης συμφέρι νὰ γείνη συμβιβασμὸς μετὰ τῆς Ἀγγελικῆς· 3) ἐὰν τὸ χάριν τοῦ συμβιβασμοῦ ἐοθησόμενον ποσὸν βαρύνει τοὺς κληροδόχους καὶ 4) πῶς συνταχθήσεται τὸ τοῦ συμβιβασμοῦ ἔγγραφο.

Ἡ ἀπάντησις ἦτο ὅτι ἡ διαθήκη εἶναι ἀκυρος, διότι φέρει χρονολογίαν «1884», τὸ δὲ χαρτόσημον ἐφ' οὗ εἶναι γεγραμμένη εἶναι τοῦ «1887», ὅπερ ταῦτόν ὡς νὰ μὴ φέρῃ χρονολογίαν, ἥτις ἀπαιτεῖται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ Νόμου· 2) ὅτι συμφέρι ὁ συμβιβασμὸς· 3) ὅτι τὸ χάριν τοῦ συμβιβασμοῦ καταβληθήσόμενον βαρύνει καὶ τοὺς κληροδόχους καὶ 4) διετυπώθη καὶ ὁ τρόπος τῆς συντάξεως τοῦ συμβιβασμοῦ.

Μετὰ τρεῖς ἀκριβῶς ἡμέρας ἀφ' ἧς χρονολογεῖται ἡ γνωμοδότησις

αὕτη, ἀπεφασίσθη φαίνεται νὰ ἐγερθῇ παρὰ τοῦ Πανεπιστημίου ἀγωγὴ περὶ ἀνατροπῆς τῆς ἀγωγῆς τῆς Ἀγγελικῆς, διότι ὡς γνωστὸν πᾶσα δίκη ἀνατρέπεται ἂν ἐπὶ μίαν τριετίαν δὲν ἐνεργηθῇ πρᾶξις τις πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς δίκης, ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ ἐπὶ ὅλην σχεδὸν πενταετίαν δὲν ἐνεργήθη τί, ἀλλὰ παραδόξως, κατὰ σύμπτωσιν βεβηλίως ὅπως τυχαίαν, καθ' ἃ συμπεραίνω, ἐνῶ ἡ περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγὴ ἐσχεδιάσθη τὴν 18 Νοεμβρίου 1895 καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἐπιδοθῇ τὴν ἐπιούσαν, ἡ ἀντίδικος ἥτις ἐρησύχαζεν ἐπὶ ὅλην πενταετίαν, οὐκ οἶδα πῶς, ἔτυχεν νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν ἀγωγὴν τῆς τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐσχεδιάζετο τὸ Πανεπιστήμιον τὴν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγὴν, καὶ τὴν ἐπιούσαν λίαν πρῶτ' ἐκαιοποιήθη παρὰ τῆς Ἀγγελικῆς κλήσις πρὸς περαιτέρω συζήτησιν τῆς ἀγωγῆς τῆς καὶ οὕτω δι' αὐτῆς ἀνετράπησαν καὶ ὑπονεμεύθησαν τὰ περὶ ἀνατροπῆς σχέδια τοῦ Πανεπιστημίου.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω προέβη τὸ Ἑθν. Πανεπιστήμιον εἰς συμβιβασμὸν μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Σχολαρίου Ἀγγελικῆς, συνετάχθη δὲ πρὸς τοῦτο τὸ ὑπ' ἀριθ. 11145 (1896) συμβόλαιον, δι' οὗ παραιτεῖται αὕτις αὕτη πάσης προσβολῆς κατὰ τῆς εἰρημένης διαθήκης, ὡς εἶχεν ἔδη παραιτηθῆ καὶ πρότερον, μὲ τὴν διαφερὰν ὅτι ἐνῶ διὰ τοῦ πρώτου συμβιβασμοῦ ἔλαβε μόνον δραχ. 2,000, ἔδη ἔλαβε δραχ. 92,500.

Σὰς ἐκθέτω, Κύριε Πρύτανι, τὰ ἀνωτέρω ὡς ἀπλοῦς χρονογράφος, ἐξαγαγόν ταῦτα ἐκ τῶν ἐν τῇ δικαγραφίᾳ ἐγγράφων. Μὴ ζητήσετε δὲ παρ' ἐμοῦ μήτε κρίσεις μήτε συμπεράσματα, διότι οὐδὲν τούτων δύναμαι νὰ φέρω.

Ἦδη ἐρχομαι εἰς τὴν αἴτησιν τῆς κ. Ἑλ. Μαύρου.

Ὡς ἀνω εἴρηται πρὸς τὴν Ἑλ. Μαύρου ὑποχρεοῦται τὸ Πανεπιστήμιον νὰ εἰδῇ τοὺς ἐτησίους τόκους ἐπὶ κεφαλαίου δραχ. εἴκοσι χιλιάδων, ἀλλὰ δὲν ὤρισθη ὑπὸ τοῦ διαθέτου τὸ ποσὸν τοῦ τόκου. Τὸ Πανεπιστήμιον ἀπ' ἀρχῆς ὤρισεν αὐτὸν εἰς τὸν νόμιμον τόκον ἦτοι εἰς 8 ο)ο, καὶ τὸν τόκον τοῦτον εἶδεν τῇ Μαύρου ἀφ' εἰς ἀπεδέχθη τὴν κληρονομίαν τοῦ Σχολαρίου μέχρι πρὸ ὀλίγου, ὅτε τὸ Πανεπιστήμιον, εἴτε ἐνεκῆ τῆς μειώσεως τῆς περιουσίας ὡς ἐκ τῆς γενομένης ἀραιμάξιας τῶν 92,500 δραχ., εἴτε ἐξ ἄλλου λόγου διατάξον ἐὰν ἔσπει νὰ ἐξακολουθῇ πληρόντον τόκον 8 ο)ο, προεκάλεσε γνωμοδότησιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀλκ. Κρασσᾶ, ὅστις διὰ τῆς ἀπὸ 5 Ἀπριλίου ε. ἔ. γνωμοδοτήσεώς του ἀποφαίνεται,

1) ότι η διαθήκη του Σχολαρίου είναι προφανώς άκυρος, 2) ότι πρέπει να κανονισθῶσι ἐν γένει τὰ κληροδοτήματα, μειούμενα ταῦτα κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληρωθέντος ποσοῦ τῶν 92,500 πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Σχολαρίου, 3) ότι μετὰ τὴν τοιαύτην μείωσιν τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τὴν Ἐλ. Μαύρου ποσοῦ νὰ χρηγηῖται αὐτῇ τόκος 4 ο/ο. Συνιστᾷ δὲ ἐπὶ τέλους ὁ κ. καθηγητῆς, ὅπως τὸ ποσὸν τῆς μείωσης τῶν κληροδοτημάτων ἐπιδικασθῆ πάσῃ δυνάμει, ἐὰν δὲ ἀποκρουσθῆ παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων ἢ συμβιβαστικῇ λύσει, νὰ προσφύγῃ τὸ Πανεπιστήμιον εἰς τὰ δικαστήρια, ὅπως οὕτω καλυφθῆ ἡ εὐθὴν τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἐξαιτίας, Κύριε Πρύταμι ἡ γνώμη ἦν ἐκφέρει ὁ καθηγητῆς κ. Κρασσᾶς εἶναι, εἰκότως, ἀκριβεστάτη, ἀλλ' ἴσως ἐπὶ τῆς συγκεκριμένης περιπτώσεως ἐνδέχεται νὰ μὴ ἔχῃ ἐφαρμογὴν. Ὁ κ. Κρασσᾶς στηρίζει τὴν γνώμην του, ὡς ὑποθέτομεν, ὅτι ἀφοῦ αἱ 92,500 δραχ. ἐδόθησαν χάριν τῆς διατυπώσεως τῆς διαθήκης, πρέπει οἱ ἐκ ταύτης ἐπωφελομένοι νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὴν χῆσιν. Ἀλλ' ἐνδέχεται νὰ ἀντιταχθῆ ὅτι ἡ καταβολὴ τῶν δρ. 92,500 ἦτο ἄσκοπος, διότι ἡ ἀδελφὴ τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου, πολὺ πρὸ τούτου, περικέχθη αὐτὴν δι' ἐπιστήμου συμβολαίου ὡς ἐγκυρον, ἐπομένως ἐγένετο δαπάνη ἄσκοπος, περιττὴ, μὴ ἐνδιαφέρουσα τὰ κληροδοτήματα καὶ ἐπομένως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ὑποχρεοῦνται οἱ κληροδοτοὶ εἰς συνεισφοράν. Ἄλλως τε ἡ διαθήκη τοῦ Σχολαρίου κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν κ. κ. καθηγητῶν ἦτο ἄκυρος, ὅπερ θὰ ἦναι καὶ ἀκριβές, ἀλλ' ἴσως ἡ γνώμη αὕτη δὲν εἶναι καὶ ἐντελῶς ἀπροσμάχητος. Λέγω ταῦτα διότι ἅμα μετὰ τὴν πληρωμὴν τῶν δραχ. 92,500 ἡ Ἐλ. Μαύρου διεματυρήθη διὰ τὴν τοιαύτην πληρωμὴν, ἐκθέτουσα τὰ ἀνωτέρω, ἐπομένως ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ προτείνῃ ταῦτα καὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὃ θὰ ὑποβληθῆ τὸ ζήτημα τῆς μείωσης, τὸ δὲ δικαστήριον δύναται νὰ ἐκφέρῃ μομφὴν διὰ τὰ γενομένα, ὅπερ οὐκ εὐχάριστον. Ἐπομένως κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν πρέπει τὸ ζήτημα τῆς μείωσης τῶν κληροδοτημάτων νὰ φερθῆ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων.

Ἐρχομαι ἤδη ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ τόκου, ἐν ὀφείλει τὸ Πανεπιστήμιον νὰ διδῇ τῇ κ. Μαύρου.

Καθ' ὃ ἀνωτέρω ἐξήθηκα, διὰ τῆς διαθήκης δὲν ὀρίζεται τὸ ποσὸν τοῦ πληρωτέου εἰς τὴν Ἐλ. Μαύρου τόκου, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως δὲ ταύ-

της ἠδύνατο νὰ ἐγερθῆ ἀμφιβολία περὶ τοῦ ποσοῦ. Ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ ὁ Σχολαρίου διατάσσεται νὰ τοκίζωνται καὶ ἀνατοκίζωνται ἀσφαλῶς τὰ χρήματα τῆς περιουσίας του μὲ τόκον 5 ἢ 6 ο/ο, ὅθεν φρονῶ ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τὸ ποσὸν τοῦτο τοῦ τόκου εἶδει νὰ δίδεται τῇ κυρίᾳ ταύτῃ καὶ οὐχὶ 8 ο/ο. Ἦναι ἡ Ἐλ. Μαύρου δύναται νὰ ἐπικαλεσθῆ τὸ προηγούμενον ἢ δύναται νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον ἀπέδεχθη, ἐκτιμῶν τὴν διαθήκην, νὰ τῇ παρέχῃ τόκον 8 ο/ο. Ἐν τούτοις δεῖον νὰ γείνη μάλλον ἐξώδικος προσπάθεια πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ τόκου, ἐὰν δὲ δὲν δεχθῆ, τότε ἄς προσφύγῃ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ εἰς τὸ δικαστήριον.

Τοιαύτη ἡ ἱστορία τῆς ἀτυχοῦς ταύτης ὑποθέσεως, ἣτις καὶ ἀρχὴν κακὴν ἔλαθε καὶ τέλος χεῖριστον. Λέγω ὅτι ἀρχὴν κακὴν ἔλαθε, διότι ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἄνω, τὸ Πανεπιστήμιον πρόκειται νὰ ὠφελθῆ μὲ τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 90,000, ἐξ ὧν τὰς 20,000 θὰ λάβῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος, τὰς δὲ 70,000 μετὰ παρέλευσιν τριακονταετίας, ἀλλὰ προκειμένου περὶ τόσον μικρᾶς ὀφειλῆς, περὶ τόσων περιπλοκῶν ἄς θὰ παρουσιάσῃ ἡ πολὺπλοκος διαθήκη τοῦ Δωρ. Σχολαρίου, ἡ τοιαύτη σπουδὴ τοῦ Πανεπιστημίου, ἡ θυσία τῶν δραχ. 92,500, δὲν εἶχε βεβαίως τὸν λόγον της. Ἄν ὑπῆρχον ἀμφιβολία περὶ τοῦ κύρους τῆς διαθήκης, ἄς ἀπεφαινετο τὸ δικαστήριον περὶ τοῦ κύρου, ἢ μὴ αὐτῆς.

Ἰποσημειοῦμαι εὐσεβάστως, ὁ δικηγόρος τοῦ Πανεπιστημίου

Σ. ΜΗΔΑΛΑΝΟΣ.

II. Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἐκθέσεως (σελ. 21—25) τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς διαχειρίσεως τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὸ ἔτος 1895—96.

Ἐξελέγχουσα ἡ ἐπιτροπὴ τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα ἐφθασεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 548 ἐκδοθὲν τὴν 28 Φεβρουαρίου διὰ δρ. 92500 ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου, φέρον ὡς ἐξῆς τὴν αἰτίαν τῆς πληρωμῆς :

«Δια τὸν γενομένον συμβιβασμὸν, δυνάμει συμβολαίου συνταχθέντος

σήμερον παρά τῷ συμβολαιογράφῳ Ἀθηνῶν Π. Γενοβίλλη ὑπ' ἀριθ. 11145» .

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ ἔχουσα τὸ καθήκον νὰ ἐξετάσῃ τὸ νόμιμον πάσης πληρωμῆς γενομένης κατὰ τὸ ὑπὸ ἐλεγχον ἔτος, ἐζήτησε καὶ τὰ δικαιολογητικά τοῦ ἐντάλματος τούτου, τὰ προσηρητημένα εἰς αὐτό, εὐρούσα δὲ τὰυτὰ ἑλλιπῆ, ἐζήτησε καὶ πληρεστέρως πληροφέρειας. Ἐκ τῆς γενομένης ἐξετάσεως ἐξάγονται τὰ ἑξῆς :

Κατὰ τὴν 11 Νοεμβρίου 1895, ὁ τότε Πρύτανης ἀνέφερεν εἰς τὴν Πανεπιστημιακὴν Σύγκλητον, ὅτι· «ἡ διαθήκη αὕτη (τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου) ἔχει τὴν ἐξῆς σπουδαίαν ἑλλειψιν, ὅτι ἡ μὲν διαθήκη φέρει χρονολογίαν τοῦ ἔτους 1884, ἀλλ' ἀντεγράφη ἐπὶ χαρτοσήμου, τοῦ ὁποίου τὰ ὑδάτινα γράμματα φέρουσι χρονολογίαν τοῦ ἔτους 1887. Τὴν ἑλλειψιν ταύτην ὁσφρανθέντες δικηγόροι τινες ἐν Παρίσσι καὶ συμβληθέντες μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, ἐποίησαν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀγοιγὴν, μέγαν δὲ κίνδυνον διατρέχουσαν ὅτι ἡ διαθήκη θὰ πέσῃ. Ἐκ τούτου τὸ Πανεπιστήμιον οὐ μόνον θὰ ὑποχρεωθῇ ν' ἀποδώσῃ τὰς 230,000 δραχμῶν, ὅσας δηλ. παρὰ τοῦ Δ Σχολαρίου ἐκληρονόμησεν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας 43,000 δραχ., τὰς ὁποίας ἤδη ἐπλήρωσεν εἰς διαφόρους κληροδοχούς, δυνάμει τῆς διαθήκης ταύτης.

Τούτου ἕνεκα νομίζω ὅτι πρέπει νὰ δεχθῶμεν τὸν προτεινόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν Παρίσσι πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἐνταῦθα ἐλθόντος δικηγόρου συμβιβασμὸν τῆς ἀντιδίκου, ἀπαιτούσης πρὸς πλήρη διακανονισμὸν τῆς υποθέσεως 100,000 δραχμῶν» .

Καὶ αὕτη μὲν ἡ πρότασις τοῦ Πρυτανεως προκαλέσασα μακρὰν συζήτησιν, μεθ' ἣν ἀπεφασίσθη νὰ συστηθῇ πανταμελῆς ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. Κωστῆ, Φ'αρρᾶ, Δαμασκηνοῦ, Κρασσᾶ καὶ Δαμπαρᾶ, ἧτις προσλαμβάνουσα εἰσηγητικὴν τὸν δικηγόρον τοῦ Πανεπιστημίου κ. Λαμπρίδην καὶ ἐξετάζουσα ἐπισταμένως τὴν ὑπόθεσιν, νὰ συμβουλευσῇ τὰ δέοντα γινέσθαι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐγνωμάτευσεν, ὡς ἀνήγγειλεν ὁ Πρύτανης εἰς τὴν σύγκλητον, ὅτι κατὰ Πανεπιστήμιον θέον ν' ἀποκρούσῃ πάντα προτεινόμενον συμβιβασμὸν, ἀφοῦ ἐκ τῆς τυχόν ἀπωλείας τῆς δίκης τὸ Πανεπιστήμιον δὲν ἔχει ν' ἀπολέσῃ, καὶ ν' ἀρῆσωμεν νὰ λύσῃ τὴν ὑπόθεσιν τὸ Δικαστήριον» .

Ἐν τούτοις, ἀφοῦ οὕτως ἀπεφάσισεν ἡ Ἐπιτροπὴ, τὴν 17 Φεβρουαρίου 1896 ἐπανέφερε τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ Πρύτανης εἰς τὴν σύγκλητον «Ἡ Διαθήκη αὕτη, εἶπεν, εἶνε ἐντελῶς ἔκυρος, ἀφοῦ ἡ μὲν διαθήκη φέρει ἡμερομηνίαν τοῦ ἔτους 1884, τὰ δ' ὑδάτινα γράμματα τοῦ χαρτοσήμου ἔχουσι μεταγενεστέρην χρονολογίαν. Κατὰ δὲ τὴν γνώμην πάντων τῶν νομομαθῶν, ἀναιδερέτως καὶ ἡμετέρων καὶ ξένων, ὁ λόγος οὗτος συνιπέρει τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης. Ἐξετάσαμεν τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν πολλαῖς συμβουλίαις τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀπαρτιζομένης ἐκ καθηγητῶν τῆς νομικῆς, κατελήξαμεν δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει ἐπιβαλλεται ἡμῖν ὁ συμβιβασμὸς πρὸς ἀποφυγὴν μεγαλειτέρων ζημιῶν. Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Σχολαρίου, προσβαλοῦσα τὴν διαθήκην, δέχεται 100,000 δραχμῶν πρὸς συμβιβασμὸν, καὶ μετὰ τοῦ δήμου δὲ Τρικκάλων δυνάμεθα νὰ συμβιβασθῶμεν, δίδοντες αὐτῷ ἑτέρας 40,000 δραχμᾶς. Πληραίνοντες λοιπὸν 140,000 δραχμῶν ἢ καὶ ὀλιγωτέρας, ἂν δυνηθῶμεν, δυνάμεθα νὰ συμβιβασθῶμεν, τῆς λοιπῆς περιουσίας ἀπομεινουμένης τῷ Πανεπιστημίῳ. Τούτωντιν ἐν ἀκυρωθῇ ἡ διαθήκη, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀφευκτόν, τὸ Πανεπιστήμιον θ' ἀπολέσῃ τὰ πάντα, ὑποχρεούμενον νὰ πληρώσῃ ἀπαπαντὴν ἀθροίσαν αὐτῷ περιουσίαν τοῦ Δωροθέου, ἧτις ἀπὸ τῆς παραδόσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον, ὑπέστη μείωσιν σπουδαίαν, ἕνεκα μεταβολῆς τῶν χρεωγράφων καὶ τῆς ἐπελευθύνσεως πτώσεως τῆς ἀξίας των κατὰ 70,000 περίπου». Καὶ τοῦ συγκλητικοῦ κ. Κωστῆ ὑποστηρίζοντος τὴν ἀνάγκην τοῦ συμβιβασμοῦ, ἡ σύγκλητος ἀπεφάνθη ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἔδωκε τὴν ἀδειαν εἰς τὴν Πρυτανείαν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, καταβάλλοντος τοῦ Πανεπιστημίου τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν 100,000 μὲν τῇ ἀδελφῇ τοῦ Σχολαρίου, 40,000 δὲ τῷ δήμῳ Τρικκάλων, ἀφοῦ ζητηθῇ ἡ ἐγκρισὶς παρὰ τοῦ Υπουργείου.

Ἡ Πρυτανεία διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1186]958 τῆς 27 Φεβρουαρίου 1896 ἐγγράφου τῆς ἐζήτησε τὴν ἐγκρισιν τῶν δύο πιστώσεων ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς· «Συμφώνως δὲ τῇ γνωμοδοτήσει ταύτῃ, ἡ σύγκλητος ἀπεφάσισεν ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει ἵνα γίνῃ ὁ συμβιβασμὸς, καταβάλλοντος τοῦ Πανεπιστημίου τῇ μὲν ἀδελφῇ τοῦ Δωροθέου 100,000 δραχμῶν, τῷ δὲ δήμῳ Τρικκάλων 40,000 δραχ. μόνον· διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου δύναται τὸ Πανεπιστήμιον ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀπώλειαν ἐλοκλήρου τῆς

κληροδοτηθείσης περιουσίας και να σώση μέρος αὐτῆς ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἦτοι 100,000 δραχ. και τοὺς τόκους αὐτῶν ἐπὶ 30 ἔτη μετὰ τὰ ὅποια θὰ ὑπολειφθῶσιν αὐτῷ μικρὰί τινες ὑποχρεώσεις ἐκ τῆς διαθήκης».

Τὸ ὑπουργεῖον αὐθημερὸν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3104 τῆς 27 Φεβρουαρίου 1896 ἀπήντησεν· «Ἐγκρίνομεν πίστωσιν δραχμῶν 140000 δραχ. διὰ τὸν ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 17 Φεβρουαρίου ε. ε. ἀποφασισθέντα συμβιβασμὸν μεταξὺ τοῦ Πανεπιστημίου ὡς ἐναγομένου ἀφ' ἑνὸς και τῆς ἀδελφῆς τοῦ τελευταίου ἀρχιεπισκόπου πρώην Λαρίσσης Δωροθέου Σχολαρίου ὡς κληρονόμου αὐτοῦ και ἀφ' ἑτέρου τοῦ Πανεπιστημίου και τοῦ δήμου Τρικκάλων, ὡς κληροδόχου· ἦτοι ἑκατὸν μὲν χιλιάδων δραχμῶν διὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Σχολαρίου, τεσσαράκοντα δὲ χιλιάδων δραχ. διὰ τὸν δῆμον Τρικκάλων, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ παραιτηθῶσιν ἀμφότεροι πάσης περαιτέρω ἀξιώσεως των κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου».

Ἡ Ἐπιτροπὴ, μὴ ἔχουσα ἀρμοδιότητα νὰ ἐξετάσῃ τὸ ἔγκυρον ἢ ἔγκυρον τῆς διαθήκης και ἐπομένως ἐὰν ἔπρεπε νὰ γείνη ἢ οὐ ὁ συμβιβασμὸς, εἶχεν ὁμως καθήκον νὰ ἐξετάσῃ ἐν ἐν τῷ γενομένῳ συμβιβασμῷ και τῆ ἐκδόσει τοῦ ἐντάλματος πρὸς πληρωμὴν τῶν 92500 δραχ. ἐτηρήθησαν αἱ νόμιμοι διατυπώσεις.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων ἀποσπασμάτων τῶν πρακτικῶν τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου, τῶν ἐγγράφων τῆς Πρυτανείας πρὸς τὴν Σύγκλητον και τῶν ἐγγράφων τοῦ Ἑπουργείου ἀριθμητικῶς ἐξάγεται ὅτι ἡ Σύγκλητος ἀπεφάσισε νὰ γίνωσι δύο συμβιβασμοί, ὁ μὲν μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου ἀντὶ 100,000 δραχμῶν, ὁ δ' ἕτερος μετὰ τοῦ δήμου Τρικκάλων ἀντὶ 40,000 και τοιοῦτοτρόπως τὸ Πανεπιστήμιον ν' ἀπαλλαγῇ πάσης ἀξιώσεως ἐκ μέρους ἀμφοτέρων, περιεσώσῃ δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ 100,000 δραχμῶν και τοὺς τόκους αὐτῶν ἐπὶ 30 ἔτη.

Ἐπὶ ταῖς παραστάσει ταύταις, τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐνέκρινε τὴν πίστωσιν τῶν 140,000 δραχ., ἀλλ' ὑπὸ τὸν ρητὸν ὅρον· «νὰ παραιτηθῶσιν ἀμφότεροι, ἢτε ἀδελφὴ τοῦ Σχολαρίου και ὁ δῆμος Τρικκάλων, πάσης περαιτέρω ἀξιώσεως των κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου».

Ὁ ὅρος οὗτος, τῆς παραιτήσεως ἀμφοτέρων δὲν ἐξετελέσθη· διότι ἐγένετο συμβιβασμὸς μόνον μετὰ τοῦ πληρεξουσίου τῆς ἀδελφῆς τοῦ Δω-

ροθέου Σχολαρίου, οὐχὶ δὲ και μετὰ τοῦ δήμου Τρικκάλων. Ἐπομένως δὲν ἀπηλλάχθη τὸ Πανεπιστήμιον τῶν ἀξιώσεων τοῦ δήμου Τρικκάλων. Καὶ ἡ πανεπιστημιακὴ Σύγκλητος, ψηφίζουσα τὴν πίστωσιν τῶν 140,000 δραχμῶν, και τὸ Ἑπουργεῖον, ἐγκρίνον αὐτήν, ὡς σαφῶς φαίνεται ἐκ τῶν ἐγγράφων των, ἐνέκρινον συμβιβασμὸν οὐχὶ μετὰ τοῦ ἐνός, ἀλλὰ και μετὰ τῶν δύο· δὲν ἠδύνατο ἔρα νὰ γείνη συμβιβασμὸς μετὰ μόνου τοῦ πληρεξουσίου τῆς ἀδελφῆς Σχολαρίου. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἔγγρισις τῆς πιστώσεως ὑπὸ τοῦ Ἑπουργείου εἰδίδετο ὑπὸ αἴρεσιν νὰ παραιτηθῶσιν ἀμφότεροι, ἢ τε ἀδελφὴ τοῦ Σχολαρίου και ὁ δῆμος Τρικκάλων, τῶν ἀξιώσεων των, μὴ παραιτηθέντος τοῦ τελευταίου, ἔγγρισις πιστώσεως δὲν ὑπῆρχεν, ἐπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκδοθῇ τὸ ὑπ' ἀριθ. 548 χρηματικὸν ἐντάλμα.

III. Ἐντολὴ τῆς Πρυτανείας πρὸς τοὺς δικηγόρους.

Ἀριθ. 396
227

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Νοεμβρίου 1896.

Ἡ Πρυτανεῖα τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου

Πρὸς τοὺς ἐνταῦθα δικηγόρους κ. κ. Γ. Μελισσοῦργόν, Ἰωάν. Ἀραβαντινὸν και Θ. Μπαλιῆν.

Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, Κύριοι, νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ γνωμοδοτήσητε ἐπὶ τῶν κάτωθι ζητημάτων σχετικῶν πρὸς τὴν κληρονομίαν Δωροθέου Σχολαρίου.

Τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐκτίθεται ἐν τῇ συνημένῃ ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου ε. ε. ἐκθέσει τοῦ δικηγόρου κ. Σ. Μπαλιῆου.

1) Καθ' ἃ ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2567 (1888) συντημένου συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Γ. Παπούλια, ἢ Ἀγγελικῆ, ἀδελφῆ τοῦ ἀειμνήστου Δωροθέου Σχολαρίου, λαβοῦσα παρὰ τοῦ Πανεπιστημίου τὸ εἰς αὐτὴν ἀρεθὲν παρὰ τοῦ ἀδελθοῦ τῆς κληροδοτήμα, παρητήθη πάσης προσβολῆς κατὰ τῆς διαθήκης Σχολαρίου.

Μετά τὴν τοιαύτην παραίτησιν, ἡ ρηθεῖσα Ἀγγελικὴ ἤγειρεν ἀγωγὴν περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν περιείχε χρονολογίαν, ἡ δὲ ἀκυρότης αὕτη τῆ ἦτο ἄγνωστος ὅτε ἀνεγνώρισε τὴν διαθήκην. Ζητεῖται ἤδη :

1). Μετὰ τὴν γενομένην παραίτησιν περὶ προσβολῆς, ἠδύνατο ἡ ρηθεῖσα Ἀγγελικὴ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης ; Ἡ ἀκυρότης τῆς διαθήκης λόγῳ μὴ ἀκριβοῦς ἢ ἐλλείψεως χρονολογίας ἦτο ἐξ ἐκείνων, αἵ δὲν ἠδύνατο ἡ ἀδελφὴ τοῦ Σχολαρίου ν' ἀντιληφθῆ ἐκ τοῦ προχείρου, ὥστε νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι δὲν ἦτο ἐν γνώσει τῆς ἀκυρότητος ;

2). Διαθήκη γεγραμμένη ἐπὶ χαρτοσήμου καὶ μὴ φέρουσα τὴν χρονολογίαν (τὸ ἔτος), ἣν φέρουσι τὰ ὑδάτινα σημεῖα τοῦ χαρτοσήμου, εἶνε ἀπολύτως ἀκυρὸς καὶ μάλιστα ὅταν δύναται ν' ἀποδειχθῆ ὅτι ἡ αὐτὴ χρονολογία ἦν περιείχεν ἢ ἐπὶ τοῦ χαρτοσήμου διαθήκη ὑπῆρχε καὶ ἐν ἐτέρῃ ὁμοίᾳ διαθήκῃ τοῦ Σχολαρίου, γεγραμμένη ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου, ἂν καὶ ἡ διαθήκη αὕτη δὲν εὐρέθη μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ διαθέτου ;

3). Ἐπὶ τῆ ὑποθέσει ὅτι ἀμφότερα τὰ ζητήματα ταῦτα ἦ ἐν τούτων λυθῆ ἀποφατικῶς, ἢ ἐν γένει, ἐκ τῆς λύσεως τῶν ἀνω ζητημάτων καὶ καθ' ὅλου ἐκ τῶν ἐξαγομένων ἐκ πάντων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν μεταξὺ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Σχολαρίου δικὴν ἐγγράφων, ἥσοι ἀγωγῆς, γνωμοδοτήσεων, καὶ ἄλλων ἐν σχεδίῳ ἐγγράφων περιστατικῶν καὶ ἐπὶ τῆς μέχρι τοῦ χρόνου τοῦ συμβιβασμοῦ ἐλλείψεως πάτης ἐκ μέρους τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πανεπιστημίου δικαστικῆς ἢ ἄλλης ἐνεργείας, δύναται νὰ ὑποσηριχθῆ καὶ ἐπὶ τίνι νομίμῳ λόγῳ πολιτικῆ εὐθύνῃ ἀποζημιώσεως ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τῶν ἀναμιχθέντων εἰς τὴν δικὴν αὐτὴν ὑπωσότητε καὶ ἰδίᾳ ὡς ἀντιπροσώπων τοῦ Πανεπιστημίου ἢ γνωμοδοτησάντων ὑπὲρ τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ κατὰ τίνων καὶ πῶς ; Ὁ συνομολογηθεὶς συμβιβασμὸς ἐγένετο συμφώνως τῆ ὑπ' ἀριθ. 3104 (27 Φῆρ. 1896) ἐγκριτικῆ διαταγῆ τοῦ Ὑπουργ. τῆς Παιδείας ἢ οὐχί ; Ἐὰν τὸ τελευταῖον ἦναι ἀκριβές, ἠδύνατο οἱ συνομολογήσαντες αὐτὸν ἀντιπρόσωποι τοῦ Πανεπιστημίου νὰ προῶσι μονομερῶς μετὰ τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου εἰς τὸν συμβιβασμὸν αὐτὸν καὶ τὴν πραγματοποιήσῃ αὐτοῦ διὰ τῆς καταβολῆς ἐκ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ ποσῶ τοῦ συμβιβασμοῦ, ἐν ᾧ καθ' ὃ ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ἀποφάσεως τῆς Συγκλήτου καὶ τῆς συνελεύσεως ταύτης ἐγκριτικῆς διατα-

γῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἢ πίστωσις ἐχορηγήθη ὅπως συμβιβασθῆ τὸ Πανεπιστήμιον οὐ μόνον μετὰ τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ δήμου Τρικκάλων ;

4). Τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ τοὶ ἀποδεχθῆν τὴν διαθήκην τοῦ Δ. Σχολαρίου μετὰ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς, ἥτις ἐπιβάλλει αὐτῷ ἀναφόρους ὑποχρεώσεις καὶ τὴν σύστασιν διαφόρων ὑποτροφῶν, δύναται ἐγκύρως καὶ ἀνευθύνως, τῆ συναίνεσι τῶν διαφόρων κληροδόχων, νὰ ἐλθῆ εἰς συμβιβασμὸν μετ' αὐτῶν καὶ νὰ τοῖς δώσῃ τὰ κληροδοτήματα ἢ τὴν κληρονομίαν, ἀπαλλασσομένου τοῦ Πανεπιστημίου πάσης περαιτέρω εὐθύνης ;

5). Ἡ Ἐλ. Μαύρου, περὶ ἧς γίνεται λόγος ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Σ. Μπαλάνου, δικαιούται νὰ λαβῆ τόκον 8 ο)ο ἐπὶ τῶν 20,000 δραχμῶν αἱ ἀφῆκεν ὁ Δ. Σχολάριος ἢ ὑποχρεούται νὰ δεχθῆ 4 ο)ο, δι' οὗς λόγους ἐκθέτει ὁ καθογητῆς Ἀλκ. Κρησσῆς ἐν τῇ ἐσωκλείπτῳ γνωμοδοτήσει του ;

6). Ὁ Α. Γιαννόπουλος ὤφειλε τῷ Δ. Σχολαρίῳ δρα. 40,000 πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ὑποίων ἐλάβεν αὐτὸς ὡς ὑποθήκην διάφορα κτήματα. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τῆ συναίνεσι τοῦ Δ. Σχολαρίου διεγράφησαν ἀπασαί αἱ ὑποθήκαι, ἡ δὲ ἀσφάλεια περιορίσθη εἰς 50 Λαχειφόρους καὶ 200 μετοχὰς τῆς οἰκοδομικῆς ἐταιρίας α' τοῦ Νέου Φάληρον. Ταῦτα πάντα ἀνήκου τῷ Π. Λεβέντη ὡς φαίνεται, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Σχολαρίου τῆ γνωμοδοτήσει τοῦ κ. Δαμασκηνοῦ (ἴδε συνημμένην γνωμοδοτήσιν του ἀπὸ 3 Μαρτίου 1894) ἀπεδόθησαν αἱ λαχειφόροι αὗται ὡς καὶ τὰ μερίσματα αὐτῶν εἰς τὸν Ν. Λεβέντην, πρὸς δὲ ἐξαιρέτησαν ὑπὸ τοῦ Π. Λεβέντη, εἶμειναν δὲ αἱ 200 μετοχὰι τῆς οἰκοδομικῆς Ἐταιρίας, αἵτινες σήμερον οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν, εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίδικαι. Ὁ Π. Λεβέντης ἐδῶκε δῆθεν πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ δανείου τοῦ Γιαννοπούλου πρὸς τὸν Σχολάριον τὸ ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1894 ἐγγράφον ἐγγυήσεως.

Ἦδη ἐρωτᾶται: Δύναται νὰ καταδιωχθῆ ὁ Π. Λεβέντης διὰ τὴν ὀφειλὴν τοῦ Γιαννοπούλου, παρ' οὗ τὸ Πανεπιστήμιον οὐδὲν ἔλαβε μέχρι τοῦδε, ἢ πρέπει πρῶτον νὰ ἐκπειθηθῶσιν αἱ 200 μετοχὰι καὶ ὕστερον νὰ καταδιωχθῆ ὁ Λεβέντης ;

Ὁ Πρωτάνης
Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ.

IV. Δευτέρα έντολή τῆς Πρυτανείας πρὸς τοὺς δικηγόρους.

Αριθ. 2233
1596

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰουλίου 1897.

Ἡ Πρυτανεία τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου.

Πρὸς τοὺς κ. κ. Γ. Μελισσοουργὸν καὶ Θ. Μπαλιτῆν δικηγόρους.

Ἀξιότιμοι κύριοι.

Ἡ Ἐλ. Μαύρου δι' ἀγωγῆς τῆς κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου κίτεϊ νὰ λάβῃ τόκον παρ' αὐτοῦ διὰ τὸ ἀφαιρῆν αὐτῇ κληροδότημα παρὰ τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου 8 ο/ο. Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τοῦτο συνδέεται ἀδιασπάστως μετὰ τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ εἰς τὴν δίκην τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου μετὰ τῆς Ἀγγελικῆς Ν. Εὐθυμίου, ἀπεφάσισα ν' ἀναδιψῶ τὴν ὅλην ὑπόθεσιν Δωροθέου Σχολαρίου.

Ἄμα ἀναλαβὼν τὴν Πρυτανείαν, ἔχων ὑπ' ὄψει τὰς γενομένας ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις καὶ τὸν ἐν ταῖς ἡμερίαις θόρυβον ἐπὶ τῆς περὶ διεκδικήσεως τῆς κληρονομίας Δωροθέου Σχολαρίου συμβιβαστικῶς λύσεως διαφορᾶς καὶ ὅτι αὗται δὲν ἀρῆκαν ἀλώβητον τὴν ἡλικίαν ὑπόληψιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος τοῦ Πανεπιστημίου, παρὰ πλείστοις δὲ ἐπαγίωσαν τὴν ἰδέαν, ὅτι δὲν ἐλήφθη κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τοῦ Πανεπιστημίου ἡ προσήκουσα μέριμνα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τούτου καθ' ὅλην τὴν πορείαν καὶ τὸν συμβιβασμὸν τῆς διαφορᾶς ταύτης· ὅτι δὲ δι' αὐτοῦ ἀδικῶς ἐζημιώθη τὸ Πανεπιστήμιον τὸ καταβληθὲν ποσὸν τῶν 92,500 δραχ., καὶ ἐπιθυμῶν νὰ διαλευκανθῇ ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ἵνα ἀπαλλαγῶσι καὶ τῆς ἐλαχίστης ὑπονοίας ἐπὶ ἀμελείᾳ ἢ ἄλλῳ τινὶ λόγῳ οἱ ὀπωσθήποτε ἀναμιχθέντες εἰς τὴν διεξαγωγὴν αὐτῆς ἐκ τοῦ νόμου ἢ κατ' ἐντολὴν ἀρμόδιοι, διότι ἄλλως ἔπρεπε νὰ ζητηθῶσι παρ' αὐτῶν αἱ νόμιμοι αὐθύναι, ἀπαλλαγῇ δὲ καὶ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τῆς ἐλαχίστης ὑπονοίας, ὅτι γίνονται καὶ καλύπτονται ἐν αὐτῷ καταχρήσεις, ἰθεώρησα καθῆκον ἐπιβαλλόμενον μοι, ὡς ἀμέσως μετὰ τὴν κατασταθεῖσαν συμβιβαστικὴν λύσιν ἀναλαβόντι τὴν Πρυτανείαν, ν' ἀναζητήσω τὴν ἀπ' ἀρχῆς ἐξέλιξιν τῆς διαφορᾶς ταύτης. Διὰ τοῦτο ἐκ διαφορῶν ἀσφαλῶν πηγῶν καὶ δι' ἀρμο-

δίῳν προσώπων τὴν τε ἱστορίαν τῆς τοῦ συμβιβασμοῦ ὑποθέσεως, ὡς καὶ τὴν ἄλλων σχετικῶν πρὸς τὴν κληρονομίαν Σχολαρίου διαφορῶν ἀρυσθείσα, ὡς ἐκτίθενται ἐν τῷ συνημμένῳ τῶν νομορθῶν τούτων ἐγγράφῳ, ἡ Πρυτανεία παρακαλεῖ ὑμᾶς ὅπως λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἱστορίαν τῶν μνησθειῶν διαφορῶν καὶ τὰ ἀποτελλόμενα ὑμῖν σχετικά ἐγγράφα, ἀπαντήσητε ἡμῖν ἐπὶ τῶν ἐξῆς ζητημάτων.

Α'. Ἐπί τῆς περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ λύσεως ὑποθέσεως :

1). Ὑπῆρχε τῷ ὄντι κίνδυνος εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὅποιος, ἐνεκα τῆς περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης τοῦ Δωροθέου εἰρημένης ἀγωγῆς, ὃν δὲν ἠδύνατο τὸ Πανεπιστήμιον νὰ ἀποκρούσῃ νομίμως καὶ ἐπιτυχῶς ; καὶ κατὰ πόσον δικαιολογεῖται ἐκ τούτου ὁ γενομένος συμβιβασμός ;

2). Διατρέχει, καὶ τίνα, κίνδυνον ἐκ τῆς τοιαύτης λύσεως τὸ Πανεπιστήμιον ;

3). Ἢδύνατο νομίμως νὰ γίνῃ συμβιβασμός μετὰ τῆς ἐναγούσης, χωρὶς συγχόνως νὰ γίνῃ τοιοῦτος καὶ μετὰ τοῦ δήμου Τρικκάλων, ἀφοῦ ὑπὸ τοιοῦτον ρητὸν ἔρον καὶ ἡ Σύγκλητος ἐδέχθη καὶ τὸ Ὑπουργεῖον ἐνέκρινε τὸν συμβιβασμὸν καὶ ἡ πίστισις πρὸς τοῦτο ἐδόθη ;

4). Τὸ Πανεπιστήμιον, ἀποδεχθὲν ἤδη τὴν κληρονομίαν μετὰ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀπογραφῆς, δύναται ἐγκαίρως καὶ ἀνευθύνως νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῶν διαφορῶν κληροδόχων καὶ ὁῶτη αὐτοῖς τὰ κληροδοτήματα ἢ τὴν κληρονομίαν, ἀπαλλασσόμενον πάσης εὐθύνης ;

Βον

1). Ἦτο πράγματι ὑπόχρεον τὸ Πανεπιστήμιον ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν Νικόλαον Λεβέντην τὰς ὁμολογίας μετὰ τῶν τοκομεριδίων των ὡς ἔπραξε ;

2). Δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὁ Παῦλος Λεβέντης διὰ τὸ χρέος τοῦ Γιαννοπούλου ὡς ἐγγυητής, ἢ πρέπει πρῶτον νὰ ἐκποιηθῶσιν αἱ 200 Μετοχαὶ καὶ ὕστερον νὰ καταδιωχθῇ ὁ Π. Λεβέντης ;

Γον

Κατεβλήθη ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ νόμου ἐχόντων καὶ τῶν κατ' ἐντολὴν ἀναλαβόντων τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τοῦ Πανεπιστημίου καθ' ὅλην τὴν πορείαν τῆς εἰς τὸν συμβιβασμὸν ἀποληξέως περὶ διεκ-

δικήσεως τῆς κληρονομίης ἐκ μέρους τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου δίχης καὶ κατὰ τὴν περαιωθεῖσαν διὰ τῆς πρὸς τὸν Νικόλαον Λεβέντην ἀποδοσεως τῶν Λαχειοφόρων ἡμελογιῶν μετὰ τῶν τοκαμεριδίων των διαφορῶν, ἢ εἰς τὴν σπουδαιότητα τῶν δύο αὐτῶν διαφορῶν προσήκουσα καὶ εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ καθιδρύματος τοῦ Πανεπιστημίου ὀφειλομένη πρόνοια καὶ ἐπιμέλεια ; ἄλλως τίνες εἰ ἐνχοὶ ὀλιγωρίας καὶ ὑπεύθυνο, εἰς τὰς ἐκ τούτου ζημίας τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πόση ἢ ἔκτασις τῆς τούτων εὐθύνης ;

Δον

Τὸ Πανεπιστήμιον ὑποχρεῖται νὰ ἐξακολουθῇ νὰ πληρῶνῃ τῇ Ἐλισάβετ Μαύρου τόκον 8 % , ἢ δικαιούται διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθειμένους λόγους νὰ περιορίσῃ τὸν τόκον τούτον εἰς 4 % :

Ὁ Πρύτασις

A. K. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

V. Ἱστορικὴ Μελέτη τῆς ὑποθέσεως Δωροθέου Σχολαρίου, συνταχθεῖσα ὑπὸ ἰδικῶν δικηγόρων τῆ ἐπιτολῆ τῆς Πρωτανείας καὶ τῆς Συγκλήτου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 9 Ἰουλίου 1897.

I

Ἱστορικόν.

Τῆ 29 Ἰουνίου 1888 ἀπεθῶσεν ὁ Δωροθέος Σχολάριος.

Τῆ 30 Ἰουνίου 1888, ἐνῶ ὑπῆρχεν ἔτι ἐν τῇ οἰκίᾳ του ὁ νεκρὸς του, ὁ Εἰρηνοδίκης I. Φασίτσας κατ' αἴτησιν τῆς Ἐλισάβετ Μαύρου καὶ παρόντος τοῦ διορισθέντος πληρεξουσίου τῆς Σπυριδωνος Ἀντιόχου δικηγόρου, ἐσφράγισε δύο δωμάτια τῆς κατοικίας του, τὸ τοῦ ὕπνου καὶ τὸ ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἡ βιβλιοθήκη του, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 280 πράξεώς του.

Τῆ 1η Ἰουλίου 1888 ὁ Εἰρηνοδίκης τῆ αἰτήσας τῆς Μαύρου μεταβάς εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν, ὅπως ἐμεργήσῃ ἐρευνᾶν πρὸς εὑρεσιν ὑπαρ-

χούσης τυχόν διαθήκης, καὶ ἀποσφραγίσας τὸ τοῦ ὕπνου δωμάτιον, ἐρευνήσας ὁ εἰς τὸ τοῦ ἐν αὐτῷ κομποῦ (νεπτῆρος) συρτᾶριον, εὗρε μεταξὺ ἐγγράφων καὶ βιβλίων τοῦ ἀπεθῆσαντος φάκελλον ἀσφραγιστον, φέροντα ἐπιγραφὴν — «κατατεθεισὸν εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον Γερσαίου Ἀφεντάκη» —, ἐντὸς δὲ αὐτοῦ ὅμοιον φάκελλον ἀνευ ἐπιγραφῆς, ἐσφραγισμένον διὰ πέντε σφραγίδων ἐξ ἰσπανικοῦ κηροῦ, φερουσῶν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ κυκλοτερῶς τὸ ὄνομα «Δωροθέος Σχολάριος», καὶ ἐπὶ τῆ ὑποθέσει ὅτι οὗτος περιέχει τὴν διαθήκην του, παρέλαβεν αὐτὸν, ἵνα παραδώσῃ πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Πρωτοδικείου, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 281 πράξεώς του καὶ

Αὐθημερὸν τῆ 1 Ἰουλίου 1888 ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου, δημοσίᾳ συνεδριάζοντος, ὁ ἀνω Εἰρηνοδίκης παρέδωκε πρὸς τὸν Πρόεδρον τὸν φάκελλον, εἰπὼν ὅτι εἶναι ἡ διαθήκη τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου. Εὗρεθῆ δ' ἐντὸς αὐτοῦ ἀνοιχθέντος ἡ ἐπὶ ἐνοσήμου χάρτου γεγραμμένη ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου 1884 διαθήκη καὶ μετὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις ἐκηρύχθη κυρία καὶ ἐδημοσιεύθη αὕτη κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς χρονολογίαν πρακτικῆ καὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 7024 ἀπόφασιν. Διὰ τῆς διαθήκης δὲ ταύτης ἀρνεῖται κληρονομίαν καὶ ἐκτελεστικὴ τῆς διαθήκης τὸ Πανεπιστήμιον, διατάσσονται δὲ καὶ διάφορα κληροστήματα, τὰ μὲν ἀμέσως ἀπὸ τῆς θανάτου του, τὰ δὲ μετὰ τριακονταετίαν ἐκ τοῦ προλεπουμένου ἐκ τοῦ τοκισμοῦ καὶ τοῦ ἀνατοκισμοῦ τῆς κληρονομίης κεφαλαίου ἐκτελεστέα· ταῦτά εἰσιν ἰδίαι εὐαγγῆ καὶ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, συνιστώμενα ἐν τῷ Ἀθῶν Τρικάλων. Τὸ δὲ Πανεπιστήμιον ἀρνεῖται κληρονομίαν ἀπὸ μῆτος πράγματος, δηλ. νὰ λάβῃ ἀμέσως 20,000 ἀρχιμᾶς καὶ μετὰ τριακονταετίαν 70,000, ἢ 150,000 μετὰ τριακονταετίαν, ἂν δὲν λάβῃ τὰς 20,000 ἀμέσως. Ἐν τῇ αὐτῇ διαθήκῃ περὶ τὸ τέλος ὑπάρχει καὶ ἡ ἐξῆς περικοπή· «Ἐάν ἡ παρούσα μου, ὡς διαθήκη, δι' αἰωνόηστον πυχὸν νόμιμον λόγον δὲν ἦθελε κριθῆ ἰσχυρὰ, θελω ἵνα κωδικέλλου τοῦλάχιστον σύστασις καὶ κύρις τῆ ἀποδοθῆ. — Τῆς δὲ παρούσης μου διαθήκης συνετάχθησαν δύο ἡμῶν ἰδιόχειρα καὶ αὐτόγραφα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐν κατατεθείσεται εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον τοῦ κ. Γερσαίου Ἀφεντάκη, καὶ τὸ ἕτερον ὡς ἀντίγραφον φυλάσσεται ἐν τοῖς ἐγγράφοις μου ».

Τὴν 6 Ἰουλίου 1888 ἐγένετο ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Γ. Παπούλια

ἀπογραφῇ ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ ἀποβιώσαντος, περὶ τὸ τέλος δὲ τῆς συνταχθείσης ὑπ' ἀριθ. 2537 ἐκθέσεως του σημειοῦνται καὶ τὰ ἐξῆς: «Ὡσαύτως ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς βιβλιοθήκης ὑπάρχουσι τριακόσια φυλλάδια ἄδιτα διαφόρου ὕλης, ἧτις λόγοι διάφοροι, περιοδικὰ καὶ λοιπά, ἐκτιμηθέντα καὶ ταῦτα διὰ ὄραχ. δέκα..... Πάντα δὲ τὰ ἀπογραφέντα ταῦτα πράγματα παρεδόθησαν τῇ κ. Ἀδαμαντίῳ Χρηστοπούλῳ, λογιστῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ πληρεξουσίου τοῦ Πρωτάνευς κατὰ τὴν πρόσθεν ἐκθεσίν μου»

Τῇ 13 Ἰουλίου 1888 διὰ τῆς συνταχθείσης ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Γ. Παπούλια ὑπ' ἀριθ. 2569 πράξεως ἡ Ἀγγελικὴ Ν. Εὐθυμίου, ἀδελφῆ τοῦ Σχολαρίου, ἐδήλωσεν — «ὅτι τὸ καταλειφθὲν αὐτῇ «διὰ τῆς κηρυχθείσης κυρίως καὶ δημοσιευθείσης διαθήκης τοῦ ἀδελφοῦ «της κληροδότημα ἐκ 2000 δραχμῶν ἔλαβε παρὰ τοῦ ταμείου τοῦ κληρονόμου τοῦ Πανεπιστημίου, θεωρεῖ ἐξωφλημένην τὴν τοιαύτην ἀπαίτησίν της καὶ δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀπαιτησὴν ἢ ὑλιώσιν, πηγάζουσαν «ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ ἀποβιώσαντος, ἀναγνωρίζουσα ὡς ἰσχυρὰν καὶ «ἐγκυρον τὴν διακληθεῖσαν διαθήκην αὐτοῦ».

Τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1889 ἐπεδόθη τῷ Πανεπιστημίῳ ἡ ἀπὸ 15 Ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους κατ' αὐτοῦ ἀγωγή τῆς Ἀγγελικῆς Ν. Εὐθυμιάδου ἢ Εὐθυμίου περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης καὶ διακδικήσεως τῆς κληρονομίας τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου, μεταξὺ τῶν λόγων τῆς ὁποίας προεῖχεν ὁ ἐξῆς — «ὅτι δηλ. ἡ δημοσιευθεῖσα ἐπὶ ἐνάτημου χάρτου διαθήκη στερεῖται χρονολογίας — ἢ ἄλλως τε ἔχει ψευδῆ τοιοῦτην, ἀποδεικνυμένου τοῦ λόγου τούτου ἐκ τοῦ διὰ τοῦ ὑδατίνου σημείου τῶν χαρτοσήμεων, ἐφ' ὧν ἐγράφη, βεβαιωμένου τῆς κατασκευῆς καὶ ἐκδόσεως των ἔτους 1887, ἐνῶ ἡ διαθήκη φέρει χρονολογίαν α' 2 Φεβρουαρίου 1884».

Μετὰ τὴν ἐγερσιν τῆς ἀγωγῆς ταύτης τὸ Πανεπιστήμιον, κατὰ συμβουλήν τοῦ ἀναλαβόντος τὴν ὑπεράσπισίν του δικηγόρου, ἤρνηθη τὴν πρὸς τὴν Ἐλισάβετ Μκύρου ἐξακολουθήσιν τῆς καταβολῆς τοῦ πληρωμένου αὐτῇ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ δραχμῶν 20,000 τόκου, ὅστις ὑπὲρ αὐτῆς ἐφ' ἔρου ζωῆς ὡς κληροδότημα διετίχθη διὰ τῆς διαθήκης τοῦ Δωροθέου. Εἰς τὴν ὁθεῖσαν δ' αὐτῇ παραπονουμένη ἀπάντησιν τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου, — αὐτὴ ἡ διαθήκη προσεβλήθη ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Σχολαρίου καὶ εἶναι πράγματι ἄκυρος διὰ τὸν ἐν τῇ ἀγωγῇ

λόγον τῆς χρονολογίας» — αὕτη ἀνταπήντησεν — «ὅτι γινώσκει κάλλιστα ὅτι ὑπάρχει καὶ ἑτέρα διαθήκη ἐφ' ἄπλου χάρτου, ἣν ἐξάπαντας ἦν εὖρωσι μεταξὺ τῶν ἐγγράφων του, ὅπου τὴν εἶχεν, ἐάν ἐρευνησῶσιν.» — Ἐπειδὴ δ' ὁ πληρεξούσιος τοῦ Πανεπιστημίου, ταῦτα ἀκούσας, τὴν ἀπέπεμψεν, εἰκὼν αὐτῇ ὅτι ψεύδεται, ἔσπευσεν αὐτῇ καὶ ἀνήγγειλε τάνωτέρω καὶ τῷ δικηγόρῳ κ. Σπυρίδωνι Ἀντιόχῳ, ὅστις, γινώσκων καὶ οὗτος τὴν ὑπαρξίν καὶ τῆς ἑτέρας ἐφ' ἄπλου χάρτου διαθήκης, ἦν τῷ ἐπέδειξε ζῶν ὁ διαθέτης, συμβουλευθεὶς αὐτὸν πρὸς ἐξαφάρισίν της, καὶ ὦν βέβαιος ὅτι κατὰ τὴν συμβουλήν του τὴν εἶχε θέσει μεταξὺ τῶν ἐγγράφων του (ὅπερ ὅτι καὶ ἐπραξεν ἐσχημίου ὁ Σχολάριος καὶ ἐν τῇ διαθήκῃ του) καὶ ὅτι μεταξὺ αὐτῶν πάντως θὰ εὐρίσκετο κατὰ τὸν θάνατόν του, προσήλθεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἐφανέρωσε τὴν ὑπαρξίν καὶ τῆς ἑτέρας ταύτης διαθήκης καὶ ἐπιμόνως ἐζήτησε νὰ γίνῃ ἔριυνα μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ Σχολαρίου πρὸς ἀνεύρεσίν της. Καὶ πράγματι γενομένης τότε ὑπὸ τοῦ λογιστοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀδαμαντίου Χρηστοπούλου (κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ κατάθεσιν τούτου «πρὸς τὸν σκοπὸν εὐρέσεως μιᾶς ἐξωφλητικῆς ἀποδείξεως») ἐρέυνης εἰς ἓν ἐκ ψευδαργύρου μικρὸν κιβώτιον, περιέχον διάφορα χειρόγραφα τῶν συγγραμμάτων τοῦ Σχολαρίου, ἐπιστολάς καὶ ἄλλα ἐγγράφα του, ἅτινα δὲν ἐζήτησαν κατὰ τὴν ἀπογραφὴν εἰδικῶς καὶ δὲν ἀπέγραψαν, θεωρήσαντες αὐτὰ ὡς ἐπυσιώδη, καὶ ἅτινα παρέλαβεν ὁ εἰρημένος Ἀδαμ. Χρηστοπούλος, ὡς ἦσαν τότε ἐντὸς τοῦ εἰρημένου κιβωτίου, εὐρέθη ἡ ζητηθεῖσα ἑτέρα ἐφ' ἄπλου χάρτου ἀπαράλλακτος καὶ τῆς αὐτῆς χρονολογίας μετὰ τὴν ἐπὶ χαρτοσήμεου διαθήκην (καὶ δι' αὐτῆς συνεπληρώθη ὁ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ διαθέτου βεβαιούμενος ἀριθμὸς τῶν γραφικῶν δύο ἑμοίων ἀντιγράφων διαθηκῶν), ἧτις ὑπὸ τοῦ εὐρόντος αὐτὴν λογιστοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἐδόθη τῷ βοηθῷ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου δικηγόρῳ κ. Μιμίκα, ἵνα τῇ συμπράξῃ καὶ τοῦ δόντος, ὡς ἐρρήθη, ἀφορμὴν πρὸς ἀναζήτησιν καὶ ἀνεύρεσιν αὐτῆς δικηγόρου κ. Σπ. Ἀντιόχου, φροντίσῃ περὶ τῆς δημοσιεύσεώς της καὶ δῆ,

Τῇ 3 Μαρτίου 1890 ὁ δικηγόρος κ. Μιμίκα ὡς πληρεξούσιος τοῦ Πανεπιστημίου, διετίσας συμπληρεξουσίων του καὶ τὸν δικηγόρον κ. Σπ. Ἀντιόχον, παρέδωκε πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Πρωτοδικείου, δημοσίᾳ

συνεδριάζοντες τὴν μνησθείσαν διαθήκην καὶ ἤτησατο ὅπως κηρυχθῆ ἰσχυρὰ καὶ δημοσιευθῆ. Τὸ δὲ Πρωτοδικεῖον, ἀκοῦσαν τὰς ἐνόρκους καταθέσεις τριῶν προσώπων, ἐκήρυξε κυρίαν καὶ ἐδημοσίευσε καὶ τὴν διαθήκην ταύτην, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἀπὸ 3 Μαρτίου 1890 πρακτικῶν καὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1314 ἀποφάσεως.

Τῆ 15 Ἀπριλίου 1890 συνετάχθη ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου ἀνακοίνωσις τῆς ἀγωγῆς καὶ προσεπίκλησις εἰς τὴν δίκην κατὰ τῶν κληροδόχων, κοινοποιηθεῖσα καὶ πρὸς τὴν ἐνάγουσαν. Ἐν αὐτῇ δ' ἀποκρούεται ὡς ἀπαράδεκτος ἡ ἀγωγή, ἰδίᾳ ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι κῆ ἐνάγουσα ἀπεδέχθη καὶ ἐξέτελεσε τὴν διαθήκην (ὑπ' ἀριθ. 2569 καὶ ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1888 πράξις τοῦ συμβολαιογράφου Γ. Παπούλια). Ἄλλ' οὐδεμία μνεία γίνεται τῆς ὅρτι δημοσιευθείσης καὶ ἀπηλλαγμένης τοῦ κατὰ τῆς πρώτης προβαλλομένου καὶ ἄνω ἀναφερομένου λόγου ἀκυρότητος ἐτέρως διαθήκης, καίπερ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν λογιστικῶν βιβλίων τοῦ Πανεπιστημίου, πλείονα τοῦ ἐνός ἐλήφθησαν ἀντίγραφα τῶν περιεχόντων ταύτην πρακτικῶν τῆς δημοσιεύσεως τῆς καὶ τῆς κηρυξάσης αὐτὴν κυρίαν ἀποφάσεως.

Γνωστῆς ὅμως γενομένης τῷ πληρεξουσίῳ τῆς ἐναγωγῆς δικηγόρω Μιχ. Μουζάλα ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Σπ. Ἀντιόχου καὶ τοῦ λογιστοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀδ. Χρηστοπούλου τῆς ἀνευρίσεως καὶ δημοσιεύσεως τῆς ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου ἐτέρως διαθήκης, παρέλυσε πᾶσα ἐκ μέρους τοῦ ἐγείραντος τὴν ἀγωγήν ἐνέργεια, καὶ ἐπὶ ἐξαετίαν ὅλην ἐκτατε ἐγκαταλείφθη ἡ δίκη αὕτη. Ἄλλὰ καὶ ἐκ μέρους τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ τὴν ἄνω ἀνακοίνωσιν οὐδὲν ἐγένετο.

Πρωτανεύοντος τοῦ κ. Μιχαὴλ Χατζημιχαλῆ (ἀπὸ Σεπτεμβρίου 1889 μέχρι τέλους Αὐγούστου 1890), ὁ πληρεξούσιος τῆς ἐναγωγῆς δικηγόρος Μ. Μουζάλας τῷ ἐπρότερον συμβιβασμῶν· ἀλλ' ἡ Σύγκλητος, εἰς τὴν εἰσῆχθη ἡ πρότασις αὕτη, κατόπιν προφορικῆς γνωμοδότησεως τῶν νομικῶν αὐτῆς μελῶν, ἐν οἷς ὁ μακαρίτης Παπαρηγόπουλος, ἀπέκρουσε πάντα συμβιβασμῶν· δι' αὐτὸ οὐδέ λόγος περὶ παροῦ ἐγένετο τότε. Ἄλλὰ τὴν 15 Νοεμβρίου 1895, ἀγνοῶν ἐκ τίνος θεθείσης ἀφορμῆς, προσεκλήθη γνωμοδότησις τῶν δικηγόρων καὶ καθηγητῶν κ. κ. Ν. Δαμασκηνοῦ, Κ. Ν. Κωστῆ, Α. Κρασοῦ καὶ Ν. Δημαρᾶ, — ἀποφηγαμένων ἀκυρον τὴν διαθήκην διὰ τὸν ἐν τῇ ἀγωγῇ περὶ τῆς χρονολογίας λόγον,

καὶ ὅτι συμφέρει τῷ Πανεπιστημίῳ νὰ συμβιβασθῆ μετὰ τῆς ἐναγωγῆς.

Μετὰ τὴν μνησθείσαν γνωμοδότησιν ἐκλήθησαν αὖθις ὑπὸ τοῦ Πρωτανέως οἱ αὐτοί, ὅπως καὶ προφορικῶς ἐρωτηθῶσιν ἂν πρέπει νὰ συμβιβασθῆ τὸ Πανεπιστήμιον ἢ μὴ. Συνεπεία δὲ τῆς προσκλήσεως ταύτης παρέστησαν εἰς τὸ Πρωτανεῖον πάντες πλὴν τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου. Παρασταθείσης δ' ἐν τῷ συμβουλίῳ αὐτῷ τῆς κληρονομίας ὡς μικρᾶς, πολλῶν δὲ τῶν βαρῶν αὐτῆς, ἐκρίθη συμφερώτερον νὰ μὴ συμβιβασθῆ τὸ Πανεπιστήμιον, ἀλλὰ νὰ προχωρήσῃ ἡ δίκη καὶ ἡ ἀκυρωθῆ ἡ διαθήκη κατὰ τὴν προγεγομένην ἐγγραφον γνωμοδότησιν των, — ἀφοῦ τὸ Πανεπιστήμιον πλὴν τῆς ἀποδόσεως τῆς ὑπαρχούσης κληρονομίας, καλῆς πίστεως κάτοχον ὄν, ὑπόχρεων ἦτο κατὰ τὸν νόμον νὰ ἐκχωρήσῃ πρὸς τὴν νικήσουσαν ἐξ ἀδικητάου κληρονόμον τὴν τοῦ ἀχρεωστήτου ἀγωγήν κατὰ τῶν πληρωθέντων κληροδόχων, οὐδεμίαν ἄλλην ὑπέχον εὐθύνην.

Ἐπειδὴ δὲ παρατηρήθη τότε πρὸς ταῦται, ὅτι ὁλόκληρος πενταετία ἀπὸ τῆς ἀνακοίνωσεως τοῦ Πανεπιστημίου εἶχε παρέλθει ἐν ἀπραξίᾳ ἐκατέρωθεν, ἀπερασίθη νὰ ζητηθῆ ἡ ἀνατροπὴ τῆς ἀγωγῆς — ἐξ οὗ ἄλλως τε πλεῖστα καλὰ ἔδυναντο νὰ προέλθωσιν ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τούτου ἀπὸ τῶν τῆς ὑπερμερίας τόκων, — ἀλλὰ καὶ ὅτι ὅπως ἐπιτύχῃ τὸ ζήτημα αὐτὸ δεῖον νὰ διεξαχθῆ ἐχεμυθῶς καὶ τιμίως, χωρὶς οὐδεὶς νὰ λάβῃ γνώσιν· δι' ὃ ἀνετέθη ἀμέσως τῷ τότε διευθυντῇ τοῦ δικαστικῆς γραφείου τοῦ Πανεπιστημίου δικηγόρῳ κ. Δαμπριῶν, ὅπως τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐγένετο τὸ συμβούλιον (6 1) 2 μ. μ.), συντάξῃ, ὑπεγράψῃ καὶ προσαγάγῃ πρὸς τὸν κ. Κρασοῦ τὴν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγήν, ἵνα καὶ οὗτος θεωρήσῃ αὐτὴν, ὅπως μετὰ τὴν ἐγκρισιν τούτου κοινοποιηθῆ αὕτη ἀμέσως. Ἄφοῦ δ' ἐπανελήθη ἀλλήλοις ἡ σύστασις τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὴν ἐνέργειαν τοιαύτης δικαστικῆς πράξεως μεγάλης ἐχεμυθίας, παρηγγέλθη ὁ δικηγόρος κ. Δαμπριῶν, ὅπως τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ζητήσῃ καὶ παραλάβῃ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου τὴν παρ' αὐτῷ εὐρισκαμένην δικογραφίαν πρὸς σύνταξιν τῆς περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγῆς, χωρὶς νὰ τῷ δηλώτῃ τὸν ἀληθῆ λόγον, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς πρὸς μελέτην ζητεῖται αὕτη. Συνωδᾶ λοιπὸν πρὸς τὰ ἀποφασισθέντα ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ συμβουλίῳ, τὴν αὐτὴν ἐσπέραν, ὁ ὑπάλληλος τοῦ Πανεπιστημίου Κωνστ. Ξανθοπουλίδης

κατὰ παραγγελίαν τοῦ Πρυτάνεως μετέβη παρὰ τῷ πληρεξουσίῳ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν δικογραφίαν· ὁ δὲ τελευταῖος τῷ παρέδωκεν αὐτὴν, ἀφοῦ ἀφείλεν ἐξ αὐτῆς ἔγγραφα τινὰ, ἅτινα τῷ εἶπεν ὅτι εἶναι ἐπιδοτήρια καὶ οὐχὶ ἐνδιαφέροντα διὰ μελέτην ἔγγραφα. Τὴν παραδοθεῖσαν δ' αὐτῇ δικογραφίαν τὴν αὐτὴν ἐσπέραν παρέδωκεν ὁ κ. Ξανθοπουλίδης πρὸς τὸν κ. Λαμπριδῆν, ὅστις ἀμέσως προσέβη εἰς τὴν σύνταξιν σχεδίου ἀγωγῆς περὶ ἀνατροπῆς, ἣν ἐχρονολόγησε μὲ τὴν ἀμέσως ἐπομένην ἡμερομηνίαν τῆς 18 Νοεμβρίου 1895 καὶ ἐμονογράφησεν ὡς πληρεξούσιος τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἄλλὰ τὴν πρώϊαν τῆς 18 Νοεμβρίου 1895, μόλις ἀνέβλεπεν ὁ ἡλιος καὶ πρὶν ἢ εἶτι γραφῇ ἐπὶ χαρτοσήμου ἢ ἀνω ἀγωγῇ περὶ ἀνατροπῆς, ἐπιβιβάζεται τῷ Πανεπιστημίῳ ἢ ἀπὸ 18 Νοεμβρίου 1895 τῆς ἐναγούσης γνωστοποίησις, δι' ἧς ἐδηλοῦτο ὅτι ἀφῆρσε πᾶσαν πληρεξουσιότητα ἀπὸ τοῦ προγενεστέρου πληρεξουσίου τῆς καὶ διώρισεν ἀντίκλητόν τῆς τὸν ὑπογεγραμμένον δικηγόρον Θ. Μαριολόπουλον καὶ ἐκαλεῖτο τὸ Πανεπιστήμιον πρὸς συζήτησιν τῆς ἀγωγῆς. Ἡ δ' οὕτως ἐπικαίρως φθάσασα καὶ μχταιώσασα τὴν σχεδιασθεῖσαν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγὴν γνωστοποίησις ἐπαγίωσε παρὰ τοῖς κ. Κρασσά καὶ τοῖς λοιποῖς συμβούλοις τὴν ἐν τῷ δευτέρῳ συμβουλίῳ παρ' αὐτοῖς περὶ τῆς εὐθύτητος τῆς υπερασπίσεως τοῦ Πανεπιστημίου γεννηθεῖσαν ὑπόνοιαν, ἧς ἐνεκα ἡ σύνταξις τῆς περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγῆς ἀνετέθη τῷ διευθυντῇ τοῦ δικαστικοῦ γραφείου.

Μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας ἐκοινοποιήθη ὑπὸ τῆς ἐναγούσης πράξις προτιμήσεως, ἧς συνεπεία ὁ κ. Λαμπριδῆς ἐπελήφθη τῆς μελέτης τῆς εἰς χεῖρας αὐτοῦ δικογραφίας ἵνα συντάξῃ σχέδιον προτάσεων· καὶ ἐρευνῶν αὐτὴν παρετήρησεν ὅτι ἔλειπον ἐξ αὐτῆς σπουδαῖα ἔγγραφα, ὅχι, πᾶσαι αἱ ἐξοφλητικαὶ τῶν ἐκτελεσθέντων κληροδοτημάτων πράξεις. Τὴν ἔλλειψιν τούτων ἰδὼν ὁ κ. Λαμπριδῆς, ἐζήτησε παρὰ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου τὰ ἐλλείποντα ἐκ τῆς δικογραφίας δικόγραφα, οὗτος δὲ τῷ παρέδωκε φάκελλον περιέχοντα πᾶσας τὰς ἐξοφλητικὰς ταύτας πράξεις, ἐν αἷς καὶ ἡ ἀφορῶσα τὴν ὑπὸ τῆς ἐναγούσης λήψιν τοῦ διαταχθέντος ὑπὲρ αὐτῆς ἐκ δραχ. 2,000 κληροδοτήματος ὑπ' ἀριθ. 2569 τῆς 13 Ἰουλίου 1888 πράξις τοῦ συμβολαιογράφου Γ. Παπούλια. Μεθ' ὁ κ. Λαμπριδῆς προσέβη εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐν τῷ φα-

κέλλῳ τῆς δικογραφίας ὑπάρχοντος ἀχρονολογήτου σχεδίου πολυφύλλων προτάσεων πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀγωγῆς, ἐν αἷς πλὴν τῶν ἄλλων ἐπιχειρημάτων γίνεται ἐπίκλησις τῆς τε ὑπ' ἀριθ. 2569 (1888) συμβολαιογραφικῆς πράξεως ὡς καθιστώσης ἀπαράδακτον τὴν ἀγωγὴν, καὶ τῆς κηρυχθείσης καὶ δημοσιευθείσης τὴν 3 Μαρτίου 1890 ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου διαθήκης, ὡς ἐξελεγχούσης μὴ ἀληθεῖς τοὺς τῆς ἀγωγῆς λόγους καὶ παραλυούσης τὸν τῆς ψευδοῦς χρονολογίας φαινόμενον σπουδαιότερον ἐν αὐτῇ λόγον.

Ἡ δικογραφία δὲ μετὰ τῶν συνταχθεισῶν ἐν σχεδίῳ προτάσεων καὶ ἄμα τῇ συντάξει αὐτῶν, καὶ ἤδη κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Δεκεμβρίου 1895, διὰ τοῦ γραφείου τοῦ Πανεπιστημίου ἀπεστάλη πρὸς τὸν κ. Α. Κρασσά, καθὼ προσενεχθέντα καὶ ἀπαιτήσαντα, δεκτὸν δὲ γινόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Πρυτάνεως, ἵνα συνεργασθῇ εἰς τὴν υπερασπίσιν τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπως μελετήσῃ καὶ αὐτὸς τὴν δικογραφίαν καὶ ἐπεξεργασθῇ καὶ συμπληρώσῃ τὰς ἐν σχεδίῳ πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀγωγῆς προτάσεις τοῦ Πανεπιστημίου. Ἄλλ' εἰς οὐδεμίαν μελέτην τῆς δικογραφίας προσέβη ὁ κ. Κρασσά, ἀρκουθὲς μόνον νὰ ζητήσῃ καὶ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου τῆς ἐναγούσης ἀναβολὴν τῆς συζήτησεως τῆς ὑποθέσεως μετὰ τὰς τοῦ Δεκεμβρίου 1895 καὶ τοῦ Ἰανουαρίου 1896 ἐφορτίας, χρησιμοποίησῃ δὲ τὸν τῆς ἀναβολῆς χρόνον εἰς τὸ νὰ ἐξετάσῃ μετ' ἄλλων ἀρμοδίων τοῦ Πανεπιστημίου ὑπαλλήλων καὶ τοῦ πληρεξουσίου τῆς ἐναγούσης τὴν κατάστασιν καὶ τὸ μέγεθος τῆς κληρονομίας τοῦ Σχολαρίου, καὶ ἐκ τῆς ἐρέυνης ταύτης πεισθῇ, μεταδώσῃ δὲ τὴν πεποιθήσιν του ταύτην καὶ τῷ Πρυτάνει, ὅτι συμφέρει τῷ Πανεπιστημίῳ νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς ἐναγούσης. Συνεπεία δὲ τούτου ὁ Πρυτάνης συνεκάλεσε νέον συμβούλιον ἐκ τῶν αὐτῶν καθηγητῶν καὶ τοῦ ἀρχικοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις ὅμως καὶ τότε δὲν παρέστη εἰς αὐτό· ἐν τῷ συμβουλίῳ δὲ τούτῳ διηρευνήθη ἡ κληρονομία, τὸ τε ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν αὐτῆς καὶ τὰ πληρωθέντα καὶ πληρωθῆσόμενα κληροδοτήματα, δι' ἃ ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ δώσῃ ἀκριθεῖς πληροφορίας ὁ παρὼν ἐν τῷ συμβουλίῳ διευθυντῆς τοῦ δικαστικοῦ γραφείου τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐκ τῆς ἐρέυνης δὲ ταύτης τὸ συμβούλιον ἀέκτιμῶν ὅτι ἡ ὑπολειφθησομένη τῷ Πανεπιστημίῳ μετὰ τὴν πληρωμὴν δραχμῶν 100,000, ἧς ἀπῆται ἡ ἐνάγουσα ὅπως συμβιβα-

σθῆ, καθαρὰ τῆς κληρονομίας περιουσία ἔσται δραχμῶν 150,000, ἐδήλωσε προφορικῶς τῷ Πρωτάνει ὅτι, ἀκούρου οὔσης τῆς διαθήκης, τῆς δ' ἐναγούσης μὴ στεργούσης, κατὰ τὰς υποβληθείσας ἀπὸ πρὸς τοῦ κ. Λαμπρίδου πληροφορίες, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ συμβιβασθῆ δι' ὀλιγωτέρου τῶν 100,000 δραχμῶν ποσοῦ, καὶ ἐπαπειλουμένης κατ' ἐξωδικούς πληροφορίας τῆς ἐκχωρήσεως τῆς κληρονομικῆς ἀπαιτήσεως πρὸς ἕτερον πρόσωπον, συμφέρει τῷ Πανεπιστημίῳ νὰ συμβιβασθῆ μετὰ τῆς ἐναγούσης, θυσιάζον ἐν ἀνάγκῃ καὶ 100,000 δραχμάς, ἕνα σῶση τὰς 150,000», ἀπεφάνθη δηλ. ὑπὲρ τοῦ μετὰ τῆς ἐναγούσης συμβιβασμοῦ διὰ τῆς πρὸς αὐτὴν πληρωμῆς μέχρι 100,000 δραχμῶν.

Μετὰ τοῦτο, καὶ ὁμολογῶν τῆ 17 Φεβρουαρίου 1896, ὁ Πρωτάνει τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τῷ διὰ τῆς ἀγωγῆς προβαλλομένῳ ἕνεκα ψευδοῦς χρονολογίας λόγῳ ἀκυρότητος τῆς διαθήκης, ὡς λόγῳ ἀναγνωριζόμενῳ ὑπὸ πάντων τῶν νομασθῶν, ἀπρότεινε εἰς τὴν Σύγκλητον καὶ ὑπεστήριξεν ὡς συμφέροντα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τὴν συμβιβασμὸν πρὸς τὴν ἐνάγουσαν, ἀλλὰ τοῦτο ἐν σκεδασμῷ μὲν τὸν συμβιβασμὸν καὶ πρὸς τὸν δῆμον Τρικκάλων, ὑπεστήριξε τὴν πρότασιν τοῦ ταύτου ὡς ἐξῆς: «*Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Σχολαρίου, ἡ προσβαλοῦσα τὴν διαθήκην, δέχεται 100,000 δραχμάς πρὸς συμβιβασμὸν, καὶ μετὰ τοῦ δήμου Τρικκάλων δύναμιθα νὰ συμβιβασθῶμεν, δίδοντες αὐτῷ ἑτέρως 40,000 δραχμάς. Πληρόντες λοιπὸν 140,000 δραχμάς ἢ καὶ ὀλιγωτέρας, ἐν ὑψηλῶμεν, δύναμιθα νὰ συμβιβασθῶμεν, τῆς λοιπῆς περιουσίας ἀπομενούσης τῷ Πανεπιστημίῳ. Τοῦναντίον, ἐν ἀκυρωθῆ ἡ διαθήκη, ὑπερ εἰναί ἀρκετικόν, τὸ Πανεπιστήμιον θ' ἀπολέσῃ τὰ πάντα, ὑποχρεούμενον νὰ πληρώσῃ ἀπασαν τὴν δεθείσαν αὐτῷ περιουσίαν τοῦ Δωροθέου, ἥτις ἀπὸ τῆς παραδόσεως αὐτῆς μέχρι τοῦδε ὑπέστη μείωσιν σπουδαίαν ἕνεκα τῆς μεταβολῆς τῶν χρεωγράφων καὶ τῆς ἐπελευθεύσεως πτώσεως τῆς ἀξίας των κατὰ 70,000 δραχμάς.» Ἡ δὲ Σύγκλητος ἐγκρίνασα ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ συμβιβασμοῦ — καὶ ἔδωκε τὴν ἄδειαν εἰς τὴν Πρωτανείαν νὰ προῆλθῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, — καταβάλλοντος τοῦ Πανεπιστημίου τὸ αἰτούμενον ποσὸν 100,000 μὲν δραχμῶν τῆ ἀδελφῆ τοῦ Δωροθέου, 40,000 δὲ τῷ δήμῳ Τρικκάλων, ἀφοῦ ζητηθῆ ἡ ἐγκρίσις τῆς ἀναγκαστικῆς πιστώσεως παρὰ τοῦ ὑπουργείου.» Τῆ δὲ 27 Φεβρουαρίου 1896 καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1186 τῆς εἰρημένης χρονολογίας ἀναφορᾶς τῆς Πρωτανείας πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐζητήθη ἡ πίστωσις.*

697

Ἀυθιμερὸν δὲ, ἦτοι τὴν 27 Φεβρουαρίου 1896, καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3104 ἐγγράφου τοῦ τοῦ ὑπουργείου ἐπέμεινε τὴν ζήτηθείσαν πίστωσιν διὰ τὸν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου, ὡς ἐρρήθη, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 17 Φεβρουαρίου 1896 ἀποφασισθέντι συμβιβασμῶν μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς ἐναγόμενου, καὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Δωροθέου, ὡς κληρονόμου αὐτοῦ, ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ δήμου Τρικκάλων, ὡς κληροδόχου, ἦτοι 100,000 δραχμάς διὰ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Σχολαρίου, καὶ 40,000 διὰ τὸν δῆμον Τρικκάλων, ἐπὶ τῷ ρητῷ ὅρῳ *νὰ παραιτηθῶσιν ἄμφότεροι πάσης περαιτέρω ἀξιώσεως των κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου.*

Τὴν ἀμέσως δ' ἐπομένην τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου τοῦ ὑπουργείου, ἦτοι τὴν 28 Φεβρουαρίου 1896, συνετάχθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 11145 τοῦ συμβουλευτοῦ Π. Γενούελ, συμβιβαστικὸν συμβόλαιον, καθ' ὃ ὁ Βασιλεὺς Γιαννούσης, ὡς πληρεξούσιος τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου, τῆ συμπράξεως καὶ τῶν πληρεξούσιων τοῦ Πανεπιστημίου κ.κ. Ν. Δαμασκηνου καὶ Γ. Λαμπρίδου, βεβαιωσάντων τὴν ταυτότητα αὐτοῦ, ἔλαβε συμβιβαστικῶς παρὰ τοῦ Πανεπιστημίου δραχμάς 92,500, κατήργησε τὴν δίκην, παρητήθη τῆς ἀγωγῆς καὶ παντὸς εἴτε περιεχομένου ἐν αὐτῇ εἴτε μὴ, εἴτε γνωστοῦ εἴτε ἀγνωστοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς διαθήκης λόγου καὶ ἀνεγνώρισε τὸ Πανεπιστήμιον κληρονόμον ἐκ διαθήκης τοῦ ἀδελφοῦ τῆς. — Οὐδεμίαν δ' ἐνέργειαν οὔτε τότε καὶ ταῦτο χρόνως οὔτε ὕστερον ἐγένετο περὶ συμβιβασμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πρὸς τὸν δῆμον Τρικκάλων καὶ ἐξασφαλίσσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ πάσης παρ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεως.

II.

Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀναζητούμενην εὐθύνην τῆς οὕτω πως ληξάσης διὰ τοῦ ἀνωτέρω συμβιβασμοῦ υποθέσεως ταύτης, ἄξια παρατηρήσεως κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν θεωροῦμεν τὰ ἐξῆς:

Ὅτι, ἐνῶ ἐκ τῆς σχετικῆς περιουσίας τῆς δημοσιευθείσης τὸ πρῶτον (ἐπὶ ἐναγόμενου χάρτου) διαθήκης ἐβεβαιώθη — ἅτις τῆς διαθήκης

αὐτῆς συνετάχθησαν δύο ὅμοια ἰδιόχειρα καὶ αὐτόγραφα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐν κατατεθῆσεται εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον τοῦ Γερασίμου Ἀφεντάκη, τὸ δὲ ἕτερον ὡς ἀντίγραφον φυλάττεται ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ διαθέτου, — καὶ ἐνῶ οὐδεὶς συμβολαιογράφος ἐπαρουσίασεν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαθέτου τὴν διαθήκην ταύτην, καὶ ἐνῶ μετὰ τὴν ἔγερσιν τῆς ἀγωγῆς ἡ Ἐλισάβετ Μαύρου ἰδὴλως τῷ πληρεξουσίῳ τοῦ Πανεπιστημίου ὅτι καὶ ἑτέρα ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου διαθήκη ὑπῆρχε μεταξύ τῶν ἐγγράφων τοῦ διαθέτου, καὶ εὐκολον ἦτο νὰ ἐρωτηθῶσιν εἰ λαβόντες μέρος εἰς τὴν ἀπογραφὴν ὑπ᾿ ἄλληλοι τοῦ Πανεπιστημίου, μὴ τοὶ παρελήφθησαν κατ' αὐτὴν συλλήθδην μὴ ἀπογραφέντα ἔγγραφα, καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἐρευνηθῶσι πάντα τὰ παραληφθέντα μετὰ τὴν ἀπογραφὴν καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κατατεθέντα καὶ ὑπάρχοντα ἔγγραφα καὶ ἄλλα χειρόγραφα καὶ ἐπιστολαὶ τοῦ διαθέτου, μήπως μεταξύ αὐτῶν εὑρεθῇ ἡ ἑτέρα αὐτῆς διαθήκη, ἥτις, εὐρισκομένη μεταξύ τῶν ἐγγράφων καὶ ἐπομένως ἔγκυρος οὖσα, θὰ ἐξησφάλιζε πάντως τὸ Πανεπιστήμιον ἐκ τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμιάδου, — οὐδὲν τούτων ἐγένετο! Ἄλλ' οὔτε μετὰ τὴν γνωσθεῖσαν εὑρεσιν καὶ δημοσίευσιν τῆς διαθήκης ταύτης ἐσκέφθη ἡ ὑπεράσπισις νὰ ἐρευνηθῇ καὶ ἐξετάσῃ, βεβαιωθῆ δὲ περὶ τοῦ εὐσιμίου διὰ τὴν διαθήκην αὐτὴν στοιχείου, ἂν εὑρεθῇ ἢ μὴ μεταξύ τῶν ἐγγράφων τοῦ διαθέτου, ἀφοῦ κατὰ τὸν ἰστορικὸν γεγονότα ἡ τε ἀναζήτησις τῆς ἑτέρας ταύτης διαθήκης ἐγένετο σκοπίμως ἀπὸ γνώσεως τῆς ὑπάρξεώς της καὶ ἡ ἀνεύρεσις της ἀκριβῶς ἐκαὶ ἐνθα ἐζητήθη καὶ ὅπου ἐδηλοῦτο ὅτι θὰ ὑπῆρχε. Καὶ ἀνεπαρκῆ μὲν καὶ ὅλως ἀπίθανον κρίνομεν τὴν δικαιολογίαν τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου, ὅτι ἠκολούθη εἰς ὅσα εἶπεν ὁ φροντιστὴς περὶ τῆς δημοσιεύσεώς της δικηγόρος κ. Γ. Μιμίκος εἶπε περὶ τοῦ μὴ κύρους αὐτῆς, ἐνῶ αὐτὸς οὗτος (ὁ Γ. Μιμίκος), λαβὼν μέρος καὶ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν, παρὰ τοῦ ἀνακριτοῦ ἐξεταζόμενος, κατέθηκε τὰ ἐξῆς μόνον — ὅτι ἡ μνησθεῖσα διαθήκη δὲν εὑρέθη κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ὅτι τῇ παρεδόθη ὑπὸ τοῦ λογιστοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀδ. Χρηστοπούλου μὲ τὴν ἐντολήν, ἵνα, ὡς πληρεξούσιος τοῦ Πανεπιστημίου διορίζων συμπληρεξουσίον του καὶ τὸν γνωρίζοντα τὰ κατὰ τὴν κληρονομίαν τοῦ Σχολαρίου δικηγόρον Σπ. Ἀντίοχον, προβῶσιν ὁμοῦ εἰς τὴν δημοσίευσιν καὶ τῆς διαθήκης

ταύτης, καὶ τοῦτο ἐπραξάτω — προσθαίς ἐν τέλει — ὅτι τίποτε ἄλλο ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς δὲν γνωρίζει. Ἀστήρικτον δὲ καὶ εὐθαίρετον ἐντελῶς, ὡς ἐναντίαν αὐτῶν τῶν ἱστορικῶς μεμαρτυρημένων γεγονότων, θεωροῦμεν τὴν ὑπὸ τῆς ὑπερασπίσεως αὐτῆς εἰσηγηθεῖσαν πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως συσταθὲν πρὸς γνωμοδότησιν περὶ τῆς πιθανῆς ἐκθέσεως τῆς δίκης καὶ τοῦ συμβιβασμοῦ συμβούλιον πεποιθῆσιν καὶ βεβαιώσιν της, ὅτι ἡ ἑτέρα (ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου γεγραμμένη) ἰδιόγραφος διαθήκη ἀδὲν εὑρέθη μεταξύ τῶν ἐγγράφων τοῦ διαθέτου, ἀλλὰ μεταξύ τῶν ἐνδυμάτων τῆς Ἐλισάβετ Μαύρου καὶ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ οὐδὲν συνεπῶς κύρος ἔχει, * βεβαιώσεως δηλ. τῆς ὑπερασπίσεως πράγματα, ἀτινα ἀντέκιντο πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν ἔδυνατο ν' ἀκούτῃ οὐδ' ἤκουσε παρὰ τοῦ Γ. Μιμίκου, ἀφοῦ οὗτος, ὡς εἴρηται, τίποτε ἄλλο ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς δὲν ἐγνώριζεν, » εἰμὴ μόνον ὅσα ἀνωτέρω κατέθηκε παρὰ τῷ ἀνακριτῇ, ἐντελῶς διάφορα τῶν οὕτω βεβαιωθέντων.

Ὅτι πρὸς τοὺς εἰρημένους ὁ πληρεξούσιος τοῦ Πανεπιστημίου οὐδὲν ἔγγραψεν ἐκ τῆς δικογραφίας προσήγαγεν οὐδ' ἐνημέρουνσε καὶ πρὸς τοὺς κεκλημένους νὰ γνωμοδοτήσωσι, περὶ τοῦ ἐκ τῆς ἀγωγῆς κινδύνου καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ συμβιβασμοῦ, τῆς ὑπ' ἀριθ. 2569 (1888) τοῦ συμβολαιογράφου Γ. Πηπούλια ἐξοφλητικῆς πράξεως τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμιάδου, ἥτις βεβαίως, γνωστῇ αὐτοῖς γενομένη, σπουδαίως ἤθελεν ἐπιδράσει εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς πεποιθητικῆς των (καθὰ καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἐβεβαίωσαν καὶ δημοσίως καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ, ὅτι μετ' ἐκπλήξεως κατόπιν ἐορτῆς ἐμάνθανον τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐγγράφου τούτου), ἵνα ἀποφραθῶσιν. ἂν ὑπάρχει τινὲς κίνδυνος καὶ ποῖος τοῦ ν' ἀπολέσῃ τὸ Πανεπιστήμιον τὴν δίκην, καὶ συνεπῶς, ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ δεχθῇ τὸ Πανεπιστήμιον τὸν συμβιβασμὸν καὶ μέχρι τίνος ποσῶ. Διὰ τοῦτο τὸ συμβούλιον περιορίσθη εἰς μόνον τὸ ζήτημα τοῦ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἐπιτεμένου, καὶ κατὰ μόνης τῆς ἐπὶ ἐνσήμου χάρτου διαθήκης δυναμένου ν' ἀπειθυνθῇ, λόγου περὶ τῆς ἐλλείψεως ἢ ψευδοῦς τῆς διαθήκης χρονολογίας, καὶ ἐκ τῆς λύσεως αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ ζητήματος ἐξήρηται τὴν περὶ συμβιβασμοῦ γνώμην του· θεωρήσαν λοιπὸν τὸν μνησθέντα λόγον καθιστῶντα ἔγκυρον τὴν διαθήκην, ἐγνωμοδότησαν ὅτι συμφέρει τῷ Πανεπιστημίῳ νὰ συμβιβασθῇ. Καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῇ βίβσει τῆς γνωμο-

δοτήσεως ταύτης ύπεστηρίχθη υπό του Πρυτάνεως ὁ καὶ υπό τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου ψηφισθεὶς καὶ υπό τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐγκριθεὶς, ἐν τάχει δὲ πραγματοποιηθεὶς διὰ τοῦ εἰρημένου 11145 συμβολαίου συμβιβασμός, πληρωθέντος ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ ποσοῦ τῶν 92,500 δραχμῶν. — Ὀφείλομεν δὲ νὰ μὴ ἀποσιωπήσωμεν καὶ τοῦτο ἐπίσης, ὅτι διὰ τὴν ὡς τάχιστα γνωμοδότησιν καὶ τὴν συναψιν τοῦ συμβιβασμοῦ παρίστατο ὡς λόγος αὐτὸ μέρος τῆς κληρονομικῆς ἀπαιτήσεως ἔχει ἐκχωρηθῆ πρὸς τρίτον, ὅστις δύναται, μανθάων τὰς περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ διαπραγματεύσεις, νὰ παρέμβῃ εἰς τὴν εἰρήνην καὶ νὰ ματαιώσῃ τὴν εὐεργετικὴν τότε διὰ τὸ ταμεῖον τοῦ Πανεπιστημίου συμβιβασμόν, κινδυνεύοντας αὐτῶν ἀπολέσῃ τὸ ὅλον τῆς δίκης!»

Ὅτι ἐκ τῶν κατόπιν τοῦ συμβιβαστικοῦ συμβολαίου τὴν 29 Φεβρουαρίου 1896 ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Δημαρᾶ τῷ Βασιλεῖ Γεωργίῳ καταβληθεῖσάν 92,500 δραχμῶν, τῆ Ἀγγελικῆ Εὐθυμίου ἐδόθησαν μόνον ἑξ χιλιάδες! Ἡ δὲ συνεπείᾳ τηλεγραφικῆς βεβαίως συνεννοήσεως ὑπὸ τῶν Σωτηρίου Γεωργίου, ἀδελφοῦ, καὶ Κωνσταντοῦλα Τάκη, συγγενεῶς τοῦ Βασιλείου Γεωργίου, ἐπιβλήθεισα τῇ ἐν τῷ χωρίῳ Βεντίστῃ κατακούσῃ καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τούτῳ εἰς Καστανέαν ὁδηγηθείσῃ Ἀγγελικῆ Εὐθυμίου διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως ἐπὶ τῇ βάζει ὑπάρχοντος σχεδίου ὁμολογία, ὅτι ἔλαβεν ὅλον τὸ μάλισ πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐν Ἀθήναις καταβληθὲν δι' αὐτὴν ποσόν, ἐξελεγχθεῖσα καθ' ἑαυτὴν ψευδῆς δι' ἄλλα τε αὐτόδηλα καὶ διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον τοῦ ἀνεφίκτου τῆς μεταφορᾶς ἐν τῷ χρονικῷ κύτῳ διαστήματι ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Βεντίστῃν καὶ Καστανέαν τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, καὶ ἡ καταβληθείσα ἐκτακτος σπουδῆ διὰ τὴν μετὰ τρεῖς ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις καταβολῆς τῶν χρημάτων ἡμέρας, ἦτοι τὴν 4 Μαρτίου 1896, σύνταξιν ἐν Καστανέᾳ τῆς συμβολαιογραφικῆς ταύτης πράξεως, εἰσι, φρονούμεν, φυσικῶς καὶ σύμφωνα πρὸς τὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους διαχείρισιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὑπὸ πληρεξουσίων, ἀντιπροσώπων καὶ ἀνεχειριστῶν, εἰς οὓς καὶ ὀφείλεται ἀπασα νομιζομένη ἢ ἐπιτυχία!

Ὅτι δὲ ὁ συμβιβασμός δὲν θὰ ἐνεκρίνετο ἢ ὅτι ἄλλως ἄλλοῖσι ὅπως θὰ ἦσαν οἱ ὅροι οὓς ὡς εὐλόγους καὶ ἀνεκτοὺς θὰ ἔκρινε τὸ συμβούλιον καὶ συνεπῶς ἀποκλῶς καὶ ἡ Συγκλήτος, ἐάν ἡ εἰσήγησις τῆς ὑποθέ-

σεως ἦτο πλήρης, — ἐάν τὰ σχετικὰ ἔγγραφα ὑπεβάλλοντο, — ἐάν μὴ ρητῶς ἐκ τῶν προτέρων ἀπαρτήρητα κατεδικάζοντο καὶ μετ' ἀδιαφορίας παρωρῶντο, — ἀποδεικνύει τοῦτο ἡ σχεδὸν ὁμόφωνος περὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2569 (1888) ἐξοφλητικῆς τοῦ διαταχθέντος ὑπὲρ τῆς ἐναγούσης κληροδοτήματος πράξεως τοῦ συμβολαιογράφου Γ. Παπούλια γνώμη οὐ μόνον πάντων τῶν ὑπὲρ τοῦ συμβιβασμοῦ γνωμοδοτησάντων καὶ τὴν θυσίαν τῶν 100,000 δραχμῶν ἐγκρινάντων, βεβαιούντων νῦν

τοῦ μὲν κ. Α. Κραυσᾶ ὅτι — «ἡ δὴλώσις περὶ ἀποδοχῆς καὶ παρικήσεως κληρονομίας εἶναι κατὰ πάντα ἔγκυρος μονομερῶς γενομένη· ἐπίσης ἡ ἐξόφλησις πληρωθείσης κληροδοσίας εἶναι πράξις ἔγκυρος μονομερῶς παρὰ τοῦ λαμβάνοντος γενομένη· μόνη δ' ἡ λήψις κληροδοσίας συνηγορεῖ κατὰ νόμον εὐγλωττότερον πάσης ἄλλης δηλώσεως, ὅτι ὁ λαμβάνων τὸ κληροδοτήμα ἀνεγνωρίζει ἔγκυρον τὴν εἰρηθίκην. » Ἐγὼ ἐὰν μοι ἐδίδοτο νύξιν ὑπάρξιας τοιοῦτου ἔγγραφου, οὐδέποτε » θὰ ἔλεγον εἰς τὸν Πρύτανιν — συμβιβασοῦ — διότι ἐδῶ ὑπάρχει πραγματικὸν γεγονός· χρῆζον ἀποδείξεως, ἀλλ' οὐχ ἦττον, διὰ ν' ἀπικόψῃς μίαν δίκην. Ὅτι τῷ ἔλεγον, ὅσοι πέντε, δίκαι ἢ 15 χιλιάδας τὸ πλεόν. . . . — Ἡ δὴλώσις αὐτὴ εἶναι ἐκ τῶν ἔγγραφων ἐκείνων, πᾶσινα ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν οὔτε νομικῶς οὔτε ἀγροίκως δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἔχει σπουδαιότητα, ὅπως ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν καλουμένων νὰ γνωμοδοτήσωσιν· ἦτο δ' ὁμολογουμένως τὸ σπουδαιότατον ἔγγραφον, τὸ α καὶ τὸ ω τῆς ὑποθέσεως.»

τοῦ δὲ κ. Κ. Ν. Κωστῆ ὅτι «ἀποία θὰ ἦτο ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς μετὰ συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, δὲν δύναμαι νὰ προῖδω· τὸ κατ' ἑμαυτὸν πιθανόν, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀκυρότητα τοῦ ἔγγραφου, νὰ μὴ ἦμην ἐναντίος τοῦ συμβιβασμοῦ, ἀλλὰ βεβαίως ὑπὸ ἄλλοιους ὅρους»·

τοῦ δὲ κ. Δημαρᾶ ὅτι — «ἡ πρὸς αὐτὸν κατόπιν τοῦ συμβιβασμοῦ γενομένη ἀνακοίνωσις περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἔγγραφου τούτου ἦτο δι' αὐτὸν κεραυνὸς διὰ τὴν μεγάλην βεβαίως σπουδαιότητα, ἣν εἰς αὐτὸ ἀπέδιδεν οὗτος»·

ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀπεσχόντος τοῦ συμβουλίου, ἀτε πληρεξουσίου ὄντος τῶν προσεπικληθέντων κληροδόχων, καθηγητοῦ κ. Φαρμά ρητῶς ἀπεφηνάμενον ὅτι φρονεῖ ἐκ πεπειθήσεως, ὅτι ἡ ἐπιτροπή, ἐάν εἶχεν ὑπ' ὄψιν

«τὸ ἔγγραφο τῆς ἀναγνωρίσεως, ἢ θὰ ἀπέκρουε ἐντελῶς τὸν συμβιβασμόν, ἢ θὰ συγκατένευεν εἰς αὐτὸν ὑπὸ εὐτελεστάτους ὑπὲρ τῆς ἐναγούσης ὄρους ἐνεκα τοῦ ἀδύλου τῆς ἐκδόσεως τῆς δίκης.»

Καὶ ταῦτα περὶ μόνῃς τῆς ἀναγνωριστικῆς ὑπ' ἀριθ. 2569 συμβολαιογραφικῆς πράξεως. Ἀφίνομεν δ' εἰς ἄλλους ν' ἀπορρανθῶσι πῶς θὰ ἐσκέπτετο καὶ ὄφειλε νὰ σκεφθῆ τὸ συμβούλιον, εἰάν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπαρξίν καὶ τῆς ἐτέρας ἰσχυρᾶς διαθήκης, — εἰάν μείζον ἐνδιαφέρον καὶ, μετὰ τόσας εὐλόγους περὶ τῆς εὐστόχου ὑπερασπίσεως ἀμφιβολίας των, μείζων πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου ἐκίνει τὴν ἔρευναν πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ οὐσιώδους τούτου στοιχείου τῆς εὐρέσεως τῆς ἐτέρας ταύτης διαθήκης!

Ὅτι, κατόπιν τῆς πρώτης γνωμοδότησεως γεννηθειῶν ὑπονοιῶν περὶ τῆς εὐθύτητος ἢ καὶ ἀμφιβολιῶν περὶ τῆς εὐστόχιας τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ προκειμένῃ ὑπόθεσιν παρὰ τοῖς λοιποῖς συναδέλφοις, καὶ ἰδίᾳ τῷ Α. Κρασσᾷ, διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν σπουδὴν διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ συμβιβασμοῦ, καὶ ἀποφασισθείσης τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς δίκης καὶ τῆς ἐγέσεως τῆς περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγῆς, κρητήθη ὅτι ἐν τῇ ζητηθείσῃ ἀπὸ τὸν πληρεξούσιον τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὑπὸ τούτου παραδοθείσῃ πρὸς τὸν ὑπάλληλον τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ξανθοπουλίδην δικογραφία τῆς ὑποθέσεως, μόνον ἀντίγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐπὶ ἐνοσήμου χάρτου διαθήκης (τὸ πολὺ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου διαθήκης ληφθέν) ὑπῆρχε, τοῦθ' ὅπερ καὶ νῦν ὑπάρχει ἐν τῷ φακέλλῳ τῆς δικογραφίας· οὐδὲν δ' ἀντίγραφον τῶν πρακτικῶν καὶ τῆς ἀποράσεως τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου διαθήκης, εἰ καὶ πολλὰ τοιαῦτα εἶχον ἤδη, ὡς εἴρηται, ληφθῆ διὰ τὴν δίκην ταύτην βεβαίως· ἐπίσης δὲ ὑπῆρχον αἱ ἐξοφλήσεις τῶν πληρωθέντων κληροδοτημάτων καὶ ἰδίᾳ ἢ τὸ κύρος αὐτῆς διαθήκης ἀφορῶσα ὑπ' ἀριθ. 2569 (1888) ἐξοφλητικῆς τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου συμβολαιογραφικῆς πράξεως· μόνον δὲ μεθ' ἡμέρας ὕστερον αἱ ἐξοφλήσεις αὗται (ἐν αἷς καὶ ἡ 2569) ζητηθεῖσαι, παρεδόθησαν πρὸς τὸν κ. Λαμπρίδην.

Ὅτι πρὶν ἢ τὸ συμβούλιον καταλήξῃ εἰς τὴν πρώτην ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1895 γνωμοδότησίν του ὁ κ. Λαμπρίδης ἐκ τοῦ ἐν τῷ Πρωτοδικεῖῳ βιβλίου τῆς δημοσιεύσεως τῶν διαθηκῶν τυχαίως γνοῦς ὅτι καὶ

ἄλλη διαθήκη τοῦ Σχολαρίου ἐδημοσιεύθη, καὶ ὅτι αὕτη εἶναι ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου, ἀπαράλλακτος δὲ πρὸς τὴν προσβαλλομένην ἐπὶ ἐνοσήμου χάρτου διαθήκην, καὶ σχηματίσας τὴν πεπειθήσιν, ὅτι κατ' αὐτῆς δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῆ ὁ περὶ τῆς χρονολογικῆς ἀκυρωτικῆς τῆς διαθήκης λόγος τῆς ἀγωγῆς, ἔσπευσεν ἵνα ἀναγγεῖλῃ τὸ σπουδαιότατον κατ' αὐτὸν εὑρημα τοῦτο πρὸς τὸν πληρεξούσιον τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' οὗτος ἐβεβαίωσεν αὐτόν, ὅτι — σματαία ἢ χαρὰ του ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι καὶ γνωστὴ καὶ τῷ πληρεξουσίῳ αὐτῷ τοῦ Πανεπιστημίου ἤδη διαθήκη αὕτη δὲν εὐρέθη μετὰ τῶν ἔγγραφων τοῦ διαθέτου καὶ ἐπομένως εἶναι ἄκυρος.»

Ὅτι πάντα ἡ δικογραφία μετὰ τῶν ἐν σχεδίᾳ προτάσεων ἀπεστάλη πρὸς τὸν προσερχθέντα καὶ ἀπαιτησαντα νὰ λάβῃ μέρος καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ὑπερασπίσιν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Α. Κρασσᾶν. Ἀλλ' οὗτος, ἐνῶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἦτο ἡ δικογραφία εἰς τὸ γραφεῖον του καὶ εἰς τὴν διαθέσιν του, ἀτυχῶς διὰ τὸ Πανεπιστήμιον, οὔτε κἀν τὴν ἡνοιξεν. Καὶ λέγομεν ἀτυχῶς, διότι βεβαίως, ὡς δύναται τις ἀδιστακτικῶς νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς περὶ μόνῃς τῆς συμβολαιογραφικῆς ἐξοφλητικῆς πράξεως τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου ἐκτιθεμένης ἄνω γνώμης του, δὲν ἤθελε συμβουλεύσει τὴν ἐπαναλήψιν τῶν περὶ συμβιβασμοῦ διαπραγματεύσεων, εἰάν ἐμελέτα τὴν δικογραφίαν καὶ ἐλάμβανε γνῶσιν τῶν ἐν σχεδίᾳ κατηρησιμῶν ἤδη προτάσεων, τῆς μνηθείας ἐξοφλητικῆς πράξεως καὶ τῆς ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου διαθήκης, ὅτε πυνθανόμενος καταλήλως περὶ τῆς πραγματικῆς ἀξίας τούτων πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, θὰ ἔκρινεν ἐμβριθέστερον περὶ τῆς νομικῆς σημασίας αὐτῶν καὶ θὰ ἀπέκρουε βεβαίως πάντα συμβιβασμὸν κατ' ἀρχήν. Ἐν τούτοις συνεπείᾳ τῆς μνηθείας συμβουλῆς τοῦ κ. Κρασσᾶ προεκλήθη τὸ τελευταῖον συγκροτηθῆν ἐκ τῶν αὐτῶν κ. κ. καθηγητῶν συμβούλιον καὶ μετὰ τὴν ὑπὲρ τοῦ συμβιβασμοῦ τῆς ὑποθέσεως διὰ τῆς πρὸς τὴν ἐνάγουσαν πληρωμῆς ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν ἐξενεχθεῖσαν προφορικὴν γνώμην τούτου, ὑπεβλήθη εἰς τὴν Σύγκλητον ἡ γνωμοδότησις καὶ ἐζητήθη ὁ ἐγκριθεὶς συμβιβασμός.

Ὁμολογοῦμεν δ' ὅτι λίαν ἀπόρως ἔχομεν πάντοτε πῶς, ἀφοῦ ἐν τῷ α' συμβουλίῳ τῶν κ. κ. καθηγητῶν ἐγένετό πως λόγος περὶ τῆς μετὰ τὴν ἀγωγὴν δημοσιεύσεως καὶ ἐτέρας ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου διαθήκης, ἥτις

βεβχίως σπουδαιοτάτην θά ἤσκει ἐπιτροπὴν εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς δίκης καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς πεποιθήσεώς των, δὲν ἐκριναν οὗτοι ἀμέσως τότε ἐπιβάλλόμενον αὐτοῖς νὰ ἐξετασθῆ καὶ διευκρινισθῆ, πρὶν ἢ ἀποφανθῶσιν ὑπὲρ τοῦ συμβιβασμοῦ, τὸ γεγονός τῆς εὐρέσεως τῆς διαθήκης ταύτης· καὶ τοῦλάχιστον πῶς, ἀφοῦ κατόπιν τῆς ἐσπευσμένης ὑπὲρ τοῦ συμβιβασμοῦ πρώτης αὐτῆς γνωμοδοτήσεως των ἐγεννήθησαν παρ' αὐτοῖς ὑπόνοιαι περὶ τῆς εὐθύτητος τῆς ὑπερασπίσεως εἰς τὴν προκειμένην δίκην, ὅτε δις τοῦλάχιστον συνήλθον καὶ ἐσκέφθησαν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης καὶ τοῦ συμβιβασμοῦ αὐτῆς, πῶς δὲν ἐζήτησαν τότε τὴν διευκρίνισιν τοῦ εἰρημένου σπουδαιοτάτου γεγονότος!

Ὅτι, ἐνῶ καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς Συγκλήτου καὶ ἡ ἐγκρίσις τὴν διὰ τὸν συμβιβασμὸν ἀπαιτούμενην πίστωσιν ἀπόφασις τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας συνεδύασαν τὸν μετὰ τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου συμβιβασμὸν μὲ τὸν συμβιβασμὸν καὶ μετὰ τοῦ δήμου Τρικκάλων, καὶ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ παραιτηθῶσιν ἀμφότεροι πάσης ἄλλης ἀξιώσεως κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἐνῶ καὶ ἡ Σύγκλητος καὶ τὸ ὑπουργεῖον ταῦτα ἀπεφάσισαν συνωδᾶ πρὸς πρότασιν καὶ αἴτησιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Πρωτάνεως, οὗτος ἐσπευσε νὰ πραγματοποιηθῆ μόνον τὸν μετὰ τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου συμβιβασμὸν, κατὰ παράβασιν ἀμφοτέρων τῶν εἰρημένων ἀποφάσεων. Ἐν τῇ μεγάλῃ δὲ ταύτῃ σπουδῇ, ὅπως πραγματοποιηθῆ ὁ μνησθεὶς συμβιβασμὸς, δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν οὔτε ἡ ὑπὸ τῆς Ἐλισαβετ Μαύρου γενομένη τῶ κ. Πρωτάνει πρότασις, ὅπως αὕτη φροντίσις νὰ ἔλθῃ ἐν Ἀθήναις ἡ Ἀγγελικὴ Εὐθυμίου καὶ μετ' αὐτῆς προσωπικῶς συνομολογηθῆ τὸ τοῦ συμβιβασμοῦ συμβόλαιον, ὅτε πολὺ λογικῶς, ὡς καὶ ἐκείνη διεβεβαίωτο, θά καταρθεῖτο πολὺ εὐνοϊκώτερον διὰ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ μὲ ἐλάχιστον ποσόν, συμβιβασμὸς. Ὅτι δὲ τοῦτο θά ἐγένετο, βεβαιούται ἐξ αὐτῆς τῆς ἐνώπιον τοῦ ἀνακρίτου ἐνόρκου καταθέσεως αὐτῆς ταύτης τῆς Ἀγγελικῆς Εὐθυμίου, ἣτις ἐρωτηθεῖσα ἀπαντᾷ ὅτι, — «εἰάν κ' αὐτὴ ἢ ἴδιον ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου, θά ἠύχαριστεῖτο εἰς ὅ,τι καὶ ἂν τῇ ἔδοθε τὸ Πανεπιστήμιον, ἀφοῦ ὁ ἀδελφός της ἀπῆκε τὴν περιουσίαν του εἰς αὐτό.» — Πάντως δ', εἰάν ἐκαλεῖτο ἡ ἴδιος Ἀγγελικὴ Εὐθυμίου, ἵνα παραιτηθῆ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ συμβιβαστικοῦ συμβολαίου, θά ἦτο καιρὸς νὰ ζητηθῆ καὶ ὁ δήμος Τρικκάλων, ἵνα συνομολογηθῆ καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ἐγκριθεὶς συμβιβασμὸς, —

ὅστις γινόμενος ἤθελεν ἀπαλλάξει τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ ἐπικρεμαμένου ἤδη κατ' αὐτοῦ κινδύνου ζημίας, ἀφοῦ τὸ Πανεπιστήμιον, δικαιοῦμενον μόνον νὰ κρατήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ δητὸς διὰ τῆς διαθήκης ἐπιζόμενον ποσόν, ὑποχρεούται νὰ παραδώσῃ τὸ προελευσόμενον ἐκ τοῦ τοκισμοῦ καὶ ἀνατοκισμοῦ τῆς κληρονομίας ὑπόλοιπον ἰδίᾳ πρὸς τὸν δῆμον Τρικκάλων.

Ὅτι ἤδη μετὰ τὸν συμβιβασμὸν τούτον τὸ Πανεπιστήμιον ὑποχρεούται μὲ τὸ βᾶρος καὶ τὴν εὐθύνην τῆς ἐπὶ τριακονταετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ διαθέτο, διαχειρίσεως τῆς κληρονομικῆς περιουσίας διὰ τοῦ ἀσφαλούς τοκισμοῦ καὶ ἀνατοκισμοῦ αὐτῆς, καὶ μὲ τὴν πληρωσιν μετὰ τὴν τριακονταετίαν ἰδίως διαφόρων κληροδοτημάτων καὶ ἰδίᾳ τὴν σύστασιν διαφόρων εὐαγῶν καὶ φιλανθρωπιῶν ἐν τῷ δήμῳ Τρικκάλων ἰδουμάτων, — μὴ δικαιοῦμενον νὰ κρατήσῃ, ὑπὲρ ἑαυτοῦ εἰμὴ τὸ ὠρισμένον καὶ περιορισμένον διὰ τῆς διαθήκης, ἀλλὰ ἀναφερόμενον ποσόν. Καὶ ζήτημα, ἂν τὸ Πανεπιστήμιον εἶναι ἀρμόδιον νὰ διαχειρισθῆ εὐτὼ κατ' ἰδίαν κρίσιν ἀλλοτρίαν περιουσίαν, καθὼς καὶ δὲν μετὰ τὸν συμβιβασμὸν (ἐκτελουμένων καὶ τῶν κληροδοτημάτων) θέλη ἐνηθῆ νὰ λάβῃ τὰ ὑπὲρ ἑαυτοῦ διατασσόμενον ποσόν ἢ ὑλιγώτερον τούτου ἢ θελεῖ ὑποστῆ καὶ ζημίαν ἴσως ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας.

Ὅτι, ὡς διὰ τῆς γνωμοδοτήσεως των ἀπεράνησαν εἰ γνωμοδοτήσαντες, — «τὸ χάριν τοῦ συμβιβασμοῦ πληρωθὲν ποσόν βεβαίως βεβχύνει καὶ τὸν κληροδόχον δῆμον Τρικκάλων καὶ τοὺς λοιπούς, διότι, ἀφοῦ ἀποδεδειγμένως ἄκυρος ἦν ἡ διαθήκη, οὐδεὶς ματαιοῦνται αἱ κληροδοσίαι, ὠφελούνται ἐκ τοῦ συμβιβασμοῦ ὁ δῆμος Τρικκάλων καὶ οἱ λοιποί. — Τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο δὲν παρέχει δυσχερείας, διότι διὰ τῆς διαθήκης εὐρυτάτη παρέχεται ἐξουσία εἰς τὸν κληρονόμον διὰ τὴν ἐκτελεσιν τῶν κληροδοσιῶν τούτων.» Καὶ τοῦτο μὲν, — εἰ καὶ ἀδυνατούμεν νὰ ἐννοήσωμεν τὸ τελευταῖον αὐτοῦ μέρος, — ἐλπίζομεν τοῦλάχιστον ὅτι οὕτως ἔχει — ὡς καὶ ὁ κ. Κρασσὰς ὁμοίως ἐγνωμάτευσεν — «ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβαρύνῃ καὶ τοὺς κληροδόχους κατὰ τὸ ἐπιβάλλον ἐκάστῳ διὰ τὸ πληρωθὲν χάριν τοῦ συμβιβασμοῦ ποσόν τῶν 42,500 δραχμῶν καὶ νὰ ὑποβληθῶσι τὰ κληροδοτήματα κείν' ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐπαλοῦσαν διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦ κεφαλαίου κμείωσιν.» — ἀλλὰ πάντοτε, ἐννοεῖται, ὑπὸ τὸν ἀμυθολον καθ' ἡμᾶς ὄρον, ὅτι ὄντως δὲν ὑπῆρχεν ἐγκυρὸς διαθήκη!

Καί ταῦτα μὲν εἰσιν ὅσα καθόλου ἀφορῶσι τὴν κληρονομίαν τοῦ Σχο-
λαρίου. Ἄλλ' ἐξ αὐτῆς ἀνεφύρσαν καὶ αἱ ἐξῆς ἰδιαιτέρας διαφοραί:

III.

Διὰ τῆς διαθήκης διατάχθη νὰ πληρῶνται τῇ Ἐλισάβετ Μαύρου ἐφ' ὅρου ζωῆς ὁ τόκος 20,000 δραχμῶν. Μὴ ὀριζομένου δ' ἐν τῇ δια-
θήκῃ τοῦ ἐπιτοκίου τοῦ πληρωτέου τόκου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σχο-
λαρίου ἐπληρῶντο οὗτος πρὸς 8 ο)ς ἑτησίως. Ἡ πληρωμὴ δὲ τοῦ τό-
κου τούτου γενομένη ἐπὶ τινος ἐξαμηνίας, ἀνεστάλη συνωδᾶ, ὡς εἴρη-
ται, τῇ συμβουλῇ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου, ἅμα τῇ ἐγέρ-
σει τῆς ἀγωγῆς τῆς Ἀγγλικῆς Ἐθνομίαι, — ἀλλ' ἐπανελήθη ἡ κα-
ταβολὴ αὐτοῦ, ὡς ἦτο βεβαίως λογικὸν καὶ δίκαιον, ἅμα τῇ ἀνευρέ-
σει καὶ δημοσιεύσει τῆς ἰτέρως ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου διαθήκης, ἐπίσης συν-
ωδᾶ βεβαίως τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐξηκολούθησε πληρονό-
μιμος μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐγένετο ὁ συμβιβασμὸς, — μεθ' ἣν
ὅμως ὁ Πρύτανης, συνωδᾶ ταῖς ἀνω γνωμοδοτήσεσιν ἠρηθῆ τὴν πληρω-
μὴν τοῦ τόκου τούτου, προτείνων πρὸς τὴν δικαιούχον τὴν μείωσιν αὐ-
τοῦ, τὸ μὲν ἄτε, ἕνεκα τῆς πρὸς διατήρησιν τῆς διαθήκης γενομένης
διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ θυσίας τῶν 92,500 δραχμῶν, μειουμένου ἀναλό-
γως (κατὰ τὰς ἀνωτέρω γνωμοδοτήσεις) καὶ τοῦ, ἐφ' οὗ κατὰ τὴν
διαθήκην λογιστέος ὁ ἀποδοτέος τόκος, κεφαλαίου τῶν 20,000 δραχ-
μῶν, — τὸ δὲ, ἄτε τοῦ δυνατοῦ νὰ εἰσπραχθῇ μετ' ἀσφαλείας τόκου
μὴ ὑπερβαίνοντος τὰ 4 ο)ς ἕνεκα δὲ τούτου ἡ Ἐλισάβετ Μαύρου
ἀπειλεῖ νῦν τὴν διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ ἐπιδίωξιν τοῦ δικαίου της.

IV.

Ὁ Ἀρισταῖδης Γιαννόπουλος ὄφειλε τῷ Σχολαρίῳ ἐξ ἀνοικτοῦ
λ)σμοῦ δραχμῶν 40.000 μετὰ τῶν τόκων των. Ὁ Παῦλος Λεβέντης
διὰ τῆς ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1884 πρὸς τὸν Σχολάριον ἐπιστολῆς του
ὁμολογεῖ τὰ ἐξῆς. — «Ὁ κ. Ἀριστ. Γιαννόπουλος ὄφειλε ὑμῖν ἐνά-
μιμι τοῦ ἀπὸ 22 Μαΐου ε. ε. εἰς χεῖρας Σας πρεχομένου λ)σμοῦ
δραχ. τεσσαράκοντα χιλιάδας, πληρωτέας ἐντὸς ἔτους ἀπὸ σή-

μερον μετὰ τοῦ τόκου των ὁκτώ τοῖς ἑκατὸν ἑτησίως. Πρὸς
ἀσφάλειαν δὲ τῆς εἰρημένης ὑφείλξης του ἐλάβατε παρὰ τοῦ κ. Ἀρ.
Γιαννόπουλου ἑκατοσίας ἀνονόμους μετοχὰς ὑπὸ τοῦ ἀριθ. 2651—
23850 τῆς ἐν Ἀθήναις Οἰκοδομητικῆς ἑταιρίας λόγῳ ἐναχύρου. — Ἐν
αὐταῖς πρὸς μείζονα ἡσυχίαν Ὑμῶν προσφέρω καὶ τὴν ἐμὴν ἐγγύη-
σιν, ὁμολογῶν, ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ὁ κ. Ἀρ. Γιαννόπουλος δὲν ἐκ-
πληρώσει τυχὸν τὸ ἐν λόγῳ χρέος του, ἀναλαμβάνω ἐγὼ νὰ ἐξοφλήσω
αὐτὸ ἐπὶ τῆς εἰς ἐμὲ ἐκχωρήσει τῶν ἐκ τούτου δικαιωμάτων Ὑμῶν
κατὰ τοῦ Ἀρ. Γιαννόπουλου.»

Τὴν δὲ 25 Μαΐου 1888 ὁ Σχολάριος ἐξέδωκε τῷ Παύλῳ Λεβέντῃ
τὸ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερησίαν πιστοποιητικὸν ἔχον ὡδε — «Πιστο-
ποιητικόν, δι' οὗ δηλοῦται ὅτι ὁ ἐντιμος κύριος Παῦλος Λεβέντης ἐνα-
χυρίασέ μοι ὡς μέρος τι ὑποθήκης τριάκοντα καὶ πέντε λαχειοφόρους
ὁμολογίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῶν 60 ἑκατομ., ὡς ἐγγρητῆς καὶ
επληρωτῆς κατὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἐγγραφὴν ἐγγύησιν αὐτοῦ ἀπὸ 3 Αὐ-
γούστου 1884, ἀπέναντι τοῦ πρὸς ἐμὲ χρέους ἐκ τεσσαράκοντα χιλιά-
δων δραχ. τοῦ κ. Ἀρισταῖδου Γιαννόπουλου, τὰς ὑποίας ἐν περιπτώσει
κατὰ τὴν ὁ κ. Ἀρ. Γιαννόπουλος δὲν ἤθελε πληρῶσει πρὸς ἐμὲ καὶ ἐμ-
προθέτως ἐξοφλήσει μετὰ τῶν τόκων καὶ τυχὸν ἐξόδων, ἐπόσχηται
καὶ ὑποχρεῖται ὁ κ. Π. Λεβέντης νὰ πληρῶσῃ πρὸς ἐμὲ καὶ ἐξο-
φλήσῃ ἀνυπερβάτως μετὰ τῶν τόκων ἐντὸς τῆς συμφωνηθείσης καὶ
ἐποιθθείσης προθεσμίας, ὅτε μόνον θέλω ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτὸν τὰς ἐνα-
χυριασθείσας μοι τριάκοντα καὶ πέντε ὁμολογίας. Ἐὰν δὲ τυχὸν κλη-
ρωθῇ τις ἐκ τῶν κάτωθι σημειουμένων 35 ἀριθμῶν, τὸ ποσὸν θέλει
ἀπολογίζεσθαι εἰς ἐκπτώσιν ἢ καὶ ἐξόφλησιν τοῦ χρέους. Τὸ δὲ τυχὸν
περίσσευμα ἀνήκει εἰς τὸν κ. Π. Λεβέντην.»

Τὴν δὲ 5 Μαΐου 1888 καὶ διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 2924 καὶ 2925 ὄσο
συμβολαίων τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Γεωργίου Ροζολῆ — τὰς
μνησθείσας ὁμολογίας, διατελούσας δῆθεν εἰς παρακαταθήκην καὶ φύ-
λαξιν ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1885 εἰς χεῖρας τοῦ Σχολαρίου, καὶ τὰ ἀπὸ 1ης
Ἰανουαρίου 1888 τοκομερίδιά των ὁ Παῦλος Λεβέντης ἐπώλησε πρὸς
τὸν Νικόλαον Λεβέντην ἀντίγραφῳ δὲ τῶν συμβολαίων τούτων τὴν 6
Ἰουλίου 1888 ὁ Νικόλαος Λεβέντης ἐκαινοποίησε πρὸς τὸν Σχολάριον.

Μετὰ τοῦτο ὁ τελευταῖος ἀπηθύναε καὶ ἐκαινοποίησε τῇ 13 Μαΐου

1888 τὴν ἀπὸ 12 ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους πρὸς τὸν Νικόλαον Λεβέντην δῆλωσιν του, δι' ἧς εἰς ἀπάντησιν τῶν εἰρημένων δύο συμβολαίων ἐδήλωσε τῷ Νικολάῳ Λεβέντῃ τὰ ἐξῆς. — «Τὰς τριάκοντα καὶ πέντε (35) «λαχειοφόρους ὁμολογίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος τῶν ἐξήκοντα ἑκατομμυρίων, ἀνηκούσας εἰς τὸν Παῦλον Λεβέντην δυνάμει «τῆς εἰς χεῖράς μου παρ' ἐμοῦ δοθείσης αὐτῷ ἀπὸ 25 Μαΐου 1885 «ἀποδείξεως, ἃς αὐτὸς ὁ ἴδιος οὐχὶ πρὸς φύλαξιν, ἀλλ' ὡς ἐγγύησιν καὶ «πέπεχυρον ἔδωκέ μοι ἀπέναντι τοῦ πρὸς ἐμὲ χρέους τοῦ Ἀριστείδου «Γιαννοπούλου, τότε θέλω ἐπιστρέφει εἰς τὸν Νικόλαον Λεβέντην, ὅταν «εὐτὸς ἀποδώσῃ μοι τὴν ὡς ἂνω εἴρηται ἀποδείξιν μου καὶ μετὰ τὴν «ἔρσιν τῶν εἰς χεῖράς μου γενομένων κατασχέσεων αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἀθ- «νακίου Μιχαηλίδου καὶ Δημητρίου Τσιτίσα, περὶ τῶν ὑποίων διὰ τῶν «παρ' ἐμοῦ γενομένων σχετικῶν δηλώσεων ἐδήλωσα, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς «Παῦλον Λεβέντην καὶ οὐχὶ εἰς Ἀριστείδην Γιαννοπούλου.»

Κατόπιν τῆς δηλώσεως ταύτης τοῦ Σχολαρίου καὶ ἐνόσφ μὲν οὗτος ἔζη, οὐδὲν ἕτερον ἐγένετο ἀφορῶν τὰς εἰρημένους λαχειοφόρους ὁμολογίας. Μετὰ τὸν θάνατον οὖν ταύτου ὁ Νικόλαος Λεβέντης, ὡς ἐκδοχὸς τῶν δικαιωμάτων τοῦ Παύλου Λεβέντη, ἔγειρε κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς κληρονόμου τοῦ Σχολαρίου, τὴν ἀπὸ 23 Φεβρουαρίου 1890 ἀγωγὴν αὐτοῦ, δι' ἧς, ἐκθείς οὗτος—ὅτι—«τὰς εἰρημένους ὁμολογίας δοθείσας ὑπὸ τοῦ Παύλου Λεβέντη τῷ Σχολαρίῳ εἰς παρακαταθήκην ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1885 καὶ διὰ τῶν μνησθέντων συμβολαίων πωληθείσας τῷ ἐνά- γονται μετὰ τῶν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1888 τοκομεριδίων των, δικαιούται νὰ παραλάβῃ οὗτος ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ τῶν ἂνω τοκομεριδίων των, ἀφοῦ ἤρθησαν αἱ εἰς χεῖρας τοῦ Σχολαρίου ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν αὐ- τῶν ἐπιβλήθεισαι κατὰ τοῦ Ἀρ. Γιαννοπούλου ὑπὸ τῶν Ἀθ. Μιχαη- λίδου καὶ Δ. Τσιτίσα συντηρητικαὶ κατασχέσεις συνωδᾶ πρὸς τὴν ἀπὸ 12 Μαΐου 1888 ἂνω δῆλωσιν τοῦ Σχολαρίου», — ἤτήσατο ὅπως τὸ Πα- νεπιστήμιον ὑποχρεωθῇ καὶ τῷ ἀποδώσῃ τὰς ὁμολογίας μετὰ τῶν το- κομεριδίων των. Ἀλλ' ἡ ἀγωγή αὕτη ἀπερρίφθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 7345 (1891) ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου, στηριχθείσης εἰς τὸν λόγον, ὅτι ἐκ τῆς δηλώσεως τοῦ Σχολαρίου—προκύπτει ὅτι οὗτος ἐνόει τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁμολογιῶν μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ ἐνεχύρου καὶ τῆ ἔρσιν τῆς κατασχέσεως, συνεπῶς ἐπὶ μόνου τοῦ ἐγγράφου ταύτου δὲν

δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ προκειμένη ἀγωγή πρὸς ἀπόδοσιν τῶν ὁμολο- γιῶν· μὴ ἀποδειχθείσης δὲ καὶ τῆς βάσεως τῆς παρακαταθήκης, ἀπορρι- πτέα ἐστίν». Ἡ δὲ κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔφεσις τοῦ Νικ. Λε- βέντη ἀπερρίφθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1632 (1892) ἀποφάσεως τοῦ Ἐ- τερίου Ἀθηνῶν ἐπὶ τῷ λόγῳ—ὅτι δὲν ἀποδείκνυται διὰ τῆς δηλώσεως τοῦ Σχολαρίου ἡ βάσις τῆς παρακαταθήκης, ἐφ' ἧς καὶ μόνως ἐσπιρί- χθη ἡ ἀγωγή τοῦ Νικ. Λεβέντη, οὐδεμίαν δ' ἑτέραν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς βάσεως αὐτῆς πλὴν τῆς δηλώσεως τοῦ Σχολαρίου προτήγαγεν οὐδ' ἐπεκαλέσθη ὁ Νικ. Λεβέντης ἀπόδειξιν.» — Μετὰ τὴν οὕτω γενομένην τελεσιδικίᾳ ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς τοῦ Νικ. Λεβέντη, οὗτος διὰ τῶν ἀπὸ 14 Ἰερίου 1893 πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον δύο αἰτήσεων τοῦ ἤτήσα- το ὅπως τοῦτο ἀποδώσῃ αὐτῷ τὰς λαχειοφόρους ὁμολογίας μετὰ τῶν τοκομεριδίων των διὰ τοὺς ἐξῆς καὶ μόνους λόγους.—«Ὅτι δηλ. ὁ «Σχολάριος διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Μαΐου ἐγγράφου του ὑπεσχέθη νὰ τῷ «ἀποδώσῃ τὰς εἰρημένους ὁμολογίας μετὰ τὴν ἔρσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀθ. «Μιχαηλίδου καὶ Δ. Τσιτίσα γενομένων εἰς χεῖρας τοῦ Σχολαρίου δύο «κατασχέσεων πρὸς ἐξασφάλισιν ἀπαιτήσεων τῶν κατασχόντων κατὰ «τοῦ Ἀρ. Γιαννοπούλου ὅτι αἱ κατασχέσεις αὗται τῇ ἐνεργείᾳ του «ἤρθησαν πρὸ πολλοῦ καὶ ὅτι ἡ ἐνεκὸν ἐσφαλμένης βάσεως τῆς ἀγωγῆς «του γενομένη ἀπόρριψις αὐτῆς δὲν βλάπτει τὸ δικαίωμά του νὰ ἐγείρῃ «ἐνέκν πληρεστέραν βέβαιον ἀγωγὴν.» — Ἐπὶ τῆς διπλῆς αὐτῆς αἰτή- σεως προσκλήθη ἡ γνώμη τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις ἀπεφάνετο ὡς—«Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης φρονῶ ὅτι ἡ ἀνωτέρω «ἀφήγησις τῶν γεγονότων ἀποδεικνύει ἐφ' ἑαυτῆς ὅτι δικαίως ὁ Νικ. «Λεβέντης ζητεῖ τὴν ἀπόδοσιν τῶν μετοχῶν του, ἀφοῦ αἱ κατασχέ- «σεις, περὶ ὧν διαλαμβάνει ἡ ἀπὸ 12 Μαΐου 1888 δῆλωσις τοῦ Δωρο- «θέου, ἤρθησαν, ὡς μὴ ὑφισταμένου πλέον λόγου ὅπως αὗται μένωσιν «εἰς χεῖρας τοῦ Πανεπιστημίου (ὡς κληρονόμου τοῦ Δωροθέου), καὶ «ἀφοῦ διὰ τῆς δηλώσεώς του ταύτης ὁ Δωρόθεος ἐνόει ν' ἀπαλλάξῃ «τοῦ λοιποῦ τὸν Νικ. Λεβέντην τῆς ἐγγυήσεώς του, ἥτις ἐγγυήσις ἀλλ- «ως νομικῶς δὲν θὰ ἦναι δυνατόν καὶ νὰ ὑφίσταται ἐν ἰσχύϊ, ἀφοῦ ὁ «Δωρόθεος οὐ μόνον ἐξήλειψε τὰς ὑπεθήκας τὰς ἐγγεγραμμένας ἐπὶ ὀκτώ «κτημάτων τοῦ οφειλέτου, ἐλαττώσας οὕτω τὰς ἐγγυήσεις, ἃς παρεί- «σεν ὁ πρωτοφειλέτης καὶ ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀκεραίας ὑφισταμένως ἔδωκε

«τὴν ἐγγυήσιν τοῦ ἠγγυητή, ἐξασφαλιζόμενος ἀπὸ τὸν δι' ἐν ἐγγυή-
 »θη, ἀλλὰ καὶ τὴν προθεσίαν πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους παρέτειναν
 καὶ Δωρόθεος ἐπὶ τριετίαν πρὸς ὠφέλειαν τοῦ Γιαννοπούλου καὶ βλάβην
 τοῦ ἠγγυητοῦ· τὸ δ' ἐγγράφον, τὸ συνταχθέν μεταξὺ Λεβέντη καὶ Δω-
 ροθεοῦ, δὲ οὐδὲ πρῶτος ἐνεχυρίαζε τὰς ὑμολογίας τῷ δευτέρῳ, ρη-
 »τῶς ἀναφέρει τὴν ἐμπρόθεσον πληρωμὴν τοῦ χρέους τοῦ Γιαννοπού-
 λου πρὸς τὸν Δωρόθεον. Ἐπιμένοντες φρονῶ ὅτι νέα ἀγωγή τοῦ Λεβέν-
 »τη, σπυριζομένη ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω, θέλει υποχρεώσει τὸ Πανεπιστήμιον
 »δικαστικῶς εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν διὰ τῆς αἰτήσεως αἰτουμένων ὑμολο-
 »γιῶν.» — Συνεπεία δὲ τῆς γνωμοδοτήσεως ταύτης ἀπεδόθησαν τῶντοι
 αἱ ὑμολογίαι μὲ τὰ τοκομερίδια τῶν πρὸς τὸν Ν. Λεβέντην, ἀπέμειναν
 δ' αἱ 200 μετοχαὶ τῆς Οἰκονομικῆς, ἑταιρίας, αἵτινες σήμερον οὐδαμῶν
 ἔχουσιν ἀξίαν, εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίδικαι τὸ δὲ Πανεπιστήμιον οὐδ' ὄφελόν
 παρ' οὐδενός ἔλαθε.

Τὸ παρὸν ἐπισυνάπτεται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 2233 τῆς 9 Ἰουλίου 1899
 1596 ἔγγραφο τῆς Πρυτανείας πρὸς τοὺς δικηγόρους κ. Γ. Μελισσοῦργον
 καὶ Θ. Μπαλτῆν.

Ὁ Πρύτανης
 Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

VI. Γνωμοδότησις τῶν δικηγόρων ἐπὶ τῆς υποθέσεως Δωροθέου
 Σχολαρίου πρὸς τὴν Πρυτανείαν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Κύριε Πρύταγι,

Ἀποκρινόμενοι εἰς τὴν ἐκ μέρους τοῦ οὐ προϊστασθε ἱεροῦ Καθηδρό-
 ματος ἀνατεθεῖσαν ἡμῖν ἐντολήν, ἵνα γνωματεύσωμεν ἐπὶ τῶν υποβλη-
 θέντων ἡμῖν ζητημάτων πρὸς νομικὴν ἐκτίμησιν καὶ ὀρθὴν διακρίσιν
 τῶν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν Δωροθέου Σχολαρίου πολλαχῶς μὲν συζητη-
 σάντων τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον, ἐν πολλῇ δ' ἀμυχνῇ εὐλόγως
 συνεχόντων ἐπὶ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ, ἐκτράπων γεγονότων καὶ παν-

τοίων ἀντιφατικῶν κρίσεων, καὶ τῶν σπουδαιωτάτων τούτων συνεπειῶν,
 —δὲν ἀποκνοῦμεν, —ὕπαικοντες καὶ εἰς τὰς συντόνους ὑμῶν παρακα-
 λήσεις, οὐχὶ δὲ ἤττον τὸν τε ὑπὲρ ὑφίσταντο τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστη-
 μίου συμφερόντων ἔννομον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζήτησον ὑμῶν ἐκτιμῶντες
 καὶ τὴν περὶ τούτων εὐλογον ὑμῶν ἀμυχνῆσαν συμμεριζόμενοι, —να ἐκ-
 πληρώσωμεν, ὅσον ἡμῖν ἐνεσσι, δεόντως τὸ ἄλλως ἐξ ὑποκειμένου μὲν
 ἀναισώτατον, ἐξ ἀντικειμένου δὲ δυσχερέστατον τοῦτο καθήκον ἡμῶν,
 πρὸς τε τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον, τὴν συνδρομὴν ἡμῶν ἐπικαλεσάμε-
 νον, καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς κληθέντας ἀπαξ πρὸς τοῦτο.

Τὴν τυχὸν βραδύτητα τοῦ ἔργου ἡμῶν θέλει δικαιολογήσει ἐπαρκῶς,
 ὡς πιστεύομεν, αὐτὸ τοῦτο, ἕπερ καὶ υποβάλλομεν ὑμῖν ὡδε, ὡς ἐξῆς :

Ἐχόντες ὑπ' ἄψει τὸ υποβληθέν ἡμῖν μετὰ τῶν πρὸς γνωμοδότησιν
 διατυπωθέντων ζητημάτων Ἱστορικὸν ἐπὶ τῆς υποθέσεως Δωροθέου Σχο-
 λαρίου καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ συσταθέντων, ἀπαντῶμεν ὡς ἐξῆς :

1) Εἰ καὶ τὸ ζήτημα περὶ τῆς οὐμασίας τῆς ἐκ προθέσεως ἢ ἐξ ἀπρο-
 σέξιας ψευδοῦς χρονολογίας τῆς ἰδιογράφου διαθήκης, καθόλου μὲν πάν-
 τως, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ ἐπι τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν τὸ ψευδὲς τῆς χρο-
 νολογίας προκύπτει ἐξ αὐτῆς τῆς διαθήκης, ἐπίσης δὲν εἶναι ἀνεπίδεκτον
 θεωρητικῆς συζητήσεως, ἀλλ' ὅμως, ἀφοῦ ὑμολογουμένως καὶ συγγρα-
 φεῖς δοκιμώτατοι καὶ νομολογία σταθερὰ ἀποφαίνονται περὶ τοῦ ἀκέρου
 τῆς τσαυτῆς διαθήκης, ἢ σύμφωνα τῇ γνώμῃ ταύτῃ γνωμοδοτήσας
 περὶ τῆς προκειμένης ἐπὶ ἐνσήμου χάρτου διαθήκης τοῦ Δωροθέου Σχο-
 λαρίου τυγχάνει καὶ νομικῶς καὶ πρακτικῶς ἐντελῶς δεδικαιολογημένη.

Ἡ διὰ τοῦ συμβολ. 2596 ἐν τούτοις ἀναγνώρισις τοῦ ἔθνικοῦ Πα-
 νεπιστημίου ὡς κληρονόμου τοῦ Δωροθέου ἐκ τῆς εἰρημένης διαθήκης,
 ἢ γενομένη ὑπὸ τῆς μόνης ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμου αὐτοῦ ἀδελφῆς του
 Ἀγγελικῆς, παρκατάσσει ὡς κληροδόχου ἐκ τῆς διαθήκης τούτης καὶ
 ὡς τριακτύτης λαβούσης τὸ κληροδότημα αὐτῆς καὶ ἐξοφλησάσης τὴν
 περὶ τούτου ἀπαίτησίν της καὶ ἐν ταύτῃ δηλωσάσης μὲν, ὅτι οὐδαμῶν
 ἔχει ἀξίωσιν ἢ ἀπαίτησιν ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ ἀδελφοῦ της πηγά-

ζυσαν, επικυρωσάσης δὲ τὴν διαθήκην αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, ὡς ἰσχυρὰν καὶ ἔγκυρον, ἢν προδήλως, ὑπὸ τὴν νομικὴν καὶ τὴν πραγματικὴν ἐποψιν, πράξις μεγίστης καὶ προφανοῦς σπουδαιότητος διὰ τὰ ἐκ τῆς διαθήκης ταύτης πηγάζοντα δικαιώματα καὶ συμφέροντα τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, — ἅτε τὰ μάλα βαρύνουσα εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς διαθήκης καὶ εἰς τὴν τύχην τῆς κληρονομίας.

Ἡ μελέτη καὶ ἡ ἐκτίμησις αὐτῆς ἐγένετο οὐχὶ μεθ' ὅλης τῆς ἐπιστασίας καὶ ἐμβριθείας, ἥς ἦτο ἀξίον.

Καὶ δὲν εἶνε μὲν διόλου ἀκριβὲς οὐδὲ ὀρθὸν εὔτε ὅτι—ἐν τῇ τυχῶν περιπτώσει ἢ τὴν διαθήκην ταύτην ἀναγνώριζουσα καὶ ἐπικυροῦσα ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος διατέλει ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀκυρωτικοῦ λόγου, — εἰς οὐδὲν, ὡς ἐξελήφθη, θὰ ἦτο ὠφέλιμος τῷ ἔθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἢ πράξις αὐτῆ, εὔτε πάλιν ὅτι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, ὡς ἀπόκρουσις ἀπλῶς τῆς κληρονομίας θεωρουμένη, θὰ ἦτο καὶ ἀνακριβεστῆτος ἀποτελέσματος ὑπὲρ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, — πάντως ὅμως δι' ἀκριβεστέρως ἐκτιμήσεως τοῦ περιεχομένου αὐτῆς καὶ διὰ μάλλον ἐπισταμένης νομικῆς καὶ λογικῆς ἐρμηνείας τούτου ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἢ δύναντα φρονούμεν, νὰ ὑποστηριχθῶσιν ἀσφαλῶς τὰ ἐπὶ τῆς κληρονομίας δίκαια τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου. — καθὼς ἄλλῃθις μὲν, εἰάν πλανώμενός τις περὶ τοῦ κύρους διαθήκης καὶ τούτου ἕνεκεν ἀναγνώριση ἄκυρωσις ἄλλαν ἀνθ' ἑαυτοῦ ὡς τὸν νόμιμον κληρονόμον, δὲν θὰ ἐκωλύετο κατόπιν, — ἀποδεικνύων τὴν πλάνην του (συγγνωστὴν ἢ καὶ ἀσυγγνωστον εἶναι) νὰ διεδικήσῃ. ipso jure, τὴν κληρονομίαν, ἀποκειμένου τῷ δικαστῇ νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς περιστάσεις, — ἀλλ' ὅμως, ἀφ' ἑτέρου, οὐδὲν τὸ ἐκ τοῦ Νόμου κωλύον, τὸ νὰ σκοπῇ ἐν τῇ ἀναγνώρισει ταύτῃ καὶ νὰ θέλῃ τις ἐν γένει καὶ ἀπολύτως καὶ ἀσχέτως ἀπὸ ὑπαρχούσας ἢ τυπικὰς τῆς διαθήκης ἐλλείψεις, εἴτε ἐξ εὐσεβοῦς, ὡς τὰ πολλὰ, μνήμης πρὸς τὴν ἐν αὐτῇ ἐκπερασμένην ἀναμνήριστον θέλησιν καὶ ἐπιθυμίαν προσφιλοῦς ἢ σεβάστου διαθέτου, — εἴτε καὶ ἐκ φιλοτίμου πρὸς τὴν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτῇ διατεταγμένην προαιρέσεως, οὐ μόνον νὰ ἀναγνώρισῃ ὡς ὑπάρχουσαν τὴν τριαύτην διαθήκην, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν ἐπικυρώσῃ, ἵνα ἐκτελεσθῇ ὡς ἔχει, κηρύττων αὐτὴν ἰσχυρὰν καὶ νόμιμον καὶ ἐκτελεστέαν, ἀριστάμενος αὐτὸς πάσης ἰδέας ἐκ τῆς πρὸς τὸν διαθέτην συγγενικῆς σχέσεώς του ἀξιώσεως καὶ ἀπαιτήσεως ἐπὶ τῆς ἐκείνου κληρονομίας.

Σχετικῶς λοιπὸν πρὸς τὰς ἀνωτέρω δυνατὰς ταύτας ὑποθέσεις ἐξεταζόμενον καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ *Συμβολαίου* τούτου, παρατηροῦμεν ὅτι περιέχει τούτῳ τι πλέον ἢ ἀπλῆν ἀναγνώρισιν ὑπαρχούσης διαθήκης. Καὶ ὅθ' εἰδικώτερον δι' αὐτοῦ ἢ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος ἀδελφῆ: — 1) Ἐκτελεῖ τὴν διαθήκην ταύτην, λαμβάνουσα τὸ ὑπὲρ αὐτῆς γεγραμμένον κληροδότημα καὶ ἐξασφλοῦσα τὴν ἐκ τούτου ἀπαιτήσιν της (ἀναγνώρισις ἔργῳ καὶ σιωπηρὰ ἐπικύρωσις τῆς διαθήκης). 2) Θεωρεῖ καὶ κηρύττει ὡς ἰσχυρὰν καὶ ἔγκυρον τὴν διαθήκην ταύτην τοῦ ἀδελφοῦ της (ῥητὴ καὶ ἀπεριόριστος ἐκφρασις θελήσεως ἐπικυρώσεως τῆς διαθήκης ταύτης). — 3) Δηλοῖ, ὅτι αὐτὴ οὐδεμίαν ἔχει ἀπαιτήσιν ἢ ἀξίωσιν ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ ἀδελφοῦ της, ἀνηκούσης τῷ ἔθνικῷ Πανεπιστημίῳ (ἀπόκρουσις τῆς κληρονομίας ὑπὲρ ἄλλου). — 4) Ἀναγνωρίζει τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον ὡς κληρονόμον τοῦ ἀδελφοῦ της καὶ ὡς δικαιούχον ἐκ τούτου τῆς κληρονομίας, — πρὸς τοῦ ταμίου τοῦ ὁποῦ ὁμολογεῖ ὅτι ἔλαθε τὸ αἶ' οὐ ὑπὸ τοῦ διαθέτου ἐν τῇ διαθήκῃ ταύτῃ ἐτιμήθη κληροδότημα. — Περιέχει λοιπὸν προφανῶς τὸ *Συμβολαίον* τούτο οὐχὶ ἀπλῶς ἐκτέλεσιν τῆς διαθήκης καὶ ἀναγνώρισιν αὐτῆς, ὡς ὑποστηριχθείσης, — ἀλλὰ ῥητὴν μὲν ἀποχὴν ἀπὸ τῆς κληρονομίας τοῦ ἀδελφοῦ της καὶ παρὰ τῆσιν πάσῃς ἀξιώσεως της ἀπὸ τῆς κληρονομίας ταύτης, — ῥητοτέραν δὲ ἐπικύρωσιν τῆς διαθήκης ὑπὲρ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, μὲ τὴν ἐκφρασιν θελήσεως νὰ θεωρῆται ὡς ἰσχυρὰ καὶ ἔγκυρος. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην λοιπὸν κρίνοντα αὐτὰ τὰ δικαστήρια, φρονούμεν ὅτι πάνυ εὐλόγως ἢ δύναντό τις νὰ προσδοκῇ ὡς πιθανότατον, ὅτι θὰ ἀναγνώριζον πληρέστατα τὰ ἐπὶ τῆς κληρονομίας ταύτης δίκαια τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Καὶ ἑτέρας ὅμοιαι διαθήκης ἀφ' ἑτέρου ἢ ἀναύρεσις, πανομοίου μὲν τῇ πρώτῃ, ἀπηλλαγμένης δὲ τοῦ ἐν ἐκείνῃ ἀκυρωτικοῦ λόγου, ἦτο, ὡς παντὶ εἴδῳ, γεγονός ἐξόχου σπουδαιότητος διὰ τὰ ἀπροσδοκῆτως τοσοῦτον ὑπὸ ἀντιθέτων συμφερόντων ἕνεκα τοῦ τυπικοῦ ἐλαττώματος τῆς πρώτης διαμορφωθῆναι, παρὰ δὲ τοῖς ἀντιπροσώποις τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐν ἀμφιβόλῳ τεθέντα κληρονομικὰ ἐκ διαθήκης δικαιώματα τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου. — Πλὴν ἄλλ' ὅσον ὑπερτέρα ἢ σπουδαιότερη καὶ σημασιώτερη ταύτης, τοσοῦτον ἀτυχῶς μάλλον ἐκπληκτικὴ ἢ περὶ τῆς νομικῆς αὐτῆς ὑπεστάσεως ἐπικρατήσασα καὶ μέχρι

συνταλέσεως τοῦ συμβιβασμοῦ ἀνεξέλεγκτος παραμείνασθ ἀμφιταλάντευσις καὶ διαπύρσις. Μείζων ἐν τούτοις μέριμνα καὶ ἐμπροστίς περὶ τοῦ ἐγκαίρως εἰς φῶς ἐλθόντος γεγονότος τούτου ἐρευνα, ἐλεγκτικῶς καὶ τελείως τὰ περὶ τῆς ἀνευρέσεως αὐτῆς ἐξαντλοῦσα, δὲν ἦτο μόνον ἔργον ὀφειλομένης προνοίας καὶ ἐπιμελείας, ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ ἀλλοτε ἀπαρκετήτως ὑπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν. — Τούτο μὲν, ὅτε προκειμένου περὶ σπουδαιωτάτων δικαιωμάτων καὶ ἐπιχειμένου κινδύνου βαρειῶν συνεπειῶν, — τούτο δέ, ὅτι πλέον ἐὰν ἦνε ἀληθές, ὡς νῦν πιστεύεται, ὅτι ἡ μὲν ἀνεύρεσις αὐτῆς εἶχεν ἤδη γίνῃ ἐν αὐτῇ τῇ ἐθνικῇ Πανεπιστημίῳ — ὑπὸ ὑπαλλήλου τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, — καὶ εἶχε ἠημοσιευθῆ κατὰ ἐνοσίχθον τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, — ἡ δὲ ἀναζήτησις τῆς καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐρευνα, γενεμένη ἀκριβῶς ἐκεῖ, ἐνόησεν καὶ εὐρέθη, ἐγένετο κατὰ προηγουμένην ὑπὸ τρίτων εἰδησιν καὶ γνώσιν, ἣν οὗτοι εἶχον ἀπὸ τῆν διαθέτην αὐτὴν περὶ τῆς ὑπάρξεώς τῆς καὶ ἡ ἀκριβῶς ὅπως καὶ ὅπως ὁ διαθέτης οὐ μόνον προφορικῶς εἶχε δηλώσῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἤδη δημοσιευμένῃ διαθήκῃ του αὐτῆς προεξηγγέλλε καὶ ἐσημείου, ὅτι δευτέραν ἀλλήν ἐφ' ἀπλοῦ πανόμοιον διαθήκῃ του εἶχε θέσει καὶ μεταξύ τῶν ἐγγράφων του.

Ἡ νομικὴ ἐν τούτοις ὡς πρὸς ταύτην ἀπάντησις καθ' ἑκατέραν τῶν ἀντιπρακτικῶν ἐν τῇ ἱστορικῇ περὶ τῆς ἀνευρέσεως τῆς ὑποθέσεως εἶνε εὐχερεστάτη καὶ ἀπλή. — οὐσιωδῶς ὅμως διάφορος, ἐννοεῖται, ἀναλόγως τῶν περὶ τῆς ἀνευρέσεως καὶ περὶ τῆς νομικῆς ὑποστάσεως τῆς ἐπισημασμένων ἐν τῇ ἱστορικῇ διαφοροειδῶν πραγματικῶν γεγονότων. — Καὶ ἡ εἶνε ἀληθές καὶ δύναται νὰ ὑποστηριχθῆ καὶ βεβαιωθῆ νομικῶς, ὡς ὁ κ. Πρύτανις ἐπαγγέλλεται καὶ ὡς ἀληθές βεβαιῶν, ὅτι αὕτη εὐρέθη βεβαίως μάλιστα ἐπὶ τούτῳ ἐκεῖ ἀναζητηθεῖσα, μεταξύ τῶν εἰς τὸ ἔθν. Πανεπιστήμιον μετὰ τὴν ἀπογραφὴν μετακομισθέντων ἀναπογράπτων ἐγγράφων τοῦ διαθέτου, — ὅπως αὐτὸς ὁ διαθέτης ἐν αὐτῇ τῇ διαθήκῃ του ἐσημείου καὶ ζῶν εἰδοποίησεν; — τότε ὀφείλει τις νὰ οἰκτείρῃ οὐ μόνον τὴν ἐξ ὀλιγορίας ἀδικαιολόγητον καὶ οὐδὲν ἠθικὸν σκοπὸν ὑπηρετήσασαν θυσίαν τῶν 42,500 δραχ. — ἀλλὰ καὶ τὰ ταύτη ἐκατέρωθεν ἀνισορροπία ἐπακαλουθήματα. — Εἶναι ἐκ τούτων ἀληθές, ὡς ὑπὸ τῆς ὑπερκαπίσεως, τῶν Συμβουλίων καὶ τῆς διοικήσεως τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου παρεσταθῆ, ἐξελέθη καὶ ἀβασανίστως ἐπιστευθῆ, ὅτι αὕτη

δὲν εὐρέθη μεταξύ τῶν ἐγγράφων τοῦ διαθέτου, ἀλλ' ἀλλοῦ καὶ ὁ ὠρισμένως μάλιστα εἰς χεῖρας τρίτου; — Τότε οὐδεὶς λόγος ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃται περὶ αὐτῆς ὑπὸ νομικῆν ἐποψιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἐν τούτοις καὶ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Συμβολαίου 2596, ἐπισημασμένως μελετωμένου καὶ ἀκριβέστερον σταθμιζομένου, ἐν μὴ ἀπεκρούετο καθ' ὅλοκληρίαν ὁ συμβιβασμός, ὡς ἦτο πιθανότατον, πάντως ὅμως, — λαμβανόμενου ὑπ' ὄψιν καὶ ὅτι ἡ πρὸς τὸν συμβιβασμὸν ἀναγκη καὶ σπουδῆ προσηκῶς δὲν ἀρεῶρα εἰς μόνον τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου, — ὡς ἐσφαλμένως ἐξελέθη, — ἵνα μὴ δῆθεν τούτο περιπέσῃ εἰς αὐστηροτέρους καὶ μᾶλλον τοῦ ἀπόνου κέρους γλιχομένους ἀντιδικούς, — ἀλλ' οὐδὲν ἥττον καὶ εἰς τὸ τῆς ἐναγούσης αὐτῆς (ἢ τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐνεργούντων καὶ ἀκριβέστερον ἰσως τὰ πράγματα μεμελετηκότων), ὁκρούοντως δύναται τις νὰ ὑποστηρίξῃ μετὰ λόγου, ὅτι οἱ ὅροι αὐτοῦ ἠδύναντο νὰ ὦσιν, καὶ ἡ ἦσαν βεβαίως, κατὰ πολὺ ἀλλοίως: — τούτ' ἐκεῖνο, ὅπερ ἐν τῇ ὑποβιβασμένῃ ὑπὸ ἱστορικῶ ἀποκαλύπτεται νῦν καὶ ὡς γνώμη καὶ τῶν ἀνευ γνώσεως καὶ ἐξετάσεως τοῦ ἐγγράφου τούτου γνωμοδοτήσαντων τῶν Συμβιβασμῶν.

2) Τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον διὰ τοῦ Συμβολαίου 1145, δι' οὗ ἐγένετο ὁ συμβιβασμός, — ἀπέναντι μὲν τῆς ὡς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίου ἐναγούσης ἐξασφαλιζέται τελείως ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπειρήσεως, εἴαν τυχόν, ἐν μὴ αὐτῇ, ἀντιπρόσωπὸς τις ὅμοιος αὐτῆς ἄλλος ἢ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐπινοήσῃ καὶ νὰ διαπραγματευθῆ; ἀλλ' ἀπέναντι τῶν δανειστών τῆς κληρονομίας καὶ τῶν κληροδόχων τῆς διαθήκης ἢ εὐθύνῃ τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου εἶνε κατ' ἄλλας ὑποθέσεις ἄλλη.

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι ἡ θέσις τῶν δανειστών καὶ τῶν κληροδόχων ἢ ἦναι διάφορος, καθόσον, ἐν ἡ διαθήκῃ κατὰ νόμον ἦτο πράγματι ἐγκυρος ἢ πράγματι ἀκυρος, ἢ καθόσον τούτο ἢ ἔμενε ἀόριστον καὶ ἀγνωστον.

I. Ἦτο ἰσχυρὰ καὶ ἐγκυρος κατ' ἑαυτὴν, ἢ εἶχεν ἤδη ἐπικυρωθῆ προσκόντως, — ἢ ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα ἰσχυρὰ τοιαύτη; — τότε ὁ συμβιβασμός καὶ ἡ κατ' αὐτὴν ὑπὸ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίου ἀναγνώρισις καὶ ἐπικύρωσις οὐδὲν προσέθηκε, οὐδὲν μετέβαλεν εἰς τὰς πρὸς τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ὡς κληρονομίον ἐνόμους σχέσεις τῶν δανειστών καὶ τῶν κληροδόχων.

II. Ἦτο ἐκ τοῦναντίου ἄκυρος (μήτε ἐπικυρωθεῖσα διὰ τοῦ Συμβουλίου 2596, οὐδ' ἄλλης ἐγκύρου ὑπαρχούσης), ἀναγνωρισθεῖσα δὲ καὶ ἐπικυρωθεῖσα διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς ἀληθοῦς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίου; — τότε :

α) Οἱ μὲν δανεισταὶ ἂν πτεροῦνται τοῦ δικαιώματος ν' ἀποταθῶσι πάντοτε κατὰ τῆς πραγματικῆς νομίμου κληρονομίᾳ, ὅφ' ἧς παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου προεχειρίσθη ἀντ' αὐτῆς ἄλλος εἰς κληρονομόν, ὁ κατὰ νόμον μὴ τοιοῦτος· δύναται ὅμως οἱ αὐτοὶ ν' ἀπευθυνθῶσιν ἐπίσης καὶ κατὰ τοῦ δι' ἐπικυρώσεως τῆς ἀκύρου διαθήκης ὑποκαταστάμενος οὕτω εἰς τὰ δικαιώματα τῆς ἀληθοῦς κληρονομίᾳ.

β) Ἄλλως ὅμως καὶ δικηφόρος ἔχει ὡς πρὸς τοὺς κληροδόχους. Τὰ κληροδοτήματα δὲν εἶνε ὡς τὰ ὀφείκει βάρη τῆς κληρονομίᾳ ἐξ ἰδίου τῶν κληροδόχων αὐτῶν προϋπάρχοντος αὐτοτελοῦς καὶ ἀσχέτως ἀπὸ τῆν θέλησιν τοῦ διαθέτου δικαίου, ἐχόμενα οἶονε τῆς κληρονομίᾳς αὐτῆς, — ἀλλὰ δημιουργεῖ αὐτὰ τοιαῦτα μόνη ἢ θέλησις τοῦ διαθέτου διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ τὸ πρῶτον. Διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου δὲ κληρονομίᾳ ἐπικυρώσεως ἀκύρου (ἀνυπάρκτου) διαθήκης, οὔτε αὐτὸς παύει ὂν ἢ κατὰ νόμον καὶ πραγματικῶς κληρονομῶς, οὔτε ὁ ἐν τῇ ἀκύρῳ διαθήκῃ γεγραμμένος γίνεται τοιοῦτος τοῦ ὄντιν διαθέτου. — καθότι : 1) ἢ ἄκυρος καὶ διὰ τὸν διαθέτην ἀνυπάρκτος διαθήκη δὲν δύναται κατὰ νόμον τῇ θελήσει τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίου του νὰ γίνῃ ἐγκυρὸς ἐκείνου διαθήκη, — ἔργον πάντοτε καὶ πλάσμα οὐσα καὶ μένουσα οὐχὶ τοῦ διαθέτου, ἀλλὰ τοῦ ἐπικυροῦντος αὐτὴν κληρονομίου του. — 2) τὴν κληρονομίαν λαμβάνει ὁ διὰ τῆς ἐπικυρώσεως ἐγκαθιστάμενος, οὐχὶ τῇ βουλήσει καὶ διαθέσει τοῦ κληρονομούμενου, ἀλλὰ τῇ βουλήσει καὶ δικαίῳ τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίου ἐκείνου. — Κατ' ἀκολουθίαν τὰ ἐπὶ τῆς κληρονομίᾳς δικαιώματα, καθὼς καὶ αἱ ἐκ τούτης ὑποχρεώσεις τοῦ δι' ἐπικυρώσεως ἀκύρου διαθήκης ἐγκαθιστάμενου ἐν τῇ κληρονομίᾳ, ἐξαρτώμενα καθόλου ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς μεταβιβάσεως, ἣν ὀρίζει — τοῦτο μὲν ἢ θέλησις τοῦ μεταβιβάζοντος, τοῦτο δὲ ἢ ἔκτασις τῶν ἐπὶ τῆς κληρονομίᾳς δικαιωμάτων αὐτοῦ, — δύναται νὰ ἦναι διάφορα.

Κυρίως μὲν καὶ αὐστηρῶς οἱ ἐξ ἀκύρου διαθήκης δι' ἐπικυρώσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ νομίμου κληρονομίου τὰ δικαιώματα αὐτῶν παράγοντες

κληροδοχοὶ οὐδὲν ἀπολύτως δικαιώμα ἴδιον δύναται νὰ ἔχουσιν κατὰ τοῦ ἔστω διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἀκύρου διαθήκης ἐγκαθιστάμενου. — 1) οὔτε ἐκ τῆς διαθήκης αὐτῆς, ἢ ἢ ἐγγεγραμμένοι εἶσιν, ἄτε ἀκύρου οὔσης καὶ ξένης τῆς διαθέσεως τοῦ διαθέτου, 2) οὔτε ἐκ τοῦ μεταβιβάζοντος δικαίου, ἄτε τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου μὴ βεβαιωμένου μὲ τὰ ἐν ἀκύρῳ διαθήκῃ κληροδοτήματα.

Ἐν τοσούτῳ ἐν τῇ δι' ἐπικυρώσεως ἀκύρου διαθήκης μεταβιβάσει τῶν ἐπὶ τῆς κληρονομίᾳς δικαίων τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίου δύναται νὰ ὑπάρχῃ — ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς — ἐκπεφρασμένη ἢ ἐννοια καὶ θέλησις τοῦ μεταβιβάζοντος, ἵνα ἢ μεταβιβάσις γίνηται οὐχὶ ἀπλῶς, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον καὶ μὲ τὸ βᾶρος τοῦ νὰ ἐκπληρῶσῃ ὁ οὕτως ὡς κληρονομῶς ἀναγνωριζόμενος τὰ ἐν τῇ ἀκύρῳ διαθήκῃ ἀναγεγραμμένα κληροδοτήματα. — τοιαύτη δὲ μάλιστα καὶ φυσικῶς ὑποτίθεται ἢ θέλησις τοῦ ἄνευ τινὸς διακρίσεως δηλοῦντος ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίου, ὅτι θέλει νὰ λάβῃ κύρος ἢ ἄκυρος διαθήκη, καὶ ἐπικυροῦντος αὐτὴν, ὡς ἐγκυρον, — ἐρ' ὅσον ἂν μὴ εἰδικῶς ἐξεφράσθη ἄλλοιᾳ θέλησις του, ἵνα ἢ ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἐπικυρώσεως τῆς διαθήκης μεταβιβάσις τῆς κληρονομίᾳς γίνηται ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ μόνου τοῦ ἀναγνωριζομένου ἢ μὲ ὁρισμένους μόνον ὑποχρεώσεις καὶ βάρη.

III. Ἀμφίβολος ὅμως εἶνε ἢ περίπτωσις, καθ' ἣν ἕνεκα συμβιβασμοῦ τῆς ἐκκερμῶς μεταξὺ τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου καὶ τοῦ ἐκ διαθήκης περὶ ἀκυρότητος τῆς διαθήκης διαφοράς, τὸ κύρος ἢ ἢ ἀκυρότης αὐτῆς εἰμῆναν ἀβέβαια, — ὥστε ἀγνωστον ὅπως παραμένει, ἂν ἢ νόμιμος διαδοχὴ εἶνε ἢ ἐκ διαθήκης ἢ ἢ ἐξ ἀδιαθέτου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅσον μὲν ἀφορᾷ τοὺς δανειστάς τῆς κληρονομίᾳς, κατὰ φητὴν διάταξιν νόμου, φυσικὸν λογίζεται ὅτι οἱ συμβιβασθέντες ἠθέλησαν καὶ ἐνόησαν νὰ ὑποβάλλωνται καὶ ὡς πρὸς τὰ χρεῖα κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν κατὰ τὴν ὑπόστασιν καὶ τῆς κληρονομίᾳς μετέσχον. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς κληροδόχους, — ἐφ' ἡρμοστέαν ἐπίσης νομίζομεν τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τὸν ὡς ἐκ τῆς διαθήκης κληρονομόν, βαρυνόμενον μόνον καθ' ἣν ἀναλογίαν μετέσχε τῆς κληρονομίᾳς, — ἢ ἐν περιπτώσει ἐξαγορᾶς τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐξ ἀδιαθέτου, μειουμένων τῶν κληροδοτημάτων κατ' ἀναλογίαν τῆς γενομένης ἁυσίας πρὸς τὸ σύνολον τῆς κλη-

ρονομίας, ἐφ' ὅσον ἐν μὴ βήτῃ ἐναντία ἄλλη ἐν τῷ συμβιβασμῷ ὑπάρχει συμφωνία.

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων φανερὸν, ὅτι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, ὁποῖον κίνδυνον διατρέχει τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον (ἦτοι ὑποίας μὴ προσδοκωμένως ἀναλαμβάνει ὑποχρεώσεις) ἐκ τῆς διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦτου ἐπαλθούσης λύσεως τῆς περὶ τῆς κληρονομίας διαφοράς, θὰ εἶνε διάφορος κατὰ τὰς ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτῇ περὶ τοῦ κύρους τῆς διακριθεῖς τριμηνίας διαθήκης (κληρονομίας) ὑποβαλλομένης ἡμῖν διαφόρους ὑποθέσεις.

Ἐν τῇ ὑπόθεσι μὲν, ὅτι ἡ διαθήκη ἦτο ἰσχυρὰ ἢ ὅτι εἶχεν ἤδη ἰσχυρῶς ἐπικυρωθῆ—ἢ ὅτι ἡ κατάπιν ἀνευρεθείσα ἐτέρα διαθήκη ἐγκύρως εἶχε καὶ νομίμως ἐδημοσιεύθῃ— τότε ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου πρὸς τοὺς κληροδόχους παρμένει τελεία καὶ ἀκεραία, χωρὶς νὰ βαρύνῃ αὐτοὺς ἢ ὑπὸ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὴν συμβιβασμὸν γενομένην θυσία τῶν 92,500 δραχμῶν.

Ἐν τῇ ὑπόθεσι δὲ ὅτι ἡ διαθήκη δὲν ἦτο ἰσχυρὰ, — διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου τὸ πρῶτον ἐπικυρωθεῖται, ἢ ὅτι ἐν ἀμφιβάλλῃ μᾶναι τὸ κύρος ἢ τὸ ἀκύρον αὐτῆς, — τότε ἡ θυσία αὕτη θέλει ἐπιδικάζουσαι τὰ κληροδοτήματα κατὰ τὸ ἀναλόγον τοῦ ποσοῦ τῶν 92,500 δραχμῶν πρὸς τὸ σύνολον τῆς κληρονομίας, χωρὶς ἢ ἐξ ἀδιαθέτου νὰ εὐθύνηται τὸ παρκαπὸν εἰς τι.—Τοῦτο δὲ οὐχὶ βεβαίως ἀπὸ τῆς ἀδικαιολογήτου ἀπόψεως τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων, ὡς ἐξελέφθη, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀνωτέρας ἀπόψεως τῆς ἐννοίας καὶ τῆς θελήσεως τῆς ἐπὶ ἀντιδόσει τοῦ ποσοῦ τούτου μεταβιβάσεως τὴν κληρονομίαν οὕτως ἡλαττωμένην κατὰ τοῦτο.

3) Κατὰ τὸ γράμμα τῆς ὑπουργικῆς Διαταγῆς ὑπ' ἀριθ. 3104, δι' ἧς τὸ ὑπουργεῖον, ἐγκρίνον τὴν διάθεσιν δραχ. 140,000 ἐκ μέρους τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου πρὸς συμβιβασμὸν, ἐξουσιοδοτεῖ τὴν διαίτησιν αὐτοῦ πρὸς τοῦτο:—«*Ἐπὶ τῷ ὄρει τοῦ νὰ περαιτηθῶσιν ἀμφοτέρω, ἢ ἀδελφῇ τοῦ διαθέτου (ὡς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος) καὶ ὁ δῆμος Τρικκάλων (ὡς κληροδόχος) πάσης περαιτέρω κατὰ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀξιώσεως των,*»—φαίνεται μὲν τῷ ὄντι ἐκ πρώτης ὀφείας ὅτι ὁ μετὰ τοῦ ἐτέρου τούτων μόνον συμβιβασμὸς, μὴ πληρῶν τὸν ὄρον τῆς ἐγκρίσεως, περιέχει ἀμεσον παράδοσιν τῆς ὑπουργικῆς διαταγῆς, ἧς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀναζητήσῃ τις ἄλλον ἀπώτερον λόγον καὶ σκο-

πον. Ἀλλὰ περὶ τῆς τοιαύτης ἐννοίας τῆς διαταγῆς, ὡς τῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς, ἐπιτρέπεται, φρονούμεν, ἀκριβέστερον μελετωμένου τοῦ γράμματος τῆς διαταγῆς καὶ διασκοπούμενου τοῦ κοῦ κύτους, νὰ ἀμφιβάλλῃ τις σφόδρα, ἐν ὅσον οὗτος δὲν ἀπέδραπεν εἰς τὴν **παραίτησιν** μᾶλλον ἀμφοτέρων, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν **ἀμφοτέρων** παραίτησιν ὅτι δηλ.—α' Ἐκάτερος τούτων συμβιβασμῶν *ὀφείλει νὰ παραιτηθῇ* καὶ πάσης περαιτέρω ἀξιώσεως του κατὰ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, — ὑπόμνησις ἀπλῶς ὄν τοῦ ὅσον γενέσθαι, χωρὶς νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν **σύγχρονον** **συνδέσμον** ἀμφοτέρων τῶν συμβιβασμῶν, ὡς ὄρον οὗ ἀνευ ὁ μετὰ τοῦ ἐτέρου συμβιβασμοῦ οὐ. Τοῦτο δὲ τοσοῦτω μᾶλλον εἶνε καὶ πιθανόν καὶ λογικόν, ὅσον, — 1) ταῦτα πάντα ἐγένοντο καὶ ἀπερασίζοντο ἐπὶ τῇ βίβασιν ἀκραδάντου πεποιθήσεως (ὑπερκοπίσεως, Συμβουλίων, Συγκλήτου καὶ ὑπουργεῖου) ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ οὐδ' ὑπάνοια κἄν περὶ νομίμου ἐκ διαθήκης διαδοχῆς τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, — οὐδὲ ὑπῆρχε διὰ τοῦτο συνείδησις ἐπιζημιῶν ἐκ τοιαύτης ἀνυποστάτου καὶ ἀδυνάτου περιπτώσεως ἀποτελεσμάτων.—κατ' ἀκολουθίαν δὲν ὑπῆρχε καὶ λόγος εὐλόγος ἀναγκαίου συνδέσμου ἀμφοτέρων τῶν συμβιβασμῶν καὶ λόγος ἐξαρκήσιος τοῦ ἐνός ὑπὸ τοῦ ἐτέρου, ὡς ὄρος οὗ ἀνευ οὐ.

2) Ἐὰ πάντα ἐγένοντο ἐσπειρωμένως καὶ ὑπὸ τὸ κράτος εὐλόγου, ὡς πλείστατο, ἀνυπομονησίας καὶ φόβου καὶ διὰ τὴν ἐλαχίστην ἀναβολὴν τοῦ μετὰ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου συμβιβασμοῦ, ὡς τοῦ μόνου πρωτίτως καὶ θεμελιωδῶς ἀσφαλίζοντος τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἐν τῇ σπουδῇ ταύτῃ προφανῶς συμπαρασυρόμενον καὶ συμφωνοῦν ἐνήργει καὶ τὸ ὑπουργεῖον.—3) Ἐνῶ τὰ τοῦ συμβιβασμοῦ μετὰ τὴν ἐξ ἀδιαθέτου ἦσαν πάντα ὠρισμένα, παρεσκευασμένα καὶ ἔτοιμα (ποσὸν πληρωμῆς καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς δικαιοῦχος πρὸς λῆψιν αὐτοῦ), — περὶ τοῦ μετὰ τοῦ δήμου Τρικκάλων οὐδὲν ἀπολύτως διάδικμα εἶχε γίνῃ ἄλλο ἢ ὅτι ὑποσχέσεις μὲν ἐδόσαντο ἐφ' ἐνός, ἐλπίδες δὲ καὶ πεποιθήσεις ἐτρέποντο ἐφ' ἐτέρου πρὸς τοῦτο.

Ἐν τούτοις καὶ διδομένου ὅτι ὁ ἐν τῇ ἐγκρίσει ὄρος οὗτος καὶ ὑπὸ τοιαύτην σημασίαν ἐγγράπτο καὶ ἐπιτακτικὸς ἦτο, — ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν, ἦτις, ὡς φρονούμεν, ἦτο ἢ καὶ τὴν τοιαύτην ἐν τῇ ὑπουργικῇ διαταγῇ διατυπωμένην (ἀναπι-

γνώτως βεβαίως) πρόνοιαν εναπόζουσα, — εἶχεν ἄλλως τὸ πρᾶγμα· καθότι ἐν μὲν τῇ ὑποθέσει, ἕτις κατὰ τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ συμβιβασμοῦ ἦτο καὶ ἡ ἐνυπόπτως μόνη ἐπικρατοῦσα, ὅτι δηλ. ἡ διαθήκη ἦτο ἀληθῶς ἄκυρος καὶ ἡ κληρονομία ἀνῆκε ἀναντιλεκτως τῇ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίᾳ, — ἡ συμβιβασμὸς καὶ παρὰ τὴν ἐν τῇ ἐγκρίσει (ἀνεπιγνώτου οὕτω σημασίας) πρόνοιαν ταύτην τοῦ ὑπουργείου, μετὰ μόνης τῆς ἐξ ἀδιαθέτου γινόμενος, οὐ μόνον οὐδεμίαν φέρει ζημίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπεβάλλετο σωφρόνως ἐκ τοῦ συμφέροντος αὐτοῦ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ πρὸ πάσης, ἢ καὶ ἄνευ ἄλλης, πρὸς συμβιβασμὸν μετὰ τοῦ δήμου Τρικκαίων ἐνεργείας.

Μόνον δὲ ἐν τῇ μετὰ ὑπὸ σέψιν καὶ λαμβανόμενῃ τότε ὑποθέσει, ὅτι ἡ διαθήκη εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ἄκυρος ἢ ἦτο ἰσχυρῶς ἐπικευρωμένη ἤδη, — ἐπειδὴ κατὰ τὰ πρόσθεν εἰρημένα ἢ διὰ τὸν συμβιβασμὸν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐπὶ μεταίφῃ θυσία τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου δὲν δύναται νὰ βαρύνῃ τὸν δῆμον, — ἀληθῶς (ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ) διὰ τῆς κατὰ γράμμα, ὑπὸ τοιαύτην ἐπιτακτικὴν ἔννοιαν λαμβανόμενον, ἐκτελέσει τῆς Ὑπουργικῆς διαταγῆς θὰ ἀπερῶντο ὁ κίνδυνος τοῦ νὰ πληρωθῇ τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον ἀκέραιον καὶ ἄνευ ἐλαττώσεώς τινος τὸ πρὸς τὸν δῆμον κληροδοτήμα.

4). Τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον θέσιν ὀφειλέτου (ἐφ' ὅσον ἡ περιουσία τῆς κληρονομίας ἐξαρκεῖ) ἀπέναντι τῶν κληροδοτῶν καὶ δανειστικῶν τῆς κληρονομίας ἔχον, δύναται βεβαίως νὰ συμβιβασθῇ μετὰ οἰουδήποτε ἐξ αὐτῶν, πληρῶνον αὐτῷ ὀρισμένον ποσὸν πρὸς ἐξόφλησιν τῆς ἀπαιτήσεώς του. Ἡ εἰς ἄλλον ὅμως μεταβίβασις τῶν ἐπὶ τῆς κληρονομίας δικαιωμάτων του δὲν ἀπαλλάσσει αὐτὸ καὶ τῶν ἐκ ταύτης ὑποχρεώσεων του ἀπέναντι τῶν δικαιούχων, — εἰ καὶ ὁ ἐκδοχεὺς τῆς κληρονομίας δύναται νὰ ἀναλάβῃ αὐτάς, ἀσφαλίζων τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον κατὰ πάσης ἐκείνων ἀπαιτήσεως.

B'.

Ὡς πρὸς τὴν ἐγγύησιν τοῦ Παύλου Λεβέντη καὶ τὴν ἐνεχυρίασιν τῶν 35 λαχειοφόρων αὐτοῦ διὰ τὸ ἐκ 40,000 δραχ. χρέος τοῦ Ἀριστ. Γιαννοπούλου παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

Ἡ ἐκ τῆς δικαιοπραξίας ταύτης προκύψασα ἐπὶ τοῦ προκειμένου νομικῆ σχέσις εἶναι εὐτυχῶς κατὰ τὸ πλεῖστον εἰδικῶς περιγεγραμμένη διὰ τῶν δι' αὐτὴν συνέστη καὶ εἰδικώτερον προσδιορισθῆ, ἐγγράφων τῆς 3 Αὐγούστου 1884 καὶ τῆς 25 Μαΐου 1885.

Καὶ κατὰ μὲν τὸ ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1884 ὑπὸ τοῦ Π. Λεβέντη ἐκδοθέν, παρέχει οὗτος τὴν ἐγγύησιν του εἰς τὸν Δ. Σχολάριον διὰ τὸ χρέος τοῦ Ἀρ. Γιαννοπούλου, — καθὼς ἐν τῇ περιπτώσει ὁ Ἀρ. Γιαννόπουλος δὲν ἐκπληρῶσιν τὸ ἐκ Δρ. 40.000 πληρωτέον ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἀπὸ σήμερον (ἤτοι μέχρι 3 Αὐγούστου 1885) χρέος του, ἀναλαμβάνω ἐγὼ νὰ ἐξοφλήσω αὐτὸ ἐπὶ τῇ εἰς ἐμὲ ἐκχωρήσει τῶν ἐπὶ ταύτου δικαιωμάτων ὡρῶν κατὰ τοῦ Ἀρ. Γιαννοπούλου.»

Ἐν δὲ τῷ ἀπὸ 25 Μαΐου 1885 ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ Δ. Σχολαρίου πρὸς τὸν Π. Λεβέντην πιστοποιητικῷ, ἐμπεριέχεται τι πλεόν τῶν ἐν τῷ πρόσθεν ἐγγράφῳ διὰ τούτου, ἀναφερομένου εἰς τὸ ἐγγράφον τῆς 3 Αὐγούστου 1884, ἐρμηνεύεται ἐκεῖνο εἰδικώτερον καὶ ἀκριβέστερον, ὡς οὕτω ἀνέκαθεν ἐννοούμενον, — ἢ προστίθεται δι' αὐτοῦ ὅ,τι ἐν ἐκείνῳ δὲν ὤπῃρξεν, καθ' ὅ ἐν αὐτῷ ἑρμηνεύεται ἐπὶ λέξει: — καθὼς ὁ Π. Λεβέντης ἐνεχυρίασέ μοι 35 λαχειοφόρους ὡς ἐγγυητῆς καὶ πληρωτῆς κατὰ τὴν ἀπὸ 3 Αὐγούστου 1884 ἐγγύησιν του ἀπέναντι τοῦ ἐκ Δρ. 40.000 χρέους τοῦ Ἀρ. Γιαννοπούλου, — τὰς ὅπαις 40.000 δρ. ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ Ἀρ. Γιαννόπουλος δὲν ἤθελε πληρῶσαι καὶ ἐμπροθέσμως ἤτοι αἰ μέχρι τῆς 3 Αὐγούστου 1885 ἐξοφλήσει ἀνυπεροθέτως, ὑπόσχεσται καὶ ὑποχρεοῦται ὁ Π. Λεβέντης νὰ πληρῶσιν εἰς ἐμὲ καὶ ἀ ἐξοφλήσῃ ἐντὸς τῆς συμφωνηθείσης καὶ ὀρισθείσης συμφωνίας ἢτοι ἐπίσης μέχρι 3 Αὐγούστου 1895, — ὅτε μόνον μετὰ τὴν ἐξοφλήσιν καὶ θέλω ἰπιστρέψῃ αὐτῷ τὰς ἐνεχυριασθείσας μοι 35 λαχειοφόρους ἡμολογίας του.» — Ἐκ τῆς συμβάσεως ταύτης τῆς ἐγγυήσεως διὰ τοῦ πρώτου ἐγγράφου καὶ τῆς ὑποσχέσεως ἀρεύκτου ἐντὸς ὀρισμένης προθεσμίας ἀνυπεροθέτου πληρωμῆς καὶ ἐξοφλήσεως διὰ τοῦ δευτέρου, φανερώς, πολὺ φανερώς δὲ καθ' ἡμᾶς, ὁ Π. Λεβέντης ὑπόσχεται καὶ ὑποχρεοῦται, μὴ ἐξοφλήσαντος τοῦ Ἀρ. Γιαννοπούλου ἀνυπεροθέτως ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, νὰ ἐξοφλήσῃ πληρῶνων αὐτὸς, ὡς ἐγγυητῆς καὶ πληρωτῆς, ἐντὸς τῆς αὐτῆς ταύτης προθεσμίας ἀνυπεροθέτως ἐπίσης, δηλ. μέχρις ἐπίσης τῆς

3 Αυγούστου 1885, τὰς 40.000 δρ.—ὕποσχόμενος δηλ. καὶ ἀναλαμβάνων, ἐν περιπτώσει μὴ ἀνυπερθέτου πληρωμῆς ὑπὸ τοῦ Ἄρ. Γιαννοπούλου, νὰ πληρώσῃ αὐτὰς αὐτός, ὡς ἴδιον χρέος καὶ δὴ ἀνυπερθέτως ἐντὸς τῆς αὐτῆς καὶ ὁ Ἄρ. Γιαννοπούλος προθεσμίας, — οὕτως ὥστε δεῖν ἀφαικτικῶς πρὸ τῆς 4ης Αυγούστου 1885 ἢ ὁ Ἄρ. Γιαννοπούλος νὰ ἔχῃ ἤδη ἀνυπερθέτως πληρώσει, ἢ τοῦτου μὴ πληρώσαντος, νὰ ἔχῃ πληρώσει καὶ ἐξοφλήσει αὐτὰς ἀνυπερθέτως ὁ Π. Λεβέντης ἀντὶ ἐκείνου, συνιστῶν οὕτω ὑπὸ χρόνον ὠρισμένον ἐν c. debiti alieni, ἥτοι σχέσιν εἰς ὀλόκληρον συνενοχῆς διὰ τὸ χρέος τοῦ Ἄρ. Γιαννοπούλου.

Ἦδη ἐπὶ τὴν ἀπὸ 12 Μαΐου 1888 δὴλώσιν τοῦ Δ. Σχολαρίου.

Ἦ ἐπὶ τῆ βία τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀξιώσιν τοῦ Νικολάου Λεβέντη ὅτι αἱ ἐκχωρηθεῖσαι αὐτῷ 35 ὁμολογίαι τοῦ Π. Λεβέντη ἐπαύσαν οὐσαὶ ἐνέχυρον τοῦ χρέους Γιαννοπούλου καὶ τῆς πρὸς ἐξοφλήσιν τούτου ἀτομικῆς ὑποσχέσεως τοῦ Π. Λεβέντη—εἶναι νομίζομεν ὅπως ἀστήρικτος καὶ ἀνυπόστατος, — καθόσον οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ δηλώσει ὑπάρχει νόξις τις ἐλαχίστη, δυναμένη νὰ γεννήσῃ τὴν ὑπόνοιαν, εἴτε ὅτι εἶχεν ἤδη λάβει ποτὲ χώραν ἐξοφλήσιν ἢ καταργήσιν τοῦ χρέους τούτου κατὰ νόμιμον τινὰ τρόπον ἢ ἐπῆλθε γεγονός τι οἰονδήποτε, ἐπιφέρον κατὰ νόμον λύσιν τῆς τοιαύτης πρὸς πληρωμὴν ὑποσχέσεως καὶ ὑποχρέωσιν τοῦ Π. Λεβέντη, — εἴτε ὅτι ὕποσδῆποτε ἐδὴλώθη πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ δανειστοῦ εἴτε ἐκ νομίμου τινὸς λόγου ἢ καὶ ἀνευ λόγου τινός, καθαρῶς ἔστω ἐκφρασίς περὶ ἀφέσεως δῆθεν τοῦ Παύλου ἢ τοῦ Νικολάου Α. ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσιν των διὰ τὸ ἐνέχυρον, — ἀλλ' οὔτε καὶ πράγματι δὲ κατὰ τὰ ἐν τῷ ἱστορικῷ ἔλαδί που ὑπαρξὶν ποτε τοιοῦτό τι νόμιμον γεγονός ἢ ἐκφρασίς τοιαύτης θελήσεως.

Αὐτός τε δὲ ὁ Ν. Λεβέντης τὸ πρὸς ἀπόδοσιν τῶν λαχειοφόρων δικαιώμα του δὲν ἐνόησε καὶ νὰ στηρίξῃ οὐδ' ἐστήριξεν ἐπὶ τοιαύτου νομικοῦ τινος γεγονότος, ἀλλὰ τὸ ἐξήγαγεν ὡς ἐμπεριεχόμενον καὶ τὸ ἐστήριξε καθαρῶς καὶ μόνον εἰς τὴν κατ' αὐτὸν σαφῆ καὶ ρητὴν, ἐν τῇ δηλώσει ταύτῃ τοῦ Σχολαρίου ἐκπεφρασμένην δῆθεν θέλησιν τοῦ δανειστοῦ τούτου: — μόνον δὲ ὡς λόγον ἀναγκαῖον ἀληθῶς καὶ ἐπιβαλλόμενον πρὸς λογικὴν τινὰ ἐξήγησιν καὶ δικαιολόγησιν ἀνεξηγήτου ἄλλως καὶ ἀπιστεύτου τοιαύτης ἀναιτιολογήτου συγκαταθέσεως τοῦ δανειστοῦ πρὸς παραιτήσιν του ἀπὸ πάσης προσωπικῆς τε καὶ πραγματικῆς

ἀσφαλείας, — καὶ δὴ, προκειμένου περὶ ποσοῦ σπουδαίου, ὀφειλέτου δὲ ἀναξιοχρέου πλέον, — μόνον πρὸς ἐξήγησιν τοιαύτην ἐπεκαλέσθησαν κριτόπιν, ἔχι μὲν ποτὲ ἄφασιν ἐξ ἐλευθεριότητος, εἴαν οὔτε λόγος ὑπῆρχεν οὔτε τὰ ἐν τῇ δηλώσει δῆλα ἀντιρρήματα τοῦ δανειστοῦ θὰ ἐπέτρεπον νὰ φαντασθῆ τις, — ἀλλὰ νομικὰ τινὰ γεγονότα, ὡς ἐπιβαλλόντα αὐτὰ ἀπ' ἐαυτῶν ipso jure τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσιν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐνεχύρου, — γεγονότα δὲ τέλεον δῆθεν μηδενίζοντα τὴν προκειμένην ἀπαίτησιν, οἷον—1) ὅτι ὁ δανειστής ἐξήλειψεν ὑποθήκας τοῦ χρέους, ἐλαττώσας οὕτω τὰς ἐγγυήσεις, ὑπ' αἱ ἀκεραίας ὑφισταμέναι εἶδεν τὴν ἐγγυήσιν τοῦ ἐγγυητῆς, — 2) ὅτι παρέσχε προθεσίαν τῷ ὀφειλέτῃ ἐπὶ ἐλάτῃ τοῦ ἐγγυητοῦ, — γεγονότα εἰς τὴν δύναμιν τῶν ὑποκρίων ὑπέκων τάχα εὐσυνειδήτως ὁ δανειστής, σπεύδει ἀσθόρητος, ἅμα μαθὼν τὸν νέον Κύριον τῶν ὁμολογιῶν, νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ κοινοποιῶν αὐτῷ διὰ κλητῆρος δῆλωσιν, ὅτι — καὶ ὁμολογίαι του εἰσὶν ἐλευθεραὶ εἰς τὴν διαταγὴν του, ἀρκεῖ αὐτῷ μόνον νὰ τῷ ἐπιστραφῇ ἢ περὶ τῆς παραλαβῆς των εἰς τὸν Π. Λεβέντην δεθεῖσα ἀπόδειξις του, καὶ ἄρθωσι δὲ καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν κατασχέσει. |»

Ἀλλὰ τὰ ὡς τοιαῦτα ἐπιβληθέντα νομικὰ ταῦτα γεγονότα ἢ εἰσὶν ἀνυπόστατα ἢ εἰσὶν ἀνευ νομικῆς τινος σημασίας· πρῶτον μὲν διότι μετὰ τὴν ὑπέρθεσιν τοῦ Ἄρ. Γιαννοπούλου τοῦ νὰ πληρώσῃ οὗτος καὶ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του ἀνυπερθέτως πρὸ τῆς 4ης Αυγούστου 1895, — ἢ ὑποχρέωσιν τοῦ Π. Λεβέντη ὡς ἐγγυητοῦ καὶ πληρωτοῦ τὰ ἐξοφλήσῃ πληρῶντων αὐτὸς ἀντ' ἐκείνου, — νὰ ἔχῃ μάλιστα πληρώσῃ ἀνυπερθέτως πρὸ τῆς λήξεως τῆς αὐτῆς προθεσμίας, ἥτοι πλήρης, τελεία καὶ ἀνεξάρτητος τῆς τοῦ Ἄρ. Γιαννοπούλου, — ὅσον, ἐννοεῖται, νὰ ἦναι δυνατὸν συνενοχῆ εἰς ὀλόκληρον, — δεύτερον δὲ— εἰδικώτερον, διότι, — 1) ἢ δῆθεν ἐλάττωσιν τῶν ἐγγυήσεως τοῦ ἐγγυητοῦ διὰ τῆς ἐξαλείψεως τῶν ὑποθηκῶν, καὶ ἀληθῆς οὐσα, ἀφορῶσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς ὑποθήκας ληφθείσας ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ, μετὰ τὴν παρά τοῦ Π. Λεβέντη περὶ τῆς παρ' αὐτοῦ πλέον ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους σύμβασιν καὶ τὴν ὑπερημερίαν του μάλιστα, δὲν ἐπηρεάζει διόλου τὴν ὑποχρέωσιν οὔτε ἀπλοῦ ἐγγυητοῦ, πολλῶ δ' ἥττον τὴν τοῦ ἀναλαβόντος τὴν πληρωμὴν ὡς ἴδιου χρέους, εἰς ὀλόκληρον συνενοχῆ· μόνον δὲ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν οὐχὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐγγυήσεων, ἀλλὰ τῆς ἀσυγγνώστου ἐπιζημίου ὀλιγω-

καὶ ἐὰν τὰς λάθης (ἐξοφλῶν, ἐννοεῖται, τὸ ἐνέχυρον) ἔχε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπαιτῶ ἐὰν μοι δώσης καὶ τὴν εἰς χεῖρας τοῦ Παύλου ἀφαιεῖται ἀποδοεῖν μου καὶ ἐὰν ἀρῶσιν αἱ ἐπ' αὐτῶν ἐπιβεβλημένα: ὑπὸ τρίτων κατασχέσεις, καὶ τότε μόνον θὰ τὰς λάθης».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν ἐξάγεται, ὅτι κακῶς καὶ ἄνευ νομίμου ὑποχρέωσης ἐπιστράφησαν αἱ 35 λαχειοφόροι, ἐφ' ὅσον οὔτε ἡ ὑποχρέωσις τοῦ Π. Λεβέντη κατηργήθη, οὔτε ἀπκλήθησαν τοῦ βάρους τοῦ ἐνεχύρου· κατ' ἀκολουθίαν δύναται νομίμως νὰ ἐγερθῆ κατὰ μὲν τοῦ Π. Λεβέντη ἀγωγή περὶ τοῦ χρέους, ὡς εἰς ὁλόκληρον συνυποχρέου, ἴδιαν ἀναλαβόντος ὑποχρέωσιν, καὶ ἐν ταύτῳ ὡς μὴ ἔχοντος ἢ καὶ ὡς ἀπολέσαντος ἤδη τὸ εὐεργέτημα τῆς διζήσεως· πάντως δὲ δύναται ἀσφαλῶς νὰ συνεναχθῆ μετὰ τοῦ Ἄρ. Γιαννοπούλου καὶ πρὶν καὶ χωρὶς νὰ ζητηθῆ ἢ ἐκποιήσῃ τῶν ἐνεχυριασμένων (ἄνευ δ' ἀξίας πλέον) 200 μετοχῶν τῆς Οἰκοδομικῆς Ἑταιρίας· κατὰ δὲ τοῦ Νικολάου Λεβέντη ἢ C. indebiti πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν 35 λαχειοφόρων, ἀφοῦ ἐκ πλάνης, ὡς πιστεύομεν, ὅτι εἴηεν ἦτο ὑπόχρεων τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ν' ἀποδώσῃ αὐτάς, ἄνευ νομίμου λόγου ἀπεδότησαν.

Γ'.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τούτων ἐπιμέλειαν καὶ τὴν εὐθύνην.

Καθ' ἃ ἐν τῷ ἱστορικῷ ὑποβάλλονται ἡμῖν τὰ πραγματικὰ γεγονότα, κρίνοντες αὐτὰ ὡς πρὸς τὴν εἰς ἀμφοτέρω τὰ θέματα τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὀφειλομένην κατὰ νόμον καὶ ἐκ καθήκοντος ἐπιμελείαν καὶ εὐθύνην, ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν, καθόλου μὲν, ὅτι οὐχὶ εὐστόχως οὐδὲ πεφρατισμένως διεξήχθησαν ἀμφοτέρω. Οὔτε ἡ εἰς ὑπόθεσιν τοιαύτην καὶ ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις προσήκουσα, οὔτε ἡ κατὰ νόμον ὀφειλομένη κατεβλήθη ἀτυχῶς ἐπιμέλεια καὶ πρόνοια. Οὐσιῶδῃ, τῆς ὑποθέσεως σημεῖα, τὰ μὲν προκειμένα ἐν αὐτῇ ἐγγράφως ἢ μεμαρτυρημένως, τὰ δὲ προκύψαντα ἐπαρκῶς, ὥστε νὰ ἐξεγείρωσι σύντονον τὴν προσοχὴν καὶ προκαλέσωσιν ἀκριβέστεραν μελέτην, οὔτε ἠρευνήθησαν ἀκριβέστερον, οὔτε ἐμελετήθησαν ἐπισταμένως· καὶ ἡ εὐλόγως δὲ ζητηθεῖσα πλειόνων ἐν συμβουλίῳ συνδρομή, ἀτυχῶς εἴτε ἔνεκεν τυχαίων περιστά-

σεων καὶ ἀνημερεύσεως, εἴτε ἐκ πεπλανημένης αὐτοπεποιθήσεως, εἴτε καὶ ἐκ βραθυμίας ἢ ἀλλῆς παραλείψεως. ἀπέβη μοιραῖως διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ματαιὰ καὶ ὄλως ἄκαρπος, εἰς οὐδὲν συντελέσασα πρὸς ἐπανόρθωσιν καὶ πρόληψιν, ἐξασθενήσασα δ' ἴσω, μόνον τὴν εὐθύνην.

Σπουδὴ τις καὶ ἀδιαφορία ἐν ταύτῳ, πεποιθήσις ἐξ ἐπιγνώσεως καὶ ἀκηδεῖας πρὸς πραγματικὴν ἐπίστασιν, δυσπιστία ἐντονας καὶ εὐπιστία παραλύουσα ἅμα πᾶσαν περαιτέρω ἔρευναν, διαδέχονται ἀλλήλας, ἀποτρέπουσαι μοιραῖως τὴν προσδοκωμένην καὶ ὑπὸ τῶν περιστάσεων πολλαχῶς ἐπιβάλλομένην μελέτην καὶ ἔρευναν, δι' ὧν περ ἀσφαλῶς ἐν μὲν τῷ θέματι τῆς κληρονομίας θὰ ἀπεκρούετο καθόλου ἴσως ἡ συμβασιμότης καὶ τὰ τούτῳ ἐπακλουθήσαντα, ἢ θὰ ἐπετυγχάνετο βεβαίως ὑπὸ ἀσυγκρίτως ἐννοστέρουσ ὅρους, ὅτι τῶν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίου ἐνεργούντων κερδοσκοπησάντων ἴσως ἐπὶ τῆς ἀγνοίας μᾶλλον καὶ ἀτελείας τῆς ὑπερασπίσεως ἢ ἐπὶ θετικῶν κινδύνων τῆς κληρονομίας τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου· ἐν δὲ τῷ θέματι τοῦ δανείου τοῦ Ἄρ. Γιαννοπούλου θὰ ἐσώζοντο βεβαίως αἱ λαχειοφόροι, ἐξασφαλίζουσαι τὸ νῦν ἄνευ ἀσφαλείας ἀπομείναν δάνειον τῶν δρ. 40.000.— Ἐν γένει δὲ θὰ ἐπικράτῃ τὸ δίκαιον, πολλῶν δὲ τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον θὰ ἦτο ἀτόπων πεφρατισμένον.

Εἰδικώτερον δὲ ἐπὶ τῶν οὐσιωδεστάτων σημείων τοῦ τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπικυρώσεως τῆς διαθήκης καὶ τοῦ τῆς ἀνευρέσεως καὶ δέρας τοιαύτης, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

Ὡς πρὸς τὴν ἐν τῷ Συμβολ. 2596 ἀναγνώρισιν καὶ ἐπικύρωσιν.— Εἰ καὶ οὐχὶ ἐπαξίως τῆς σπουδαιότητος αὐτοῦ τὸ Συμβόλαιον ταῦτο κακῶς ἐκρίθη ὡς ἀνάξιον προσοχῆς, ἢ τοιαύτη ἄττοχος αὐτοῦ ἐκτίμησης, εἰ καὶ μὴ ἀνεπίκριτος ὄλως, δύναται ἐν τούτοις νὰ εἴνε συγγνωστὴ ἔνεκα τῆς πάντοτε δυσχεροῦς ἐκτιμῆσεως τῶν νομικῶν γεγονότων καὶ τῆς οὐχὶ εὐστόχου πάντοτε διαγνώσεως τῆς ἐν αὐτοῖς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν νομικῆς σημασίας των. Δυσχερῶς ὁμῶς, μεθ' ὅλην τὴν εὐλογον τυχὸν αὐτοπεποιθήσιν, τῆς αὐτῆς νὰ τύχῃ κρίσεως δύναται ἢ μὴ ὑποβολῆ τούτου εἰς τὸ Συμβούλιον· πρῶτον μὲν, ὅτι προκειμένῳ περὶ νομικῶν ζητημάτων οὐσιωδεστάτων, ὑποθέσεως δὲ σπουδαιοτάτης, εἴτα δὲ καὶ κυριώτατον, διότι τοῦτο ἀντίκειται ὄλως εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν

έννοιαν αὐτὴν τῶν Συμβουλίων, τῆς συνδρομῆς τῶν ὁποίων ἡ ἀξία καὶ ἔννοια ἐπὶ νομικῶν ζητημάτων, σπανιότατα μὲν ἀνεπιδέκτων ἐνδιαφερούσης συζητήσεως, πολλαπλῶς δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περιχόντων τὰς ἀπόψεις τοῦ δικαίου, εἰς τοῦτο ἀκριβῶς συνίσταται, νὰ προκαλέσῃ παρ' ἐκάστῳ τῶν γνωμοδοτῶν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπισταμένην ἀντίληψιν, μελέτην καὶ κρίσιν πρὸς ἐπιτυχῆ ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως συνδυασμὸν τῶν πραγματικῶν περιστάσεων καὶ τοῦ νόμου.

Ὡς πρὸς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ ἑτέρας διαθήκης τοῦ Δωροθέου.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο γεγονός, παρατηροῦμεν ὅτι ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ καθήκοντος, τοῦ οὐ μόνον πρὸς ὀρθὴν στάθμισιν καὶ χρῆσιν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιμελῆ ἀναζήτησιν καὶ διευκρίνησιν τῶν λόγων τῆς ὑπερασπίσεως ἀφορώντος, ἐπεκράτησε περὶ τὸ γεγονός τοῦτο ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους πολλὴ ἢ ὀλιγοψία. Ἐνῶ ἀπαρτὰ ἡ οὐσία καὶ ἡ ἀξία τοῦ ἐπιχειρήματος τοῦτου στηρίζεται εἰς τὰς περὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ τόπου τῆς ἀνευρέσεως ἀκριβεῖς λεπτομερείας, φαίνεται ἐπικρατήσασα περὶ τοῦτου ἄκρα ἀβεβαιότης καὶ ἀμφιλογία, κυριαινομένου μεταξὺ τελείας βεβαιότητος περὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλης μόνον ὑποθέσεως, μεταξὺ πλήρους καὶ ἀκριβοῦς τῶν κατ' αὐτὸ γνώσεως, ἐκ τῶν πραγματικῶν ὄντων αὐτῶν ἠντιλημῆς, καὶ ἀγνοίας τελείας. Ἀπὸ τῆς πλήρους καὶ μονονουχί: ἐπὶ ἰδίας ἀντιλήψεως στηριζομένης βεβαιώσεως, ὅτι δὲν ἀνευρέθη ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ διαθέτου, ὅτι μάλιστα ὁμοίως καὶ μεμρτυρημένως ἀνευρέθη εἰς χεῖρας ξένας, μέχρι σχεδὸν τῆς ἐπιστήμου σήμερον βεβαιώσεως, ὅτι καὶ ἀνευρέθη μάλιστα ἐπὶ τῆ βάσει πληροφοριῶν, ὡς ἡ διαθέτης αὐτὸς ζῶν εἶχε ὄψει, καὶ δὴ μετὰ ἔρευναν ἐπὶ τούτῳ γενομένην ὑπὸ ὑπαλλήλων τοῦ ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐγγράφοις τοῦ διαθέτου, ἐκεί ἀκριβῶς ὅπου ἡ διαθέτης αὐτὸς εἶχεν εἰπῆ καὶ ἐν τῇ διαθήκῃ του προνοητικῶς ἐσημείωσεν, ὅτι τὴν εἶχε θέσει καὶ θὰ εὑρίσκετο! Ἡ ὑπὸ τοιαύτας λοιπὸν οὐσιωδιστάτας προϋπαρξάσας περιστάσεις μὴ τελεία διευκρίνησις τοῦ σπουδαιότατου τοῦτου γεγονότος πρὸ τοῦ συμβιβασμοῦ, ἐνέχει πολλὴν ὀλιγοψίαν—καθότι ὑπὸ ἐκατέραν τῶν περὶ τοῦτου ὑποθέσεων ἢ ἐξακρίβωσις τῆς ἀληθείας ἐξαντλοῦσα τὴν εἰς τὴν σπουδαιότητα τοῦ πράγματος πάντως ὀφειλομένην μέριμναν, θὰ ὠδή-

γει εὐθὺ πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει πρὸς τὴν ἀκριβῆ διάγνωσιν τῆς θέσεως καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ νῦν πλήρης ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς κατὰ τὴν Συμβιβασμὸν οὕτως ἀδασκανίστως ἐπικρατησάσης ἀνυπαρξίας τοιαύτης διαθήκης γνώμη καὶ τῆς τάνῦν βεβαιώσεως τοῦ κ. Πρυτάνεως περὶ τῆς ὅλης ἀντιθέτου πραγματικότητος.

Ὡς πρὸς τὰς 35 δὲ λαχειοφόρους, φρονούμεν, ὅτι μείζων ἐπίσης προσοχὴ καὶ μᾶλλον ἐπισταμένη μελέτη τοῦ τε νομικοῦ καθὼς καὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς ὑποθέσεως, δὲν θὰ παρέδιδεν αὐτὰς ἀχρεωστότως. Ἄλλ' ὁμολογητέον ἐν τούτοις καὶ ἐνταῦθα ἐπίσης, ὅτι ἐν τῇ πάντοτε δυσχερεῖ καὶ ἀμφερρόπῳ εἰς τὰ πολλὰ τῶν νομικῶν ζητημάτων διαγνώσει δὲν εἴσκειται καὶ ἡ ἀντιλήψις ὀξεῖα καὶ εὐστοχος πάντοτε—πρὸς τὴν νομικὴν ἀλήθειαν.

Ὡς πρὸς τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως Συμβούλια, παρατηροῦμεν ἐν πρώτοις, ὅτι ἡ ἀτέλεια αὕτη τῆς ὑπερασπίσεως, πρῶτον εἴτε ἐτραλμένης ἀντιλήψεως καὶ ἀδασκανίστου αὐτοπεποιθήσεως εἴτε ἄλλης τινός αἰτίας ἢ καὶ τῆς λήθης ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐγκαταληφθείσης ὑποθέσεως, συνετέλεσε πρωτίστως κατὰ πολλὰ καὶ εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῶν περὶ τῆς ὑποθέσεως Συμβουλίων. Ἄλλ' ἡμῶς, ἐάν, ὡς καὶ παντὶ ἕτως ὄντων, ἡ ἔννοια καὶ ἡ ἀξία τῶν Συμβουλίων συνίσταται κυρίως εἰς τὴν ἐκ τῆς ἰδιαζούσης παρ' ἐκάστου τῶν γνωμοδοτούντων ἀντιλήψεως,—κατὰ τὴν ἀτομικὴν παρ' ἐκάστῳ ἰδιοφυίαν, δύναμιν καὶ κρίσιν,—μετὰ ἐναμιλλῶν παρ' ἐκάστου μελέτης καὶ ἐπιστασίας καὶ διὰ τοῦ συνδυασμοῦ ἄλλως ὑπὸ ἄλλου τῶν διαφόρων ἀπόψεων καὶ σχετικῶν περιστάσεων—ἀναζήτησιν καὶ διάγνωσιν τῶν δυνατῶν ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως, νομικῶν τε καὶ πραγματικῶν ἐπιχειρημάτων, μέχρις εἰ δυνατόν τελείας ἐξαντλήσεως αὐτῶν,—φανερὸν ὅτι ἡ παράλειψις τῆς ἐργασίας ταύτης ἐξ αἰουδήποτε λόγου μηδενίζει τὴν ἀξίαν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Συμβουλίου.

Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὰ Συμβούλια ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἦσαν προήλως ἀτυχῆ,—ἀτελῶς μὲν κατὰ τ' ἀνωτέρω βοηθηθέντα ὑπὸ τῆς εἰσηγήσεως,—αὐτὰ δὲ ταῦτα, τὴν ὑπὸ τῆς ὑπερασπίσεως χαρῆθεισαν ὑπὸν ἀδασκανίστως ἀκολουθήσαντα, δὲν ἠρεύνθησαν πραγματικῶς πλεότερον, διὰ τοῦτο καὶ οὐδὲν προσέβηκαν, οὐδὲν ἀνεκάλυψαν, οὐδὲν ἐπη-

νόρθωσαν ἐκ τῶν παραλειφθέντων ἢ ἐκ τῶν ἐσφαλμένως κριθέντων. Ἐπακτείναντα δ' οὕτω πλείοτερον τὴν εὐθύνην ἤμβλυναν αὐτήν.

Ἡ σπουδαιότης τῆς ὑποθέσεως, αἱ ἐγερθεῖσαι ὑπόνοιαι ἀτελειῶν τῆς ὑπερασπίσεως, ἀνελευθερία μολίς μέχρις ἀποπειρας μόνον ἀκριβοστέρας ἐρεύνης καὶ μᾶλλον ἐπισταμένης μελέτης, ἐλησημονήθησαν ταχύτερον πρὶν ἢ Συμβιβασμὸς συντελεσθῆ, μείνασι: ἄνευ τινὸς ἀποτελέσματος.

Καὶ ὅσοι μὲν ἀφορᾷ τὰ ἐξετασθέντα νομικὰ ζητήματα καὶ τὴν κατ' αὐτὰ συνεπῆ ἔγκρισιν τοῦ συμβιβασμοῦ κατ' ἀρχὴν, — ἡ γνώμη τῶν ἐπὶ τούτῳ Συμβουλίων, ἐπιπρραθέντων προφανῶς ἐκ τῆς ἀτελοῦς ὑποβολῆς καὶ (εἰ καὶ μετ' ἀκηδεῖας τινός) ἐξ εὐπιστίας ἡμῶς βεβαίως ἀποσχόντων ἰδίας αὐτενεργείας καὶ μελέτης, ἔχει καλῶς κατὰ νόμον. — Ἀλλὰ διαφέρει προκειμένου περὶ τοῦ εὐλόγου ποσοῦ τοῦ Συμβιβασμοῦ: τὸ ἔργον τῶν Συμβουλίων ἐκεῖ ἦτο πλέον οὐσιαστικώτερον καὶ πρακτικώτερον, — ἔργον τῆς ἰδίας ἐκάστου νομικῆς κρίσεως καὶ πραγματικῆς ἐμπειρίας καὶ ἐκτιμήσεως τῶν καθ' ἕκαστα. Ἐκ τῆς κατ' ἀρχὴν ἀνάγκης καὶ ἐγκρίσεως τοῦ Συμβιβασμοῦ δὲν ἐπαταῖ ἀνεγκαίως ἀμέσως καὶ τὸ περὶ βάρους καὶ ποσοῦ τῆς εὐλόγου πρὸς τοῦτο θυσίας. Ἐὰν ἡ κατ' ἀρχὴν ἀνάγκη τοῦ Συμβιβασμοῦ βάσιν ἔχη τὸ ἐπισημὸν τῆς τελικῆς ἐκβάσεως τῆς ὑποθέσεως, — τὸ εὐλογον τῆς πρὸς τοῦτο θυσίας ἡμῶς βάσιν ἔχει καὶ λόγον οὐ μόνον τὴν καὶ ὑπὲρ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐκ τῶν περιστάσεων πολλὴν ἢ ἐλαχίστην πιθανότητα τῆς ἐκδόσεως, ἀλλὰ καὶ σπουδαιότητίν μάλιστα τὰς εἰδικὰς περιστάσεις τῆς ὑποθέσεως, — ἰδίαι δὲ τὰς κατὰ τῆς ἀγωγῆς τυχόν δυνατὰς ἐκ τοῦ νόμου ἐνστάσεις καὶ τὰς κατὰ χρόνον καὶ τρόπον νομικὰς καὶ φυσικὰς δυσχερείας τῆς πρὸς τὸ ἀσφαλὲς τέρμα καταλήξεως τῆς δίκης. — Τοῦθ' ὅπερ δηλ. ὁδηγεῖ καὶ ἐξαναγκάζει εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐξέτασιν τῆς οὐσίας αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως καθόλου. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου γιγνώμενον — 1) πρῶτον μὲν. θὰ ἔφερον εἰς φῶς τὸ συμβόλιον 2596, ὅτι τοῦτο βητικῶς ἀναφερόμενον ἐν τῇ ἀνακοινώσει, — 2) δευτέρον δὲ θὰ ἔφερον εἰς γνῶσιν τὴν ἐν τῇ διαθήκῃ ἐπαγγελίαν καὶ προνοητικὴν ὁδηγίαν τοῦ διαθέτου αὐτοῦ περὶ δευτέρας διαθήκης του καὶ τῆς σκοπίμου τοποθετήσεως αὐτῆς, — ὅπερ καὶ μόνον, ἐνισχύον τὸ ἐρευνητικὸν πρὸς τελείαν διασάφισιν, θὰ προκαλεῖ ἀκριβοστέραν τοῦ πράγματος ἐξέτασιν, — 3) θὰ ἔφερε εἰς μελέτην τὰς ἐτοιμὰς περὶ τῆς

ὑποθέσεως προτάσεις, ἐν αἷς καὶ τὸ θέμα τῆς ἀνευρέσεως δευτέρας διαθήκης ἐπαρκῶς ἐξετυλίσσετο.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν Διοίκησιν τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου :

Ἡ διὰ τῆς μονομεροῦς (μετὰ μόνης τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμου οὐχὶ ἐκ καὶ μετὰ τοῦ δήμου Τρικκῶν) συνάψεως τοῦ συμβιβασμοῦ (λίαν ἀμφίβολος πάντοτε κατὰ τ' ἀνωτέρω) παράβασις τῆς Ἰπουργ. Διαταγῆς καὶ ἐὰν τοιαύτη θεωρηθῆ, δύναται, φρονοῦμεν, ἐπιεικιστάτην (ἐφ' ὅσον δὲν προκύπτουσι γεγονότα τὴν ἐπιεικίαν ταύτην ἀποκλείοντα) νὰ εὖρη κρίσιν ἐν τῇ πάνυ εὐλόγῳ ἀγνοίᾳ αὐτῆς τῆς περὶ τῆς ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἐγκύρου τῆς διαθήκης (καὶ κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ματαίου τοῦ συμβιβασμοῦ) ἐπιεικισμένης εἰς τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον ζημίας: — 1) διότι ὁ Πρύτανης μὴ νομικὸς ὢν καὶ τούτου ἀκριβῶς ἔνεκα πάντοτε καὶ κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὰ πρῶτα δοκιμωτάτων τοιούτων προσδραμῶν. εἶχε πάνυ εὐλόγως τὴν κατὰ τὴν γνώμην πάντων τούτων ἀμφιβολίαν ἀνεπίδεκτον πεποιθήσαν, — ὅτι ἔνεκα τῆς ἀκυρότητος τῆς διαθήκης ἐκείνης μόνος νόμιμος καὶ ἀποκλειστικὸς κληρονόμος ἦτο ἡ ἐξ ἀδιαθέτου ἀδελφὴ τοῦ Δωροθέου. — 2) διότι οὐδεμίαν ποτὲ ὑπόψιν ἠγέρθη, οὐδεὶς ὑπαινιγμὸς ἐξεφράσθη ἐκ μέρους τῶν Συμβούλων του — α) ὅτι ἡ διαθήκη (εἴτε λόγῳ τῆς ἡδὴ γενομένης ἐπικυρώσεως αὐτῆς, — εἴτε λόγῳ ἀνευρέσεως ἑτέρας) ἦτο ἢ ἠδύνατο ποτὲ νὰ θεωρηθῆ καὶ ἐγκυρος, — β) ὅτι δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ (ὅσοι δὲποτε ξένη εἰς τὴν ἐπιπρρατήσαν τότε γνώμην καὶ ἀνυποστάτῳ) ὑπόθεσιν, αἱ συνέπειαι διὰ τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον θὰ ἦσαν ἄντως οὕτως ἐπιβλαβεῖς, — 3) διότι εὐλόγως ἐκ τοῦ ἀμφιβόλου γράμματος ἀνεπιγνώσιμα τις φαίνεται ἐπιπρρατήσασα οὐ μόνον ὡς πρὸς τὴν εἰκονομικῶς, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν νομικῶς ὑπαγορευομένην ἀνάγκην τοιούτου συνήσμου, ἦτοι τοῦ συγχρόνου μετ' ἀμφοτέρων συμβιβασμοῦ, ὡς ὅρου δῆθεν, οὐ ἄνευ οὐδεμίαν ἔγκρισιν — καὶ τοῦτο τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσοι οὐδαμῶς οὔτε κατὰ τὴν συζήτησιν οὔτε κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συμβιβασμοῦ ἐδόθη ποτὲ ἀφορμὴ νὰ παρατηρηθῆ, πρᾶ τινος ὡς νομικῶς ἀναγκαῖος τοιοῦτος σύνδεσμος ἀμφοτέρων τῶν συμβιβασμῶν καὶ ἡ ἔλλειψις αὐτοῦ ὡς κώλυμα διὰ τὸν μονομερῆ συμβιβασμὸν καὶ τὴν καταβολὴν τῶν 92,500 δρ.

Φρονούμεν κατ' ἀκλουθίαν ὅτι καὶ ἂν τοιαύτη εἰς τὴν Ὑπουργ. διαταγὴν ὀρθῆ ἔννοια, ὁ Πρύτανις μετὰ λόγου πείθοντος ἐπίστευεν, ὅτι οὐδεμίαν γίνεται παράβασις καὶ ὅτι οὐ μόνον δὲν ὑπόπτευεν οἰκονομικὴν τινὰ βλάβην ἐκ τούτου, ἀλλὰ καὶ ἐπεπίθει ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπέβαλλε καὶ ἐπέτρεπε πρὸς τὸν μετὰ τῆς ἐξ ἀδικοῦ κληρονομίου συμβιβασμῶν καὶ μονομερῶς ἐπίσης.

Δ'.

Ἐν τῷ πρὸς τὴν Ἐλισάβετ Μαύρου κληροδοτήματι, καθ' ὃ ὁ Δ. Σχο- λάριος — « κληροδοτεῖ αὐτῇ 20.000 δραχμ. ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ λαμβάνη ἐξ αὐτῶν μόνον τοὺς ἐτησίως ἀποφερομένους ἐξ αὐτῶν τόκους », — τὸ κληροδοτήμα ἀποτελοῦσιν οὐχὶ αἱ 20.000, ἀλλ' οἱ τόκοι αὐτῶν. — Ἀλλὰ τίνας οὗτοι ;

ὑπὸ μίαν μὲν ἔποψιν, ἀφοῦ κατὰ τὸν νόμον οὐρίζεται ὁ νόμιμος τόκος εἰς $8\frac{0}{10}$ καὶ οὗτος εἶνε πληρωτέος ὅπου ὁ νόμος ἢ ἡ ἰδιωτικὴ θέλησις δὲν ὤρισεν ἄλλως, — καὶ ἀφοῦ ἄλλως τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον ἀρ- χήθεν ἐδέχθη καὶ ἐπλήρουν τὸν τόκον τούτον, τὸν αὐτὸν δίκαιον νὰ ἐ- ξεκλουθήται πληρῶνον ἐπὶ τῶν 20.000. — ὑπὸ ἑτέραν ἄμως ἔποψιν παρατηροῦμεν ἐν πρώτοις, ὅτι ὁ ὄρος τῶν 20.000 δρ. εἶνε ἀπλῶς τρόπος καὶ ἔκφρασις προσδιορισμοῦ τοῦ κληροδοτουμένου ἐτησίου ποσοῦ, ὑ- πιζουμένου ἀκριθέστερον κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ἐτησίου τόκου. Ἐὰ πληρω- τέον λοιπὸν ποσόν, ὃν τὸ γινόμενον τῶν δύο ὄρων, τοῦ μὲν γνωστοῦ καὶ ὀρισμένου (τοκιστέον ποσόν), τοῦ δὲ ἀγνώστου καὶ ἀρίστου (ἐπιτόκιον), κυριεύεται ἀναγκάτως ἐκ τοῦ ἀγνώστου ἐτησίου ἐπιτοκίου. Μέτρον τού- του (τοῦ ἐπιτοκίου) ὀρισμένον καὶ σταθερὸν δὲν δύναται τις, νομίζομεν, νὰ θεωρήσῃ τὸ ἐν τῇ διατάξει τοῦ δικαστοῦ περὶ τοκισμοῦ τοῦ κεφα- λαίου τῆς κληρονομίας οὐρίζομενον ἐπιτόκιον ὃ ἢ $6\frac{0}{10}$ — πρῶτον μὲν διότι ἐν τῷ κεφαλαίῳ ἐκείνῳ δὲν περιλαμβάνονται καὶ αἱ 20.000 αὐταὶ δρχ. ἀποχωρισθεῖσαι ρητῶς ἀπὸ τοῦ ὑπολοίπου τοκιστέου κεφαλαίου τῆς κλη- ρονομίας (ὄρα διαθήκης Κεφ. Θ', ...), — δεύτερον δὲ διότι καὶ τὸ μέτρον αὐτὸ τῶν 5 ἢ $6\frac{0}{10}$ διὰ τὸ κεφάλαιον τῆς κληρονομίας δὲν εἶνε ὄρος ἐ- πιτακτικόν, ἀλλὰ σύστασις ἐπιμελοῦς κατὰ τοῦτο διαχειρίσεως κατ' ἐκ-

τίμησιν τοῦ πιθανοτάτου καὶ ἀσφαλοῦς, — πρὸς ὑπολογισμὸν τοῦ ἀπαρ- τισθησομένου ἐν ἄλλῳ ποσοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς πραγματοποιήσεως τῶν παρηγγελιῶν του, — χωρὶς διὰ τούτου νὰ ἀπαγορευθῆται ἡ λήψις καὶ μεί- ζονος τόκου, οὔτε καὶ νὰ ἀποκλείηται ἡ κατὰ τὴν διαχείρισιν ὀφειλο- μένη πάντοτε ἐπιμέλεια καὶ εὐλογος προσπάθεια διὰ τὴν ἀπόληψιν καὶ μείζονος τόκου ἢ ἐν ἀδυναμίᾳ ἢ λήψις καὶ ἐλάσσονος. Κατ' ἀκολου- θίαν λοιπὸν, καὶ πολλῶ μᾶλλον ἐνταῦθα, καὶ ὁ ὀφειλόμενος τῇ Ἐλ. Μ. ἐτησίως τόκος, εἶναι ὁ δι' ἐπιμελοῦς διαχειρίσεως ἐνθάδε νὰ ληφθῆ ἀσφαλῶς, — εἴτε 5—6 εἶνε οὗτος εἴτε 8—10 εἴτε ἄλλος τις. Ἀλλ' ἐν τῷ κληροδοτήματι τῆ. Ἐλ. Μ. ὑπάρχει, φρονούμεν, καὶ ἰδιόζων τι- χαρακτήρ, ὃν δὲν δύναται τις νὰ παρηγωνίση, χωρὶς νὰ παραγωνίση τὴν ἀληθῆ τῷ δικαστοῦ θέλησιν, — ὃ τῆς ἐσόδου συντάξεως πρὸς συν- τήρησιν, καὶ οὗτινος ἐνακεν ἢ ἐν τῇ διατάξει ταύτῃ ἀριστία τοῦ πλη- ρωτέου ποσοῦ, δὲν δύναται, φρονούμεν, νὰ φθάσῃ καὶ μέχρι τῶν ἔκρων, — ὥστε νὰ ἀναίρεθῆ αὐτὴ τοῦ κληροδοτήματος ἡ οὐσία καὶ ἔννοια : π.χ. ἐὰν ἐν χρόνῳ τινὶ ἀδύνατος καταπτῆ ἡ τοκισις τῶν δρχ. 20.000 ἢ ἐὰν τοκισθῆσιν αὐταὶ εἰδικῶς ἀπολεσθῶσιν, — καθότι αὐταὶ οὐσαι καὶ μενυσταὶ πάντοτε κεφάλαιον τῆς κληρονομίας, — χρησιμεύουσι κυ- ρίως καὶ σχεδὸν ἀπλῶς καὶ μόνον, ὡς μέτρον τοῦ ἀποδοτέου ποσοῦ. Ἡ ἀριστία δὲ καὶ ἀβεβαιότης τοῦ μέτρου τούτου δύναται νὰ ἀρθῆ, φρονούμεν, διὰ κρίσεως δικαίας περὶ τοῦ καθόλου ἀσφαλῶς δυνατοῦ ἐπι- τοκίου ἀπαξ διὰ παντός προσδιοριζομένου, πρὸς ἣν ὄμως κρίσιν ἄλλων ἢ πείρα εἶνε ἀρμοδιωτέρα τῆς ἡμῶν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐνεκα τοῦ Συμβιβασμοῦ ἐπιβαλλομένην κατὰ τ' ἀνω- τέρῳ εἰς τὰ κληροδοτήματα θυσίαν, καθόσον τυχὸν αὕτη ἦτο τῇ ὄντι ἐξαγορὰ τῶν δικαιωμάτων τῆς νομίμου δικαιοῦχου τῆς κληρονομίας ἢ καθόσον τοῦτο κεῖται ἐν ἀμφιβόλῳ, οὐδεὶς κατὰ τὰ ἄνω ρηθέντα καὶ τὸ κληροδοτήμα τοῦτο νὰ ὑπεκύψῃ εἰς τὴν ἀνάλογον μείωσιν,

Συνυψίζοντες τοίνυν τὰς ἐπὶ τῶν υποβαλλομένων ἡμῖν ζητημάτων ἐν πλάτει ἀνωτέρω σκέψεις ἡμῶν, συμπεραίνουμεν διὰ βραχείων ὡς ἐξῆς :

Α.

1) Κατὰ τὰ ἐν τῷ Ἱστορικῷ δεδομένα ὁ κίνδυνος τῶν ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Δωροθέου δικαιωμάτων τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπῆρξε κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ καὶ τῇ ἐκ τούτου ἀχρηστίᾳ τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τούτων νομίμων μέσων. Τὴν ἀγνοίαν δὲ ταύτην παρήγαγε, τοῦτο μὲν ἐσφαλμένη τοῦ Συμβολαίου 2596 διάγνωσις καὶ ἐκτίμησις καὶ ἄστοχος ἐρμηνεία τοῦ περιεχομένου, τοῦτο δὲ, ὀλιγοῦρά τις καὶ ἐλλειψὶς τῆς ἐλλόγως προσηκούσης εἰς αὐτὴν μείζονος προνοίας καὶ ἐρεύνης· κατ' ἀκολουθίαν ὁ γενόμενος συμβιβασμὸς οὗτος, κύριον λόγον ἔχει τὴν ἀτέλειαν τῆς ὑπερασπίσεως τῆς ὑποθέσεως, ἥς ἄνευ ἢ θὰ ἀπεκρούετο ἐντελῶς ἢ θὰ συνήπτετο ὑπὸ ὄρους πολὺ εὐνουστέρους διὰ τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον.

2) Κίνδυνον τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον ἐκ μὲν τῆς μεθ' ἧς συνεβιβάσθη ἀδελφῆς τοῦ διαθέτου, ἄλλον πλέον μετὰ τὴν πληρωμὴν τῶν 92.500 δραχμ. οὐδένα διορθῶμεν νὰ διατρέχη. Διαφόρως ὅμως ἔχει (ἐντὸς πάντοτε τῶν ὁρίων τῆς ἀπογραφῆς) ὡς πρὸς τοὺς δανειστάς καὶ κληροδόχους τῆς κληρονομίας, ἀναλόγως τῶν διαφόρων ὑποθέσεων περὶ τῶν ἐπὶ τῆς κληρονομίας — πρὸ τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ ἄνευ τοῦ συμβιβασμοῦ, — πραγματικῶν ἢ μὴ πραγματικῶν ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ Δωροθέου δικαιωμάτων τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς δανειστάς πάντως ὀφείλει πλήρη τὴν ἐξόφλησιν τῶν ἀπαιτήσεων ἐκάστου, πρὸς δὲ τοὺς κληροδόχους, τὴν ἀπότισιν τῶν κληροδοτημάτων ἐκάστου, ὀφείλει 1) πλήρη μὲν, ἐὰν τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον καὶ ἄνευ τοῦ συμβιβασμοῦ ἦτο ἢ ἐγένετο ἤδη πρὸ τοῦ συμβιβασμοῦ, νόμιμος κληρονόμος· 2) ἠλαττωμένην δὲ, κατὰ τὸ πρὸς τὸ σύνολον τῆς κληρονομίας ἀνάλογον τῶν 92.500, ἐὰν νόμιμος κληρονόμος ἦτο οὐχὶ τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον, ἀλλ' ἢ μεθ' ἧς συνεβιβάσθη, καὶ παρ' ἧς διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου τὰ ἐπὶ τῆς κληρονομίας δικαιώματά του ἀρύεται· 3) ἐὰν κατὰ τὴν (οὐχὶ ἀναμφίβολον

ὁμως) ἐκ τοῦ γράμματος τῆς ἐγκρινάσης τὴν δαπάνην τῶν 92.500. Ὑπουργ. διαταγῆς ἐννοίαν, δὲν ἐπατρέπετο ὁ μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ διαθέτου συμβιβασμὸς, χωρὶς συγχρόνως νὰ γείνη καὶ ὁ μετὰ τοῦ Δήμου Τρικκαίων, τότε ἢ παράβασις αὐτῆς διὰ τοῦ μετὰ μόνης τῆς ἀδελφῆς τοῦ Δωροθέου συμβιβασμοῦ θὰ ἦτο βεβαίως παράνομος. — Προφανῶς ὅμως ἡ παράβασις αὕτη, καὶ βέβαιος οὖσα, λόγον ἔχουσα εὐλόγον μὲν ἀφ' ἑνὸς τὴν ἀμφίβολον ἐννοίαν τῆς Ὑπουργ. διαταγῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀγνοίαν καὶ πλάνην συγγνωστὴν περὶ ἐνδεχομένου τινὸς κινδύνου, πρόδηλον δὲ, σάφρονα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου μέριμναν, (ὡς τὰ πράγματα ἐτίθεντο), ἐπιεικεστάτης τυγχάνει κρίσεως, ἀναιρούσης τὴν εὐθύνην.

4) Τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον δύναται εἴτε νὰ συμβιβασθῇ μεθ' ἐκάστου τῶν τῆς κληρονομίας ἀπαιτητῶν (δανειστῶν ἢ κληροδόχων) ἰσχυρῶς, εἴτε καὶ νὰ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον τὴν κληρονομίαν, ἀναλαμβάνοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς· ἀλλὰ διὰ τούτου δὲν θὰ ἀποβάλλῃ καὶ τὴν ἄμεσον αὐτοῦ πρὸς τοὺς δικαιούχους εὐθύνην.

Β.

Ἡ ἐπιστροφή τῶν λαχειοφόρων ἐγένετο παρανόμως ἐξ ἐσφαλμένης ἐρμηνείας τῶν ἐπὶ τούτῳ ἐγγράφων καὶ ἐξ ἀτελοῦς μελέτης αὐτῶν καὶ τοῦ νόμου. Δύναται δὲ τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον καὶ νῦν εἶτι κατὰ μὲν τοῦ ἐγγυητοῦ καὶ πληρωτοῦ Π. Λεβέντη νὰ ἐνασχῆσῃ τὴν ἐπὶ συνομοχῆ αὐτοῦ εἰς τὸ χρέος ἀγωγῆν, κατὰ δὲ τοῦ Νικολάου Λεβέντη τὴν περὶ ἀχρεωσιότητος πρὸς ἀνάληψιν τῶν λαχειοφόρων.

Γ.

Συνωδᾶ τοῖς ἐν τῷ Ἱστορικῷ ἐκτιθεμένοις ἡμῖν καὶ ταῖς ἀνωτέρω ἐπὶ τούτων σκέψεσιν ἡμῶν ἢ ὑπόθεσις περὶ τῆς κληρονομίας Δωροθέου καὶ περὶ τῶν 35 λαχειοφόρων διεξήχθη οὐχὶ μετὰ τῆς εἰς αὐτὴν προσηκούσης καὶ ὀφειλομένης προσοχῆς καὶ ἐπιστασίσε, ἣν ἐπέβαλλον ἡτε σπουδαιότης αὐτῶν καὶ αἱ μέχρι τοῦ συμβιβασμοῦ συνοδεύσασαι τὴν ἑτέραν

περιστάσεις. Ἡ υπεράσπισις αὐτῶν ἀστοχος καθόλου καὶ ἐν πολλοῖς ἀκηδής, δύναται νὰ ἐπισύρῃ τὴν εὐθύνην καθόσον ἐν τῇ πραγματικότητι αἱ ἀποδιδόμεναι ἐλλείψεις ἤθελον ἀποδειχθῆν πλεονεξήτων βρῦνουςαι τὴν, εὐλογεῖ δὲ περιστάσεις ἐν ἧθελον δικαιολογήσαι αὐτήν.

Δ.

Τὸ πρὸς τὴν Ἐλισ. Μαύρου πληρωτέον ἐτησίως κληροδοτήμα, κατὰ μίαν μὲν ἐποψίν πρέπει νὰ πληρώνηται πρὸς 8 0/0 ὡς καὶ μέχρι τοῦδε, καθ' ἑτέραν ὁμοιωσ, ὀριζόμενον καὶ προσδιοριζόμενον ἐκ δύο στοιχείων, ἐκ τοῦ ὡς τοκιστέου ποσοῦ τῶν 20.000 ἡρ. (ὠρισμένου) καὶ ἐκ τοῦ δυνατοῦ ἐτησίου τόκου (ἀορίστου), ὅσον κατὰ τὸ πνεῦμα, τοῦ διαθέτου καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ κληροδοτήματος νὰ ὀρισθῇ κατὰ κρίσιν καὶ πείραν δικαίαν καὶ εὐλογον.

Ἐν ἧ δὲ περιπτώσει τὰ κληροδοτήματα (κατὰ τὰ ἐν πλάτει ἀνωτέρω ἐκτεθειμένα) ἐλαττωθῶσι διὰ τὴν θυσίαν τῶν 92.500 ἡρ. εἰς τὴν ἐλάττωσιν αὐτὴν ὑφείλει ἀναγκασίως νὰ ὑποκύψῃ καὶ τὸ κληροδοτήμα τοῦτο.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουλίου 1897.

Οἱ δικηγόροι:

Γ. Ν. ΜΕΛΙΣΣΟΓΥΡΟΣ   ΘΕΟΦΑΝΗΣ Γ. ΜΗΛΑΤΗΣ

VII. Απόσπασμα ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς Συγκλήτου τῆς 1 Αὐγούστου 1897.

Λαβῶν ἐξ τὸν λόγον ὁ Πρύτανης, λέγει ὅτι

Τὸ συμπέρασμα τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν δικηγόρων ἐπὶ τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῆς ὑποθέσεως Δωροθέου Σχολαρίου εἶναι ἐν περιλήψει τὸ ἑξῆς :

α') Ὅτι ἦτο βεβαία ἡ ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου ἔκθεσις τῆς οἰκῆς ἐπὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς τῆς ἀδελφῆς Σχολαρίου· ὅτι ἀνευ ἀνάγκης ἐγένετο ὁ μετ' αὐτῆς συμβιβασμός· καὶ ὅτι ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὸ Πανεπιστήμιον βαρύνεται μετὰ τὸ πληρωθῆν δι' αὐτὸν ποσὸν τῶν 92,500, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ κληροδοχοί.

β') Ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον δὲν ἦτο ὑπόχρεον ν' ἀποδώσῃ τῷ Ν. Λεβέντη τὰς ὑπεγγύους διὰ χρεὸς πρὸς τὸν Δ. Σχολάριον τοῦ Ἀρ. Γιαννοπούλου 35 λαχειφόρους ὁμολογίας τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς μετὰ τῶν τοκομεριδίων τῶν.

γ') Ὅτι ἐξ ὀλιγωρίας τῶν πληρεξουσίων τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν λαθόντων μέσος εἰς τὰ δικηγορικὰ συμβούλια ἐπέβλεψεν ὁ συμβιβασμός μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Σχολαρίου καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν 35 ὁμολογιῶν καὶ ὅτι διὰ τοῦτο οἱ μνησθέντες εἶναι ὑπόχρεοι πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον εἰς ἀνῴρθωσιν τῆς ἐπιγενομένης αὐτῷ διὰ τῶν εἰρημένων πράξεων ζημίας, ὡς παραίτιοι αὐτῆς, καὶ

δ') Ὅτι ὑποχρεοῦται τὸ Πανεπιστήμιον νὰ ἐξακολουθήσῃ πληρώνον πρὸς τὴν Ἐλ. Μαύρου τόκον ἐπὶ τῶν 20 χιλ. κατὰ μὲν τὸν ἕνα ἐκ τῶν γνωμοδοτηθέντων 8 0/0, κατὰ δὲ τὸν ἄτερον, τὸν ἀσφαλῶς ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦτου δυνάμενον νὰ εἰσπραχθῇ δι' ἐνυποθήκου δανείου τόκον.

VIII. Έγγραφον τῆς Πρυτανείας πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, συνοδεύον τὴν γνωμοδότησιν τῶν δικηγόρων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Ἰουλίου (6 Ἀυγούστου) 1897.

Ἄρ. Πρωτ. 2510

Διακπερ. 1740

Ἡ Πρυτανεία τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως Ὑπουργεῖον.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Ὀκτωβρίου (11 Νοεμβρίου) ἐγγράφου ἡμῶν ἀνετί-
σχυμεν εἰς τοὺς δικηγόρους κ. Γεώργ. Μελισσομεγόν, Ἰωάν. Ἀραβαν-
τινὸν καὶ Θ. Μπαλτῆν νὰ γνωμοδοτήσωσιν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐκτιθεμέ-
νων σχετικῶν περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς κληρονομίας Δωροθέου Σχολαρίου
ζητημάτων.

Ἐκ τῶν μνησθέντων δικηγόρων ἀπέσχεον ὁ κ. Γ. Ἀραβαντινός. Ἢ δὲ
ὑπὸ τῶν ἐτέρων δύο ἐπὶ τῶν προταθέντων αὐτοῖς ζητημάτων μελέτη
ἤγαγεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐκθέσεως τῆς ἱστορίας τῶν
διαφορῶν. Αὕτη λοιπὸν τῇ διαταγῇ μου ἐξερευνηθεῖσα, ἀπεστάλη πρὸς
αὐτοὺς διὰ τοῦ ἀπὸ 9 λήγοντος μηνὸς ἐγγράφου μου μετὰ νέας διατυ-
πώσεως τῶν ζητημάτων.

Ἐπὶ τῶν ζητημάτων τούτων ἀπήντησαν οὗτοι διὰ τῆς ἀπὸ 25 λή-
γοντος μηνὸς γνωμοδοτήσεώς των, ἥς, περὶ αὐτῆς τῆς νομικῆς ορα-
σεολογίας, συμπέρασμα εἶνε τὸ ἑξῆς:

Α'. Ἐπὶ τῆς περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης διαφορᾶς.

1) Ὅτι ἡδύνατο μετ' ἐλπίδων ἐπιτυχίας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2560
συμβολαιογραφικῆς πράξεως, μετὰ βεβαιότητος δὲ διὰ τῆς ἐφ' ἀπλοῦ
χάρτου διαθήκης, ν' ἀποκρουσθῇ καὶ περὶ αὐτῆς ἡ ἀγωγή τῆς ἀδελφῆς
τοῦ Δ. Σχολαρίου καὶ ἐπομένως ἐξ αὐτῆς οὐδεὶς εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ
Πανεπιστημίου ἦτο κίνδυνος, δικαιολογῶν τὸν γενόμενον συμβιβασμόν.

2) Ὅτι διὰ τὸ ἄνευ ἀνάγκης γενέσθαι τὸν συμβιβασμόν ἀποκλει-
στικῶς καὶ μόνον βαρύνεται τὸ Πανεπιστήμιον μὲ ὑλόκληρον τὸ πλη-
ρωθὲν δι' αὐτοῦ ποσόν, οὐδένα δ' ἕτερον κίνδυνον διατρέχει.

3) Ὅτι ἡδύνατο νομίμως νὰ γίνῃ μετὰ μόνης τῆς Ἀγγελικῆς Εὐ-
θυμίου ὁ συμβιβασμός, χωρὶς συγχρόνως νὰ γίνῃ τοιοῦτος καὶ μετὰ τοῦ
Δήμου Τρικυκίων, ἀλλ' ὁ εἰς κατοπιν τοῦ ἄλλου.

4) Ὅτι δύναται τὸ Πανεπιστήμιον ἐγκύρως καὶ ἀνευθύνως νὰ συμ-
βιβασθῇ μετὰ τῶν κληροδόχων καὶ εὐση αὐτοῖς τὰ κληροδοτήματα,
πρὸς οἰονόηποτε δὲ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κληρονομίαν, ὅτε ὁμοῦς θίλει
ἐξαιρουμένη ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ εὐθύνηται διὰ τὰς ὑποχρεώσεις
αὐτῆς.

Β'. Περὶ τοῦ χρέους Ἄρ. Γιαννοπούλου καὶ τῶν ὑπεγγύων δι' αὐτό,
ἐπιστραφεισῶν δὲ λαχειοφόρων ἡμολογιῶν.

1) Ὅτι δὲν ἦτο τὸ Πανεπιστήμιον ὑπόχρεον ν' ἀποδώτῃ τὰς ἡμο-
λογίας ταύτας καὶ δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιστροφήν των, ὡς
ἀχρεωστικῶς δοθεισῶν.

2) Ὅτι δικαιοῦται τὸ Πανεπιστήμιον νὰ καταδιώξῃ εἴτε μόνον τὸν
Παῦλον Λεβέντην εἴτε καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς κληρονόμους Α. Γιαννοπούλου
ἀλληλεγγύως διὰ τὸ χρέος τοῦ τελευταίου πρὸ πάσης ἐκποιήσεως τῶν
δικαιοσίων μετεχῶν τῆς Οἰκοδομικῆς.

Γ'. Ὅτι κατὰ τὴν περὶ δικαιοσύνης τῆς κληρονομίας διαφορᾶν
καὶ τὴν τῶν ἀποδοθεισῶν ἡμολογιῶν δὲν κατεβλήθη ὑπὸ τῆς ὑπερασπί-
σεως (πληρεξουσίαν καὶ συμβουλίαν) τοῦ Πανεπιστημίου ἡ εἰς τὴν σπου-
δαιότητα τῶν διαφορῶν τούτων προσήκουσα καὶ εἰς τὴν ἰερότητα τοῦ
καθεδρύματος ὑφειλομένη πρόνοια καὶ ἐπιμέλεια, ἀλλ' ὅτι κατ'
ἀμφοτέρας ἐπειράτησε πρὸς τὴν ὑπερασπίσει ὀλιγωρία κατὰ τὴν ἐκτέλε-
σιν τῶν καθηκόντων τῆς καὶ αὐτὴ ἀκριβῶς ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῶν
κατ' ἀμφοτέρας τὰς διαφορὰς ἐπιλευσῶν ἐπιζημιῶν διὰ τὸ Πανεπι-
στήμιον λύσεων καὶ διὰ τοῦτο εἰς ἀνόρθωσιν τῶν ζημιῶν αὐτῶν εὐθύ-
νεται ἡ ὑπεράσπισις.

Δ'. Ὅτι ὁ ἄνευ ἀνάγκης γενόμενος συμβιβασμός τῆς περὶ κληρο-
νομίας διακ' οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν ἐπὶ τοῦ κληροδοτήματος τῆς Ἐλι-
σάβειτ Μαύρου καὶ ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον ὑποχρεοῦται νὰ τῇ πληρώσῃ
ἐπὶ τῶν 20.000 δραχ. ἐτήσιον τόκον κατὰ τὴν γνώμην τοῦ μὲν ἐνὸς
8 οἴου, τοῦ δ' ἑτέρου τὸν ἀσφαλῶς δυνάμενον νὰ εἰσπράξῃ χωρὶς ποτέ
νὰ ἐκλείπῃ ἢ νὰ μειωθῇ οὗτος ἐπὶ τῶν εἰρησῶν, ὥστε νὰ μεταρρυθμίσῃ ὁ
ὑπερφοκινόμενος ἐν τῇ διαθήκῃ ἀληθῆς τοῦ δικέτου σκοπὸς τοῦ νὰ παρέ-

χεται τῆ Ἐλισάβετ Μαύρου ἰσοθίως καὶ τακτικῶς οἰονεὶ σύνταξις τις.

Ἦδη ἐγκλείων καὶ ἀντίγραφα 1) τοῦ ἀπὸ 9 λήγοντος μηνὸς πρὸς τοὺς αὐτοὺς δύο δικηγόρους ἐγγράφου μου, 2) τὴν μνημονευομένην ἐν αὐτῷ ἱστορικῆν ἐκθεσιν καὶ 3) τὴν ἀπὸ 25 λήγοντος μηνὸς γνωμοδότησιν, ἀπικδέχομαι τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑπουργείου.

Εὐπειθέστατος
Ὁ Πρῦτανος
Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

ΙΧ. Ἐγγραφὸν τοῦ Ὑπουργείου συνοδεῦσον τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς Πανεπιστημιακῆς περιουσίας κατὰ τὸ ἔτος 1895—1896.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Αὐγούστου 1896.

Ἄρ. πρωτ. 10159, 10188

Ἄρ. διεκπ. 7149

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὴν Πρυτανείαν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ἐγγλειστον ὧδε πέμπομεν ὑμῖν, Κύριε Πρῦτανε, τὴν ἐπ' ἀριθμὸν 10159/6835 ἀπόφασιν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς Πανεπιστημιακῆς Περιουσίας κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1895—96, δι' ἧς καταλογίζονται εἰς βῆρος τοῦ ὑπολόγου πρῶτην Πρυτάνεως κ. Ἀναστασίου Διομήδους Κυριακοῦ δραχμαὶ 176.606 καὶ 48 0/10 καὶ παραγγέλλομεν ἵνα προβῆτε ταχέως εἰς τὴν λήψιν τῶν νομίμων συντηρητικῶν καὶ ἐξασφαλιστικῶν μέτρων κατὰ τοῦ ὑπολόγου τούτου, πρὸς περιφρούρησιν τῶν συμφερόντων τοῦ Πανεπιστημίου.

(Ὑπογρ.)

Ὁ Ὑπουργός
ΔΘ. ΓΟΥΤΑΞΙΑΣ

Χ. Ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως (δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ἐπ' ἀρ. 81. τεύχος δεύτερον, τῆς 25 Αὐγούστου 1897) ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἔτος 1895—96.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως

Πρὸς τὴν Πρυτανείαν τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου.

Διελθόντες τοὺς ὑποβεβλημένους ἡμῖν πίνακας τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς χρήσεως τοῦ 1895—96, τῶν μὲν ἐσόδων ἐκ φύλλων 13, τῶν δὲ ἐξόδων ἐκ σελίδων 15, ἐξ ὧν ἐμφαίνεται ἐν συγκεκριμένῳ ὅτι τὰ μὲν ἐσοδα ἐπὶ προϋπολογισθέντων ἐκ δραχμῶν 208,122.65 ἀνήλθον εἰς βεβαιωθέντα ἐκ δραχ. 251,413.70 καὶ εἰς εἰσπραχθέντα 223,690.10 καὶ μετὰ τῶν ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων εἰσπραξέων ἐκ δρα. 84,942.80 εἰς δρα. ἐν ὅλῳ 308,632.90, ἐκ κληρονομιῶν δὲ καὶ κληροδοτημάτων ἐπὶ προϋπολογισθέντων ἐσόδων ἐκ δραχ. 29,645 ἐβεβαιώθησαν 36,680.45 καὶ εἰσπραχθήσαν 35,312.95 καὶ μετὰ τῶν ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων εἰσπραξέων ἐν ὅλῳ δρα. 37,315.45, ἐκ δὲ τῆς περιουσίας Δωροθέου Σχολαρίου, προϋπολογισθέντων ἐσόδων ἐκ δρα. 8,314, ἐβεβαιώθησαν καὶ εἰσπραχθήσαν 6,953.83 καὶ μετὰ τῶν ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων εἰσπραξέων ἐν ὅλῳ δρα. 7,498.83, ἧτοι ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ προϋπολογισθέντων ἐκ δρα. 246,081.65 ἐβεβαιώθησαν ὅμοῦ δρα. 295,047.98 καὶ εἰσπραχθήσαν δρα. 353,444.18· τὰ δὲ ἐξοδα, προϋπολογισθέντα τακτικὰ εἰς δρα. 164,585.10, τὰ ἴδια τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς ἃ προστέθησαν δι' ἀναπληρωματικῶν πιστώσεων δρα. 21,270, ἧτοι ἐν ὅλῳ δρα. 185,855.10, ἐπραγματοποιήθησαν ἐκ τούτων εἰς πληρωμὰς δρα. 162,942.90, ὑπολειφθεισῶν ἀδιαθέτων πιστώσεων ἐκ δρα. 22,912.20, ἐχορηγήθησαν δ' ἑκτακτοὶ πιστώσεις δι' ἐξοδα ἴδια τοῦ Πανεπιστημίου δρα. 29,817.35, ἐξ ὧν ἐδαπανήθησαν 27,416.55, δι' ἐξοδα δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων προϋπολογισθήσαν μὲν δρα. 32,627.80, ἐδαπανήθησαν δὲ 17,866 καὶ ἐχορηγήθη ὑπὲρ τούτων ἑκτακτοὶ πιστώσεις ἐκ δρα. 3,300 ἐξ ὁλοκλήρου δαπανηθεῖσα, προϋπολογήθησαν ὡσαύτως δι' ἐξοδα περιουσίας Δωροθέου

Σχολαρίου δρ. 8,300, ἐξ ὧν ἐδαπανήθησαν δρ. 2,067, ἤτοι ἐν ὅλῳ διὰ τοῦ ἐγκεκριμένου προϋπολογισμοῦ καὶ τῶν χορηγηθεισῶν ἀναπληρωματικῶν καὶ ἐκτάκτων πιστώσεων τὰ μὲν ἐπιτραπέντα ἐξοδα ἀνῆλθον εἰς δρ. 259,900.25, αἱ δὲ ἐκτελεσθεῖσαι δαπάναι εἰς δρ. 213,526.05.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς διὰ τῶν ἀπὸ 27 Ἰουνίου καὶ 31 Ἰουλίου ἐ.ε. ἐγγράφων τῆς Πρυτανείας ὑποβληθείσας ἡμῖν ἐκθέσεις, ἀποσπάσματα πρακτικῶν καὶ λοιπὰ στοιχεῖα, ἀναγόμενα εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ἀπολογισμὸν. πρὸς δὲ τὸν Νόμον ΑΜΑ' τοῦ 1882, καθ' ὃν ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου καὶ τῶν εἰς αὐτὸ ὑπαγομένων κληροδοτημάτων διεξάγεται ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως συμφώνως πρὸς προϋπολογισμὸν, ὑπὸ τῆς Συγκλήτου ψηφισθέντα καὶ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἐγκριθέντα, τηρουμένων κατ' αὐτὴν τῶν διατάξεων τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ Νόμου, καὶ τέλος τῶν κανονισμῶν τῆς λογιστικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἐπειδὴ πλημμελῶς εὑρίσκομεν συντεταγμένον τὸν προκείμενον ἀπολογισμὸν τοῦ 1895—96 κατὰ παράδοσιν προφανῆ τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου καὶ εἰδικώτερον τοῦ άρθρ. 83, § κ' τοῦ κανονισμοῦ τῆς λογιστικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Πανεπιστημίου, κατὰ τὸ ὅτι «ἐν τῷ ἀπολογισμῷ ὅσον καὶ παρίστανται πᾶσαι αἱ κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐπελθούσαι μεταβολαὶ εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν ἐν γένει περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου γενικούς λ)σμούς. Ἐπὶ τούτῳ δὲ πρὸ πάσης αὐτῶν ἀναλύσεως προτάσσεται ὁ κατὰ τὸ τέλος τοῦ λήξαντος ἔτους συνταχθεὶς γενικὸς ἰσολογισμὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τοῦ προηγούμενου ἔτους, αἱ δὲ μεταξὺ τῶν ὄντων τούτων ἰσολογισμῶν ἐν τοῖς γενικοῖς λ)σμοῖς διαφορὰ ἀναπτύσσονται ἐν τῷ ἀπολογισμῷ ὁ ἀκεκριμένως καθ' ἕκαστον γενικὸν λ)σμόν». Οἱ δύο οὗτοι ἰσολογισμοὶ οὔτε συντάχθησαν, οὔτε ὑπεβλήθησαν ἡμῖν, καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῷ ὑπ' ὄψει ἀτελῶς συντεταγμένῳ ἀπολογισμῷ οὐδόπως περιλαμβάνονται πάντες οἱ γενικοὶ λ)σμοί, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐν γένει περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου, οὐδὲ παρίστανται ἐν αὐτῷ αἱ ἐπελθούσαι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χρήσεως εἰς τὴν εἰρημένην περιουσίαν μεταβολαί. Οὕτως αἱ ἐκ τῆς τακτοποιήσεως τοῦ κεφαλαίου τοῦ κληροδοτήματος Αἰγινήτου καὶ ἐκ τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦ κληροδοτήματος Δωροθέου Σχολαρίου ἐπελθούσαι μεταβολαὶ παρίστανται ἀδικαιολόγητοι καὶ οἰοῦνται ἀπισπασμένοι ἀπὸ τῆς

κατὰ τὴν χρῆσιν 1895—96 διαχειριστικῆς ἐνεργείας καὶ εὐθύνης, ἐνῶν ἡ ὅλη διαχείρισις πάσης ἀξίας καὶ παντὸς λ)σμοῦ, ὁπωσδήποτε ἐξαρτωμένου ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου, πρέπει νὰ ἦναι ἐνιαία, ὑπαγομένη εἰς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου καὶ ὑπέχουσα τὰς αὐτὰς ἐνώπιον τῆς πρέσβυταιμένης ἀρχῆς εὐθύνας.

Ἐπειδὴ αἱ κατ' ἀκολουθίαν εἰδικῶν ἀποφάσεων τῆς Συγκλήτου γενόμεναι μεταφορὰ πιστωτικῶν τίτλων ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὰ κληροδοτήματα Αἰγινήτου καὶ Σχολαρίου ἐλέγχουσι τὴν ἐπικρατούσαν ἀταξίαν ἐν τῇ διαχείριστι τῶν εἰρημένων κληροδοτημάτων, ἀταξίαν, προκύπτουσαν ἐκ τῆς ἀνω παρατηρηθείσης πλημμελείας ἐν τῇ συντάξει τῶν λογαριασμῶν, ἡτις τοῦτο ἀκριβῶς παρίστανται τὸ παράδοξον ὅτι ἡ λογιστικὴ ὑπηρεσία τοῦ Πανεπιστημίου, ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς κατὰ παράδοσιν παντὸς νόμου παραλείπει νὰ περιλάβῃ ἐν ἐνιαίῳ λογαριασμῷ πᾶντας τοὺς γενικούς λογαριασμούς καὶ τοὺς τῶν κληροδοτημάτων, ἀφ' ἑτέρου ἡ ταμιακὴ συγγείει πᾶσας τὰς εἰσπράξεις καὶ τὰς ἐκ κληροδοτημάτων, ὧν αἱ πρόσδοι εἰς εἰδικούς προορίζονται σκοπούς, καθισταμένη οὕτως ἀναγκαίως ἐκάστοτε τῆς δι' ἐπιτροπείων καὶ ἐξελεγκτικῶν ἐρευνῶν διευθετήσεως ὡς μὲν τοῦ ἐνός, ὡς δὲ τοῦ ἄλλου λογαριασμοῦ.

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος ἡμῖν ἀναλυτικοῦ πίνακος τοῦ ἐν κεφαλῇ Γ' άρθρου β' ἀπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων ἀναγεγραμμένου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπρόβλεπτα ἔσοδα» ποσοῦ ἀνακαλύπτομεν νέον πόρον τοῦ Πανεπιστημίου, δημιουργηθέντα, καθ' ὃ ἐκτίθεται ἐν τῇ ἀπὸ 27 Ἰουνίου ἐ.ε. ἐξηγηματικῇ τῆς Πρυτανείας ἀναφορᾷ, συγκλητικαῖς ἀποφάσεσιν, ἀλλ' ἐν ἀπολύτῳ ἀγνοίᾳ τοῦ Ὑπουργείου τούτου, τὸν πόρον ὄλλον ὅτι τὸν ἐπὶ τῶν ποσοστῶν ἐπὶ τῶν ἀγόνων κληροδοτημάτων, ἐκ τοῦ ὑποίου πληρῶνται συμπληρωτικοὶ μισθοὶ καὶ ἐπιμίσθια εἰς τοὺς διαφορῶς ὑπαλλήλους τοῦ Πανεπιστημίου, χωρὶς αἱ πρόσθετοι αὗτοι δαπάναι νὰ παρίστανται ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς καὶ ἀπολογισμοῖς τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ ἀνωτέρω μνημονουμένη περὶ τούτου ἐξηγηματικὴ ἐκθεσις οὐδόπως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δικαιολογία διπλῆς αὐθαριετοῦ καὶ παρανόμου πράξεως, ἥς αἱ εὐθύναι ἐπίσης ἐπιθερμύνουσι τὴν τε Σύγκλητον καὶ τὴν Πρυτανίαν. Τὰ χαρακτηριζόμενα ὡς ἄγωνα κληροδοτήματα, ἐκεῖνα δηλ. ἐκ τῆς διαχείρισεως τῶν ὑποίων οὐδεμίαν προκύπτει ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου χρηματικὴ ὠφέλεια, ἡ πανεπιστημιακὴ ἀρχὴ

δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὰ καταστήσῃ γόνιμα δι' αὐθαριετοῦ ποσοτικῆς μειώσεως, προσβάλλουσθαι τὴν βούλησιν καὶ τὰς διατάξεις τῶν κληροδοτῶν, οὐδ' ἔχουσιν αἱ πανεπιστημιακαὶ ἀρχαὶ τὸ δικαίωμα νὰ παρέχουσιν τοῖς ὑπαλλήλοις τοῦ ἰδρύματος προσθετοὺς μισθοὺς καὶ ἐπιμίσθια, οἵτινες οὐδ' ἀναγράφονται κἄν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Πανεπιστημίου, οὐδ' ἔχουσιν ἐγκριθῆ ὑπὸ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς.

Ἐπειδὴ τὸ ὑπ' ὄψει ἡμῶν β.βλίου «διαφόρων λογαριασμῶν» περιλαμβάνει πράξεις, καθιστώσας τὸν προορισμὸν τοῦ ὅλων διαφόρον τοῦ διαγραφομένου ἐν τοῖς άρθροις 13, 14 καὶ 32 τοῦ κανονισμοῦ τῆς λογιστικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Πανεπιστημίου, κατὰ τὰ ὅποια ἐν τοῖς βοηθητικαῖς β.βλίοις καὶ τοῖς διαφόροις λογαριασμοῖς περιλαμβάνονται πάντοτε πράξεις, ὑπαγόμεναι εἰς τοὺς γενικοὺς λογαριασμοὺς τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου καὶ αἱ αὐτῶν ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι τῶν παριστάμενοι ἐν τῷ γενικῷ ἰσολογισμῷ καὶ τῷ ἐνιαίῳ ἀπολογισμῷ ἐκάστης χρήσεως· ἀλλὰ τοιαῦται πράξεις δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἄφ' ἐνὸς μὲν αἱ εἰσπράξεις ἐκ τελῶν διπλωμάτων, αἱ μὴ περιλαμβανόμεναι ἐν τοῖς γενικοῖς ἰσοδότησι τοῦ τε προϋπολογισμοῦ καὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἢ ἐκ τῶν εἰσπράξεων τούτων αὐτόβουλος παροχὴ ἐπιμισθίων χρηρηγημάτων, μὴ ἀναγραφομένων ἐν τοῖς γενικοῖς ἰσοδότησι τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἀπολογισμοῦ, οὐδ' εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς κεκτημένα ὑπόστασιν λογιστικῶς ὁρθῆν αἱ ἐν τῇ ἀπὸ 27 Ἰουνίου ἐ. ε. ἀναφορῆς τῆς Πρυτανείας ἐξηγήσεις, καθ' ὅς ὄρθεν τὰ ἐκ τελῶν διπλωμάτων εἰσπραττόμενα ποσὰ δὲν ἀποτελοῦσιν ἔσοδον τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς ἀντιπροσωπεύοντα τὴν ἀξίαν τῆς μεμβράνης τῶν ἀποδιδόμενων διπλωμάτων· ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, οὐδὲν θὰ ἀπέμενεν ἐκ τῶν εἰσπράξεων τούτων περίσσευμα πρὸς διάθεσιν εἰς χορηγήματα, ἀπρὸ δ' ἀπομέναι περίσσευμα, τούτο ἀποτελεῖ ἔσοδον τοῦ Πανεπιστημίου, ἀναγραφτέον ἐν τοῖς γενικοῖς αὐτοῦ ἰσοδότησι καὶ τοῦ ὑποτίου ἢ διαθέσις δὲν ἐπιτρέπεται ἢ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν νόμων, τῶν διαπόντων τὰ τῆς διαχειρίσεως τῆς πανεπιστημιακῆς περιουσίας.

Ἐπειδὴ ἐν τῷ συμβιβασμῷ μετὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου, πράξει διαχειριστικῶς ὑπαγόμενῃ εἰς τὴν χρόσιν τοῦ 1895—96, ἀνευ πιστώσεως ἐξεδόθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 548 χρηματικὸν ἔνταλμα, καθ' ὃ τὸ Πανεπιστήμιον ὑπέστη πραγματικὴν ζημίαν ἐξ 92,500 δρ.

αὐτήν δ' ἐξ ὑπακιότητος τοῦ πικρῶνως ἐκδόντος τὸ ἔνταλμα Πρυτανείας, οὐ καὶ ἄλλως εἶναι ἀξιοσημείωτος ἢ πρὸς συντέλεσιν τοῦ περὶ αὐτὸ λόγος συμβιβασμοῦ ἐπιμενῆ. Διότι, ὡς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων τῆς Συγκλήτου ἐξάγεται, κατὰ πᾶσαν σχεδὸν αὐτῆς συνεδρίασιν ὁ Πρύτανης δὲν παρκαλεῖται νὰ προβάλλῃ τὸ ζήτημα τοῦ συμβιβασμοῦ μετὰ τῶν κληρονόμων Σχολαρίου, προπαθὼν παντὶ τρόπῳ νὰ τύχῃ τῆς συναινεσίας τῆς Συγκλήτου, ὅπως συντελέσῃ αὐτόν. Ἐν ᾧ δ' ἐν τῇ συνεδίᾳ τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1895 ρητῶς ἀνακοινῶν τὰ ἐξῆς: «συνεστήσαμεν, ὡς ἡ Συγκλήτος ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδίᾳ ἀπεφάσισεν, ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν ὑποδειχθέντων ὑπὸ τῆς Συγκλήτου προσώπων, ἧτις ἐπικνελημένως συσκεφθεῖσιν, ἐγνωμάτευσε τέλος, ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον δεῖν νὰ ἀποκρούσῃ πάντα προτεινόμενον συμβιβασμὸν. «ἀπρὸς ἐκ τῆς τυχόν ἀπωλείας τῆς δίκης τὸ Πανεπιστήμιον οὐδὲν ἔχει ν' ἀπολέσῃ, καὶ ν' ἀφήσωμεν νὰ λύσῃ τὴν ὑπόθεσιν τὸ δικαστήριον»· παρὰδύξαις ἐν τῇ συνεδίᾳ τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1896 ὁ αὐτὸς Πρύτανης ἄλλα ἀνακοινῶν τῇ Συγκλήτῳ: «Ἡ διαθήκη αὕτη (τοῦ Δ. Σχολαρίου), λέγει, εἶναι ἀτελῶς ἀκυρὸς, διότι ἡμὲν διαθήκη φέρει ἡμερομηνίαν τοῦ 1884, τὰ δὲ ὑδάτινα γράμματα τοῦ χαρτοσήμου ἔχουσι μεταγενεστέραν χρονολογίαν. Κατὰ τὴν γνώμην πάντων τῶν νομομαθῶν ἀνεξαιρέτως καὶ ξένων καὶ ἡμετέρων, ὁ λόγος οὗτος φέρει τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης...» Δὲν ἐδίστασε δ' ὁ ὑπεύθυνος Πρύτανης ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ παραπεισῇ τὴν Συγκλήτον νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτὴν εἰς συναίνεσιν, νὰ προσθέτῃ καὶ τὰ ἐξῆς ὅπως ἀνευπόστατα καὶ ἀναληθῆ: «.....ἂν ἀκυρωθῇ ἡ διαθήκη, τὸ ὅποιον εἶναι ἀφευκτον, τὸ Πανεπιστήμιον θ' ἀπολέσῃ τὰ πάντα, ὑποχρεούμενον νὰ πληρώσῃ ἀπὸ τὴν ἑοβήτα αὐτῷ περιουσίαν τοῦ Δωροθέου, ἧτις ἀπὸ τῆς παραδόσεως αὐτῆς μέχρι τοῦδε ὑπέστη μείωσιν σπουδαίαν, ἐνεκεν τῆς μεταβολῆς τῶν χρεωγράφων καὶ τῆς ἐπιβουλοῦσης πτώσεως τῆς ἀξίας των «κατὰ 70 χιλιάδας περίπου...» Τὴν πληροφορικὴν αὐτήν, πάντῃ ἀνευπόστατον καὶ ἀναληθῆ, δὲν εἶναι βεβαίως δυνατόν νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ Πρύτανης εἶχεν ἀρτυθῆ ἐκ τοῦ λογιστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπερ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ὑπ' ὄψει ἀντιγράφων συμπληρωματικῶν τοῦ ἀπολογισμοῦ ἐγγράφων, πρόχειρον εἶχε πάντοτε τὸν λογαριασμὸν τῆς περιουσίας Δ. Σχολαρίου, ἐμφαίνοντα ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον τῶν λεχθέν-

των παρὰ τοῦ Πρυτάνεως πρὸς τὴν Σύγκλητον, ὅτι δηλαδὴ ἐκ τῆς γενομένης ἐγκαίρως μεταβολῆς τῶν παραληφθέντων πιστωτικῶν τίτλων τῆς περιουσίας οὐ μόνον ζημίαι τις δὲν ἐπῆλθεν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ τοῦναντίον ὠφέλεια ἐκ 40 χιλιάδων δραχμῶν ὡς ἐγγιστα διὰ τὴν ὑπερτίμησιν τῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζικῆς, δι' ὧν ἀντικατεστάθησαν αὐθημερόν αἱ παραληφθεῖσαι ἐκ τοῦ κληροδοτήματος ὁμολογιαὶ ἐθνικῶν δανείων καὶ μετοχαὶ σιδηροδρόμων Θεσσαλίας. Τοῦτο ἐβεβαίωσε καὶ ἡ τριμελὴς ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ, ἡ παρὰ τῆς Συγκλήτου διορισθεῖσα πρὸς ἐξέτασιν τῆς περιουσίας Σχολαρίου, δι' ἐκθέσεως αὐτῆς, ὑποβληθείσης εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 20 Μαρτίου 1896. Προκύπτει δὲ ἀναμφισβητήτως ἐκ τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων τῆς Συγκλήτου, ὅτι αὕτη συνήνεσεν εἰς τὸν συμβιβασμὸν μετὰ τῶν κληρονόμων Σχολαρίου, κυρίως διότι κατεπτόησεν αὐτήν ἡ ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως ἐπιδειχθεῖσα μεγάλη ζημία, ἡ δὴθεν ἀπειλοῦσα τὰ συμφέροντα τοῦ Πανεπιστημίου. Οὐ μόνον δ' ἐν τούτοις μαρτυρεῖται ἡ ἀδικαιολόγητος σπουδὴ καὶ προθυμία τοῦ Πρυτάνεως, ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιτύχῃ παρὰ τῆς Συγκλήτου τῆς ἀδείας πρὸς τὸν συμβιβασμὸν, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συνομολογήσει τοῦ συμβιβασμοῦ διότι καὶ κατὰ τὴν ἐπιτραπιῖσαν ἐν αὐτῇ τῇ συνεδίῳ, ἐν ἣ ὅσα ἔλεγχθησαν παρὰ τοῦ Πρυτάνεως, ἐλέγχεται οὗτος σπεύδων, καὶ ὡς ἐκ τῆς σπουδῆς ταύτης παραβιάζων καὶ τὴν τῆς Συγκλήτου ἐντολὴν καὶ τὴν σχετικὴν ἔγκρισιν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργείου ἐπὶ μεγίστη ζημίᾳ τῶν συμφερόντων τοῦ Πανεπιστημίου. Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συγκλήτου, ἀποδεχομένης τὸν συμβιβασμὸν, εἶδει οὗτος νὰ συνομολογηθῇ πρὸς τε τοὺς κληρονόμους τοῦ Δ. Σχολαρίου καὶ τὸν κληροδόχον ὄψιμον Τρικκαίων, πρὸς μὲν τοὺς πρώτους ἐπὶ κοσῶ μέχρι δρ. 100,000, πρὸς δὲ τὸν δεύτερον ἐκ δρ. 40,000. Ἡ δ' ἔγκρισις τῆς πιστώσεως τῶν 140,000 τούτων δραχμῶν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, ὑπὸ τὸν ρηθὲν ὄρον ἀνά πραιτηθῶσιν ἀμφότεροι, ἢ τε ἀδελφῇ τοῦ Σχολαρίου καὶ ὁ δῆμος Τρικκαίων, πάσης περαιτέρω ἀξιώσεως των κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀλλὰ τὸ ἐξ 92,500 δρ. ἐνταλμὰ ἐξεδόθη πρὸς τὸν κληρονόμον, ἀφοῦ δὲν ἐπραγματοποιήθη ὁ συμβιβασμὸς καὶ πρὸς τὸν ὄψιμον Τρικκαίων, οὕτω δὲ δὲν ἐτηρήθη ὁ ὄρος, ὅφ' ἂν ἐνακρίθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ἡ πίστωσις τῶν 140,000 δραχμῶν.

Ἐπειδὴ ἡ διαχείρισις τῶν ἐκ τῆς κληρονομίας Θ. Ἀρεταίου χρημάτων πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Ἀρεταίου Νοσοκομείου, ὑπαγομένη καὶ αὕτη εἰς τὴν χρῆσιν 1895—96 καὶ γενομένη κατὰ προφανῆ παράβασιν τοῦ ἀρθρου 34 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου, ἀν καὶ πολλὰ παρουσιάζῃ τὰ πλημμελῆ ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς, πρέπει νὰ ἐξετασθῇ μόνον ὑπὸ τὴν γενικωτέραν ἔποψιν τῆς ἀνευ δημοπρασίας ἐκτελέσεως τῆς δαπάνης. Μετὰ τὴν δι' αἰουσδήποτα λόγους ματαίωσιν τῆς πρώτης μειοδοτικῆς δημοπρασίας, τῆς κατακυρωθείσης ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐργολάβου Π. Κρομμύδα, ἐπρίπεν ἀπαραιτήτως ἡ δημοπρασία νὰ ἐπανκληθῇ συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιτακτικὴν διάταξιν τοῦ νόμου καὶ τὰς κατηγορηματικὰς γνωμοδοτήσεις τῆς πρὸς τοῦτο καταρτισθείσης ἐκ νομομαθῶν ἐπιτροπείας, οὐδὲ ἐπρεπε νὰ προβληθῇ ὡς δικαιολογία πρὸς παράβασιν τοῦ νόμου ἡ ἐκφρασθεῖσα ἐπιθυμία τοῦ συγκληρονόμου τοῦ Πανεπιστημίου Γ. Ἀρεταίου, προτιμῶντος ὠρισμένους ἐργολάβους διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, διότι, ὡς καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπεδείχθη, τὴν ἀκριβεστέραν ἐκτέλεσιν τῶν βουλήσεων τοῦ ἀειμνήστου Θ. Ἀρεταίου καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἐμπιστευμένων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον συμφερόντων ἐξασφαλίζει μόνον ὁ νόμος, ἐξ οὗ καὶ ἡ διαχειριστικὴ ὑπόστασις τοῦ κατασταθέντος παρ' ἐκείνου κληρονόμου τοῦ Πανεπιστημίου, οὐχὶ δ' αἱ εὐνοιαὶ αἱ προσωπικαί. Ὅμως δὲ ἀστήρικτος τυγχάνει καὶ ἡ ἑτέρα τοῦ ὑπολόγου Πρυτάνεως δικαιοδογία, ἀποπειρωμένου νὰ ὑπαγάγῃ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἀρεταίου Νοσοκομείου εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τὰς ἐν τῷ ἀρθρῳ 34 τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου διότι οὔτε περὶ ἔργου ἀπαιτοῦντος εἰδικούς τεχνίτας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν πρόκειται, οὔτε οἱ ἐργολάβοι, εἰς ἀνευ δημοπρασίας καὶ σχεδὸν ἀνευ ὄρων εἰς τὰς ὁρισθείσας παρ' αὐτῶν τιμὰς ἀνεξελέγκτως ἐξεχωρήθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου, ἢ ἐξίσωτάν ποτε ἢ ἠδύναντο νὰ ἀξιῶσιν ἑαυτοὺς καὶ μόνους ἀρμοδίους καὶ εἰδικούς ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν ἀνέγερσιν νοσοκομείου. Ἀλλ' οὕτω πως ἐπῆλθε ζημία μεγάλη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπερ ἀντὶ δρ. 174,026.97, ἃς θὰ κατέβαλλεν, εἰάν δὲν διαλύετο τὸ ἐπὶ τῇ βῆσει μειοδοτικῆς δημοπρασίας συνομολογηθὲν μετὰ τοῦ Π. Κρομμύδα συμβόλαιον, δυνάμει τῆς ἰδιαίτερας πρὸς τὸν Η. Ι. Ἀγγελόπουλον καὶ Ι. Ἰωάννου συμφωνίας ἐπλήρωσε μὲν μέχρι

τούδε δραχ. 250,875.05, έχει δὲ καὶ ἐκκρεμῆ ἀπαιτήσιν τούτων ἐξ 61,926 ἔτι δραχμῶν·

Διὰ ταῦτα ἀποφασίζομεν :

Α') Καταλογίζομεν εἰς βάρος τοῦ ὑπολόγου Πρυτάνεως Ἀναστασίου Διομήδους Κυριακοῦ, διαχειρισθέντος τὴν πανεπιστημιακὴν περιουσίαν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1895—1896,

α') Δραχμῶν 3,065.65, διατεθείσας ὑπ' αὐτοῦ παρανόμως κατὰ τὸ μνημονευθὲν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εἰς ἐπιμήθια τοῦ ταμίου καὶ τοῦ ὑπολογιστοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἐκ τῆς ἐπιδότησεως εἰς τὰ ἄγωνα κληροδοτήματα φαρμακείας,

β') Δραχμῶν 92,500 διὰ τὸ παρανόμως ἐκδοθὲν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐξαργυρωθὲν χρηματικὸν ἐντάλμα ὑπ' ἀριθ. 548 διὰ τὸν συμβιβασμὸν πρὸς τοὺς κληρονόμους τοῦ Δ. Σχολαρίου,

γ') Δραχμῶν 76,798.08 διὰ τὴν ἐπεληθούσαν ζημίαν ἐκ τῆς δι' ἀμέλειαν αὐτοῦ μεταβιβάσεως συμφωνίας μετὰ τοῦ Π. Κρομμύδα περὶ κατασκευῆς τοῦ Ἀρετακίου Νοσοκομείου καὶ τῆς ἔνευ δημοπρασίας παραχωρήσεως τῆς ἐργολαβίας τούτου εἰς τοὺς Η. Ι. Ἀγγελόπουλον καὶ Ι. Ἰωάννου,

δ') Δραχμῶν 2,540.75 ἐκ τῶν παρανόμως διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 419 καὶ 638 χρηματικῶν ἐνταλμάτων χρηρηθηθειῶν δωρεῶν εἰς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρετας τοῦ Πανεπιστημίου,

ε') Δραχμῶν 1702, χρηρηθηθείσας ὡσαύτως παρανόμως εἰς βοηθήματα ἐκ τῶν τοῦ Κεφ. ΙΔ' ἀριθ. 6 ἀπρόβλεπτων ἐξπανῶν διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 51, 62, 69, 83, 97, 98, 115, 161, 196, 270, 271, 276, 299, 302, 328, 336, 345, 346, 370, 372, 374, 375, 379, 394, 395, 409, 410, 421, 458, 459, 493, 495, 511, 560, 575, 580, 586, 594 καὶ 616 χρηματικῶν ἐνταλμάτων,

Β') Πραγγέλλομεν, ἵνα τὸ ἐκ τῶν κληροδοτημάτων ἀφαιρηθὲν ποσὸν ἐκ δραχ. 3,396.10 ἐπαναχθῆ εἰς τὰ κληροδοτήματα, διορθουμένων ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν ἐγγραφῶν, ἀφαιρηθῆ δ' ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων τὸ ἐκ δραχ. 369.05 ποσόν, τὸ εἰς ταῦτα ἐκ τῶν κληροδοτημάτων διὰ τὸν αὐτὸν λόγον μετενεχθὲν,

Γ') Πραγγέλλομεν ὡσαύτως, ἵνα ἀναγραφῆ ἐν τε τοῖς βιβλίοις καὶ τῷ ἀπολογισμῷ τῶν ἐσόδων ὑλόκληρον τὸ ἐκ τελῶν διπλωμάτων

εἰσπραχθὲν ποσόν ἐκ δραχ. 4,970, ἀφαιρουμένου τοῦ ἤδη ἀναγραφέντος ποσῷ ἐκ μόνων δραχ. 1555,25,

Δ') Ἀναβάλλομεν νὰ ἀποφασίσωμεν ἐπὶ τῶν ἄλλων κονδυλίων τοῦ ἀπολογισμοῦ, μέχρις οὗ ὑπεβλήθωσιν ἡμῖν ἀνεξαιρέτως πάντες οἱ λογαριασμοὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὁ κατὰ τὸ ἀριθρ. 83 § α' τοῦ κανονισμοῦ τῆς λογιστικῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας συντεταγμένες γενικὸς ἰσολογισμὸς τοῦ ἔτους 1895—96 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τοῦ προηγούμενου ἔτους. Ἔαπτομεν δὲ πρὸς ὑποβλήσιν τῶν τε λογισμῶν καὶ τοῦ ἰσολογισμοῦ δεκαήμερον προθεσίαν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παρούσης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Αὐγούστου 1897.

Ὁ Ὑπουργὸς
ΑΘ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ.

XI. Διαταγὴ τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Α. Εὐταξία διαβιβασθεῖσα τῇ Πρυτανείᾳ διὰ τοῦ κ. γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κατὰ ἡμέραν Σάββατον 30 Αὐγούστου 1897, ὥραν 1 μ.μ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἀθήναι τῇ 30 Αὐγούστου 1897.

Κύριε Πρύταμι,

Κατὰ διαταγὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ καλεῖσθε νὰ λάβητε πάντα τὰ ἀπαιτούμενα ἐξασφαλιστικὰ μέτρα κατὰ τῶν κατὰ τὰς γνωμοδοτήσεις τῶν δικηγόρων σας ὑπευθύνων.

Ἐντολῆ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς
Κ. Μ. ΡΑΛΛΗΣ.

XII. Τοῦ Πρυτάνεως τοῦ 1895-96 ἀπευθόμενος τὴν 31 Αὐγούστου 1897 Ἔκδομα πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κύριον Δημ. Γ. Ράλλη, τὸ Ἔκδομα τῆς Παιδείας ἐκοινοποίησε πρὸς τὴν Πρυτανείαν τὴν ἀκόλουθον ἀπόφασιν :

Πρωτ. 11356
 Αριθ. Δεκτ. 7980

**Τὸ Ἔκδομα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
 Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως**

Πρὸς τὴν Πρυτανείαν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ ὑπολόγου πρῶην Πρυτάνεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Α. Α. Κυριακοῦ περὶ ἀναθεωρήσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 10188 ἀποφάσεως τοῦ ἔκδομα.

Ἐπὶ τῆς ἀπὸ 31 Αὐγούστου 1897 αἰτήσεως τοῦ ὑπολόγου πρῶην πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Α. Διομήδους Κυριακοῦ περὶ ἀναθεωρήσεως τῆς ἀπὸ 25 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡμετέρας ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς χρήσεως τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1895—1896, ἥτις, ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τοῦ Ἐκδομα Συμβουλίου, δι' ἀναρμοδιότητα τούτου παρεπέμφθη ἡμῖν,

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν συνεπληθεῖσαν ἡμῖν γνωμοδότησιν τῶν δικηγόρων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπολόγου ἀπὸ 30 Αὐγούστου 1897, πρὸς δὲ τὸ ἔκδομα αὐτοῦ ἀπὸ 31 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους,

Ἀποφαινόμεθα: Ἐπειδὴ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν γνωμοδοτούντων δικηγόρων τοῦ ὑπολόγου ἐλέγχοντι νομικῶς ἀσύστατα καὶ σέλιχα, ἴδιον ὡς πρὸς τὴν δὴλωσιν τοῦ ὑπουργοῦ πρὸς τὴν Βουλὴν, ἐν καιρῷ συζητήσεως τοῦ νόμου ΑΜΑ', ἢν ἀτόπως πάντη ὑπολαμβάνουσιν αὐτοὶ ὡς ἐπίσημον ἑρμηνείαν τοῦ μήπω ψηφισθέντος νόμου καὶ ἢν παρανοοῦσι

τέλειον, ἀφοῦ δι' αὐτῆς ὁ ὑπουργὸς οὔτε ἐνόησε οὔτε ἠδύνατο νὰ νοήσῃ τι ἀντικείμενον πρὸς τὰς σαφεῖς διατάξεις τοῦ νόμου, ὅστις ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ ἔκδομα τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ῥητῶς τὸ δικαίωμα τῆς κυρώσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν τῇ κυρώσει δὲ ταύτῃ τοῦ ἀπολογισμοῦ ἐγκτεται κατ' ἀναπόδραστον λογικὴν ἀνάγκην τὸ δικαίωμα καὶ τῆς μὴ κυρώσεως, ὅταν αὐτὸς δὲν εἴη ἀποχρώντως δεδικαιοποιημένος, καὶ τοῦ ἐλέγχου ἄρα αὐτοῦ, ἢτοι τῆς παραδοχῆς τῶν δεδικαιοποιημένων δαπανῶν καὶ τῆς ἀποδοκίμασις τῶν μὴ τοιούτων καὶ τοῦ καταλογισμοῦ αὐτῶν εἰς τὸν ὑπόλογον.

Ἐπειδὴ ἐὰν διὰ τοῦ άρθρου 5 τοῦ Νόμου ΑΜΑ' τοῦ 1882 ὁρίζεται ὅτι κατὰ τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου τηροῦνται αἱ διατάξεις τοῦ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ νόμου, τούτο σημαίνει ὅτι πρέπει ὁ νόμος οὗτος νὰ ἐφαρμοσθῇ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ τὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἀπολογισμοῦ τῆς διαχειρίσεως δὲν ἠδύνατο νὰ ρυθμισθῶσι κατὰ τὸν λογιστικὸν νόμον οὐδὲ κατ' ἀναλογίαν αὐτοῦ, μὴ περιέχοντος διατάξεις ὡς πρὸς τὴν κύρωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ, καθὼς αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν καὶ διενεργεῖται ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ Συντάγματος· τὴν δὲ μᾶλλον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ, ὅσα κατὰ ῥητὸν τούτου άρθρου, τὸ 215, ἡ δικαιοδοσίαις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου δὲν ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν διατεκτῶν, ὁ δὲ Πρύτανης διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου εἶνε ἀληθῆς διατάκτης, διὰ καὶ ὁ νόμος ΑΜΑ' ὁρθῶς τὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἀπολογισμοῦ δι' ἐδικῶν άρθρων 2—4 ἀνέθηκεν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, ἀσκοῦντα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῆς Βουλῆς ὑπὸ μόνον τὸν περιορισμὸν, καθ' ὃν ἀπαγορεύεται εἰς αὐτὴν ἢ αὐξήσει τῶν ἀναγεγραμμένων ἢ ἢ προσθήκη νέων πιστώσεων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ,

Ἐπειδὴ ὡς πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου παρατηροῦμεν ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ λογιστικοῦ νόμου καὶ τῶν περὶ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου Β. Διαταγμάτων καὶ νόμων ἀναφέρονται εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐπὶ μέρος ὑπολόγων, εἰσπρακτῶν, ταμιῶν κλπ., οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν ἐγκρισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τὸν ἔλεγ-

χον τοῦ ἀπολογισμοῦ· τοιαύτην δικαιοδοσίαν ἄλλως, ἀναγκασμένην εἰς τὸ ζήτημα τοῦ ἀπολογισμοῦ, τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἀσκιᾷ δυνάμει ἐξαιρετικῶν διατάξεων ἐπὶ εἰδικῶν τινῶν διαχειρίσεων περιουσίαις νομικῶν προσώπων, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς διαχείσεως τῶν δήμων, ἐπὶ τοῦ ἐλέγχου ἐπὶ τοῦ ὁποίου κέκτηται αὐτὸ δικαιοδοσίαν ἐν δευτέρῳ βαθμῇ καὶ κατ' ἔρῃσιν μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ νομάρχου, δικάζοντος ἐν πρώτῳ βαθμῇ (ἄρθρ. 111 τοῦ περὶ δήμων νόμου), τοιαύτη τις δικαιοδοσία παρέχεται αὐτῷ καὶ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ περὶ συστάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου Β. Διατάγματος τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1833 καὶ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1836 Β. Διατάγματος περὶ διασαφῆσεως τῆς § 22 τοῦ Β Διατάγματος τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1833 διὰ τὸ λογιστικὸν τῶν δημοσίων καταστημάτων, σχολείων καὶ κοινοτήτων.

Ἐπειδὴ τοῦ νόμου ΑΜΑ' τοῦ 1882 οὐδένα τιθεμένου περιορισμὸν εἰς τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχου τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, πᾶσα προσφυγὴ κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦτου εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον εἶναι νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποκλεισμένη, ἢ δὲ ἀπόφασις τοῦ ὑπουργοῦ ὡς ὀριστική καὶ ἀμετάκλητος, τοῦ ἐλέγχου τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν ὑπολοίπων δημοσίων ἰδρυμάτων ὄντος φυσικῆς δικαιοδικῆς πράξεως, ἣτις ἐν ὑπάγειται εἰς τὸν ἐλεγχον τῶν δικαστηρίων τόσω μᾶλλον, ὅσω καὶ διὰ νόμου εἰδικῶν, τοῦ ΑΜΑ', ἐξακτακτηρίσθη καὶ ἀπεδόθη εἰς τὸν ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ὡς τοιαύτη, παραδόξως δὲ παραγνωρίζουσιν αὐτὸν παντάπασι οἱ γνωμοδοτοῦντες ὑπὲρ τοῦ ὑπολόγου δικηγόροι.

Ἐπειδὴ ὁμως ἐν ταῖς λεπτομερείαις ὁ ἀπολογισμὸς, καθόσον πράσσεται νὰ ἐξακριβωθῇ, ἐάν αἱ γενόμεναι θαπᾶναι ἐγένοντο συμφώνως πρὸς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ αἱ ἐκάστοτε ἐγκρίσεις τοῦ ὑπουργείου δεδικαιολογημένως καὶ ἐν γένει κατὰ τοὺς ἄρθρους τοῦ λογιστικοῦ νόμου, προσήκει ἴσως μᾶλλον εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον καὶ τοῦτο ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ καὶ κατὰ τὸν νόμον ΑΜΑ' τοῦ 1882, ὅτι διατήρησε τὴν ἐπὶ τοῦ λογιστικοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς δημοσίου καταστήματος, δικαιοδοσίαν, ἣν κέκτηται κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα διὰ τοῦ ἄρθρου 32 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1833 Β. Διατάγματος καὶ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1836 Β. Διατάγματος.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἐλεγχον τοῦ ἀπολογισμοῦ δὲν πρόκειται περὶ ποινικῆς εὐθύνης τοῦ ὑπολόγου, ὥστε νὰ ζητηθῇ ἡ ἀπολογία του καὶ μάλιστα ὅταν αὐτῇ, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀναφέρεται εἰς δικαιολόγησιν τῆς πλάνης αὐτοῦ, καθόσον τοῦτο δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἐλάττωσιν τῆς θέσεώς του ἢ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ποινικῆς εὐθύνης· ὁ ἀπολογισμὸς ὁμως ἐξελέγχεται καθ' ἑαυτὸν καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν δικαιολογητικῶν καὶ παραστατικῶν, ἅτινα ὀρεῖται νὰ συνηγορήσῃ μετ' αὐτοῦ, ὁ δ' ἐλεγχος περιορίζεται εἰς τοῦτο, ἐάν θαπᾶναι τις ἢ το δεδικαιολογημένη κατὰ νόμον καὶ ἐάν προστηκόντως καὶ δεδικαιολογημένως ἐγένετο, ἀνεξαρτήτως τῆς τυχόν ἀνικανότητος ἢ κουφότητος ἢ τοῦ ὁλοῦ τοῦ ὑπολόγου.

Ἐπειδὴ τὸ δικαιολογητικὸν καὶ παραστατικὸν τοῦ ἀπολογισμοῦ ὄφειλεν αὐτὸς ὁ ὑπόλογος νὰ συνηγορήσῃ μετὰ τοῦ ἀπολογισμοῦ καὶ οὐχὶ ν' ἀφεθῇ εἰς τὸν διαδόχον του, ὅπως ἔχη εἶτα τὴν εὐκαιρίαν νὰ μέρηται τοῦτον ἐπὶ τῇ δῆθεν μὴ ὑποβολῇ πάντων τῶν δικαιολογητικῶν, ἐνῶ ἡμεῖς καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὑπομνήματός του δὲν εὗρομεν ἢτι ὁ διαδόχος του παρέλιπε νὰ ὑποβάλῃ τι, ἀλλ' ἄμενον νὰ ἔχη ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν ἀπόφασιν ἡμῶν ἢ νὰ μεταβάλῃ αὐτήν.

Διὰ ταῦτα,

Καὶ τοι μὴ ἀναγνωρίζοντες τὸ δικαίωμα τῆς αἰτήσεως ἀναθεωρήσεως εἰς τὸν ὑπόλογον πρῶτον Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου, οὐχ ἥττον ἐπιεικῶς κρίνοντες τὴν θέσιν, εἰς ἣν περιήλθεν αὐτός ὡς ἐκ τῆς ἀνικανότητος αὐτοῦ, καὶ ἐπιφυλαττόμενοι νὰ τιμωρήσωμεν αὐτὸν διὰ τὰς ἀνευλαθεῖς καὶ ἀντιπειθαρχικὰς φράσεις τῆς αἰτήσεως καὶ τοῦ ὑπομνήματός του, εἰς ἃς ἠθέλησε μάλιστα νὰ προσθῇ μείζονα δημοσιότητα διὰ τοῦ τύπου, παραπέμπομεν τὴν λεπτομερεστέραν ἐξέτασιν τῶν καθ' ἕκαστα κενδυλίων τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς χρήσεως τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1895—1896 τοῦ ὑπολόγου πρῶτον Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Α. Διομήδους Κυριακοῦ εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον.

Παραγγέλλομεν δ' ἐν τῷ μεταξύ τῶν νῦν Πρύτανιν νὰ κοινοποιήσῃ καὶ τὴν προῦσαν, ὡς καὶ τὴν προτέραν ὑπ' ἀριθ. 10188 ἀπόφασιν ἡμῶν εἰς τὸν ὑπόλογον πρῶτον Πρύτανιν καὶ καλοῦμεν αὐτὸν ὑπ' εὐθύνην του νὰ λάβῃ πάντα τὰ ασφαλιστικὰ μέτρα κατὰ τοῦτου πρὸς

ἐξασφάλισιν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεως τοῦ Πανεπιστημίου περὶ κα-
ταβολῆς εἰς τοῦτο τῶν ὑπὸ τοῦ ὑπαλόγου ἀδικαιολογήτως γενομένων
δαπανῶν ἐκ τῆς Περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου.

Ὁ ὑπουργὸς
ΛΘ. ΕΥΤΑΞΙΑΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

© 2006-2010 ΕΚΠΑ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΘΕΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1837—97